

РЗИ - СИЛИСТРА

**ДИРЕКТОР :
Д-Р ТЕОДОРА НАЧЕВА**

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2019 год.

Март, 2020

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

стр.

Здравно-демографска характеристика на област Силистра към 31.12.2018г.	3
Ресурсно осигуряване на здравна мрежа в област Силистра и медицинско обслужване на населението през 2019г.	10
Лечебно-диагностична дейност и икономически показатели на болничните лечебни заведения в област Силистра през 2019г.	16
Цели на РЗИ-Силистра за 2019 г.	21
Щатна и кадрова осигуреност на РЗИ-Силистра към 01.01.2020г.	22
Финансиране на РЗИ-Силистра през 2019г.	23
Дейност на Директорския съвет	25
Дейност на Експертния съвет	25
Конкурсни процедури по закона за държавния служител	25
Изготвени становища по нормативни документи	26
Дейности по оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020	26
Държавен здравен контрол на обекти с обществено предназначение, на продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и противоепидемичен контрол по надзора на заразните болести	27
Мерки за административна принуда	28
Сигнали, жалби и предложения	29
Административно обслужване на гражданите	32
Квалификация и обучение на служителите	35
Извършени одити и комплексни проверки от контролни органи	36
Дейност на дирекция „Медицински дейности“	37
Дейности по надзора на заразните болести	52
Дейности по държавния здравен контрол	83
Дейности по профилактика на болестите и промоция на здравето	125
Лабораторни дейности	134
Насоки за работа на РЗИ-Силистра през 2020 година	138

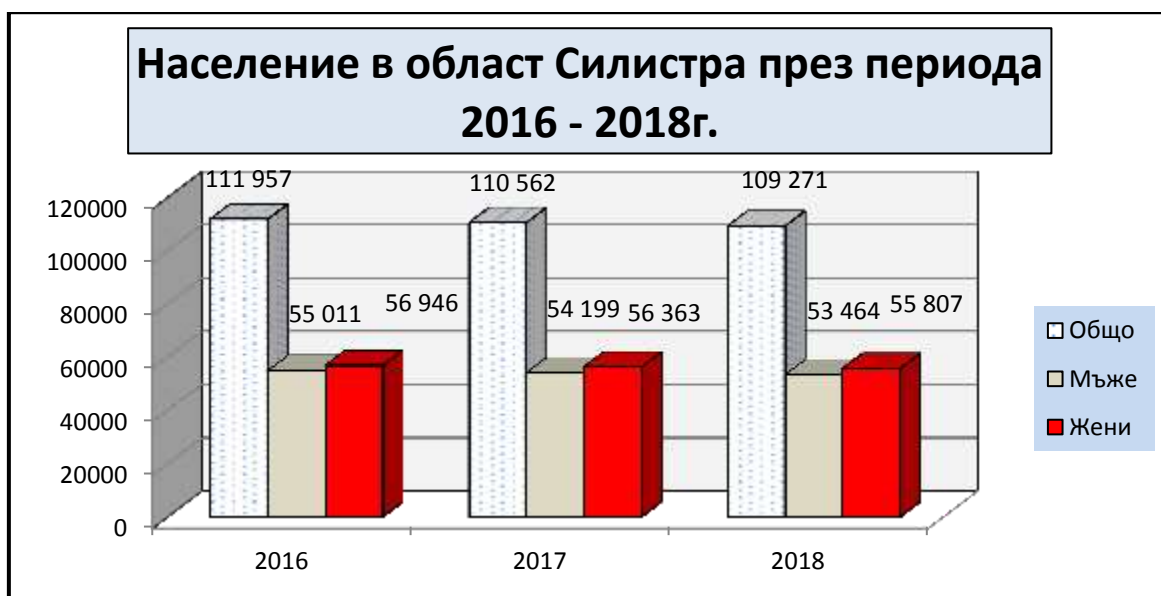
ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЛАСТ СИЛИСТРА КЪМ 31.12.2018г.

Демографските процеси в страната се характеризират с намаляване и застаряване на населението. Неблагоприятната тенденция на депопулация през последните 30 години се формира от трайно ниската раждаемост и нарастващата смъртност, допълвани от засилените емиграционни процеси на хора в репродуктивна възраст. Област Силистра не прави изключение от тази характеристика. Към 31.12.2018г., по данни на НСИ, населението на областта наброява 109 271 души. Административното деление на областта включва 7 общини със 118 населени места. Преобладава селското население с 55,7 % относителен дял, без значими разлики по пол в годините за периода, посочен в таблица 1.

Табл.1. Население на област Силистра за периода 2010-2018г.

години	население общо	мъже	отн. дял	жени	отн. дял	в градовете	отн. дял	в селата	отн. дял
2018г.	109 271	53 464	48,9	55 807	51,0	48 382	44,2	60 889	55,7
2017г.	110 562	54 199	49,0	56 363	51,0	48 908	44,2	61 654	55,8
2016г.	111 957	55 011	49,1	56 946	50,8	49 620	44,3	62 337	55,7
2015г.	113 248	55 774	49,2	57 474	50,7	50 306	44,4	62 942	55,6
2014г.	114 670	56 620	49,4	58 050	50,6	51 429	44,8	63 241	55,2
2013г.	116 038	57 337	49,4	58 701	50,6	52 118	44,9	63 920	55,1
2012г.	117 196	58 049	49,5	59 147	50,5	52 826	45,1	64 370	54,9
2011г.	118 433	58 746	49,6	59 687	50,4	53 496	45,2	64 937	54,8
2010г.	125 827	61 773	49,1	64 054	50,9	56 830	45,2	68 997	54,8

Фиг. 1

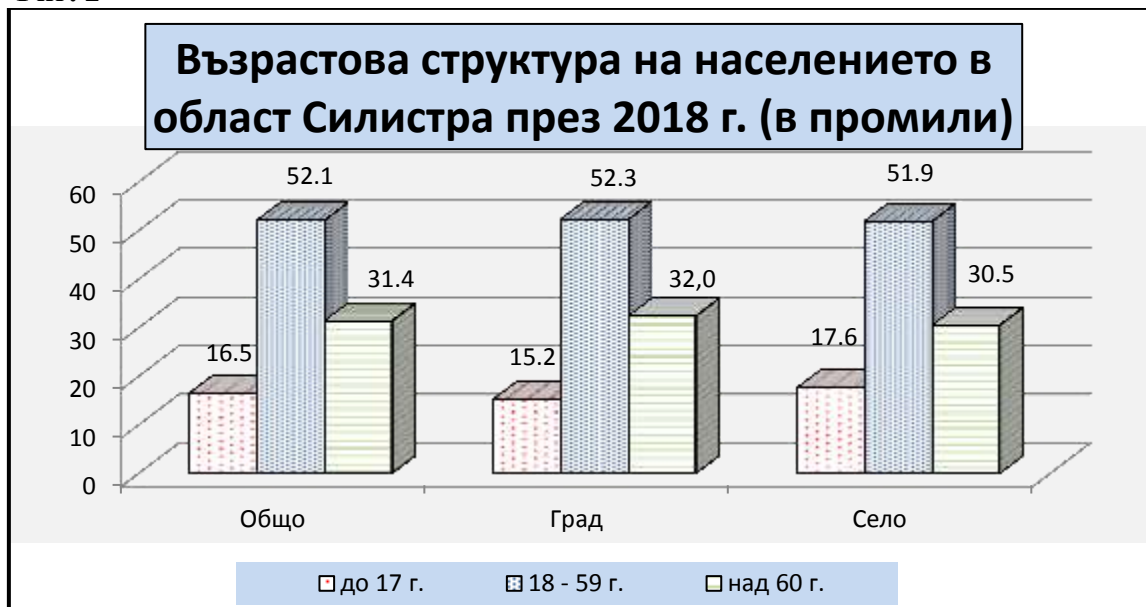

Възрастовата структура на населението в област Силистра е от регресивен тип. Нараства делът на възрастното население за сметка на по-младото (табл.2). Застаряването на населението неизбежно поражда проблеми от здравен, социален и икономически характер и очертава нарастващи потребности от здравни и социални услуги.

Табл. 2. Възrastова структура на населението в област Силистра към 31.12.2018г.

2018г.	Възrastови групи						
	Общо	0-17	%	18-59	%	60+	%
Общо	109 271	18 047	16,5	56 921	52,1	34 303	31,4
Градове	48 382	7 359	15,2	25 325	52,3	15 698	32,4
Села	60 889	10 688	17,6	31 596	51,9	18 605	30,5

Фиг. 2

Раждаемостта в област Силистра за 2018г. е 7,5‰ (фиг. 3). За периода 2008 - 2018г. този показател е с относително постоянни и ниски стойности и на нива под средните за страната. Ясно се вижда и рязък спад на областно ниво през 2018 г. Ниската раждаемост е един от основните фактори за намаляване общия брой на населението. Очерталата се тенденция на бавно нарастване на раждаемостта за период от две години (2008 и 2009г.) бележи лек, но траен спад в следващия период от 2010 до 2017г. на ниво около 8,3‰, при средни за страната стойности около 9,0‰ и значителен спад през 2018 г. със стойност от 7,5‰ за областта, при средна за страната - 8,9‰.

Фиг. 3

Общата смъртност в Силистренска област за 2018г. е 16,9‰ при среден за страната

показател от 15,4‰ (фиг. 4). През 2008 г. се наблюдават еднакви стойности за общата смъртност в област Силистра и България. За периода 2009-2012г. общата смъртност е със стойности над средните за страната и разлики около 1-2 пункта. През 2013 г. и през 2016 г. е налице епизодичен спад на общата смъртност за областта и страната с 1 пункт, без да може да се формира тенденция на намаляване. През 2014г. и 2015г. за областта се очертава още по-неблагоприятна характеристика на нарастване на общата смъртност със стойности над средните за страната и с разлика от 2 пункта. Тази тенденция продължава и през 2017г. и 2018 г.

Фиг. 4

Структура на причините за смърт - според групите болести по МКБ-10 данните за 2018г. показват, че водещо място заемат **болестите на органите на кръвообръщението** - клас IX (68,18%) **и новообразуванията** - клас II (12,79%), макар и да показват незначителен спад. Смъртността в третата структурообразуваща група болести **на храносмилателната система** - клас XI (5,21%) бележи леко повишение от 0,17 пункта спрямо 2017г. При останалите групи болести (болести на дихателната система, болести на ендокринната система и болести на пикочо-половата система отклоненията са незначителни и с положителен знак с изключение на травми и отравяния, симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде, където отклоненията са отрицателни).

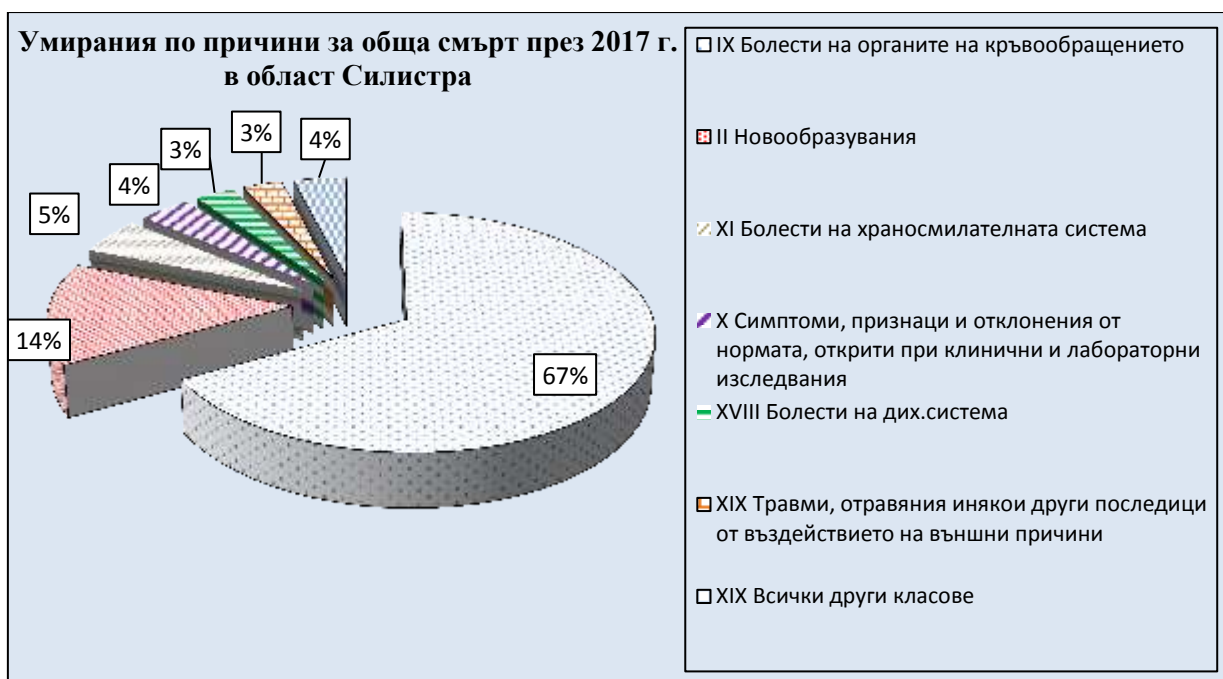
Табл. 3 Групи болести по МКБ-10 - причина за обща смъртност през 2017г. и 2018г.:

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10		2018г. (%)	2017г. (%)	Отклонение (%)
1	IX.	Болести на органите на кръвообръщението	68,18	66,58	1,60
2	II.	Новообразувания	12,79	13,54	-0,75
3	XI.	Болести на храносмилателната система	5,21	5,04	0,17
4	X.	Болести на дихателната система	3,24	3,14	0,10
5	XIX.	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	2,68	3,35	-0,67
6	XVIII.	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	2,43	3,51	-1,08
7	IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	1,87	1,52	0,35
8	XIV	Болести на пикочо-половата система	1,36	1,21	0,15

Фиг. 5. 1. (2018г.)

Фиг.5.2 (2017г.)

Детската смъртност в област Силистра, разгледана в динамичен ред за периода 2008-2018г. (табл.4), запазва висока относителна стабилност на показателя, с изключение на значителното снижение през 2010г. През 2012г. и 2013г. детската смъртност показва умерени темпове на снижение (7,8‰ и 5,9‰), но през 2015г. достига 9,4‰, предимно в селата (11,6‰), което е значително над средната за страната детска смъртност (6,6‰), като основните причини за настъпване на смърт при деца до 1 годишна възраст са вродените аномалии и респираторен дистрес у новороденото. Спрямо 2016г. (6,0‰) детската смъртност през 2017г. бележи леко завишение (7,5‰) като е над средната за страната (6,4‰). През 2018г. се наблюдава отново значително снижение (3,7‰). В структурата на детската смъртност на първо място се нареждат „**Някои състояния, възникващи през перинаталния период**“, следвани от „**Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини**“.

Табл.4 Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Силистра

година	Общо за област Силистра		В т.ч. градовете		В т.ч. селата		За страната	
	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени	брой	на 1000 живородени
2018г.	3	3,7	0	0	3	3,7	358	5,8
2017г.	7	7,5	4	10,8	3	5,4	408	6,4
2016г.	6	6,0	2	5,1	4	6,6	423	6,5
2015г.	9	9,4	2	5,6	7	11,6	434	6,6
2014г.	8	8	1	1	7	7	517	7,6
2013г.	6	5,9	3	2,9	3	2,9	489	7,3
2012г.	8	7,8	4	3,9	4	3,9	536	7,8
2011г.	11	10,5	5	11,7	6	9,7	601	8,5
2010г.	4	3,5	1	2,2	3	4,5	708	9,4
2009г.	14	11,2	2	4	12	16	729	9
2008г.	11	9,2	4	7,8	7	10,4	668	8,6

Фиг.6.

Естествен прираст

През последните 2-3 десетилетия в област Силистра е формирана трайна отрицателна тенденция на показателя естествен прираст, като за последните 10 години естественият прираст за областта е в диапазона от -5,3‰ до -10,5‰. Единствената община в област Силистра с положителен естествен прираст през годините е Кайнарджа, като най-високи стойности са отчетени през 2013г. (5,3‰). В последните две години и в тази община се наблюдават отрицателни стойности -0,9‰ през 2017г. и -0,4‰ през 2018г.

Табл.5 Естествен прираст по общини в област Силистра в динамичен ред за периода 2008-2018г.

община	2018г.	2017г.	2016г.	2015г.	2014г.	2013г.	2012г.	2011г.	2010г.	2009г.	2008г.
	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой	брой
	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰	‰
За страната	-46329	-45836	-42596	-44167	-41367	-37767	-40160	-37412	-34652	-27112	-32811
	-6,6	-6,5	-6,00	-6,20	-5,70	-5,20	-5,50	-5,10	-4,60	-3,58	-4,31
Област Силистра	-1155	-977	-807	-1027	-973	-779	-960	-925	-858	-681	-765
	-10,5	-8,8	-7,10	-9,00	-8,40	-6,70	-8,10	-7,70	-6,80	-5,30	-5,92
Алфатар	-62	-41	-48	-52	-61	-50	-59	-41	-54	-46	-48
	-23,2	-15,2	-17,60	-18,30	-21,70	-16,50	-20,00	-13,50	-16,66	-13,84	-14,16
Главиница	-133	-87	-75	-99	-109	-68	-112	-103	-86	-40	-93
	-13,3	-8,6	-7,30	-9,50	-10,50	-6,20	-10,50	-9,50	-6,91	-3,17	-7,28
Дулово	-162	-84	-116	-90	-107	-62	-70	-94	-49	-6	-63
	-5,9	-3,0	-4,10	-3,20	-3,80	-2,20	-2,50	-3,30	-1,71	-0,20	-2,18
Кайнарджа	-2	-5	21	10	25	27	7	12	12	16	15
	-0,40	-0,9	4,10	1,90	4,90	5,30	1,40	2,40	2,32	3,05	2,83
Силистра	-561	-545	-394	-539	-503	-457	-505	-434	-467	-406	-412
	-12,20	-11,7	-8,30	-11,30	-10,30	-8,90	-10,10	-8,50	-8,66	-7,40	-7,40
Ситово	-63	-60	-49	-71	-77	-71	-51	-63	-77	-60	-66
	-12,60	-11,8	-9,50	-13,70	-15,00	-13,20	-9,70	-11,70	-13,42	-10,33	-11,15
Тутракан	-172	-155	-146	-186	-141	-118	-170	-178	-137	-139	-98
	-12,60	-11,2	-10,30	-13,00	-9,70	-7,70	-11,40	-11,60	-8,23	-8,20	-5,72

Табл.6. Естествен прираст за периода 2008-2018 г. (в ‰)

Показатели	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	Раждаемост за областта	9,22	9,75	9	8,8	8,7	8,8	8,7	8,4	8,9	8,3
Обща смъртност за областта	15,15	15,09	15,78	16,5	16,8	15,6	17,1	17,4	16,0	17,1	18,0
Детска смъртност за областта	9,24	11,24	3,55	10,5	7,8	5,9	8,0	9,4	6,0	7,5	3,7
Естествен прираст за областта	-5,92	-5,3	-6,8	-7,7	-8,1	-6,8	-8,4	-9,0	-7,1	-8,8	-10,5
Естествен прираст за страната	-4,31	-3,58	-4,6	-5,1	-5,5	-5,2	-5,7	-6,2	-6,0	-6,5	-6,5

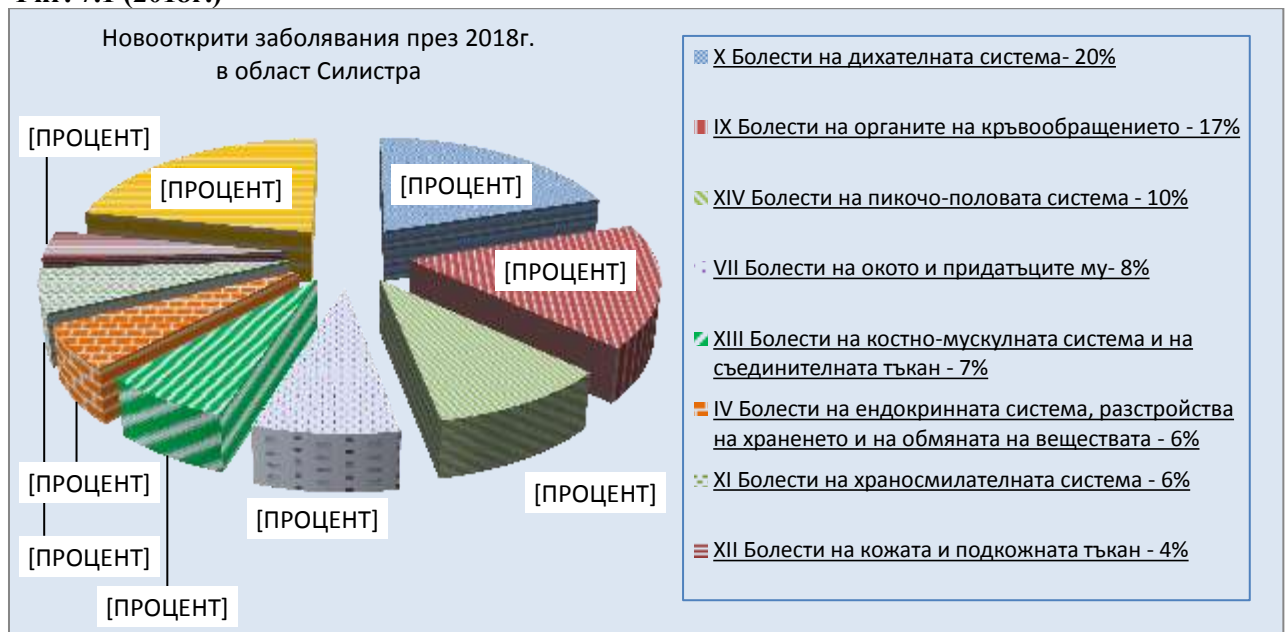
Заболееаемост

Структурата на новооткритите заболявания през 2018г. по МКБ-10 в област Силистра, сравнително с 2017 г. е показана на **фиг.7.1** и **фиг.7.2**.

Фиг. 7.1 (2017г.)

Фиг. 7.1 (2018г.)

През 2018г. в лечебните заведения за извънболнична помощ от област Силистра са регистрирани 127465 новооткрити заболявания, което е с 5336 случая по-малко в сравнение с предходната 2017г. (132 801). Водещо място отново заемат болестите на **дихателната система** (24 819 случая), следвани от болестите на **органите на кръвообръщението** (21 231 случая). Другата структурообразуваща група са болестите на **пикочо-половата система** (12 912 случая), заемащи трето място. Следват **болестите на окото и придатъците му** (10 600 случая), **болестите на костно-мускулната система и съединителната тъкан** (9 631 случая), **болестите на ендокринната система и обмяната и болестите на храносмилателната система**, съответно 7217 и 7066 нови случая.

Сред децата до 17 годишна възраст през 2018 г. водещо място заемат болестите на **дихателната система** (14 906 случая - 55%), следвани от **някои инфекциозни и паразитни болести** (2 498 случая - 9%), болести на **кожата и подкожната тъкан** (1

629 случая - 6%), *болести на окото и придатъците му* (1 440 - 5%), *симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде* (1 368 случая - 5%), *травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини* (990 - 4%) и *болести на пикочо-половата система* (974 случая - (4 %).

При лицата над 18 годишна възраст водещи са *болестите на органите на кръвообращението* – 22 080 случая (22 %), следвани от *болести на пикочо-половата система* – 11 979 случая (12%), *болести на дихателната система* – 9 918 (12%), *болести на окото и придатъците му* – 9 160 случая (9%), *болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан* – 9 143 (9%), *болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата* – 7 051 (7 %) и *болести на храносмилателната система* – 6 414 случая (6 %).

Хоспитализирана заболеваемост

При хоспитализираната заболеваемост на населението в областта през 2018 г. с най-висок отн. дял са *болестите на органите на кръвообращението*-3 587 случая (16%), *следвани от болестите на дихателната система*- 3 131 (14%). *На трето място бременност, раждане и послеродов период* -3 117 (14%), *следвани от болестите на пикочо-половата система* -2 222 (10%), *и травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини*- 1 309 случая (6%).

Както при общата заболеваемост, така и при хоспитализираната заболеваемост през 2018г. двете **водещи групи са болестите на дихателната система и болестите на органите на кръвообращението**. По-високата потребност от болнични услуги за тези две групи болести е свързана с недостига на специалисти в извънболничната помощ, заети на пълен работен график, за да осигуряват по-добро качество на достъпа до медицинска помощ на пациентите със заболявания на дихателната система и на органите на кръвообращението. В тежест на болничната помощ са здравно неосигурените лица и пострадалите при ПТП и злополуки, които получават болнична здравна помощ и разходват финансов ресурс на болниците, без покриване от страна на застрахователи или доброволни здравни фондове. Утежняващо обстоятелство, относно финансовите разходи за болнична помощ е още един факт, ненамерил разрешение в годините, а именно: ОПЛ в областта не оказват организирана неотложна медицинска помощ, чрез дежурни кабинети, в извънработното време на своите амбулатории, в празничните и почивни дни, което неизбежно натоварва системата на спешната помощ, чрез повишено търсене на медицинска помощ в Спешно отделение на МБАЛ-Силистра и във филиалите на ЦСМП в Дулово, Тутракан, Главиница и Кайнарджа.

РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗДРАВНА МРЕЖА В ОБЛАСТ СИЛИСТРА И МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО **БОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ**

Стационарното лечение на населението от област Силистра се осъществява в **3 МБАЛ (областна в гр.Силистра и две общински - в гр.Тутракан и гр.Дулово)**.

„МБАЛ-Силистра“ АД е акционерно дружество с преобладаващо държавна собственост на капитала (73.14%) и пропорционално дялово участие на 7-те общини от областта (26,86%). Болницата обслужва население на областта от 109 271 души и осъществява дейност по 27 медицински специалности в 23 отделения (18 с легла и 5 без легла, в т.ч. отделение по хемодиализа) и 2 клинично-диагностични структури (клинична и микробиологична лаборатория). Общият брой на леглата е 304, в т.ч. 10 легла за продължително лечение без самостоятелна болнична структура и 32 места за краткотраен престой (20 хирургични и 12 психиатрични).

Болницата е акредитирана база за практическо обучение на лекари по 22 медицински специалности.

През 2019г. 12 специализанта по 10 медицински специалности провеждат практическото си обучение в болницата.

Към 31.12.2019г. медицинската дейност на болницата се осигурява от 108 заети, от тях 96 на основен трудов договор (89%), като с призната специалност са 83 от тях (86%), Девет от лекарите са на възраст под 35г. (9 %), 32% на възраст от 55г. до 64г., а 23% от лекарите са на възраст над 65 години.

МБАЛ-Тутракан ЕООД е със 100% общинска собственост и териториално обслужва населението на две общини – Тутракан и Главиница (23 435 население – 13538 + 9897).

Болницата осъществява дейност по 14 медицински специалности в 9 отделения (7 с леглова база и 2 без легла) и 2 клинично-диагностични структури (клинична и микробиологична лаборатория). Общият брой на леглата е 93, в т.ч. 6 за продължително лечение с наличие на самостоятелна болнична структура и 7 места за краткотраен престой.

Болницата е акредитирана база за практическо обучение за придобиване на специалности по акушерство и гинекология, анестезиология и интензивно лечение, хирургия и образна диагностика.

През 2019г. 2 лекари специализират акушерство и гинекология и хирургия.

Отличаващата характеристика за тази общинска болница е големият пациентопоток от населени места извън медицинския район и област Силистра, което се дължи основно на дейността на АГО (модернизирани условия на работа, обезпеченост със съвременна апаратура и лекари-специалисти, база за специализация). В родилното отделение на МБАЛ-Тутракан са родени 484 бебета през 2019г., което е 49% от всички раждания в областта. Това се дължи на изградената професионална школа, с много добър медицински екип и модерни условия за работа в родилна зала и операционна, с професионална грижа за новородените и недоносени бебета. Тази дейност е пряко свързана с извършваната високотехнологична дейност In vitro в работещия в гр. Тутракан МЦ „Свети Иван Рилски“ ЕООД.

Към 31.12.2019г. медицинската дейност на болницата се осигурява от 34 заети лекарски длъжности. На основен трудов договор от тях са 33 (97%), като с призната специалност са 24 (73%).

Шест от лекарите са на възраст под 35г. (18%), на възраст от 55 г. до 64г. са също 18% от лекарите, а 42% от лекарите са на възраст над 65 години.

„МБАЛ-Дулово” ЕООД е лечебно заведение със 100% общинска собственост и обслужва населението на община Дулово (27 403 души).

Болницата осъществява дейност по 14 медицински специалности В болницата функционират 7 отделения (6 с леглова база и 1 без легла) и 2 клинично-диагностични структури (клинична и микробиологична лаборатория). Общият брой на леглата е 86 (85 за активно лечение, 1 за продължително лечение).

Към 31.12.2019г. медицинската дейност на болницата се осигурява от 25 заети лекарски длъжности на основен трудов договор, от тях с призната специалност са 23 (92%). Трима от лекарите са на възраст под 35г. (12%), 24% от лекарите са на възраст от 55 г. до 64г. и 48% от лекарите са на възраст над 65 години.

Към 31.12.2019г. общият брой разкрити легла в трите болници на област Силистра е **483, в т.ч. 449 за активно лечение** (14 интензивни, 202 терапевтични, 91 хирургични, 70 педиатрични, 57 акушеро-гинекологични и 15 психиатрични), **17 за продължително лечение и 17 за физиотерапия и рехабилитация.**

Средногодишна осигуреност с легла и медицински персонал (данни 2018г.):

1. Осигуреност с легла в област Силистра на 10 000 души население – 44 ‰, при средна за страната – 76 ‰;
2. Осигуреност с лекари в лечебните заведения в област Силистра на 10 000 души население – 29‰, при средна за страната - 42,4‰;
3. Осигуреност с медицински специалисти по здравни грижи в лечебните и здравни заведения в област Силистра на 10 000 – 54,6 ‰, при средна за страната - 66,2,‰.

Две от болниците (МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Тутракан) имат разрешения за практическо обучение на специализанти по 22 различни специалности. Във връзка с това през следващите 5 години се очаква 14 лекари от лечебните заведения за болнична медицинска помощ да придобият специалност.

Освен големия дефицит на лекари в системата на здравеопазването и потребността от лекари с различни специалности се наблюдава и тревожна тенденция във възрастовата структура на лекарите-специалисти: най-много (**54%**) от тях попадат във възрастовата група 36–60г., **43%** са над 60г. и само **3%** са на възраст до 35г.

Със същата тревожна характеристика е и ситуацията свързана със специалистите по здравни грижи, преобладаващо медицински сестри, медицински лаборанти и медицински фелдшери.

За системата на болничната помощ в област Силистра е налице критична необходимост от лекари със специалност по педиатрия, ортопедия и травматология, психиатрия, пулмология, неврология, акушерство и гинекология, ендокринология, трансфузионна хематология, клинична лаборатория, обща медицина, обща и клинична патология, спешна медицина, ревматология, микробиология, медицинска паразитология. Болничната помощ в областта има потребност и от специалисти по анестезиология и интензивно лечение, кардиология, нефрология, хирургия, детска хирургия, детска психиатрия, ендокринология, неонатология, онкология, съдова хирургия и др.

На този етап за лечебната система в област Силистра е налице критичен дефицит от лекари с параклинични специалности (микробиология, обща и клинична патология, паразитология, клинична лаборатория, рентгенология), тъй като съществуващото положение е критично. На този етап в областта има 1 лекар със специалност медицинска паразитология (на 76 год. възраст), само 2-ма специалисти със спешна медицина, 3-ма специалисти с обща и клинична патология (единият от които е на 79год. възраст, а другите двама приходящи), както и само 4-ма микробиолози, като трима са в пенсионна възраст.

СПЕШНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Спешната медицинска помощ в областта се изпълнява чрез МСО към МБАЛ-Силистра и ЦСМП-Силистра с 5 филиала (гр.Силистра, гр. Тутракан, гр. Дулово, гр. Главиница и с. Кайнарджа).

През 2019г. в ЦСМП и филиалите са извършени 15 206 амбулаторни прегледи и са изпълнени 11 226 повиквания. Обслужени са 25 861 лица, от които със спешни медицински показания - 12 265 лица (47%) и 13 596 лица с неспешни състояния (52%). Очевидно преобладават обслужените лица с неспешни състояния, както и амбулаторните прегледи във филиалите. Причините са липсата на организирано медицинско обслужване от ОПЛ в извънработно време, в почивни и празнични дни.

В структурите на ЦСМП е налице значим дефицит на лекари. Съгласно отчета за 2019г. при 31 лекарски длъжности по щат в ЦСМП, заетите са 11, вкл. с тези по съвместителство. От 10-те лекари на основен трудов договор, 5 са със специалност, като само 1 е със специалност „спешна медицина“ (директорът на ЦСМП). Длъжностите за фелдшери, медицински сестри и акушерки са заетите 98%, но всички работещи са в пенсионна възраст. През 2019г. през МСО на областната болница са преминали общо 14421 пациенти (спешни и неспешни). От преминалите 14421 пациенти 6155 са хоспитализирани (42,68%), което е обезпокоителен показател за качеството на първичната извънболнична медицинска помощ, за нейната достъпност, своевременност и ефективност, както и за постигнатата мисия на ОПЛ – да облекчава системата на здравеопазването от скъпото болнично лечение. Нехоспитализираните пациенти, преминали през МСО са 8266, като 8052 от тях (97,4%) са обслужени по Методиката за субсидиране, а 252 пациенти (3%) са заплатили за медицинската услуга като пациенти, пожелали преглед или манипулация. Макар и да не е в противоречие с нормативната уредба, идеята за обслужване на насочили се в МСО пациенти и заплатили са спешни медицински услуги (използването на „спешна услуга“ се налага логично вместо „спешна помощ“) е в противоречие със смисъла на понятието за спешно отделение, където спешните екипи трябва своевременно да окажат медицинска

помощ на пациенти, нуждаещи се от спешност, без да бъдат отклонявани от същинската си дейност. В същото време болничното лечебно заведение, което обслужва безплатно хиляди пациенти, самоопределящи се като спешни, търпи сериозни финансови загуби. Болниците не оказват извънболнична медицинска помощ по договор с РЗОК, затова пациенти, получили такава в МСО, следва да заплатят такса за същата, след лекарска преценка по критериите за спешност. Ако болничното лечебно заведение може по този начин да компенсира донякъде финансовите загуби от пациентопотока, заобикалящ семейните лекари, то лечебната дейност се осъществява със същия ограничен човешки ресурс. Част от пациентите с избран личен лекар са здравнонеосигурени лица (по сведения на работещите в МСО). По неофициални данни около 25% са здравно-неосигурените лица. Това е важно и утежняващо обстоятелство, защото именно тази група пациенти допълва потока от насочващи се пациенти към МСО.

Спешните отделения имат важна функция в системата на здравеопазването и тя е свързана със своевременното осигуряване на спешността в системата. Не всяко състояние е спешно и преценката за това винаги е медицинска. Неотложното състояние, възникнало по различни причини, също изисква бърза, но не и спешна медицинска намеса. То обаче е също предпоставка за търсене на медицинска помощ. Преценката следва да се направи на входа на здравната система, който се „пази“ от ОПЛ (първичното звено на извънболнична система) и който трябва да регулира пътя на пациента през системата като му даде достъп до нея. Правото на денонощен достъп за ЗОЛ до ОПЛ е уредено с Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ и Наредбата за определяне на пакета от здравни дейности, гарантиран от бюджета на Националната здравноосигурителна каса. Съгласно тази нормативна уредба семейният лекар е длъжен да обяви на видно място телефони и контакти на лечебно заведение или дежурен кабинет за времето между 20ч. вечерта и 8ч. сутринта през работните дни и денонощно през почивните и празничните дни за своите пациенти. В НРД обаче е предвидена възможност за индивидуално 24-часово осигуряване на пациента от неговия личен лекар чрез консултации по телефона, осъществяване на необходимите дейности в амбулаторията или в дома на пациента по преценка на ОПЛ. Така след тежката нормативна уредба, която указва денонощния достъп и пакета от здравни дейности, преценката на личния лекар се оказва единствено определяща за достъпа на пациента до медицинска помощ. Личната преценка на лекаря обаче е свързана по-скоро с правилата на добрата медицинска практика., които са утвърдени със заповед РД-28-256/25.11.2013г. от министъра на здравеопазването, но те не са регулатор за контрол по изпълнението на базисни нормативни документи (контролът по спазването на Правилата се осъществява от Българския лекарски съюз) и имат отношение към личния морал на лекаря. Въпреки идеята за изключване на противоречие между морал (очаквано поведение) и закон (задължение), не е допустимо личната преценка на ОПЛ да гарантира здравни дейности, гарантирани от НЗОК, т.е. гарантът на гарантираните от бюджета дейности да прехвърля чрез НРД своите гаранционни права на ОПЛ. С условието „индивидуално, по телефона и след преценка“ е накърнено правото по чл. 81 от Закона за здравето на пациента (като потребител на здравни услуги). В област Силистра няма регистрирани групови практики за първична извънболнична медицинска помощ, няма разкрит и дежурен кабинет на функционален принцип – възможностите, които дава нормативната уредба за непрекъсваемост в медицинското обслужване на пациентите извън спешността. Тези възможности, които се оказват необходими за целостта и правилната организация на здравеопазната система, нямат императивен характер в нормативната уредба. Те също зависят от личната преценка на личния лекар. Като следствие от това МСО на областната болница работи също по личната преценка на пациента, но в режим на „бедствена ситуация“.

ИЗВЪНБОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Първична извънболнична медицинска помощ

Към 31.12.2019г. в РЗИ-Силистра са регистрирани 53 лечебни заведения за първична медицинска помощ-индивидуални практики. Групови практики за ПМП не са регистрирани. Лекарските практики за първична медицинска помощ са под определения минимум за областта според приетата Националната здравна карта на РБългария, съгласно

която минималният брой за област Силистра е 75. Най-голяма концентрация на АПМП-ИП се наблюдава в областния град и в двата по-големи общински центрове (Дулово и Тутракан). Над половината (29) от заетите общи лекарски практики са в община Силистра, което съставлява 55% от общо регистрираните АПМП. Регистрираните практики в селата са едва 20 (38%), което затруднява медицинското обслужване на преобладаващо в областта селско население (56%).

През 2019г. са закрити 3 (три) АПМП, а регистрирана е само 1 (една) АПМП. Населението се обслужва от действащите лекарски практики след избор на нов личен лекар. Силистренска област е единствената или сред малкото в страната, където не е решен проблемът с организиране на неотложната помощ от страна на общопрактикуващите лекари. В този случай потребността от медицинска помощ в извънработно време, в почивни и празнични дни натоварва системата за спешна помощ (ЦСМП-Силистра и филиали, както и МСО на МБАЛ-Силистра).

В първичната дентална помощ осигуреността е по-добра откъм брой на регистрираните АПДП 73, от които 1 групово практика, но те отново са концентрирани в градовете, като имат регистрирани 23 допълнителни кабинети в селата. Регистрирани са само 2 специализирани дентални практики в гр.Силистра.

През 2019г. са регистрирани нови 3 АПДП и е закрыта 1 АПДП.

Данните за областта показват неравномерно разпределение на регистрираните лечебни заведения. Запазва се тенденцията за трайно незаети селски практики. Това създава проблеми в достъпа на населението до първична медицинска помощ. Важно е да се отбележи, че много от регистрираните ОПЛ обслужват население от две-три и повече практики, което е също предпоставка за затруднение в достъпа на пациентите до своевременна и качествена здравна услуга.

Осигуреността с ОПЛ в област Силистра е 6 ‰. Един общопрактикуващ лекар обслужва средно по 2062 души от населението на област Силистра при работещи 53 практики. Под средната за областта е осигуреността с ОПЛ са в общините Дулово (2,6‰) и Главиница (2‰).

Осигуреността на населението с лекари по дентална медицина е 6,7 ‰. Състоянието на здравната мрежа (лечебни заведения и медицински кадри) в комплекс с високата безработица и засилените миграционни процеси се отразяват негативно на здравно-демографската характеристика на областта (ниска раждаемост, висока смъртност, отрицателен естествен прираст и застаряващо население).

Потребност от първична медицинска помощ

Съобразно регистрираните към 31.12.2019г. 53 практики за първична медицинска помощ и потребността от 75 такива по НЗК, област Силистра има потребност от допълнителен ресурс от лекари-специалисти по обща медицина за попълване на незаетите практики. Тази потребност най-силно е изразена в голяма част от селата на областта. Най-голяма е потребността за община Главиница, където от планирани 7 практики, заетите са само 2 (29%) и община Дулово, където от планирани 18 практики, заетите са само 7 (39%).

23 Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в област Силистра през 2019г.

община	Брой по национална здравна карта		Брой регистрирани в РЗИ (физ.лица)			
			В инд. практики		В групови практики	
	лекари	дентални	лекари	дентални	лекари	дентални
1. Общ. Силистра	33	54	29	46	-	-
2. Общ. Дулово	18	22	7	14	-	2
3. Общ. Тутракан	9	15	8	8	-	-
4. Общ. Главиница	7	8	2	2	-	-

5. Общ. Кайнарджа	3	5	2	1	-	-
6. Общ. Ситово	3	5	3	1	-	-
7. Общ. Алфатар	2	3	2	-	-	-
Област Силистра	75	112	53	75	-	2
В т.ч. в градовете	38	67	33	62	-	2
в селата	37	45	20	13	-	-

Специализирана извънболнична помощ в област Силистра се осъществява от:

- 65 амбулатории за специализирана медицинска помощ (64 индивидуални и 1 групова практика по хирургия);
- 2 специализирани дентални практики;
- 1 диагностично-консултативен център;
- 3 медицински центъра;
- 6 медико-диагностични лаборатории и 6 регистрирани манипулационни към МДЛ;
- 21 медико-технически лаборатории.

В системата на извънболничната медицинска помощ работи и един медицински център с първоначална регистрация на територията на област Русе, който на територията на област Силистра предлага дейности по физикална и рехабилитационна медицина.

Амбулаториите за специализирана извънболнична медицинска помощ са регистрирани в градовете Силистра (46), Дулово (10), Тутракан (7), като обслужват населението в областта чрез 64 основни и 18 допълнително регистрирани кабинети. Основни и допълнителни специализирани кабинети в селата не са регистрирани. Голям брой от практиките са регистрирани от лекари, работещи в болничните лечебни заведения и предоставят специализирана медицинска помощ по договор с РЗОК във времето, извън графика им на работа в болниците. В доболничната медицинска помощ само 25% от работещите са на пълен работен график, концентрирани предимно в областния град Силистра.

Регистрираният в Тутракан медицински център „Св.Иван Рилски“ООД осъществява високотехнологична дейност „In vitro методи за асистирана репродукция“. Медицинският център има разрешение за извършване на дейности по асистирана репродукция, осигуряване, обработка и използване на човешки сперматозоиди, яйцеклетки и зиготи, както и съхранение на сперматозоиди, яйцеклетки, зиготи и предимплантационни ембриони. От 05.08.2011г. има договор за извършване на дейности по асистирана репродукция, финансирани от Център „Фонд за асистирана репродукция“, по настоящем „Център за асистирана репродукция“ (ЦАР), който се преподписва ежегодно, при покриване на изискванията на чл.28 от Правилника за организацията на работа на ЦАР.

Област Силистра има потребност от 143 специалисти в извънболничната медицинска помощ, разпределени по различни специалности. Особено изразен е недостига от специалисти по кардиология, акушерство и гинекология, нервни болести, ендокринология и болести на обмяната, педиатрия, обща медицина, психиатрия, микробиология, ревматология, физикална и рехабилитационна медицина, клинична лаборатория, паразитология.

Заклучение: Неблагоприятните демографски процеси в областта (намаляване броя на населението, ниска раждаемост, висока смъртност, външна и вътрешна миграция на трудоспособното население към по-големи населени места, застаряване на населението със съпътстваща полиморбидност) създават все по-сериозни затруднения в здравното обслужване. Делът на възрастните хора е най-голям в малките населени места, където здравната мрежа е най-слабо развита. В тези населени места няма разкрити амбулатории за първична медицинска помощ или са разкрити в съседни селища, няма разкрити амбулатории за специализирана извънболнична помощ. Това, заедно с ниските доходи на хората, силно затруднява достъпа им до медицинска помощ. Преобладаващото възрастно население с множество хронични заболявания налага необходимост от повече медицински

грижи и услуги. Поради липса на друга алтернатива за оказване на своевременна медицинска помощ на населението в тези места нараства търсенето на медицинска помощ от МСО и ЦСМП. Едновременно с това нараства и броят на здравно-неосигурените лица, които към 31.01.2020г. по данни на РЗОК-Силистра са 27 010 и съставляват 32 % от общия брой лица, вписани в пациентските листи на ОПЛ.

По чисто финансови причини тези лица се самонасочват за медицинска помощ към филиалите на ЦСМП и към МСО на МБАЛ-Силистра, така както и пациентите, които нямат достъп до своя личен лекар след работно време и в почивни и празнични дни.

В системата за спешна помощ лекарите са недостатъчно, има голямо текучество, а квалификацията на медицинския персонал не е достатъчна. Във филиалите дейността се осъществява основно от специалисти по здравни грижи, като филиалите на територията на двете общински болници се подпомагат от дежурните лекари в болниците, в обхвата на договора с МЗ по методиката за субсидиране на консултативна медицинска дейност и обслужване на лица поради отдалеченост от друга болница. Основните проблеми в спешната помощ са недостатъчното ресурсно осигуряване с медицински специалисти и необходимостта от повишаване квалификацията на персонала.

В системата на болничната помощ проблемите са още по-драматични – недостиг на квалифициран медицински ресурс (всякакъв) в условия на нарастващи изисквания за покриване на критериите на медицинските стандарти.

Причините за това следва да търсим в действалата в предходни години политика на обучение и квалификация, ниските трудови възнаграждения на новозавършилите лекари и липсата на мотивация за работа в периферните и отдалечени области, липсата на стратегическо планиране и адекватна политика на финансиране на обучението и специализацията, засилената емиграция на новозавършили лекари в чужбина поради липса на мотивация за работа в периферните и отдалечени от големи градове области. На този етап, очевидно се изискват стратегически мерки и политика за подкрепа на здравеопазването в малките и слабо икономически развити райони на страната, каквато е област Силистра, за да се гарантира достъпа до медицинско обслужване на населението, както за извънболнична, така и за болнична медицинска помощ.

ЛЕЧЕБНО-ДИАГНОСТИЧНА ДЕЙНОСТ И ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА БОЛНИЧНИТЕ ЛЕЧЕБНИ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЛАСТ СИЛИСТРА

I. ЛЕЧЕБНО-ДИАГНОСТИЧНА ДЕЙНОСТ

Болничното лечение на населението в област Силистра се осъществява от **три многопрофилни болници: две общински (гр.Дулово и гр.Тутракан) и една областна - в гр. Силистра**. Средногодишният брой използвани легла през 2019г. в трите болници е **483**, като върху тях е отчетена годишна използваемост от 67%. Относителният дял на леглата в МБАЛ-Силистра съставлява 63% от общия брой болнични легла в областта и това формира най-големия пациентопоток (брой на постъпили и изписани болни, проведени леглодни).

Дейност на стационарите на болничните лечебни заведения в област Силистра.

Видове заведения	2019г.									
	Легла средно годишен брой	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени легло дни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Леталитет (%)
Общо										
Многопрофилни болници	483	23 437	23 133	376	23 637	112 422	229	51	4,5	1,16
„МБАЛ-СИЛИСТРА” АД	304	13 466	13 198	311	13 591	70 585	232	45	5,2	2,3

„МБАЛ-ТУТРАКАН”ЕООД	93	5 353	5 318	56	5 400	20 783	223	57	3,8	1,0
„МБАЛ-ДУЛОВО”ЕООД	86	4 618	4 617	9	4 646	21 054	234	52	4,5	0,2

Видове заведения	2018г.									
	Легла средно годишен брой	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени легло дни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Леталитет (%)
Общо										
Многопрофилни болници	483	24006	23646	347	24193	119068	246	53	4,9	1,03
„МБАЛ-СИЛИСТРА” АД	304	13853	13557	294	13976	74308	244	46	5,3	2,1
„МБАЛ-ТУТРАКАН”ЕООД	93	5152	5102	42	5191	20554	221	56	4,0	0,8
„МБАЛ-ДУЛОВО”ЕООД	86	5001	4987	11	5026	24206	281	58	4,8	0,2

През 2019г. през болниците са преминали 23 637 пациента, срещу 24 193 през 2018г. Проведени са 112 422 леглодни (при 119 068 за предходната година) при средна използваемост за легло 229 дни от годината (при 246 дни за 2018г.). Не се наблюдават съществени различия в общите показатели за дейността на болниците. Показателят „среден престой на 1 лекуван болен“ показва динамика, изразена особено в едната общинска болница (МБАЛ-Дулово) като от 4,8 дни (през 2018г.) този показател намалява на 4,5 дни (през 2019г.), а в (МБАЛ-Тутракан) от 4,0 (през 2018г.) този показател също намалява на 3,8 дни (през 2019г.),

Медико-диагностичната дейност в болничните лечебни заведения през 2019г. показва увеличение в броя на извършените изследвания с 26 113 (общо за трите болници през 2019г. са извършени 1 350 311 медико-диагностични изследвания), а в консултативно-амбулаторната дейност в ДКБ на болниците има съществен спад с 2 409 посещения от пациенти (общо в ДКБ на трите болници през 2019г. са отчетени 50 147 консултирани пациенти, а за 2018г. те са 52 556).

Дейност по физиотерапия и рехабилитация се извършва само в МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Дулово. През 2019г. дейността в МБАЛ-Дулово временно беше спряна от м.март, поради липса на кадри. Отчетеният брой преминали пациенти в двете болници е както следва в МБАЛ-Силистра- 401, МБАЛ-Дулово-48 пациента с 302 пациента по- малко от (751 за 2018г.). Причината е липсата на достатъчно лекари със специалност „Физиотерапия и рехабилитация“. Двете болници са обезпечеността с апаратура и разнообразие на методи и средства за физикална терапия и рехабилитация, както и с наличието на съответните специалисти по здравни грижи (рехабилитатори, кинезитерапевти и медицински сестри).

Дейности по хемодиализа се извършват само в МБАЛ-Силистра. През 2019г. на хемодиализа са преминали 103 лица, срещу 103 през 2018г. Извършени са съответно 9009и 8982 диализни процедури с наличните 20 диализни поста.

През 2019г. в РКМЕ са приети и обработени 2760 заявления за явяване пред ТЕЛК, с 89 заявления по-малко от 2018г. Обработените медицински експертни досиета за служебно преосвидетелстване са 2691, с 257 повече от предходната година. Проверени и заверени са 5215 експертни решения постановени от ТЕЛК (с 268 повече от 2018г.). Сериозен проблем е липсата на кадрови ресурс за обезпечаване на съставите на ТЕЛК с лекари на пълен работен график.

Спешната помощ в областта се осъществява от МСО на МБАЛ-Силистра и от филиалите на ЦСМП в Силистра, Тутракан, Дулово, Главиница и Кайнарджа. През 2019г. през МСО са преминали 14 421 пациента в сравнение (с 2018г. преминали 14 499 пациента) отчетен спад на преминалите пациенти с 78, както и на приетите в стационара след консултативен преглед от дежурните лекари на болниците (със 19 лица). Прави впечатление че в МБАЛ-Дулово се е увеличил брой хоспитализирани пациенти от (5026 за 2018г. на 4 646 за 2019г.). Данните, отчетени от МБАЛ-Тутракан показват този показател като намаление на брой хоспитализирани пациенти от (5 191 за 2018г. и 5 400 за 2019г.).

2. ПРИХОДИ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА (сравнително за 2018г. и 2019г.)

БОЛНИЦИ	П Р И Х О Д И 2019 г.							
	Приходи от МЗ	Приходи от община	Приходи от НЗОК	Приход и от пациентски такси	Приходи от други продажби	Други приходи	Приход и от дарения	ВСИЧКО ПРИХОДИ
МБАЛ - СИЛИСТРА	1 345 324	0	10 554 115	782 697	145 269	434	84 080	12 911 919
МБАЛ - ТУТРАКАН	571 186	69 000	3 148 587	28 629	422 721	14 614	16 459	4 271 196
МБАЛ - ДУЛОВО	547 788	91 500	2 460 551	7 971	61 660	599 257	12 224	3 780 951
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА:	2 464 298	160 500	16 163 253	819 297	629 590	614 305	112 763	20 964 066
П Р И Х О Д И 2018г.								
МБАЛ - СИЛИСТРА	918 992	0	10 062 258	86 498	175 701	981	81 985	11 326 415
МБАЛ - ТУТРАКАН	156 975	10 000	2 717 609	33 599	332 198	10 961	1 729	3 263 071
МБАЛ - ДУЛОВО	148 641	131 248	2 451 205	30 435	59 987	3 690	2 548	2 827 754
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА:	1 224 608	141248	15 231 072	150 532	567 886	15 632	86 262	17 417 240

Приходите на болниците от област Силистра се формират основно от три източника: НЗОК за дейност по договор, бюджетни субсидии от МЗ и/или общини и от дейността на лечебните заведения като търговски субекти (продажби на медицински услуги, други продажби и други приходи, които може да включват лихви по банкови средства, приходи от отдадени под наем помещения и т.н.)

През 2019г. общият приход на трите болници е 20 964 066лв., срещу 17 417 240лв. за 2018г. Наблюдава се увеличение общо за областта от 3 546 826 лв., спрямо 2018г. като за МБАЛ-Силистра приходите за 2019г. са се увеличили с 1 585 504лв., спрямо 2018г., за МБАЛ-Тутракан приходите за 2019г. са се увеличили с 1 008 125 лв., спрямо 2018г., а на МБАЛ-Дулово приходите за 2019г. са се увеличили с 953 197лв. спрямо 2018г.

Приходите от дарения са се увеличили значително - 112 763 лв. през 2019г. на 86 262лв. през 2018г. за трите болници.

В структурата на общите приходи на трите болници най-голям отн. дял заемат приходите по договор с РЗОК-Силистра през двете години, съответно 77% за 2019г. и 87% за 2018г. Приходите от МЗ и общини през 2019г. 12,5% (7,8% през 2018г.), а тези от други продажби на услуги – 3,0% през 2019г. срещу 3,2% за 2018г. Приходите от дарения са символични – 0,53% през 2019г., срещу 0,50% през 2018г.

Финансиране от общините са получили само двете общински болници в Дулово и Тутракан, въпреки че областната болница е акционерно дружество с пропорционално участие на всяка от 7-те общини в областта. През 2019г. най-голям принос в общинско дотиране на болница е отчетено за МБАЛ-Дулово – 91 500 лв. (срещу 131 248лв. през 2018г.), докато МБАЛ-Тутракан е получила през 2019г. 69 000 лв. (срещу 10 000 лв. през 2018г.).

Основно перо във финансирането на болниците са приходите от НЗОК, като за МБАЛ-Силистра има завишение на приходите през 2019г. с 491 857лв., за МБАЛ-Тутракан също е отчетено завишение на приходите през 2019г. с 430 978 лв. а за МБАЛ-Дулово е отчетено увеличение с 9 346 лв.

3. РАЗХОДИ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА (сравнително за 2018г. и 2019г.)

2019г.	ИКОНОМИЧЕСКИ ЕЛЕМЕНТИ: /в лева/									КАПИТАЛОВИ РАЗХОДИ	ОБЩО РАЗХОДИ
Силистра	С/ка 604	С/ка 605	С/ка 601			Разходи за текущ ремонт	Всички други разходи	С/ка 603	ВСИЧКО ТЕКУЩИ РАЗХОДИ		
ЛЗ	Заплати и др.възнаграж. на персонала	Осигурителни вноски	Храна за болни	Лекарства и мед.консумативи и др.	Горива вода,енергия и др.м-ли			Разходи за амортизации			
МБАЛ-СИЛИСТРА	7 225 861	1 377 663	42 184	2 260 121	885 103	34 584	813 046	602 343	13 240 905	1 224 281	14 465 186
МБАЛ-ТУТРАКАН	2 271 214	417 564	0	322 997	76 713	0	324 363	251 479	3 664 330		3 664 330
МБАЛ-ДУЛОВО	1 824 250	329 251	0	237 136	24 763	7 129	473 204	57 850	2 953 583	0	2 953 583
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	11 321 325	2 124 478	42 184	2 820 254	986 579	41 713	1 610 613	911 672	19 858 818	1 224 281	21 083 099

2018г.	ИКОНОМИЧЕСКИ ЕЛЕМЕНТИ: /в лева/									КАПИТАЛОВИ РАЗХОДИ	ОБЩО РАЗХОДИ
Силистра	С/ка 604	С/ка 605	С/ка 601			Разходи за текущ ремонт	Всички други разходи	С/ка 603	ВСИЧКО ТЕКУЩИ РАЗХОДИ		
ЛЗ	Заплати и др.възнаграж. на персонала	Осигурителни вноски	Храна за болни	Лекарства и мед.консумативи и др.	Горива вода,енергия и др.м-ли			Разходи за амортизации			
МБАЛ-СИЛИСТРА	6 582 224	1 243 041	46 022	2 484 137	599 364	14 672	700 396	574 475	12 423 103	729 341	13 152 444
МБАЛ-УТРАКАН	2 123 548	389 598	0	384 604	181 026	0	607 841	252 563	3 939 179	647 111	4 586 290
МБАЛ-ДУЛОВО	1 599 998	277 493	0	290 327	181 408	15 156	205 437	81 722	2 705 651	1 858 928	4 564 579
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	10 305 770	1 910 132	46 022	3 159 068	961 798	29 828	1 513 674	908 760	19 067 933	3 235 380	22 303 313

Общите разходи на трите болници през 2019г. са 21 083 099лв. срещу 22 303 313лв. през 2018г., като са намалели общо с 1 220 214 лв.

Като цяло капиталовите разходи през 2019г. са намалели на 1 224 281лв., спрямо 2018г., когато са били 3 235 380лв..

Текущите разходи на болниците заемат 98-99% .

Прави впечатление, че символични разходи за храна на болни са отчетени само от МБАЛ-Силистра. Традиционно общинските болници не отчитат такива разходи. Това разходно перо рефлектира върху общата грижа за пациента в негативен аспект.

Разходите за възнаграждения и осигурителни вноски през 2019г. са се увеличили с 1 229 901 лв. (от 12 215 902 лв. през 2018г. на 13 445 803 лв. през 2019г.), във връзка с реализирани увеличения на работните заплати на лекари и сестри.

Разходите за лекарства, медицински консумативи и материали, кръв и кръвни продукти през 2019г. са намалели с 338 814 лв., спрямо 2018г.

През 2019г. болниците в областта са отчетели общо **21 083 099**лв. разходи, които надхвърлят приходите със 119 033лв.

**4.КРАТКОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛЗБП В ОБЛАСТ СИЛИСТРА
(сравнително за 2018г. и 2019г.)**

2018	МБАЛ - СИЛИСТРА	МБАЛ-ТУТРАКАН	МБАЛ-ДУЛОВО	2019	МБАЛ - СИЛИСТРА	МБАЛ-ТУТРАКАН	МБАЛ-ДУЛОВО
към доставчици и клиенти	1 562 616	577 440	325 906	към доставчици и клиенти	1 587 117	312 413	250 821
към персонала	1 061 358	560 688	182 553	към персонала	1 116 178	564 279	162 691
към осигурителни предприятия	206 463	2 685 598	2 377 574	към осигурителни предприятия	220 372	2 370 077	1 930 528
данъчни задължения	39 261	2 045 461	926 787	данъчни задължения	43 592	2 268 998	975 480
др. краткоср. задължения	41 186	51 652	21 105	др. краткоср. задължения	136 588	29 352	0

В МБАЛ-Силистра просрочени са само задълженията към доставчици и клиенти на болницата, докато в другите две общински болници в просрочие са задълженията към персонал, към НОИ, данъчни задължения и др. Двете общински болници имат големи просрочени данъчни задължения и към осигурителни предприятия.

Ежегодно с натрупване се формират нарастващи размери на задължения към доставчици на лекарства и медицински консумативи, на доставчици на вода, горива и енергия, на задължения към персонал, осигурителни и данъчни предприятия и др. Това не позволява на болниците да правят капиталови вложения за съвременна апаратура, да инвестират в обучения на персонала, за да привличат достатъчно новозавършили лекари и специалисти, както и да придобиват дълготрайни активи.

Направените разходи за медицинска дейност в болниците формират няколко икономически показателя, показани сравнително за 2018г. и 2019г. в следната таблица:

№	ПОКАЗАТЕЛИ	МБАЛ-СИЛИСТРА		МБАЛ-ТУТРАКАН		МБАЛ-ДУЛОВО	
		2018г.	2019г.	2018г.	2019г.	2018г.	2019г.
1	Среден разход за едно болнично легло на ден	112.49	121.23	117.27	106.80	58.00	136.30
2	Среден разход за един преминал болен	893.11	976.21	684.50	678.57	538.33	681.50
3	Среден разход за един леглоден	167.98	187.97	172.87	176.31	110.43	150.39
4	Среден разход за лекарства на един леглоден	16.35	16.35	12.17	9.33	9.08	14.24
5	Среден разход за медицински консумативи за един леглоден	17.08	15.67	6.54	6.20	2.91	4.51
6	Среден разход за един храноден	0.62	0.60	0.00	0.00	0.00	0.00
7	Среден разход за персонала за един леглоден	103.87	121.89	122.27	129.37	77.56	128.71

През 2019г. среднодневният разход за едно болнично легло се е увеличил в две от лечебните заведения спрямо 2018 г., само в МБАЛ-Тутракан се наблюдава лек спад спрямо 2018г. Средният разход за един преминал болен се е увеличил през 2019 г. само в МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Дулово, докато в МБАЛ-Тутракан при този показател има спад. Наблюдава се незначителна разлика в разхода за лекарства и медицински консумативи на един леглоден и в трите лечебни заведения. По показател „среден разход за един храноден“ картината е тревожна, от гледна точка на потребност на пациента, тъй като в двете общински болници не са реализирани такива разходи, а в областната болница един храноден е представен със символични стойности от около 0.60 ст. От грижата на болния отсъства една важна физиологична потребност - храненето, при спазване на съответната

диета, съобразно заболяването. Необходимо е законодателно решение, което да осигури правото на пациента да получава храна, като част от лечебно-диетичния режим, както и да се гарантира безопасността на предлаганата храна, във връзка с профилактиката на хранителните токсикоинфекции.

ЦЕЛИ НА РЗИ-СИЛИСТРА ЗА 2019 ГОДИНА

- Организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на област Силистра;
- Превръщане на профилактиката в задължителен елемент на всички нива.
- Повишаване ефективността на държавния здравен контрол и достигане високо ниво на съответствие с националните и европейските изисквания на обектите с обществено предназначение, продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и факторите на жизнената среда.
- Подобряване здравето на населението и повишаване качеството на живот, чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести, свързани с рисковите фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословен модел на хранене, ниска физическа активност и стрес.
- Ограничаване заболяемостта и смъртността от инфекциозни заболявания чрез подобряване ефективността на епидемиологичния надзор, профилактиката и контрола на заразните болести.

За опазване на здравето на населението в област Силистра, Регионална здравна инспекция – Силистра реализира дейността си през 2019г. чрез следните

МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. Провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на общественото здраве.
2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.
3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС, мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.
4. Мониторинг на продукти, стоки и фактори на жизнената среда, със значение за здравето на човек, чрез извършване на лабораторни анализи на проби в акредитирани лаборатории по БДС EN ISO/IEC 17 025.
5. Предоставяне на своевременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол.
6. Осъществяване на дейностите по приети национални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност, стрес и др.) и с факторите на риска в околната среда.
7. Анализирание на регионално ниво на демографските показатели и здравното състояние на населението и търсене на зависимост между тях и факторите на жизнената среда и начина на живот с оглед разработване на регионални профилактични програми.
8. Реализиране на инициативи за промоция на здраве и повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот.
9. Изпълнение на дейности по национални програми и проекти за ограничаване влиянието върху здравето на поведенческите рискови фактори и факторите на жизнената среда.

10. Провеждане на активен епидемиологичен надзор на заразните заболявания, ефективен контрол на противоепидемичния режим в лечебните заведения и контрол за качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация.
11. Прилагане на ефективна система от мерки за опазване на страната от внос на заразни болести, укрепване капацитета на функционалното звено за граничен здравен контрол и изпълнение на изискванията, залегнали в Международните здравни правила.
12. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск чрез създаване и поддържане на механизми за своевременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т.ч. биотероризъм
13. Повишаване готовността на здравната мрежа за посрещане на грипна епидемия/пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести
14. Постигане на висок имунизационен обхват при изпълнение на Имунизационния календар на Република България, засилване на вискателността от страна на РЗИ по отношение на планирането и отчитането на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.
15. Ефективна координация на РЗИ с органите на местната и държавна администрация, лечебните и здравни структури, националните центрове по общественото здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по превенция и контрол на заразните заболявания.
16. Дейности за подготовка и повишаване на квалификацията на кадрите от РЗИ.
17. Принос за ефективността на действащите регионални съвети по различни здравни проблеми.
18. Осъществяване на ефективна координация на РЗИ с другите регионални структури на държавната власт при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, надзора на заразните болести и по профилактика на болестите и промоция на здраве.
19. Анализиране на потребностите от човешки ресурси в областта на здравеопазването, планиране и координиране дейностите по провеждане на следдипломно обучение в системата на здравеопазването, вкл. в РЗИ.

РЗИ-Силистра като териториален орган на МЗ провежда държавната политика, на територията на област Силистра, за защита здравето на гражданите, изпълнява законовите задължения и правомощия по контрола на ООП, на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека, на факторите на жизнената среда, по надзора на заразните болести и опазване на страната от внос и разпространение на заразни болести, по контрола на медицинските дейности, лекарствата и аптеките, по надзора на медицинското осигуряване на населението и защитата на населението от инциденти с химични, биологични и радиоактивни агенти, в обхвата на Устройствения правилник на РЗИ, в съответствие със законите на страната и подзаконовите нормативни актове по тяхното прилагане. В изпълнение на своята дейност здравните инспектори и експертите проучват, събират информация, анализират, предписват коригиращи мерки и извършват контрол по изпълнението им. При необходимост се налагат административни мерки, в случаите предвидени в закон. В дейността по предварителния здравен контрол РЗИ-Силистра извършва здравна оценка на устройствени планове и проекти, както и експертиза по екологичното законодателство на инвестиционни предложения, относно преценка за ОВОС и ЕО, становища по ДОВОС и предварителни консултации на инвеститорите, за наличие на потенциални рискове за общественото здраве от реализирането на инвестиционни намерения. РЗИ-Силистра събира, обработва и анализира медико-статистически данни и анализира здравно-демографските показатели за населението в областта.

ЩАТНА И КАДРОВА ОСИГУРЕНОСТ НА РЗИ-СИЛИСТРА КЪМ 01.01.2020г.

Към 01.01.2020г. числеността по Устройствен правилник за РЗИ-Силистра е 51 щатни длъжности, организирани в 4 дирекции, разпределени както следва:

- 36 длъжности по служебни правоотношения (70,59 %);
- 15 длъжности по трудови правоотношения (29,41 %).

По административни звена разпределението на длъжностите е:

- ръководство (3) и дирекция „АПФСО” (9) – 12 (23,53 %)
- дирекция „МД“ – 11 (21,57 %)
- дирекция „НЗБ” – 11 (21,57%)
- дирекция „ОЗ” – 17 (33,33%)

Към 01.01.2020г. заетите длъжности са както следва:

- по служебни правоотношения 30 (83,33 % от 36 по щат).
- по трудови правоотношения – 13 (86,67 % от 15 по щат).

Кадрова окомплектованост към 01.01.2020г.:

- ръководни длъжности – 7, от тях 3 заети (42,86%);
- експертни длъжности с аналитични и контролни функции – 31, от тях 28 заети (90,32%);
- експертни длъжности със спомагателни функции – 8, от тях заети 7 (87,50%);
- технически длъжности – 5, от тях заети 5 (100%).

Към 01.01.2020г. незаети са 8 длъжности (15,69%): 4 ръководни (зам.-директор, директор ДАПФСО, директор ДНЗБ, директор ДОЗ), 3 експертни (инспектор в ДМД, инспектор в ДНЗБ, 1 старши инспектор в ДОЗ) и 1 със спомагателни функции (главен специалист в ДОЗ). Дефицитът на ръководни кадри затруднява организация на работата, изисква повече време от директора на инспекцията за пряка обща или индивидуална работа със служителите от различни дирекции в специализираната администрация и неговото пряко участие в организационната дейност на специализираната администрация, вкл. с контролно-методична работа по различни теми и задачи.

ФИНАНСИРАНЕ НА РЗИ-СИЛИСТРА ПРЕЗ 2019г.

През 2019г. РЗИ-Силистра работи по пет бюджетни програми:

- 1) Държавен здравен контрол;
- 2) Промоция и превенция на незаразните болести;
- 3) Профилактика и контрол на заразните болести;
- 4) Контрол на медицинските дейности, здравна информация и електронно здравеопазване;
- 5) Администрация.

Утвърденият бюджет първоначално възлизаше на 914000 лв., обезпечен чрез собствени приходи 40 000 лв. и 874 000 лв. субсидия от Републиканския бюджет.

През годината Министерство на здравеопазването възложи изпълнение на дейности по различни проекти и програми, за които ни бяха осигурени допълнителни средства, както следва:

- Национална програма за намаляване въздействието на радон в сградите на българското население (2018-2022г.) – 1250,00 лв.;
- Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020г.), приоритет “Здравеопазване” – 14150 лв.;
- Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести (2014-2020г.) – 1000лв.;
- Дейност „Отбранително-мобилизационна подготовка“ - 1345 лв.
- Програма „Осигуряване на медицинска помощ на специфични групи от населението - 52703 лв. в т.ч. 37046 лв. за закупуване на 21бр компютърни конфигурации, 4800 лв. за закупуване на 2 бр. високоскоростни скенери и 10859 лв. за закупуване на 2 бр. сървъри

В края на годината уточнения план по бюджета възлизаше на 984448 лв., от които разходи за персонал 742045 лв., за издръжка 183880 лв. и капиталови разходи – 58523 лв.

През 2019г. са събрани собствените приходи в размер на 21852 лв. и включват:

- такси за административни и други услуги и дейности – 16007 лв.
- глоби, санкции, неустойки, наказателни лихви, обезщетения и начети – 5795лв.
- приходи от наеми на имущество – 50 лв.

Направените разходи по бюджета за 2019г. възлизат на 965146 лв., в т.ч.:

Вид на разходите	План	Отчет	Изпълнение (отн. дял)	Структура (отн. дял)
Разходи за персонал	742045	676866	91%	70%
В т.ч. Заплати		507962		
Други възнаграждения и плащания за персонал		22569		
Задължителни осигурителни вноски от работодателя		146335		
Издръжка	183880	232616	126,5%	24%
Придобиване на дълготрайни материални активи	58523	55664	95%	6%
Всичко	984448	965146	98%	100%

Постигната икономия от 65179 лв. от разходи за персонал е в резултат от продължително или трайно незаети щатни бройки, предимно на ръководни длъжности – зам.директор, директор на дирекция НЗБ, директор на дирекция ОЗ, директор на дирекция АПФСО, главен секретар.

При средствата за придобиване на дълготрайни материални активи изпълнението е 95%, тъй като след проведена обществена поръчка единичната цена на закупените 3 бр. МФУ спадна под прага на същественост на дълготрайните активи и разхода (2759лв.) е отчетен като разход за издръжка.

По отношение на издръжката изпълнението е с 48736лв. над планираното. Надвишението е осигурено с част от реализираната икономия от разходи за персонал (45977лв.) и със средства от капиталови разходи (2759лв.).

В края на всяко тримесечие изготвяхме анализи за приходите и разходите на инспекцията, а резултатите докладвахме на заседания на Директорския съвет. В резултат на своевременно изпълнените дейности и положени усилия инспекцията завърши 2019г. без просрочени вземания.

По отношение на разходите прилагаме мерки за тяхното ограничаване чрез стриктен предварителен контрол и анализи, относно техния размер и целесъобразност. В резултат на тези действия РЗИ-Силистра нямаше проблеми с финансирането на дейността през годината и завърши отчетния период без просрочени задължения. Осъществихме ремонтни работи по поддържане на материалната база на РЗИ-Силистра чрез ремонтни дейности на сградния фонд и осигуряване на архивни помещения за съхранение на архива на закрития ДМСГД-Силистра и за МЕД на РКМЕ, както и за изграждане на ново мълниезащитно съоръжение. С реализирана икономия от средства за издръжка (5820лв) закупихме 11 kW дизелов генератор с възможност за автоматично превключване, осигуряващ електрозахранване на хладилната камера за съхранение на биопродукти, в случай на прекъсване на централното електроснабдяване.

И през 2019г. лабораторната дейност по държавния здравен контрол се извършваше от външни лаборатории, собственост на РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна. За осигуряване на лабораторната дейност в обхвата на сключените договори беше извършена необходимата логистична организация за транспортиране на пробите и снабдяване с материали, консумативи, хранителни среди, реактиви и др. за извършване на лабораторните анализи, в съответната лаборатория. Разходите за материали, реактиви, хранителни среди и др. консумативи възлизат на 10803 лв., а транспортните разходи и командировъчните на служителите за доставяне на пробите - 1080 лв.

През II тр. 2019г. за изпълнение на контролната дейност на обекти в областта беше организиран ред за заплащане на командировъчни на служителите, по предварително уточнени критерии за отработено време. За целта са реализирани разходи на стойност 510 лв. След направен анализ, се оказа, че организацията на целодневен контрол в населените места от областта е неефективна и изплащането на командировъчни пари е прекратено.

През отчетния период РЗИ-Силистра обяви 6 обществени поръчки – 1 борсова сделка за закупуване на гориво за отопление и 5 за закупуване на компютърна и офис техника. Поръчките са проведени съгласно изискванията ЗОП и 5 от тях приключиха със сключване на договори, а 1 е прекратена поради липса на 3 оферти.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКТОРСКИЯ СЪВЕТ

Със заповед на директора на РЗИ-Силистра е определен състав на директроския съвет, а в плана за годината е разработен предварителен план-график на заседанията му. Всички планирани заседания са проведени и протоколирани, със съответните взети решения.

ДЕЙНОСТ НА ЕКСПЕРТНИЯ СЪВЕТ

Със заповед на директора на РЗИ–Силистра функционира Експертен съвет по ПЗК, с определени състав и правила за работа. ЕС по ПЗК провежда заседания ежеседмично, с изключение на случаите когато не са постъпили заявления от физически/юридически лица или преписки от РИОСВ. ЕС по ПЗК разглежда постъпилите проектни документи и в 10-дневен срок издава съответните здравни заключения. През 2019г. са проведени 34 заседания и са разгледани 48 проектни преписки. Издадени са 48 здравни заключения, от които 33 са за оценка на ивнестиионни проекти и 15 за съгласуване на ПУП.

На заседанията на ЕС се докладват и обсъждат преписки от РИОСВ-Русе, относно ОВОС на инвестиционни предложения и ЕО на проекти. През 2019г. са издадени 38 становища за ОВОС/ЕО и 2 становища относно съдържанието и обхвата на ДОВОС. Реализирани са 2 участия в заседания на ЕЕС към РИОСВ-Русе за инвестиционни намерения, касаещи отглеждане на птици – бройлери на „Нур пиле“ в землището на с. Чуковец, общ. Алфатар и на „Пилко“ ЕООД - в с. Българка, общ. Силистра.

През м.юли 2019г. екип на РЗИ-Силистра участва в работна среща в РИОСВ-Русе за обсъждане промени в Закона за опазване на околната среда и неговото прилагане при изготвяне на становища по екологичното законодателство, отнасящи се за обекти подлежащи на комплексни разрешителни от МОСВ.

КОНКУРСНИ ПРОЦЕДУРИ ПО ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ СЛУЖИТЕЛ

През 2019г. са проведени 8 (осем) конкурсни процедури по Закона за държавния служител за следните длъжности:

- Юрисконсулт в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“ – конкурсната процедура е стартирана през 2018 г., като изпитната част се проведе през м. Януари 2019г. Приключи с назначаване на класирания на първо място кандидат.
- Старши експерт в дирекция „Обществено здраве“ – конкурсната процедура приключи с назначаване на класирания на първо място кандидат, считано от 01.05.2019 г.;
- Директор на дирекция „Обществено здраве“ – конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Инспектор в дирекция „Медицински дейности“ – конкурсната процедура е прекратена със заповед на директора на РЗИ-Силистра, поради липса на кандидати;
- Главен експерт в дирекция „Обществено здраве“ – конкурсната процедура приключи с назначаване на класирания на първо място кандидат, считано от 01.09.2019 г.;
- Главен експерт в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“ – конкурсната процедура се проведе през м.септември 2019г. и приключи с назначаване на класирания на първо място кандидат, считано от 01.10.2019г.;
- Счетоводител в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“ – конкурсната процедура се проведе през м.септември 2019г. и приключи с назначаване на класирания на първо място кандидат, считано от 01.10.2019г.;
- Инспектор в дирекция „Обществено здраве“ – конкурсната процедура се проведе през м.септември 2019г. и приключи с класирания на първо място кандидат, считано от 01.10.2019г.;

През 2019г. е публикувана 1 (една) обява по чл. 81а от ЗДСл в Портала за мобилност в държавната администрация за длъжността Директор на дирекция „Обществено здраве“. В срока, определен за подаване на документи, в РЗИ-Силистра не постъпи нито едно заявление за участие в подбора.

През 2019 г. РЗИ-Силистра обяви 1 (една) процедура за подбор за един стипендиант със специалност Фармация, с място на работа Дирекция “Медицински дейности” при РЗИ-Силистра. Въпреки допустимото удължаване на срока с още 14 дни, определен за приемане на заявления, в РЗИ-Силистра не постъпи нито едно заявление за участие в подбора. Със заповед на директора на инспекцията процедурата беше прекратена.

ИЗГОТВЕНИ СТАНОВИЩА ПО НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ

През изтеклата 2019г. директора на РЗИ-Силистра и служители на експертни длъжности активно участваха при обществено обсъждане на проекти на нормативни документи, както с писмени становища, така и с пряко участие в екипа на МЗ по изготвянето на Наредба № 2 от 21 април 2011г. за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници (публ.ДВ бр. 97/2019г.). Участието на наш инспектор в тази работна група беше в резултат на изготвен доклад с предложения за изменения, в резултат на обобщени констатации по прилагане на наредбата, в хода на тематична проверка, планирана като регионален приоритет.

Останалите случаи на участие с писмено становище по публикуван за обсъждане нормативен документ са:

- Проект за Наредба за реда и условията за провеждане на диагностика, профилактика и контрол на отделни заразни болести на дихателната система – през м.май 2019г. директора на РЗИ-Силистра изготви становище по някои от предвидените текстове, предвид необходимост от нова редакция, поради риск от неприложимост, както и идея изследвания на съмнително болни, преболедували и контактни да се назначават от ОПЛ и да се извършват като МДД по пакета от дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК за ЗОЛ (деца, бременни и др. лица);
- Проект за изм. и доп на Наредба № 2 за условията и реда за сертифициране на Балнеолечебен център, СПА център, Уелнес център и Таласотерапевтичен център (обн.ДВ бр.11/2016г.) – през м.юли 2019г. инспектори от Д ОЗ, съгласувано от директора на РЗИ-Силистра изготвиха предложения по наредбата и приложения №№1-5 от същата;
- Проект за изм. и доп. на Наредба № 6 за здравословното хранене на децата от 3 до 7 години в детските заведения – през м. юли 2019г. инспектор от Д ОЗ изготви писмено становище по текст на наредбата;
- Проект за изм. и доп. на ПУОРОМЕРКМЕ – през м.август 2019г. служители от Д МД, съгласувано с директора на РЗИ-Силистра изготвиха писмено становище по някои текстове от Правилника, с коментар и мотиви;
- Проект за изм. и доп. на Наредба № 15/2005г. за имунизациите в РБългария – през август 2019г. директора на РЗИ-Силистра изготви становище по някои от предвидените текстове на наредбата, със значение за приложимостта на наредбата;
- Проект на СОП за инспекция на обект за производство на бутилирани води – инспектор от Д ОЗ, изготви писмено становище по процедурата, относно практическото ѝ прилагане за постигане на високо качество на контрола за защита здравето на потребителите.

ДЕЙНОСТИ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНИ В РАСТЕЖ“ 2014-2020

Проект № BG16RFOP001-4.001-0001-C001 „Подкрепа на развитие на системата за спешна медицинска помощ“

С писмо на главния секретар на МЗ (№ СМП-125/31.10.2016г.) директорите на РЗИ бяха уведомени за подготовката на проектно предложение за кандидатстване с голям инвестиционен проект за подкрепа на спешната медицинска помощ по ОПРР 2014-2020. Със Заповед № РД-01-410/13.12.2016г. министърът на здравеопазването възложи на директорите на РЗИ съдействие на МЗ по изпълнение на необходимите дейности за реализиране на проекта по ОПРР, Приоритен ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“.

Цел на проекта е модернизация на спешната медицинска помощ в България, чрез строителство, в т.ч. на нови сгради, реконструкция, ремонт, преустройство и подобряване достъпа в 237 обекта на системата за спешна медицинска помощ (34 Спешни отделения, 27 ЦСМП и 170 ФСМП), обзавеждане и оборудване на работните помещения с медицинска апаратура, закупуване на 400 нови линейки оборудвани с медицинска техника и апаратура за оказване на спешна медицинска помощ. Проектът се финансира чрез Европейския фонд за регионално развитие и цели да подобри качеството и достъпността на спешната медицинска помощ в България.

В изпълнение на заповедта бяха извършени множество дейности, касаещи договори за придобиване на имоти, вписване на договорите в Служба по вписвания, данъчна регистрация на новопридобитите имоти, получаване на необходимите скици, ПУП, визи за поректиране, съгласувателни становища от общините и експлоатационните дружества, договори за присъединяване, разрешения за строеж и т.н. По силата на пълномощно от министъра на здравеопазването директорите на РЗИ имаха права да представляват министъра през всички органи и присъединителни експлоатационни дружества, със задача да извършат всички необходими действия за успешната подготовка на проекта, в т.ч. и да заплащат дължимите такси от името и за сметка на МЗ.

Проектът по ОПРР, Приоритен ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“ за област Силистра включва 1 Спешно отделение в състава на МБАЛ-Силистра и ЦСМП-Силистра с 4 филиала (ФСМП-Тутракан, ФСМП-Дулово, ФСМП-Главиница и ФСМП-Кайнарджа).

Комисията от МЗ, одобряваща обхвата на строителство и/или строително-ремонтни дейности одобри за област Силистра ново строителство за Спешно отделение и за ФСМП-Кайнарджа, с изготвени инвестиционни проекти. За останалите филиали и за централния офис на ЦСМП-Силистра бяха одобрени строително-ремонтни дейности по изготвени инвестиционни проекти, за всеки поотделно, съобразно условията и придобитата собственост.

През 2018г. цялата проектна документация беше предадена на директора на РЗИ-Силистра за съгласуване със специализираните държавни контролни органи, общински администрации и експлоатационни дружества. Съгласувателните и присъединителни действия по инвестиционните поректи и необходимото обезпечаване на свързаност към електрозахранване и водоснабдяване продължиха до м.ноември 2018г., когато цялата документация беше върната на МЗ.

В официално съобщение от 13.12.2018г. стана ясно, че Европейската комисия без забележки е одобрила проекта за модернизация на спешната медицинска помощ в България.

Общата стойност на Проект № BG16RFOP001-4.001-0001-C001 „Подкрепа на развитие на системата за спешна медицинска помощ“ с бенефициент МЗ е за 163 897 815, 62лв, от които безвъзмездната финансова помощ се равнява на 163 502 132,68лв.

През 2019г. по темата бяха направени справки с електроразпределителните дружества по договорите за присъединяване за размера на предоставената мощност, с цел актуализация, ако е необходимо, чрез нови заявления. В област Силистра не се наложи актуализация, тъй като бяха спазени изискванията за 30kW за ФСМП в Тутракан, Дулово, Главиница и Кайнарджа и 50kW за ЦСМП-Силистра.

През м.ноември 2019г. електроразпределителното дружество поиска да потвърдим мощностите за всеки обект, с цел да се пристъпи към увеличаване или намаляване на същите, където е възникнала грешка или необходимост.

ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ ПО ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО И ЗАКОНА ЗА ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ, НА ОБЕКТИ С ОБЩЕСТВЕНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ, НА ПРОДУКТИ, СТОКИ И ДЕЙНОСТИТЕ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ

Контрол на обекти: на вписани в публичните регистри 1559 обекта (лечебни заведения, обекти с обществено предназначение, аптеки и дрогерии) през 2019г. са извършени 3349 проверки, в обхвата на систематичния здравен контрол по ЗЗ, ЗЛЗ, ЗЛПХМ и ЗКНВП (средно по 2 проверки на обект, съобразно кратността).

Контрол на дейности със значение здравето на човека: през 2019г. са извършени 2746 проверки (на дейности с отпадъци в лечебни заведения, поддържане чистотата на населените места, надзор на ОВП, изпълнение на имунизационния календар, изпълнение на ДДД дейности, съгласуване на седмични разписания, спазване на физиологични норми на хранене и на изискванията за здравословно хранене, наличие на ЛЗК, дейност на службите по трудова медицина, тютюнопушене и др.).

Контрол на продуктите и стоките със значение за здравето на човека: през 2019г. са извършени 1296 проверки (на бутилирани води, козметични продукти, химични вещества и смеси, детергенти, биоциди, дрехи втора употреба).

Контрол на факторите на жизнената среда: през 2019г. са извършени 4465 химични, микробиологични, серологични и паразитологични анализи на проби питейни води от централно, ведомствено и местно водоснабдяване, на бутилирани води от производител и от пазара, на води от плувни басейни, козметични продукти, на биоциди и техните разтвори, на проби от външна среда в лечебни заведения за контрол на дезинфекции и за стерилност, на перианални проби за профилактично изследване на деца в детски заведения за чревни паразити, серологични изследвания по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ, анонимни изследвания с бърз тест за ХИВ на терен и в лечебни заведения и др. Извършени са 103 измервания на шум по програмата за мониторинга на транспортния шум в урбанизираните територии, 108 измервания на ЕМП от източници на нейонизиращи лъчения и 120 биологични проби на стерилизационна апаратура с пара под налягане, ползвана в лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, за оценка изпълнението на МС за превенция и контрол на ВБИ. Анализите се извършват по плана на РЗИ-Силистра, в изпълнение на договореност със съседни РЗИ (Добрич, Варна, Шумен и Русе), според указанията на МЗ и възникналата необходимост, тъй като в РЗИ-Силистра поради липса на медицински и лабораторни кадри беше преустановена дейността на микробиологичната и химична лаборатория.

МЕРКИ ЗА АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНУДА

Административно-наказателните мерки от контролната дейност на инспекторите в РЗИ-Силистра през 2019 г. включват:

- 215 издадени предписания;
- 26 съставените АУАН на физически лица (13 за нарушения по Наредба № 2 за организацията на контрола на ВБИ, 4 за нарушения по Наредба № 15 за ЛЗК, 5 за нарушения на чл. 56 от ЗЗ за забрана на тютюнопушенето, 1 за нарушение на Наредба № 27 за дрехите втора употреба, 2 за нарушение на Наредба № 15 за имунизациите и 1 за неизпълнено предписание);
- 27 издадени наказателни постановления на обща стойност 5450лева, от които едно НП е по АУАН съставен през 2018г.;
- 5 заповеди за спиране на обекти с обществено предназначение (2 физкултурни салона в училищата в с. Яребица и с.Проф.Иширково; 3 спортни обекта в гр.Силистра – зала за борба, закрыта лекоатлетическа писта и 1 закрыт плувен басейн, собственост на община Силистра). Към 31.12.2029г. заповед за отмяна е издадена само за общинския закрыт плувен басейн.

Пред съдебните органи са обжалвани 2 НП, които са потвърдени от РС-гр.Силистра и са влезли в сила. Постановено е решение на РС-гр.Тутракан по обжалвано НП от 2018г., с което се изменя размера на наложеното наказание „глоба“ и се потвърждава в останалата част. Решението е влязло в сила.

Доброволно платени в касата на РЗИ-Силистра или по банков път са 19 НП, на обща стойност 3900 лв.

Изпратени за принудително събиране в НАП са 8 НП, на обща стойност 1550 лв.

Във връзка с дейността по поддържане на регистъра на ООП са издадени 42 заповеди за заличаване на обекти от регистъра (42 от Д ОЗ), в т.ч. 32 заявени от лицата представляващи обектите и 10 от здравните инспектори в хода на държавния здравен контрол.

СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

През 2019 г. в РЗИ-Силистра не са постъпвали сигнали за корупция и злоупотреба със служебно положение.

През 2019г. служителите от специализираните дирекции в РЗИ-Силистра работиха по 49 жалби и сигнали, с различна насоченост: медицинско обслужване, медицинска експертиза, надзор на заразните болести и здравно-хигиенни неблагоприятия (шум, тютюнопушене, чистота на населени места и др.).

В дирекция НЗБ са извършени проверки по 5 жалби и сигнали:

- Сигнал от родител на дете от ДГ „Роза“2 гр. Силистра, че се допускат болни деца в група „Слънце“. В деня, в който беше подаден сигнала се организира и извърши проверка на място в детското заведение. Не са констатирани деца с респираторни или други инфекции в групата, за отсъстващите деца са представени медицински бележки от личните лекари. Две деца с астма посещават групата в ДГ „Роза“2, за които личните лекари са издали медицински бележки за заболяването. Двете деца са диспансеризирани при пулмолог. Медицинската сестра извършва сутрешен филтър и следи за състоянието на децата през деня. Спазва се добър дезинфекционен режим, помещенията се проветряват трикратно през деня. Жалбата е неоснователна.
- Сигнал за деца с разстройство в ДГ „Радост“ гр. Силистра след инцидентно спиране на водоподаването и лошо състояние на пясъчника в детското заведение. Беше извършена съвместна проверка от инспектори от дирекциите „Надзор на заразните болести“ и „Обществено здраве“ към РЗИ-Силистра. Беше установено, че течачата вода в детската градина е спряна, поради авария във вечерните часове на предходния ден. За спирането на водата са уведомени предварително персоналот и родителите, с цел осигуряване на вода за миене на децата, както и осигуряване на бутилирана вода за пиене. В деня на проверката отсъстват две деца, поради диарични изхождания, прегледани от личния лекар, извършени са микробиологични изследвания с отрицателен резултат за бактериални инфекции и са оставени за лечение в дома. За останалите деца не са установени здравословни проблеми и посещават детското заведение. Не е установена повишена заболяемост от чревни инфекции, няма установени пропуски в дезинфекционния режим. Пясъчниците са в добро състояние, почистват се ежедневно от твърди отпадъци, целият пясък е подменен няколко месеца преди проверката. Дворът е защитен с висока ограда, вратата на детската градина се заключва след работно време, което гарантира контрол на достъпа на бездомни животни. Сигналът се приема за неоснователен.
- Сигнал от Районна прокуратура гр. Силистра за оплакване от граждани за натрупани отпадъци в жилищна сграда на ул. „31-ви полк“ в гр.Силистра. Извършена е съвместна проверка от двама инспектори от РЗИ-Силистра и двама инспектори от отдел „Инспекторат“ към община Силистра. Беше установено, че натрупаните отпадъци крият риск от разпространение на зарази и гризачи. Бяха разпоредени мерки за извозване на отпадъците и извършване на дезинфекция на района. Тъй като нарушителят не изхвърли отпадъците, това беше организирано от общинската администрация и извършено от фирма за сметоизвозване, с която общината има договор. При последваща проверка на място бе установено, че отпадъците са извозени и на мястото е извършена дезинсекционна обработка. Сигналът е основателен. За този адрес и срещу обитателя на имота са проверявани и други сигнали.
- Сигнал от граждани, подаден до Окръжна прокуратура гр. Силистра за събрани големи количества отпадъци, складиращи в частен апартамент на ул. Ал.Стамболийски“ № 4 в гр.Силистра. Организирана беше съвместна проверка с представител от община Силистра, която не беше осъществена, поради липса на достъп до жилището. По информация на живущите в блока лицето отсъства от града и липсва информация за неговото завръщане. Сигналът остана в компетентността на прокуратурата за разпореждане на достъп до жилището и почистването му от събраните отпадъци.
- Жалба от родител за дете с обрив, допуснато в ДГ „Радост“, гр.Силистра. Беше извършена проверка, която установи, че учителката на детето е забелязала, че дете има

сърбеж по тялото и информирала за това медицинската сестра. Последвало е обаждане на родителите и детето е заведено при личния лекар, който е издал медицинска бележка с диагноза „ухапване от насекоми“ и потвърждава, че детето може да посещава детската градина. На следващия ден детето е консултирано със специалист дерматолог, който е потвърдил диагнозата „инсектен дерматит“. Това е удостоверено с медицинска бележка, предоставена на персонала на ДГ. Жалбата е неоснователна.

В дирекция МД са извършени проверки по 23 жалби и сигнали:

През отчетния период служителите в Д МД работиха по 23 жалби/сигнали/молби за нарушени права на пациенти или неудовлетвореност от медицинско обслужване по чл. 93 от ЗЗ, както и за съдействие при получаване на здравно-социални услуги, изпратени от граждани или препратени от други институции:

Чрез Министерство на здравеопазването:

- от Наргиз Юсеин за неудовлетвореност от медицинското обслужване на майка ѝ от екип на ЦСМП-Силистра. Във връзка с установени обстоятелства при извършената проверка и поради необходимостта от професионална медицинска експертиза, беше изготвен доклад от проверката и на 08.03.2019г. е изпратен до ИА „Медицински одит“;
- от Павел Павлов (жалба за отказана спешна медицинска помощ) – извършената проверка установи, че жалбата е неоснователна;
- от Неджмия Хилми (злоупотреба при издаване на ЕР) и от Мерия Енчева (проблеми при достъп до медицинска помощ) – след съдействие от МВР-Силистра за идентифициране на лицата и на основание чл.8, ал.2 от Вътрешните правила за работа с предложения, сигнали и жалби по реда на АПК в РЗИ-Силистра, приехме двата сигнала за анонимни.
- от Владислава Владимирова (неудовлетвореност от отказана спешна медицинска помощ в МСО) – извършена проверка установи, че жалбата е неоснователна;
- от Пламен Буров (сигнал срещу д-р А. Господинов, че работи в ИМП) – извършена проверка установи, че сигналът е неоснователен;
- Турхан Кямилов (неудовлетвореност от оказаното му съдействие за провеждане на рехабилитация) – въпреки обхвнатото проучване на възможности и оказаното му съдействие да бъде посетен от екип на УМБАЛ „Медика“ гр. Русе, за преценка на конкретната необходимост от рехабилитация, пациента отказа хоспитализация в УМБАЛ „Медика“ гр. Русе по гарантиран пакет от дейности на НЗОК, ръководен от желанието си за платена рехабилитация в болница Токуда, гр.София, която изисква около 24 хил.лв за 4 дву-седмични курса на рехабилитация.

Чрез отдел „Приемна“ на Администрация на Министерски съвет:

- от Радка Сали (сигнал за съдействие) – извършена проверка и оказано съдействие;
- от Петра Стоянова (сигнал за съдействие) – извършена проверка и оказано съдействие.

Чрез омбудсмана:

- от Турхан Кямилов (сигнал за съдействие за провеждане на рехабилитация) – извършена проверка, оказано съдействие за достъпна среда и рехабилитация, която пациента впоследствие отказа, настоявайки да му се осигури платена възможност в болница Токуда-гр.София. По информация на ДСП-Силистра възможностите по ЗХУ и ЗСП възможните мерки за социална подкрепа с парични средства за рехабилитация и достъпна среда за годината са изчерпани;
- от Серихан Мехмедова (жалба относно медицинската експертиза на Анъл Айгюл Мейсут – причини за късно преосвидетелстване) беше оказано съдействие на жалбоподателката след проверката; сигналът беше основателен.

Чрез Изпълнителна агенция „Медицински надзор“:

- от Венера Димова (неудовлетвореност от оказана спешна медицинска помощ) – извършената проверка установи, че жалбата е неоснователна.
- от доц. Росен Михайлов (сигнал срещу МДЛ „Цибалаб“) – извършената проверка установи, че сигналът е неоснователен.

Чрез НЕЛК:

- от Румен Илиев (неудовлетвореност от извършената медицинска експертиза за трайната неработоспособност на пациента и неправомерни действия от орган на медицинската експертиза) – извършената проверка установи, че жалбата е неоснователна.

- Чрез Столична РЗИ:
- от Иванка Ганева (сигнал за съдействие за преосвидетелстване поради влошено здравословно състояние) – оказано съдействие.

От Дирекция Регионална служба по заетостта-Русе:

- молба за съдействие за удостоверяване валидността на медицински документ на незаето лице – извършена проверка с отговор да препращащата институция.

От „МБАЛ-Силистра“ АД:

- по рапорт от д-р Г.Костов, началник на отделение по акушерство и гинекология в МБАЛ-Силистра и д-р Р.Манева, началник на отделение по неонатология в МБАЛ-Дулово в МБАЛ-Силистра, в условия на забавени и недостатъчни реанимационни действия. Във връзка с установени обстоятелства при проверката и поради необходимостта от професионална медицинска експертиза, беше изготвен доклад от проверка и на 31.01.2019г. същият е изпратен до ИА „Медицински одит“.

От Районна прокуратура-Силистра:

- след сигнал на директора на ДСП-Силистра и образувани две преписки в РП-Силистра за насилие над дете, бяха извършени 2 проверки в съответните лечебни заведения и в училището на детето, проведен беше разговор с психолога към училището, изготвените доклади от извършените проверки бяха изпратени в срок до РП-Силистра.

От граждани:

- от Елисавета Петкова Тодорова за неудовлетвореност от медицинското обслужване от ОПЛ и МСО към МБАЛ-Силистра) – извършената проверка установи, че жалбата е неоснователна;
- от д-р Димана Узунова за ограничаване на достъп до практиката ѝ от собственика на имота - беше изготвен отговор, с характер на указание, в случай че лечебното заведение „АСДП-ИП-Д-р Димана Узунова“ желае да заяви промени в обстоятелствата по своята регистрация;
- от Керанка Парушева (срещу д-р Доков, специалист по образна диагноза в СМДЛ „Контраст“ гр.Силистра – неправомерно поискана потребителска такса и грубо отношение) – извършвана проверка установи, че жалбата е основателна;
- от Иван Бобчев (сигнал за съдействие за издаване на дубликат на 2 б.л. от д-р Тасева, за защита пред НОИ, поради наличие на двама работодатели).

По всички жалби/сигнали/молби за неудовлетвореност от медицинско обслужване или за оказване на съдействие, са изготвени и изпратени отговори до гражданите и до съответната препращаща администрация.

В дирекция ОЗ са извършени проверки по 21 жалби и сигнала:

През 2019 год. в РЗИ Силистра са постъпили **16 жалби** от физически лица (ученици, служители, родители, граждани). Всяка проверка е обективизирана с доклад и в срок е изготвен отговор до жалбоподателя. За две от жалбите са издадени предписания със срок за изпълнение.

Жалбите са групирани в следните категории:

- *от учебни/детски заведения и просветни институции* – постъпили са **5 жалби**, относно ниски или високи температури в две учебните заведения и в библиотеката на гр.Силистра, предлагане на нездравословна храна на ученици и временно спиране на водоснабдяване в детска градина в гр.Силистра. След извършените проверки е установено, че постъпилите 5 жалби са неоснователни.
- *Отглеждане на едър рогат добитък в рамките на населеното място* - постъпили са **3 жалби** от три населени места в три общини (с. Зебил, с. Иширково, с. Кайнарджа). Две от жалбите са препратени по компетентност до съответната община, с цел проверка па спазване на общинската наредба за обществения ред и чистотата на населените места. При проверката в с.Зебил на нерегламентиран животновъден обект (кравеферма), разположена в жилищната зона е установено, че са натрупани големи количества торова маса, предпоставка за развитие и наличие на множество летящи и пълзящи инсекти с медицинско значение е издадено предписание със срок за изпълнение.

- *Проникващ висок шум в жилища* от производствена дейност и от съседен частен имот – постъпили са **2 жалби** от граждани, които са препратени по компетентност до община Силистра, с цел организиране на проверка по спазване на общинската наредба за обществения ред и преценка за измерване на проникващ шум в жилищата на жалбоподателите.
- Чистота на околна среда и на въздух – постъпили са **4 жалби**, свързани със чистотата пред жилищно блоково пространство от търговската дейност на хранителен магазин; чистотата в района на ГКПП-Силистра, чистотата на част от републикански път I-7 в посока от и към ГКПП Силистра-Кълъраш и във връзка с отделяща се миризма на петролни продукти от градската канализационна мрежа в гр.Силистра. След извършените проверки се установи, че жалбата за чистотата на републикански път I-7 е основателна, района е силно замърсен с различни битови отпадъци (хартиени, картонени, найлонови и пластмасови) от шофьорите на тежкотоварните камиони пътуващи към ГКПП Силистра-Кълъраш и се налага да изкачват дълго време граничен и митнически контрол. Издадено е предписание на кмета на община Силистра, със срок за изпълнение. Жалбата за миризмите на петролни продукти, след резултатите от съвместна проверка, е препратена по компетентност до община Силистра и РИОСВ-Русе. Две от жалбите се оказаха неоснователни.
- Жалба на гражданин за строеж в съседен двор на отходна яма в близост до кладенец – след извършена проверка, жалба беше препратена по компетентност в община Силистра, с цел решаване на казуса от главния архитект, по Закона за устройство на територията.
- Жалба от гражданин относно предлагане на бира на лица под 18 годишна възраст от служителка на „Лафка“. Проверени са всичките четири павилиона на „Лафка“ в гр. Силистра, тъй като не беше посочен точния обект. Не се установи нарушение.

В РЗИ – Силистра са постъпили **4 сигнала** за нарушаване забраната на чл.56 от Закона за здравето, за тютюнопушене на закрити обществени места. При извършените проверки на закрит общински пазар-гр.Силистра и Дом за пълнолетни лица с увреждания-с. Айдемир, община Силистра се установи, че жалбите са основателни. Издадени са 2 АУАН на физически лица и 2 наказателни постановления. Два от подадените сигнали се оказаха неоснователни.

Сигнал за шум по системата 112, постъпил в РЗИ Силистра чрез МЗ – проверката за проникващ шум показва, че събитието е било инцидентно (вечерно тържество във Фен клуб „Приятелите“, който се намира в под блоковото пространство на многоетажна жилищна сграда).

АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

През 2019г. предоставянето на административни услуги в РЗИ-Силистра беше организирано на принципа на едно гише с 1 фронт офис.

През периода са извършени 1898 услуги на граждани по общо 36 вида по Регистъра на услугите, които РЗИ-Силистра предоставя. Административните услуги по вид и брой са както следва:

№ по ред	Наименование на административната услуга по Регистъра на услугите	Брой извършени административни услуги
1	2	3
1	961 Издаване на становище за недостатъчност на специалисти по дадена специалност при сключване на договор с РЗОК за осъществяване на специализирана извънболнична помощ	6
2	1335 Издаване на удостоверение за регистриране на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите и удостоверение за извършване на лечебна дейност в медицинските факултети и	

	факултетите по дентална медицина на висшите медицински училища .	
3	1659 Издаване на удостоверение при промяна на обстоятелствата на лечебните заведения за извънболнична помощ, хосписите и лечебната дейност в медицинските факултети и факултетите по дентална медицина на висшите медицински училища.	
4	465 Заличаване от регистъра на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите	8
5	3041 Издаване на удостоверение за спазване на здравните изисквания и утвърдените медицински стандарти от лечебните заведения за извънболнична помощ	19
6	1793 Издаване на удостоверение за регистрация на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	
7	1088 Заличаване от регистъра на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	
8	685 Издаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	
9	1336 Прекратяване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	
10	881 Изготвяне на протокол за извършена проверка във връзка с издаване на лицензия за търговия на едро или дребно и съхраняване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	
11	2155 Предоставяне на специални рецептурни бланки на лечебни заведения за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	90
12	341 Предоставяне на специални формуляри на аптеки за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	5
13	1552 Вписване в регистъра на обектите с обществено предназначение	103
14	882 Заличаване от регистъра на обектите с обществено предназначение	32
15	1660 Издаване на удостоверение за съответствие с основните изискванията, на които трябва да отговарят лечебните заведения за болнична помощ, центрите за психично здраве, центрите за кожно-венерически заболявания, онкологичните центрове, ДМСГД, диализните центрове и тъканните банки	1
16	466 Издаване на удостоверение за регистрация на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	
17	258 Заличаване на регистрация на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	
18	1795 Издаване на санитарно удостоверение за извършване на дейности с опасни отпадъци от хуманната медицина	

19	883 Издаване на становище за класифициране на отпадъци	15
20	259 Издаване на становище за съгласуване на проект/подробен устройствен план	15
21	1870 Издаване на становище за съгласуване на инвестиционен проект	33
22	2961 Издаване на хигиенно заключение за проектна документация	
23	1338 Издаване на становище по готовността на строежите за въвеждането им в експлоатация	19
25	467 Издаване на международен сертификат за имунизации	24
24	1796 Издаване на свидетелство за имунизационно състояние	18
25	686 Издаване на сертификат за здравен контрол или за освобождаване от здравен контрол на кораб	2
26	1553 Издаване на разрешение за дейности по разрушаване или отстраняване на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби	
27	1089 Издаване на разрешение за пренасяне на покойници извън страната	2
28	1573 Издаване на хигиенно заключение за получаване на разрешение за търговия на дребно с лекарствени продукти в аптека	
29	1349 Издаване на удостоверение за регистрация на дрогерия	1
30	2241 Издаване на становище за унищожаване на лекарства	
31	477 Издаване на заверен препис или допълнителен екземпляр от документ	
32	1350 Изготвяне на здравна оценка на седмичните учебни разписания на ученици	99
33	1102 Регистрация и заверка на лична здравна книжка	1392
34	2134 Издаване на удостоверение за осигурителен доход (УП 2)	4
35	2133 Издаване на удостоверение за трудов и/или служебен стаж на осигурявани лица (УП 3)	2
36	2 Предоставяне на достъп до обществена информация	8

През 2019г. не са постъпвали жалби от граждани за лошо отношение или лошо административно обслужване от страна на служителите в инспекцията.

През отчетния период са подадени общо 8 заявления за достъп до обществена информация. На всички заявления е отговорено в регламентирания срок като им е предоставен пълен достъп до обществена информация. Отчет за постъпилите заявления съгласно ЗДОИ е изготвен и публикуван на интернет страницата на РЗИ-Силистра. В съответствие с изискванията на чл. 15, ал. 1 от Закона за достъп до обществена информация със заповед №РД-01-14/29.01.2019г. е одобрен списък на категориите информация, за сферите на дейност на РЗИ-Силистра, подлежащи за публикуване в интернет през 2019 г.

РЗИ поддържа в актуален вид интернет страницата си (www.rzi-silistra.com). Своевременно информираме гражданите за епидемичната обстановка в областта, за осъществената контролна дейност по дирекции, за провежданите мероприятия по профилактиката и промоцията на здравето и по други актуални теми.

На интернет страницата на инспекцията са публикувани регистрите на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите, на обектите с обществено предназначение, на дрогериите, на издадените разрешения за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина по Наредба № 5, Регионалният регистър на

обектите за бутилиране на натурални минерални, изворни и трапезни води и регистъра на лицата, които практикуват неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве, както и списък на аптеките в област Силистра. Същите се актуализират ежемесечно. За улеснение на гражданите е публикуван ред за достъп до публичните регистри, както и описание на тяхното съдържание. Същите бяха актуализирани през годината. Инспекцията поддържа в актуален вид и данните в интернет базирания Административен регистър.

С цел подобряване на административното обслужване са актуализирани процедурите за услугите и образците от документи към тях, както на интернет страницата на РЗИ, така и в каталога, намиращ се във фронт офиса.

В РЗИ-Силистра е разработена система за измерване на удовлетвореността на потребителите на административни услуги чрез използване на обратна връзка с тях. Осигурени са различни канали за получаване на обратна връзка:

- анонимни анкетни карти;
- писмени предложения, постъпващи чрез книга за предложения от физически и юридически лица за подобряване на организацията и дейността, ел.поща, факс, лицензирани пощенски оператори, пощенска кутия за мнения, коментари и сигнали за корупция;
- устни предложения, отправени до главния секретар.

През 2019 г. потребителите са използвали само анкетирването като начин за обратна връзка и в РЗИ-Силистра са постъпили 28 анкетни карти. Изготвен е анализ за удовлетвореността на гражданите от административното обслужване, който е публикуван в раздел „Административни услуги“ на електронната страница на инспекцията. Резултатите показват удовлетвореност от страна на клиентите от предоставените услуги и информация, както и от отношението и компетентността на служителите.

Интернет базираните Доклад за състоянието на администрацията и Самооценка на административното обслужване през 2019г. са въведени в срок в поддържаната от Министерски съвет Интегрирана информационна система на държавната администрация.

През 2019г. РЗИ-Силистра реализира антикорупционни мерки съгласно предварително разработен план. Проведена беше антикорупционна комуникационна кампания сред потребители на административни услуги, доставчици и подконтролни обекти. В рамките на кампанията разпространихме 250 брошури, в които декларирахме своята нетърпимост към корупцията и информирахме гражданите за каналите, по които могат да подадат сигнал за корупционни прояви и нарушения на етичните норми, от страна на служителите на РЗИ-Силистра. Отношението на гражданите относно корупционните прояви бяха проверени с анкетно проучване. Резултатите от получените 81 бр. анкетни карти са обобщени в доклад. През отчетната година не са постъпвали сигнали за корупционни прояви на служители на инспекцията, сигнали за действия или бездействия, свързани със злоупотреба с власт, лошо управление на държавното имущество или за други незаконосъобразни или нецелесъобразни действия или бездействия на административния орган и длъжностни лица в инспекцията, сигнали за нарушения на Кодекса на поведение на служителите в държавната администрация и Етичния кодекс на служителите на РЗИ-Силистра.

Във връзка с изпълнение на Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество, всички служители, заемащи публична длъжност, са подали декларации по чл.35 и същите са публично достъпни при съблюдаване на Закона за защита на личните данни. През 2019г. не са постъпили сигнали за конфликт на интереси.

КВАЛИФИКАЦИЯ И ОБУЧЕНИЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ

За квалификацията и обучението на служителите през 2019г. беше утвърден План за задължително и специализирано обучение в ИПА и НЦОЗА, т. нар. външна квалификация и План за тематичните семинари в РЗИ-Силистра, т.нар. вътрешна квалификация:

1.Външна квалификация - през 2019 г. при планирани 13 обучения, са проведени 8. Обученията не са осъществени, поради служебни ангажименти на служителите.

1.1.Реализирани обучения по утвърдения график:

- *Въведение в държавната служба* (участвали Р. Генов – юриконсулт в ДАПФСО, К. Петрова – инспектор в ДОЗ);
- *Съвременни инструменти в управлението на хората* (д-р Т. Начева – директор на РЗИ-Силистра);
- *Актуални проблеми в управлението на човешки ресурси* – (Ив. Ангелова – главен секретар на РЗИ-Силистра);
- *Практически проблеми на административните нарушения и наказания (за юристи)* (Р. Генов – юриконсулт в ДАПФСО);
- *Актуални аспекти на храненето* (Ив. Иванова, инспектор в дирекция „ОЗ“);
- *Организация на защитата на личните данни (GDPR)* (Р. Генов – юриконсулт ДАПФСО);
- *Съвременни изисквания към материалите и предметите, предназначени за контакт с храни* (Т. Белберова – главен инспектор в ДОЗ)
- *Измерване и оценка на шум в околната среда. Нормативни документи* (К. Боранов, младши експерт в дирекция „ОЗ“).

1.2. Извън утвърдения план са реализирани следните обучения:

- *Декларации по ЗПКОНПИ - Ред за подаване до 15.05.2019 г. на годишната декларация за имущество и интереси. Правен режим, административна и съдебна практика за установяване на конфликт на интереси* (Р. Генов – юриконсулт и М. Огнева – гл. специалист-завеждащ ЧР в ДАПФСО);
- *Новият закон за мерки срещу изпирането на пари (ЗМИП)* (Ив. Ангелова – главен секретар на РЗИ-Силистра, Р. Генов – юриконсулт и С. Стаменова - счетоводител в ДАПФСО);
- *Превенция на нозокомиалните инфекции" и "Организация и дейност на ЦССМ"* (Ш. Мустанов – инспектор в ДНЗБ);
- *Обучение за работа с Централизирана автоматизирана информационна система Електронни обществени поръчки (ЦАИС ЕОП)* (Ив. Ангелова – главен секретар на РЗИ-Силистра и Г. Чанев – гл. специалист-организатор АОИ);
- *Прилагане и нови моменти в законодателството по финансово управление и контрол в публичния сектор* (Ив. Ангелова – главен секретар на РЗИ-Силистра);
- *Минимални изисквания за мрежова и информационна сигурност. Прилагане на методика по оценка на риска, както и добри практики* (Г. Чанев – гл. специалист-организатор АОИ);

2. Вътрешна квалификация - във всички дирекции се провеждат тематични семинари по утвърден годишен план. Тематиката на вътрешните обучения е свързана с прилагането на нови или актуализирани нормативни документи или с конкретни специализирани теми, касаещи работата на съответната дирекция. През 2019г. са проведени 23 семинара: 8 в Дирекция МД, 6 в Дирекция НЗБ и 9 в Дирекция ОЗ.

ИЗВЪРШЕНИ ОДИТИ И КОМПЛЕКСНИ ПРОВЕРКИ ОТ КОНТРОЛНИ ОРГАНИ

В изпълнение на Заповед №РД-04-33/02.08.2019г. на министъра на здравеопазването, ПРЕЗ м.август Инспекторатът на МЗ извърши комплексна планова проверка на дейността на РЗИ-Силистра за периода от 01.01.2018г. до 01.08.2019г. За дейността си комисията представи писмен доклад №75-04-200/20.09.2019г. с 8 препоръки за отстраняване на констатирани несъответствия. В определения едномесечен срок изпълнихме препоръките като определихме състава на постоянно действаща комисия, която да извършва проверки за конфликт на интереси, актуализирахме Антикорупционни правила и мерките на РЗИ-Силистра, Вътрешни правила за организация на административното обслужване, Харта на

клиента, Вътрешни правила за подбор и назначаване на служители, заповедта за определяне на отговорник за учреденския архив и заповедта за определяне на служителите, имащи право да извършват вписвания в ИИСДА. Предприетите действия докладвахме писмено и в срок на МЗ.

През м.април РС „Пожарна безопасност и защита на населението“ -гр.Силистра извърши комплексна проверка по чл. 125 от ЗМВР, относно състоянието по пожарната безопасност на обекта (протокол с рег.№ 466/18.04.2019г.). Предписаните мероприятия за допълнителни евакуационни лампи и пожарогасители, както и за поставяне на заземително устройство за нуждите на автоцистерната за отоплително гориво, бяха своевременно изпълнени

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ“

Дирекция „Медицински дейности“ разполага с 11 щатни длъжности, в т.ч. трима лекари - директор на дирекция и двама лекари със специалност (един главен инспектор и един главен експерт) и 7 служители с немедицинско образование (четирима главни експерти, един старши експерт, един младши експерт и един специалист). Към 31.12.2019г. има една незаета длъжност.

През отчетната 2019г. дейността на дирекция „Медицински дейности“ беше подчинена на един от основните приоритети в Национална здравна стратегия 2020 – повишаване качеството на медицинското обслужване на населението за справедлива, устойчива и ефективна здравна система, ориентирана към качество и резултати и съобразно това в дирекцията бяха организирани и осъществени следните дейности:

1. Дейности по регистрация на лечебни заведения за извънболнична помощ (ЛЗИП) по Закона за лечебните заведения и контрол по извършената регистрация.

До 01.04.2019г. регистрацията на ЛЗИП се извършваше в съответствие с изискванията на Наредбата за водене на регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите. За отчетния период са постъпили **9** заявления за регистрация/пререгистрация на лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ, като в Регистъра на ЛЗИП и хосписите в РЗИ-Силистра са вписани 3 лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ, извършени са вписвания по промяна в обстоятелствата на 4 лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ с първоначална регистрация в РЗИ-Силистра; извършени са проверки и са изготвени доклади по 2 заявления за промяна в обстоятелствата на лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ с първоначална регистрация в друга РЗИ.

Съгласно чл. 40 на ЗЛЗ от 01.04.2019г. регистрацията на ЛЗИМП се извършва от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Медицински надзор" (изм. ДВ. бр.102 от 2018г.). След тази дата в дирекцията са постъпили **17** заявления за регистрация/промяна в обстоятелствата по извършена регистрация от ЛЗИП, по които са извършени проверки, изготвени са констативни протоколи и удостоверения по чл.40 (4) от ЗЛЗ и са изпратени до Изпълнителна агенция "Медицински надзор".

През годината са заличени общо 9 ЛЗИП на основание чл.45, ал.1, т.7 и т.8 (по искане на лечебното заведение и при прекратяване на юридическото лице/смърт на регистрирания).

Във връзка с контрола по извършена регистрация, през годината са реализирани 22 проверки по спазване изискванията на медицински стандарти в лечебни заведения за извънболнична помощ. При проверките не са установени несъответствия по медицинския стандарт на съответните медицински специалности.

2. Контрол във връзка с издаване на удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл.46, ал.3 от Закона за лечебните заведения, правилника по чл.28а, ал.3 от ЗЛЗ и на утвърдените медицински стандарти по повод издаване на разрешение за регистрация и във връзка с издадени вече разрешения.

През 2019г. няма подадени заявления за промяна на обстоятелствата в разрешенията за дейност на трите лечебни заведения за болнична помощ.

На основание чл. 8б от Наредба № 49 през м. януари две от болниците в област Силистра (МБАЛ-Тутракан и МБАЛ-Дулово) заявиха промяна в броя на някои от видовете легла. Във връзка с това и на основание чл. 8б, (3) от Наредбата беше изготвен анализ за използваемостта на леглата по видове и медицински дейности в отделенията с легла в лечебните заведения за болнична помощ в област Силистра. Съобразно заявените предложения за промени в броя на болничните легла от двете общински болници, предвид анализа на отчетените показатели за използваемост през изтеклата 2018г. и съобразявайки се с потребностите от тези легла по НЗК за област Силистра, се оказа, че е целесъобразно да бъдат направени следните промени в броя на леглата по видове медицински дейности:

в МБАЛ-Тутракан:

- увеличаване с 2 леглата в Отделение по акушерство и гинекология (стават 22 легла);
- увеличаване с 2 леглата в Отделение по нервни болести (стават 9 легла).

в МБАЛ-Дулово:

- увеличаване с 2 леглата в Отделение по акушерство и гинекология (стават 10 легла);
- увеличаване с 2 леглата в Отделение по нервни болести (стават 18 легла);
- намаляване с 4 леглата в Отделение по хирургия (стават 8 легла);
- увеличаване с 1 на кардиологичните легла (стават 5 легла) в Отделение по вътрешни болести.

Въпреки че за тези промени не беше необходима актуализация в броя легла по видове медицински дейности, заложи по НЗК за област Силистра (промените бяха в рамките на утвърдения брой легла), докладът беше изпратен до министъра на здравеопазването.

През м.декември служители от дирекцията извършиха проверка в детско отделение на „МБАЛ-Дулово“ ЕООД във връзка със завишения спешен прием на пациенти с ОРЗ и бронхопневмонии (писмо № 653/09.12.2019г. на управителя на „МБАЛ-Дулово“ ЕООД).

Във връзка с текущ контрол по издадени удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл.46, ал.3 от Закона за лечебните заведения, правилника по чл.28а, ал.3 от ЗЛЗ и на утвърдените медицински стандарти по издадено разрешение за регистрация са реализирани 3 проверки по спазване изискванията на медицински стандарти:

- в отделение по урология на „МБАЛ-Силистра“ АД;
- в клинична лаборатория на „МБАЛ-Тутракан“ ЕООД;
- в детско отделение на „МБАЛ-Дулово“ ЕООД.

3. Уведомяване на Изпълнителна агенция „Медицински одит“ за случаи на нарушения на медицинските стандарти, констатирани при изпълнение на правомощията на РЗИ.

Във връзка с докладван случай от началника на АГО и началника на ННО в МБАЛ-Силистра за новородено недоносено дете с ниско тегло, преведено в ННО на МБАЛ-Силистра от МБАЛ-Дулово в тежко увредено състояние, през м. януари служители от дирекцията изготвиха доклад от извършена проверка и подготвиха преписката за ИА МО (изх. № 14-57-5/31.01.2019г.). Управителят на МБАЛ-Дулово беше уведомен за необходимостта от предприемане на неотложни действия за осигуряване необходимите изисквания за отделение по акушерство и гинекология от I-во ниво на компетентност съгласно МС „Акушерство и гинекология“ и МС „Анестезия и интензивно лечение“.

През м. март беше извършена проверка по повод постъпила жалба по чл. 93 от ЗЗ с вх. № 97-00-2/19.02.2019г. от Наргиз Юсеин, изготвен беше доклад и преписката беше изпратена до ИА МО (изх. № 97-00-2-13/08.03.2019г.) поради необходимостта от професионална медицинска експертиза.

4. Регистрация на лица, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве и контрол върху дейността им.

Към 31.12.2019г. не са извършени вписвания в регистъра, поради липса на постъпили заявления.

5. Издаване на разрешения за съхранението и продажбата на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина, съгласно Наредба № 5 от 2011г. за условията

и реда за получаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина и снабдяването им с лекарствени продукти.

През 2019г. на територията на област Силистра са работили 4-ма семейни лекари с разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти в населени места без разкрити аптеки, които през годината са проверени по Наредба № 5 от 2011г. При проверка в една от практиките са констатирани несъответствия по Наредба №5, за които общопрактикуващият лекар е уведомен писмено. При последваща насочена проверка се установи, че несъответствията са отстранени.

Осъществени са и 3 планирани проверки на лекари, които нямат разрешение по наредбата. При проверките не са констатирани нарушения.

6.Организиране и контрол по медицинската експертиза и на регионалната картотека на медицинската експертиза (РКМЕ).

6.1.Организация и контрол на експертизата на временната неработоспособност.

Регионалният съвет (РС) по експертизата на временната неработоспособност (ЕВН) работи по предварително съгласуван и утвърден от директора на РЗИ-Силистра план за контрол върху актовете за временна неработоспособност. През годината бяха осъществени **30 планови** проверки на лечебни заведения – 13 проверки на семейни лекари и 17 проверки на ЛКК (13 от тях в лечебни заведения за болнична помощ и 4 в лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ) и осъществена методическа помощ и контрол по медицинската експертиза. На основание чл.111, ал.1, т.1 от Закона за здравето бяха проверени общо 176 болнични листове (2 % от издадените б.л. в проверените лечебни заведения), заедно с придружаващата ги медицинска документация (амбулаторни листове или епикризи). При извършените проверки не бяха установени експертни решения по реда на чл.103, ал. 3 от Закона за здравето.

През годината бяха извършени и **6 насочени** проверки на ОЛКК и ОПЛ във връзка с 4 жалби от работодатели. Всички жалби бяха по повод медицинската аргументираност и основателност на временната неработоспособност.

През 2019 г. са проведени 61 заседания на Регионалния съвет, на които са разгледани **общо 114 обжалвани** болнични листове, като **99 от тях са обжалвани от ТП на НОИ, а 15 б.л. са обжалвани от работодатели.** 96 от всички обжалвани б.л. са издадени от ЛКК, а 17 б.л. са издадени от ОПЛ и 1 б.л. от специалист. На заседанията на РС са разгледани обжалваните болнични листове, допуснатите грешки и са обсъдени възможните конкретни мерки за действие. Председателят на РС насочва обжалваните болнични листове към ЛКК и ТЕЛК и проследява за своевременното произнасяне на решение от съответните комисии. През 2019г. от всички 114 обжалвани болнични листове **85 б.л. са потвърдени от ЛКК/ТЕЛК, 17 б.л. са непотвърдени от ТЕЛК, а 12 б.л. са отменени от ЛКК.**

Прави впечатление, че през 2019г. броят на обжалваните от НОИ б.л. е нараснал почти 2,5 пъти (45 бр. през 2018г. срещу 114 бр. през 2019г.). Причина за това е въведената електронна система за контрол от НОИ за ограничаване на броя б.л. с голяма продължителност, издадени от ЛКК. Тъй като обхватът на контролите в софтуерния продукт на НОИ е твърде широк, това доведе до рязко увеличаване на броя на обжалваните б.л., насочвани към ТЕЛК. Основната част от обжалваните от НОИ б.л. (90 от общо 99 бр.) са с мотив: **„за становище относно обективни причини за дългата продължителност на болничния лист“**. Останалите 9 б.л. са обжалвани от НОИ на основание нарушен член от Наредбата за медицинската експертиза (НМЕ):

- чл.13, ал.1 и ал.2 във връзка с чл. 6, ал. 5 (*болничен лист за временна неработоспособност се издава на осигурено лице еднолично от лекуващия лекар до 14 дни непрекъснато за едно или повече заболявания, но не повече от 40 дни, с прекъсване в рамките на една календарна година; неработните дни, както и ползването на друг законоустановен отпуск не прекъсват временната неработоспособност*);

- на осн. чл.12, т. 5 (*не се издава болничен лист за временна неработоспособност за гледане на лице с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, на което е определена*

чужда помощ, с изключение на децата до 16-годишна възраст с определен вид и степен на увреждане);

- на осн. чл.13, ал.2, на осн. чл.12, т.6 (не се издава болничен лист за временна неработоспособност за заболяване, за което ТЕЛК/НЕЛК е определила 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане).

Като се има предвид, че обжалваните от НОИ б.л. на основание член от НМЕ през 2017 са били 141 бр., през 2018г. – 45бр., а през 2019г. – само 9 бр., може да се направят следните изводи с вероятните причини за допуснатите грешки при издаване на болнични листове:

- ОПЛ и специалистите спазват изискванията относно продължителността на еднолично издавания от тях болничен лист, но все още има такива, които не са наясно, че болничен лист не се прекъсва от неработни дни (почивни или отпуск).

- Все още липсва достатъчно взискателност от страна на ОПЛ, специалистите и ЛКК да изискват от пациента ЛАК за коректно вписване на броя на издадените б.л., както и информацията относно наличие или не на ЕР за заболяването, за което издават болничен лист. А това обстоятелство е от особена значимост и за качеството, и за обективността на медицинската експертиза. Предполага се, че в някои случаи (болнични листове, издадени от ОЛКК) причина за допускане на грешки е прегледът само по документи, при което липсва пряк контакт с пациента и възможност да се изясни наличието или не на ЕР за трайна неработоспособност, във връзка с което ОЛКК издава б.л. и попада в нарушение на чл.12, т.6.

За тези очевидни резултати (количествени и качествени) със сигурност допринесе целогодишният планиран и насочен контрол от страна на РЗИ, а също и срещите с експерти на НОИ за обединяване на общи усилия за недопускане на грешки.

Петнайсет (15) от всички обжалвани болнични листове през 2019г. са постъпили от името на работодатели (срещу само 4 б.л. през 2018г.). По 4 от тях бяха извършени проверки от РС:

- Във връзка със забавено решение на ОЛКК на ДКЦ-Силистра по повод 4 обжалвани болнични листове от работодател беше извършена насочена проверка от РС в ОЛКК. На председателя на ОЛКК беше дадено предписание със срок комисията да издаде решение по обжалваните б.л. съгласно Приложение № 4 към чл.13, ал.2 от *Наредбата за предоставяне в Националния осигурителен институт на данните от издадените болнични листове и решенията по обжалването им*. С решение ОЛКК потвърди обжалваните болнични листове.

- Във връзка с обжалвани два б.л. на едно и също лице от работодател бяха извършени насочени проверки от РС в ОЛКК на ДКЦ-Силистра и ОПЛ на лицето. Проверките бяха отново по повод забавяне на решение на ОЛКК, въпреки напомнителните писма до председателя на ОЛКК. Председателят на ОЛКК беше уведомен чрез управителя на лечебното заведение, към което е разкрита комисията, че решенията, издадени извън формата на Приложение № 4 към чл.13, ал.2 от *Наредбата за предоставяне в Националния осигурителен институт на данните от издадените болнични листове и решенията по обжалването им* са несъстоятелни. С решение ОЛКК отмени обжалваните от работодателя болнични листове.

- Във връзка със забавено решение на ОЛКК към ДКЦ-Силистра по повод обжалван болничен лист от работодател беше извършена насочена проверка от РС в ОЛКК и ОПЛ на лицето. На председателя на ОЛКК беше дадено предписание със срок комисията да се произнесе с решение по болничния лист. С решение ОЛКК отмени обжалвания болничен лист.

- Във връзка с обжалван болничен лист, издаден от ОПЛ, беше извършена насочена проверка от РС в амбулаторията на ОПЛ. Изискан беше амбулаторния лист от прегледа с обективизирано състояние и терапия, доказващи здравословното състояние на пациента. Обжалваният болничен лист е насочен към ОЛКК на ДКЦ-Силистра и е отменен с решение на комисията.

Причина за късното произнасяне на ОЛКК при ДКЦ-Силистра по повод на обжалван болничен лист е дългият срок за доставяне на писмата (с известие за доставяне) за призоваване на лицето и събиране на първична медицинска документация от ОПЛ/лекуващ

лекар при неявяване на лицето. Въпреки натовареността на ОЛКК на ДКЦ-Силистра (единствена ОЛКК в извънболничната помощ) на председателя на ОЛКК беше обърнато внимание, че нормативно регламентираният 10-дневен срок следва да се спазва, за да не се формират неприключени преписки с голяма давност.

С цел повишаване ефективността на контрола по експертизата на временната неработоспособност РЗИ-Силистра изпраща на НОИ-Силистра (като заинтересована страна) издадените от ТЕЛК експертни решения за продължаване на временната неработоспособност ежедневно.

През м. юли в РЗИ-Силистра беше проведена оперативна среща с експерти по временната неработоспособност на НОИ-Силистра, в това число и лекарят, участващ в РС по ЕВН, на която бяха взети решения за подобряване на контрола по експертизата на временната неработоспособност от РС:

1. В деня на постъпване на жалба от работодател РЗИ ще уведомява по телефона представителя на НОИ в РС за обжалвания болничен лист, с цел проверка в базата данни на НОИ (подаден ли е болничният лист от осигурителя за изплащане).

2. Проверката по жалба от работодател срещу болничен лист (в случай, че не е подаден и изплатен) ще се извършва във възможно най-кратък срок от екип от членове на Регионалния съвет (РЗИ, НОИ, РЗОК). Обсъди се идеята проверката да включва и посещение в дома на пациента с участието на личния лекар, за да се обективизира здравословното му състояние.

Дейността на Регионалния съвет по експертиза на временната неработоспособност през 2019г. протече при утвърдени добри координационни взаимоотношения между членовете на съвета, като съвместно и своевременно бяха обсъждани и решавани всички възникнали проблеми.

6.2. Организация на експертизата на трайната неработоспособност.

Организацията на експертизата на трайната неработоспособност се урежда с Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинската експертиза.

През 2019г. в РКМЕ са приети и обработени 2760 заявления за явяване пред ТЕЛК, с 89 заявления по-малко от 2018г. Обработените медицински експертни досиета за служебно преосвидетелстване са 2691, с 257 повече от предходната година. Проверени и заверени са 5215 експертни решения постановени от ТЕЛК (с 268 повече от 2018г.), от тях 163 са обжалвани пред НЕЛК (108 обжалвани през 2018г.).

През отчетния период са изпратени 5215 експертни решения до заинтересованите страни – работодатели, НОИ, АСП и др.

Подготвени са 6 проектозаповеди за определяне на съставите на ЛКК в ЛЗИМП и ЛЗБП (МБАЛ-Силистра, МБАЛ-Тутракан, МБАЛ-Дулово, ДКЦ-Силистра, МЦ-Силистра, МЦ-Тутракан).

По повод спешно възложена задача от МЗ, свързана с актуализиране на статуса на всички ЕР, постановени от 17.07.2014г. до края на 2018г., в срок до 11.01.2019г. бяха актуализирани всички ЕР, постановени през годините по преписките на 13752 лица с увреждания.

На 16.01.2019г. беше организирана среща в РЗИ с председателите на ТЕЛК и на всички ЛКК във връзка с настъпилите промени в НМЕ и ПУОРОМЕРКМЕ и грешките, които се допускат на различни нива при експертизата.

С писмо от 08.02.2019г. беше предоставена информация на МЗ във връзка с контролните правомощия на РЗИ върху актовете, издадени от органите за експертиза на временната неработоспособност през 2018г. и предприетите мерки.

През м. февруари служител от дирекцията участва в работна среща с представители на МЗ и НЕЛК на тема: „Процеси при извършване на справки и актуализации на данни на хора с увреждания в ЕИСМЕ във връзка с профила на хора с увреждания“. Въпросите, поставени на срещата бяха обсъдени в дирекцията.

През м. април беше проведена работна среща с ръководството на МБАЛ-Силистра и председателите на двата състава на ТЕЛК във връзка с разпоредбата на чл.106 от ЗЗ и

организацията за предоставяне в РКМЕ на информация за датата, на която ТЕЛК връчва ЕР на лицата, с оглед необходимостта от поставяне на гриф „Влязло в сила“ (писма от АСП). В срок (до 22.02.2019г.) бяха подготвени предложения до МЗ за допълване информацията в ЕИСМЕ с разширяване на възможностите за оперативен достъп от страна на служителите в РКМЕ, както и предложения за изменения и допълнения в ПУОРОМЕРКМЕ. От ТЕЛК към МБАЛ-Силистра беше предоставена информация относно предложения за промени по НМЕ и изпратена в срок до МЗ.

Оказано беше съдействие на гражданка по повод необходимостта от протокол при изписване на помощни средства (във връзка с липса на специализирана лекарска консултативна комисия по кожни и венерически болести).

С писмо от 11.06.2019г. са уведомени председателите на двата състава на ТЕЛК чрез изпълнителния директор на МБАЛ-Силистра за Постановление на Министерски съвет № 139 от 6 юни 2019г. за изменение и допълнения в Наредбата за медицинската експертиза (ДВ бр.46/11.06.2019г.) за сведение и изпълнение.

През м. май служител от дирекцията участва в работна среща с представители на МЗ, ИА „Медицински надзор“ и НЗОК на тема: „Оптимизиране на контролните механизми и изграждане на устойчиво взаимодействие между институциите, осъществяващи контролни функции в сферата на здравеопазването“. Въпросите и указанията, разисквани на срещата бяха обсъдени в дирекцията.

На основание чл.10 от УП на РЗИ във връзка с чл. 105, ал.1 от ЗЗ и писмо № 16-19-20/30.05.2019г. на министъра на здравеопазването, на 26.06.2019г. директорът на РЗИ-Силистра издаде заповед № РД-01-100 за закриване на ТЕЛК II-ри състав (считано от 01.09.2019г.) и потвърждаване състава на ТЕЛК при „МБАЛ-Силистра“ АД (определен със заповед № 1825/24.06.2019г. на изпълнителния директор на областната болница).

Подготвени са 2 проектозаповеди за промяна в състава на ЛКК в МБАЛ-Силистра (промяна в състава на СЛКК по педиатрия; заличаване на СЛКК по педиатрия и промяна в състава на ОЛКК).

На 06.08.2019г. беше подготвено и изпратено в деловодството на МЗ мотивирано предложение с 4 коментара по проекта за изменение и допълнение на ПУОРОМЕРКМЕ.

През м. юли в РЗИ-Силистра беше проведена работна среща с представители на НОИ-Силистра, на която бяха обсъдени възможностите за ефективно съдействие между двете институции при контрола на експертизата за временната неработоспособност.

Във връзка със заповед № РД-01-100 на директора на РЗИ-Силистра за закриване на ТЕЛК II-ри състав и потвърждаване състава на ТЕЛК при „МБАЛ-Силистра“ АД, определен със заповед № 1825/24.06.2019г. на изпълнителния директор на областната болница, беше създадена организация по актуализиране статуса на 617 ЕР, постановени от ТЕЛК II състав (за периода от 17.07.2014г. до юли 2019г.) и бяха служебно прехвърлени през ЕИСМЕ 360 ЕР към ТЕЛК на МБАЛ-Силистра.

Подготвени са всички проекто-заповеди за съставите на ЛКК в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ съгласно § 53, ал.3 от Заключителните разпоредби на ПУОРОМЕРКМЕ.

През 2019г. НЦОЗА предостави обработени данни за 2018г., относно първичната инвалидност по области и за страната във възрастовите групи над 16 г. и до 16г.

Общият брой на **първично инвалидизираните лица над 16г.** (вкл. и тези до 50%) в област Силистра е 1330. Разпределението на инвалидизираните лица по тежест на инвалидност за област Силистра е както следва:

- до 50 % - 183 (13.76 %);
- от 50 % до 70 % (III-та група)- 520 (39.10 %);
- от 71 % до 90 % (II-ра група) -389 (29.25 %);
- над 90 % без ч.п. (I-ва група без чужда помощ)-126 (9.47 %);
- над 90 % с ч. п.(I-ва група с чужда помощ) - 112 (8.42 %).

Тревожен факт е, че 86,24% от всички първично инвалидизирани възрастни са с инвалидност над 50% (1147 души).

- Данните от табулограмите за област Силистра показват най-висок отн. дял на инвалидизирани лица, съставляващи III-та група - 39.10%, срещу 34.19% за страната. На

второ място са инвалидизираните лица от **II-ра група – 29.25%** за област Силистра, **срещу 28.58%** за страната.

По-висок отн. дял на инвалидизирани лица от **III-та група** е реализиран в област Кърджали-**41.09 %**, област Разград-**43.36 %** и област Търговище-**45.05 %**; , спрямо достигнатия в **област Силистра** отн. дял от **39.10 %**.

Близки стойности са реализирани в област Враца (**39.36%**) и област Хасково (**38.73%**).

- Отн. дял на инвалидизираните лица от **II-ра група са 29.25%**. По-висок отн. дял е реализиран в област Ямбол-**32.51%**, област Видин-**33.71%**, област Габрово-**34.10%** и в област Велико Търново-**40.33%**. С отн. дял по-нисък от Силистра са област Сливен (**23.22 %**), област Бургас (**23.73%**) област Търговище (**23.86%**) и област Враца (**23.87%**).

Сравними със Силистренска област са областите Стара Загора (**29.15%**), Пазарджик (**29.44%**), Перник (**29.59%**) и Кюстендил (**29.75%**).

Инвалидизираните лица с I-ва група на инвалидност (**над 90 % без чужда помощ в област Силистра са с най-нисък процент-9.47%**. За сравнение през 2017г. е 9.69%.

- Разпределение на инвалидизираните лица от **I-ва група-над 90 % без чужда помощ** за област Силистра са **9.47%**. По-висок отн. дял е реализиран в област Велико Търново (**18.93%**), област Добрич (**18.20%**), област Кюстендил (**16.90%**), област Варна (**16.76%**) и област Бургас (**16,24%**). Сравним е показателя с област Търговище (**10.52%**) и област Шумен (**10.68%**).
- Инвалидизираните лица от **I-ва група-над 90% с чужда помощ** за област Силистра са **8.42%**, **срещу 9.45%** за 2017г. По-висок е отн. дял в областите Кюстендил (**14.31%**), Шумен (**14.27%**), Перник (**13.79%**) и Плевен (**13.08%**). С по-нисък отн. дял са областите: Хасково (**4.08%**), Сливен (**4.77%**), Добрич (**5.34%**), Разград (**5.59%**) и Кърджали (**5.61%**). Сравним е показателя с област Смолян (**8.24%**), Ловеч (**8.49%**), Пловдив (**8.69%**) и Стара Загора (**8.82%**).

Най-честа причина за трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са болестите от Клас IX-Болести на органите на кръвообращението, Клас II-Новообразувания, Клас XIII -Болести на костно-мускулната система и съединителната тъка, Клас IV-Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата.

Първично инвалидизираните лица до 16г. (вкл. и тези до 50%) в областта са **46**, срещу **3915** за страната. Случаите в област Силистра съставлява **1,2 %** от тези за страната.

С близки данни са областите: Шумен-**63**, Добрич-**68**, Кюстендил-**66** и Търговище-**61**. Най-малък брой лица до 16 год. възраст с първично инвалидизираните е отчетен в област Смолян- **28**.

Първично инвалидизирани деца **над 50 % в област Силистра 40 деца -1,3% от 3158** за страната.

Първична инвалидност при деца в област Силистра, по класове заболявания:

- Клас V Психични и поведенчески разстройства -10 деца, от които със Специфични разстройства в развитието на речта и езика - 4 деца и по 2 деца с Лека умствена изостаналост, Умерена умствена изостаналост и Генерализирани разстройства в развитието;
- Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата- 7 деца, от които с Инсулинозависим захарен диабет-4 деца;
- Клас XVII Вродени аномалии, деформации и хромозомни аберации - 7 деца, от които с вродени аномалии на сърдечната преграда - 3 деца, други вродени аномалии на отделителната система-2 деца и др.;
- Клас VI Болести на нервната система - 6 деца, от които 3 деца с Епилепсия и по 1 дете с Детска церебрална парализа, Параплегия и тетраплегия и Хидроцефалия;
- Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан-3 деца, от които 2 деца с Ювенилен артрит.

6.3. Архивиране на МЕД и актуализиране на архива в съответствие с чл. 61 от ПУОРОМЕРКМЕ.

През 2019г. успешно се приложи разработената Процедура за определяне реда за предаване на наследниците, архивиране в държавния архив или унищожаване на медицинските експертни досиета след изтичане сроковете за съхранение в РКМЕ на РЗИ Силистра. Предмет на процедурата са медицинските експертни досиета (МЕД):

- на лицата с определена степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, за които съгласно чл. 61 от ПУОРОМЕРКМЕ е изтекъл срокът за съхранение от 40 години от последното експертно решение;
- на лицата, на които не е определен процент трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, за които съгласно чл. 61 от ПУОРОМЕРКМЕ е изтекъл срокът за съхранение от 5 години от създаването им;
- на починали лица с определена степен на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, съобщени от НОИ.

Процедурата е разработена при спазване на чл.27, ал.1 и чл.28, ал.3 от Закона за здравето (ЗЗ); чл.61 от Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи (ПУОРОМЕРКМЕ).; чл.48 и чл.50 от Закона за националния архивен фонд (ЗНАФ). чл.28, ал.1 от Закон за защита на личните данни (ЗЗЛД).

През 2019г. 62 досиета са предадени на близките, а 2343 МЕД са предадени с протоколи за унищожаване.

7. Проверки по чл. 93 от ЗЗ по жалби и сигнали при нарушаване правата на пациентите или при спорове, свързани с медицинското обслужване и по други жалби и сигнали.

През отчетния период в дирекцията са постъпили 23 жалби/сигнали/молби за съдействие от граждани или препратени от други институции, свързани с медицинското обслужване:

Чрез Министерство на здравеопазването:

- от Наргиз Юсеин за неудовлетвореност от медицинското обслужване на майка ѝ от ЦСМП-Силистра. Във връзка с установени обстоятелства при извършената проверка и поради необходимостта от професионална медицинска експертиза, беше изготвен доклад от проверката и на 08.03.2019г. изпратен до ИА „Медицински одит“;
- от Павел Павлов (жалба за отказана спешна медицинска помощ) – извършена проверка, неоснователна жалба;
- от Неджмия Хилми (злоупотреба при издаване на ЕР) и от Мерия Енчева (проблеми при достъп до медицинска помощ) – след съдействие от МВР-Силистра за идентифициране на лицата и на основание чл.8, ал.2 от Вътрешните правила за работа с предложения, сигнали и жалби по реда на АПК в РЗИ-Силистра, приехме двата сигнала за анонимни.
- от Владислава Владимирова (неудовлетвореност от отказана спешна медицинска помощ в МСО) – извършена проверка, неоснователна жалба;
- от Пламен Буров (сигнал срещу д-р А. Господинов, че работи в ИМП) – неоснователен сигнал;
- Турхан Кямилов (неудовлетвореност от оказаното му съдействие за провеждане на рехабилитация) – неоснователна жалба.

Чрез отдел „Приемна“ на Администрацията на Министерски съвет:

- от Радка Сали (сигнал за съдействие) – извършена проверка и оказано съдействие;
- от Петра Стоянова (сигнал за съдействие) – извършена проверка и оказано съдействие.

Чрез омбудсмана:

- от Турхан Кямилов (сигнал за съдействие за провеждане на рехабилитация) – извършена проверка, оказано съдействие за достъпна среда и рехабилитация;
- от Серихан Мехмедова (жалба относно медицинската експертиза на Анъл Айгюл Мейсут – причини за късно преосвидетелстване); след проверка беше оказано съдействие на жалбоподателката; сигналът беше основателен.

Чрез Изпълнителна агенция „Медицински надзор“:

- от Венера Димова (неудовлетвореност от оказана спешна медицинска помощ) – извършена проверка, неоснователна жалба.
- от доц. Росен Михайлов (сигнал срещу МДЛ „Цибалаб“) – неоснователен сигнал.

Чрез НЕЛК:

- от Румен Илиев (неудовлетвореност от извършената медицинска експертиза на неговата трайна неработоспособност и неправомерни действия от орган на медицинската

експертиза) – извършена проверка с отговор до лицето и изпращащата администрация, неоснователна жалба.

Чрез Столична РЗИ:

- от Иванка Ганева (сигнал за съдействие за преосвидетелстване поради влошено здравословно състояние) – оказано съдействие.

От Дирекция Регионална служба по заетостта-Русе:

- молба за съдействие за удостоверяване валидността на медицински документ на незаето лице – извършена проверка с отговор да препращащата институция.

От „МБАЛ-Силистра“ АД:

- по рапорт от д-р Г.Костов, началник на отделение по акушерство и гинекология в МБАЛ-Силистра и д-р Р.Манева, началник на отделение по неонатология в МБАЛ-Силистра за превеждане на новородено с ниско тегло в увредено състояние от МБАЛ-Дулово в МБАЛ-Силистра. Във връзка с установени обстоятелства при проверката и поради необходимостта от професионална медицинска експертиза, беше изготвен доклад от проверка и на 31.01.2019г. изпратен до ИА „Медицински одит“.

От Районна прокуратура-Силистра:

- след сигнал на директора на ДСП-Силистра и образувани две преписки в РП-Силистра; по двете преписки бяха извършени 2 проверки в съответните лечебни заведения и в училището на детето, проведен беше разговор с психолога към училището; изготвени бяха доклади от извършените проверки и бяха изпратени в срок до Районна прокуратура-Силистра.

От граждани:

- от Йордан Йорданов за нерегламентирано заплащане на хирургична интервенция от лекар в извънболничната помощ (не бяха установени данни за нерегламентирано заплащане, но бяха установени пропуски в организацията на работата от страна на управителя на ДКЦ-1 Силистра; до жалбоподателя беше изготвен отговор) – неоснователна жалба;
- от Елисавета Петкова Тодорова за неудовлетвореност от медицинското обслужване от ОПЛ и МСО към МБАЛ-Силистра) – неоснователна жалба;
- от д-р Димана Узунова за ограничаване на достъп до практиката ѝ - беше изготвен отговор, с характер на указание, в случай че лечебното заведение „АСДП-ИП-Д-р Димана Узунова“ желае да заяви промени в обстоятелствата по своята регистрация;
- от Керанка Парушева (срещу д-р Доков, специалист по образна диагноза в СМДЛ „Контраст“ гр.Силистра – неправомерно поискана потребителска такса и грубо отношение) – основателна жалба;
- от Иван Бобчев (сигнал за съдействие за издаване на дубликат на 2 б.л. от д-р Тасева).

По всички жалби/сигнали/молби за съдействие са изпратени отговори до гражданите и до съответната препращаща институция.

8. Събиране и анализиране на информация, свързана с разходването на публични средства в ЛЗ на територията на областта и осъществяване на контрол по спазването на Наредба № 3 от 5 април 2019г. за медицинските дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, за които Министерството на здравеопазването субсидира лечебни заведения, и за критериите и реда за субсидиране на лечебни заведения

Трите ЛЗБП в областта бяха финансирани през годината от МЗ за медицински дейности по Методиката за субсидиране/Наредба № 3 от 5 април 2019г.

Съгласно нормативните изисквания на МЗ експерти на дирекцията извършваха ежемесечен и тримесечен контрол на ЛЗБП. През годината в РЗИ са приети, проверени и изпратени в срок 36 месечни електронни отчета от ЛЗБП. През отчетния период са извършени общо 21 проверки на място в трите болници – по 1 на всяко тримесечие в трите болници и ежемесечна проверка в МСО на МБАЛ-Силистра. При проверките не са установени несъответствия с изпратените електронни отчети. За проверките са изготвени констативни протоколи и доклад до директора на РЗИ.

Осъществени са 3 работни срещи за оказване на методична помощ на лечебните заведения по Методиката за субсидиране.

Във връзка с чл. 10, ал. 3, т. 7 от Наредба № 3 от 5 април 2019 г. за медицинските дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, за които Министерството на здравеопазването субсидира лечебни заведения за болнична помощ, и за критериите и реда за субсидиране на лечебни заведения, по искане на изпълнителния директор на МБАЛ-Силистра беше изготвено становище за кадровата осигуреност на съставите на ТЕЛК, необходимо при сключване на договора за субсидираните дейности между МЗ и МБАЛ-Силистра.

През годината беше осъществяван регулярен контрол в web-базираната страница на „Система за събиране и предоставяне на информация за нуждите на МЗ“ на справка за общите и просрочените краткосрочни задължения на трите болници за всяко тримесечие, която ЛЗ следва да подават към МЗ.

9. Контрол на спазването на нормативните изисквания към формата, съдържанието, условията и реда за използване, обработка, анализ, съхраняване и предоставяне на медицинска документация от лечебните заведения и медицинските специалисти.

През годината са реализирани 43 проверки (40 от тях планирани) по чл.27 и чл.28 от ЗЗ и по чл.4, ал.4 от Наредбата за медицинските критерии и реда за установяване на смърт.

За извършените проверки по статистическата отчетност в лечебните заведения на територията на областта са изготвени протоколи.

Във връзка с констатациите по чл.4, ал.4 от Наредбата за медицинските критерии и реда за установяване на смърт, дадените препоръки по време на проверките и напомнителните прозвънявания на ОПЛ в случай на забавяне, отчетността на ЛЗ в РЗИ е регулярна, а регистрацията на съобщенията за смърт е своевременна и в пълен обем.

От м. август ежесечно се изготвя отчет от 3-те ЛЗБП по чл.17 от Наредба 14/15.04.2004г. за медицинските критерии и реда за установяване на смърт, който се изпраща до Изпълнителна агенция „Медицински надзор“, дирекция „Управление и координация на трансплантацията и асистираната репродукция“.

10. Издаване на актове за установяване на нарушения и наказателни постановления по чл.50, 51 и 53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането и представяне информация за издадените наказателни постановления на Изпълнителната агенция по лекарствата.

За 2019г. са извършени планираните 4 проверки по чл.50, чл.51 и чл.53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането в Отделение по трансфузионна хематология в МБАЛ-Силистра”АД. Нарушения не са констатирани.

12. Съвместно със звената за социалното подпомагане в общините, осъществяване на дейности по Закона за закрила на детето и по други нормативни актове, във връзка с т.31 „Дейности, свързани с детското здравеопазване“, съгласно Указание на МЗ за планиране и отчитане на дейностите на дирекция „Медицински дейности“:

- ежесечно събиране и обработка на актуална информация за състоянието на детската смъртност - обобщената информация е изпращана своевременно в НЦОЗА всяко шестмесечие.

- проверки за всяко съобщено починало и мъртвородено дете - през 2019г. са извършени 5 проверки във връзка с починали и мъртвородени деца.

- събиране, проверка и обработка на информация от трите ЛЗБП, относно случаи на новородени деца на територията на региона, припознати от лица с чуждо или двойно гражданство, в изпълнение на „Стратегия за борба с трафика на хора“.

- представяне на ежесечна обобщена информация в МЗ по чл.54/ПМС 380 от 29.12.2015г. (натурални показатели за делегираните от държавата дейности във функция „Здравеопазване“) от общините за броя на децата в самостоятелните детските ясли и децата в яслените групи на детските градини, броя на децата, ползващи детски кухни.

-представяне на отчети по Наредба №2/2005г. за лечение на чужди граждани всяко тримесечие към НЦОЗА.

- ежемесечно обработване на събраните от трите болници сведения за пациенти, отговарящи на изискванията по ПМС 17/2007г. и представяне в НЦОЗА.

- заседания на Регионалния съвет по осиновяване към РДСП – през отчетния период са реализирани 48 конфиденциални заседания.

- заседание на Комисията за насочване на ученици с хронични заболявания, физически и сензорни увреждания за прием през учебната 2018/2019г. в изпълнение на чл.33, ал.3 от Наредба № 11/28.03.2005год. за приемане на ученици в държавни и общински училища – ежегодно, в края на учебната година.

- в изпълнение на Методическо ръководство на МЗ за превенция на изоставянето на дете на ниво родилен дом РЗИ през годината са планирани и извършени 4 проверки, а обобщената информация от ЛЗБП за броя на извършените превенции за тримесечие е обработена и изпратена в МЗ.

13. Проучване и установяване потребностите в област Силистра от лекари, лекари по дентална медицина, фармацевти и други медицински и немедицински специалисти с висше образование и предложения до Министъра на здравеопазването за броя на местата за следдипломно обучение.

През м. май е изготвен и изпратен в МЗ анализ за състоянието на специалистите в областта на здравеопазването за региона съгласно чл.44 на Наредба №1/22.01.2015г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (брой на придобилите и упражняващите специалност и тяхната възраст, осигуреност на населението на областта със съответен вид специалисти, потребностите на населението от специалисти, прогноза за броя на упражняващите специалност и тяхната възраст и за потребностите от специалисти през следващите пет години) след проучване на потребностите в областта от съответните специалисти. Същият анализ е изпратен и в НЦОЗА.

Изготвена и предоставена в МЗ беше справка за квалификационния статус на ОПЛ в областта.

14. Събиране, обработване и предоставяне на финансово-икономическа и медико-статистическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните и здравни заведения на територията на региона.

Събирането, обработването и контрола на отчетите за разделно отчитане на разходите в лечебните заведения за болнична помощ и ЦСМП-Силистра беше извършено по указания на НЦОЗА - събрани и обработени на тримесечие, обобщени годишно и изпратени в НЦОЗА. През 2019г. са обработени 16 отчета по разделно отчитане на разходите - 16 тримесечни (за всяка от трите болници „МБАЛ-Силистра” АД, „МБАЛ-Тутракан” ЕООД и „МБАЛ-Дулово” ЕООД и ЦСМП-Силистра). Подготвени са и 4 годишни обобщени отчета до НЦОЗА.

Във връзка с ежемесечния контрол на финансовите отчети на ЛЗБП през годината са събрани, обработени и представени в НЦОЗА 36 отчета за трите ЛЗБП.

През 2019г. са събрани и обработени 28 справки за натуралните показатели в делегираните от държавата дейности по здравеопазване от 7-те общини в областта. Справките са изпратени своевременно (всяко тримесечие) в дирекция „Медицински дейности“ в МЗ.

За всяко тримесечие са обработени и обобщени оперативни сведения от 3-те болници за:

- живородени, мъртвородени и умрели;
- умрелите деца под едногодишна възраст;
- умрели деца на възраст от 1 до 17 години по причини;
- извършените аборти в лечебното заведение;
- случаите на остър инфаркт на миокарда;
- случаите на остра мозъчно-съдова болест;
- остри интоксикации, свързани с употреба на психоактивни вещества (наркотици и алкохол);
- заболявания, предавани по полов път;

- легловия фонд в стационарите на лечебните заведения (на шестмесечие).

Всички тези оперативни сведения да подадени в срок към НЦОЗА.

Обработени са справките за размера на дългосрочните и краткосрочните задължения на общинските болници (на шестмесечие).

Обработени са прогнозните данни от трите болници във връзка с изготвянето на проекта за бюджета на МЗ и актуализирането на бюджетната прогноза за 3-годишен период (годишно).

През 2019г. е изготвен анализ за дейността, финансовите и икономическите показатели за публичните лечебни заведения за болнична помощ за 2018г. Данните от анализа са в уводната част на доклада за дейността на РЗИ-Силистра.

Всяко ЛЗБМП, което притежава Разрешение за осъществяване на лечебна дейност в област Силистра съхранява своята финансово-икономическа и здравно-статистическа информация за дейността си и ресурсното си осигуряване в т.нар. „досие”. През 2019г. са изискани, проверени и актуализирани досиетата на трите болници двукратно през 6 месеца.

15. Събиране, обработване и предоставяне на медико-статистическа информация за дейността на лечебните и здравни заведения.

Предоставянето на медико-статистическа информация се извършва съгласно чл. 6, ал.3 от Закона за лечебните заведения.

По време на годишната статистическа кампания са събрани, обработени, проверени и предоставени:

- в НЦОЗА - 248 годишни статистически отчети на ЛЗБП, ЦСМП, ЛЗИМП (за първична медицинска и дентална помощ, за специализирана медицинска помощ – индивидуална и групова, медико-технически лаборатории и др.).

- в НСИ - предоставени са 55 отчета за легловия фонд и персонала на ЛЗБП, ЛЗИБП, ЦСМП, РЗИ и други дейности в здравеопазването (вкл. и 9 отчета за дейността на четири самостоятелни детски ясли, четири яслени групи в състава на детски градини и един ДМСГД относно места, леглови фонд и наличен персонал).

Няма лечебно заведение, което да не е представило своя годишен статистически отчет.

Ежемесечно се събира информация за изготвяне на информационна карта за починалите деца на територията на областта. През годината са изготвени 12 информационни карти.

Ежедневно се събират отчетените от ЛЗ съобщения за смърт и се кодират по Международната класификация на болестите (МКБ). Кодираните „Съобщения за смърт“ се обработват ежемесечно по определени показатели и предоставят на ТСБ-Силистра. Общият брой кодирани съобщения за смърт през 2019г. е 1683.

Извършени са 43 проверки (40 планирани) по статистическата отчетност в лечебните заведения на територията на областта, за което са изготвени протоколи.

Съобщените лица със суицидни опити, регистрирани на територията на област Силистра, постъпили със „Съобщения за суицидно действие” и „Карта за суицидно действие” своевременно се регистрират на онлайн платформа. Електронната платформа във връзка с дейностите по Националната програма за превенция на самоубийствата в Република България 2013-2018г., по проект „Подобрени услуги за психично здраве“, функционира от м. февруари 2017г. През 2019г. са регистрирани общо 57 съобщения за суицидно действие, с 2 случая по-малко от 2018г.

Изготвена е обобщена информация за суицидните действия в област Силистра за периода 2011-2019г. От нея се вижда, че през 2019г. е налице спад (спрямо 2018г.) в суицидните действия в областта. Има трайна тенденция за повишен суициден риск при лица от женски пол (за периода 2011-2019г.), оформяща се тенденция за повишен суициден риск за лицата от групата на безработните (през 2019г. най-голям дял има групата на пенсионерите). Най-честият способ за суициден опит в областта е отравянето с медикаменти. Най-голям отн. дял за смъртност се формира за лица, избрали като способ за самоубийство обесването. Основните водещи причини за суицидни действия в областта са конфликти с близки хора, психотични мотиви или психично разстройство.

16. Анализи и оценки на здравно-демографските процеси на територията на региона необходими за формиране на национална и регионална здравна политика.

Изготвен е годишен анализ на здравно-демографското състояние на населението в област Силистра с характеристика на здравната мрежа и медицинското обслужване на населението в областта за 2018г. Данните от здравно-демографския анализ, както и състоянието на здравната мрежа и ресурсното ѝ осигуряване, са отразени в уводната част на обобщения доклад на РЗИ-Силистра за 2019г.

17. Контрол на обектите за търговия на едро и дребно с лекарствени продукти по реда на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина /ЗЛПХМ/.

Дирекция „Медицински дейности“ извършва систематичен здравен контрол на аптеките и дрогериите, насочен към спазването на изискванията по отношение на документацията, хигиенния режим, съхранението на термолабилни лекарства, лекарства съдържащи отровни и наркотични вещества, лекарства с изтекъл срок на годност, леснозапалими лекарства и др. В дирекцията се поддържа актуален списък на аптеките в областта, както и регистър на издадените удостоверения за регистрация на дрогериите. Съгласно указанията на МЗ по ЗЛПХМ обектите подлежат на контрол два пъти годишно. През отчетния период на територията на област Силистра са действащи 32 аптеки и 2 дрогериите. Реализирани са 66 проверки (планирани 64 проверки) по ЗЛПХМ, а резултатите от тях са отразени в протоколи.

Във връзка с проверка (по сигнал на РПУ-Тутракан за нерегламентирано предлагане на лекарствени продукти в с. Нова Черна), извършена на 03.05.2019г. от директора на РЗИ-Силистра с двама служители от дирекцията, със заповед на директора на РЗИ-Силистра трима служители от дирекцията провериха и изготвиха опис на лекарствените продукти, медицинските изделия и консумативите, съдържащи се в 5 пътни куфара, предадени на РПУ-Тутракан доброволно от лицата, упражняващи нерегламентирана медицинска дейност. Описаните лекарствени продукти, медицински изделия и консумативи са предадени с протокол на притежателите им (РПУ-Тутракан). Изготвено е становище от юрисконсулта на инспекцията във връзка с предприемане на действия по чл.36, ал.2 от ЗАНН (административнонаказателна мярка по чл.281, ал.1 на ЗЛПХМ) и наказателно постановление.

18. Осъществяване на дейности по Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП) и нормативните актове по прилагането му:

През 2019г. на територията на област Силистра 20 от действащите 32 аптеки притежават лицензия за търговия с лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества. Във връзка с това са планирани 40 и извършени 43 проверки по ЗКНВП и нормативните актове по прилагането му. При проверките не са констатирани нарушения.

Във връзка с писмо до РЗИ-Силистра от ИАЛ по повод извършена проверка по ЗЛПХМ в аптека в гр. Алфатар и установени несъответствия, през м. август беше връчено предписание от служител на дирекцията със срок за изпълнение. При последваща проверка беше констатирано, че предписанието е изпълнено.

На лечебните заведения са предоставени общо 408 карнети със специални рецептурни бланки за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества, а на аптеките – 16 карнети със специални формуляри за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества. Приети са 241 протокола за отчитане на специални рецептурни бланки за предписване на медикаменти, съдържащи наркотични вещества от аптеки и ЛЗ, както и 196 протокола за отчитане на специални формуляри. През годината са приети 75 отчета за движението на наркотични вещества. Изготвени и изпратени в МЗ са 4 тримесечни отчета за движението на наркотични вещества в аптеките в областта.

Във връзка с подадено в Министерство на здравеопазването заявление от „РОМБ“ ООД за издаване на разрешение за извършване на дейности по чл.73, ал.1 от Закона за контрол на наркотичните вещества и прекурсорите беше извършена проверка на място в помещенията на „РОМБ“ ООД на адрес: гр. Силистра, ул. „Тутракан“ № 27. Преписката беше подготвена в срок и изпратена до МЗ.

19. Регистър на лекарите и лекарите по дентална медицина, които предписват лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества по приложение № 2 и №3 на ЗКНВП. През 2019г. в регистъра са вписани 2 лекари (д-р Павел Павлов и д-р Каракаш).

20. Контрол на забраната на тютюнопушенето съгл. чл. 56 от Закона за здравето в аптеки и дрогерии. През годината са осъществени общо 66 проверки във връзка с контрола на тютюнопушенето в аптеки и дрогерии. При проверките не са констатирани нарушения.

21. Участие в изпълнението на регионални програми и проекти в областта на медицинските дейности със сътрудничество на МЗ. Координиране и контрол на изпълнението на здравните програми и проекти от национално, регионално и местно значение на територията на областта:

Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве (НППМДЗ)

Дейностите, финансирани по НППМДЗ в „МБАЛ-Силистра”АД са в две направления: дейности в Здравно-консултативен център за майчино и детско здраве и дейности във връзка със слухов неонатален скрининг в неонатологично отделение при „МБАЛ-Силистра”АД.

Дейностите, финансирани по НППМДЗ в двете общински болници са във връзка със слуховия неонатален скрининг.

През годината са планирани и извършени общо 16 проверки във връзка с дейностите по НППМДЗ – 4 проверки в ЗКЦ на „МБАЛ-Силистра”АД и по 4 проверки в трите болници по слуховия скрининг. Изготвен е годишният доклад за изпълнението на дейностите по програмата за 2018г., както и доклад за изпълнението на дейностите по програмата за първото шестмесечие на 2019г. до МЗ.

Осъществени са 3 ежемесечни проверки във връзка с мониторинга на обученията на медицинските специалисти и на специалистите в областта на социалните услуги, предоставящи патронажна грижа на възрастни хора и хора с увреждания по проект BG05M9OP001-2.028-0001-C01 „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 1“, както и проверки по спазването на методиката за предоставяне на патронажна грижа на възрастни хора и хора с увреждания и стандартите за качество на услугата. Същите са отразени в протоколи по образец с доклад до ръководителя на проекта в МЗ.

През отчетния период не са постъпвали сигнали на междуинституционалната електронна платформа „Посещаемо училище“ за последващ контрол от РЗИ.

22. Планиране, организиране и контрол на дейностите по медицинско осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи.

През първото тримесечие бяха извършени регулярни дейности по осигуряването на рисковите групи от бременни с приближаващ термин на раждане и пациентите на хемодиализа в областта. Изготвени бяха оперативни справки, писма до ЛЗ, доклади до областна администрация и МЗ. Проведени бяха две работни заседания на Областния щаб за защита при бедствия. Изискани бяха за съгласуване планове при кризи от военен и невоенен характер на трите МБАЛ, ЦСМП и ДМСГД. Изготвен беше план за дейността на РЗИ по организация на медицинското осигуряване по време на кризи.

До 31 март бяха изготвени и изпратени в МЗ сведенията за окомплектоваността на структурите от здравната мрежа в областта с личен състав, леглови фонд и автотранспорт.

Във връзка с подготовката на здравната мрежа за зимния период бяха изискани планове за действие при усложнена зимна обстановка на 3-те МБАЛ и ЦСМП. През м.октомври бяха извършени проверки в същите лечебни заведения за готовността им за действие при усложнена зимна обстановка. Проведено беше заседание на Регионалния съвет по медицинското осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи.

През м. октомври беше изготвен доклад до министъра на здравеопазването и до областния управител за готовността на лечебната мрежа в област Силистра за работа при усложнена зимна обстановка 2019-2020г.

С оглед медицинското осигуряване на рискови групи от населението (бременни и пациенти на хемодиализа) кметовете на всички общини бяха помолени за съдействие при необходимост, а личните данни на пациентите им бяха предоставени криптирани съобразно Общия регламент за защита на личните данни (чл.32 § 1а от GDPR).

През м. септември служител от дирекцията участва в работна среща в МЗ, свързана с дейностите по организация на медицинското осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи.

Във връзка с готовността на РЗИ и лечебните заведения в област Силистра за работа за действие при възникване на пожар и евакуация, през м. декември бяха изпратени указания до ръководителите на лечебните и здравните заведения в област Силистра да създадат необходимата организация за подготовката им за действие при пожар и евакуация. Служители от дирекцията извършиха съвместни проверки с инспектори от „Пожарна безопасност и защита на населението“ в лечебните заведения. Подготвен беше доклад до МЗ за готовността на РЗИ и лечебните заведения в област Силистра за работа за действие при възникване на пожар и евакуация.

Подготвен беше доклад до МЗ във връзка с осигуряване функционирането на системата на здравеопазване по време на предстоящите Коледни и Новогодишни празници.

Своевременно беше изпращана ежедневната информация до дежурния служител в МЗ за свободния леглови фонд в областта.

Служител от дирекцията участва в обучение в ИПА „Управление на кризи и защита при бедствия“.

23. Извършване на други дейности, произтичащи от нормативен акт или от законните разпореждания на Директора на РЗИ.

На 20.06.2019г. в РЗИ-Силистра се проведе работна среща с представители на РЗИ, МБАЛ-Силистра, РЗОК, ЦСМП, ОПЛ и БЛС. На срещата се обсъдиха възможностите за обезпечаването на неотложната помощ след 20.00ч., в почивни и празнични дни.

Във връзка с контрола на лицата с регулирани професии и предстоящо свикване на първите общи събрания на местните колегии на съсловните организации на зъботехниците и помощник-фармацевтите беше създадена организация и бяха проведени учредителните събрания на регионалните колегии на съсловните организации на помощник-фармацевтите и зъботехниците, които упражняват професията си на територията на област Силистра.

Изготвена и предоставена беше информация по две заявления за достъп до обществена информация:

-по заявление, постъпило от Българска болнична асоциация с искане за предоставяне на информация за трите лечебни заведения за болнична помощ с описани показатели по приложена от заявителя таблица;

-по заявление, постъпило от адв. Добрин Каишев с искане за предоставяне на информация във връзка с проведеното учредително събрание на зъботехниците.

Служител от дирекцията участва в 2 заседания на Областния координационен център във връзка с прилагане на механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и в 10 заседания на Пробационния съвет в района на действие на Районен съд-Силистра.

Проведени са планираните 8 тематични семинара, свързани с дейността на служителите в дирекцията.

ДЕЙНОСТИ ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ

Дейността по надзора на заразните заболявания на територията на област Силистра, обхваща население от 109 271 души (по данни на НСИ към 31.12.2018 г.) от 118 населени места, организирани в 7 общини. Обслужваното население е намаляло с 1 291, спрямо предходната 2018г. Тенденцията на намаляване на населението в областта е в пряка връзка със здравно-демографските процеси (ниска раждаемост, висока смъртност и отрицателен естествен прираст). През 2019г. новородените в област Силистра са 709, срещу 647 за 2018г. и 743 за 2017г. Миграционните процеси, в резултат на безработицата в областта също са интензивни. Тази демографска характеристика повлиява неблагоприятно дейността по имунопрофилактика – миграционните процеси затрудняват издирването на децата, подлежащи на задължителни имунизации и реимунизации, а резкият спад на новородените се отрази на адекватността на планирането и намали разходването на биопродукти. От друга страна засилената миграция е предпоставка за повишен риск от внос и местно разпространение на заразни и паразитни болести.

През 2019г. настъпиха структурни промени в дирекция „Надзор на заразните болести“. Във връзка с изменение и допълнение на Устройствения правилник на Регионалните здравни инспекции беше намалена общата численост на администрацията за сметка на Д НЗБ и съществуващите два отдела „Противоепидемичен контрол“ и отдел „Медицински изследвания“ бяха обединени в една структура – дирекция „Надзор на заразните болести“. Длъжността „началник отдел ПЕК“ беше трансформирана в „главен инспектор“ в дирекция „Надзор на заразните болести“, а длъжността директор остана вакантна.

Поради липса на кадрови ресурс през изтеклата 2019г. в дирекцията не се извършваха микробиологични и серологични изследвания. Планираната лабораторна дейност по надзора на заразните болести се осъществи по договор с РЗИ-Добрич. На непълен работен ден един лаборант извършва някои помощни дейности (отделяне на серум за изследвания за ХИВ, хепатит Б и хепатит С по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ), както и изследвания за ХИВ с бърз тест (на терен при организирани акции или на място в инспекцията по желание). Същият служител извършва термостатирането на биологични тестове за контрол на стерилизатори с пара под налягане в лечебните заведения (болници и дентални практики).

Служителите от Д НЗБ осъществяват противоепидемичен и противопаразитологичен контрол, надзор на заразните и паразитни болести, контрол върху имунопрофилактиката и ДДД дейностите, участие в национални програми и проекти в областта на заразните заболявания и ваксинапрофилактиката, работа по административни услуги др.

І.ЩАТНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

Щатната обезпеченост на дирекция „НЗБ“ към 31.12.2019г. включва 11 длъжности, от които 9 заети (64%):

- 1. Главен инспектор (лекар със 19г. професионален опит, без специалност)**
- 2. Инспектори – 4**
- 3. Старши експерт - 1**
- 4. Старши специалист - 1**
- 5. Главен специалист-технически изпълнител – 1**
- 6. Хигиенист – 1**

Незаети длъжности към 31.12.2019г. – 2, в т.ч.:

- 1. Директор на дирекция „НЗБ“**
- 2. Инспектор**

Проблемът с недостига на кадрите с медицинско образование е от години, но се задълбочава необратимо. На този етап в дефицит са медицинските кадри за микробиологична и паразитологична диагностика (лекари със специалност по микробиология и медицинска паразитология и лаборанти с образователно квалификационна степен професионален бакалавър). До края на 2016г. дейността по микробиология се осигуряваше от лекар-микробиолог по граждански договор. Паразитологичната диагностика през 2019г. се извършва от един лаборант, на граждански

договор. Продължителната липса на лекар-микробиолог стана причина да се преустанови микробиологичната диагностика за нуждите на държавния здравен контрол, както и изпълнението на лабораторни услуги, заявени от физически и юридически лица, още през 2016г. По същата причина се прекрати дейността на Органа за контрол, в частта Санитарна микробиология, а от 01.02.2019г. се прекрати и акредитацията на лабораторната дейност по химични показатели. От месец юли 2016г. започна частично обслужване на микробиологичната диагностика за нуждите на ДЗК чрез договори със съседни РЗИ. В РЗИ-Шумен за санитарно-микробиологични изследвания на проби води: по постоянния мониторинг на питейно-битови води от централното водоснабдяване, ведомствени и местни водоизточници, както и от плавни басейни, а по периодичния мониторинг – в РЗИ-Варна. Серологичната диагностика по ELISA за ХИВ, Хепатит Б и Хепатит С се извършваше в различни РЗИ – Шумен, Добрич, Русе или Варна. Пробите от лабораторния контрол на дезинфекция и стерилизация в лечебни заведения се извършваха в РЗИ-Русе и РЗИ-Добрич. За лабораторната дейност по надзора на заразните болести (обработка на контактните в заразното огнище) също разчитаме на лабораториите в съседните РЗИ. Разчитаме на съдействието на личните лекари, но при лимитите за клинични и микробиологични изследвания, които имат, това в някои случаи е трудно.

За изтеклата година нямаше регистрирани епидемични взривове и не се наложи да търсим съдействие от съседни РЗИ.

Проблемът с кадрите не касае само лабораториите на РЗИ. Осигуреността на област Силистра с лекари-лабораторни специалисти по микробиология и паразитология остава твърде критична (в цялата област има един паразитолог, пенсионер, без сключен договор за консултативна паразитологична дейност с РЗОК и един микробиолог в трудоспособна възраст). Паразитологът работи в СМДЛ, която обслужва пакет „Медицинска паразитология“ по договор с РЗОК-Силистра.

В дейността по надзора на заразните и паразитни болести в РЗИ-Силистра на пълно работно време работи само един лекар, главен инспектор в Д НЗБ. Директорът на инспекцията, специалист по Епидемиология на заразните болести подпомага дейността, а при необходимост участва пряко в противоепидемични дейности. През последните 10 години, поради липса на биолог, не успяваме да осъществим дейности по наблюдение и контрол на членестоногите, насекомите и гризачите - живи вектори за предаване на заразните заболявания, както и на биотопите с комарни популации. Това затруднява оценката на риска от заразяване и предписване на мероприятия за тяхното обезвреждане.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНАТА ДЕЙНОСТ

През отчетната 2019г. работата в дирекция „НЗБ“ беше съобразена с годишния план за текущ и лабораторен контрол, с противоепидемичната работа в заразните огнища, с дейностите по имунопрофилактика, контрол на дейността с опасни отпадъци, с мероприятия и дейности по изпълнението на национални програми - Националната програма за профилактика и контрол по ХИВ/СПИН и СПИ, Националната програма за профилактика на туберкулозата, Националната програма за първична профилактика на рака на маточната шийка, Националната програма за контрол и лечение на ротавирусните гастроентерити, Националната програма за профилактика и контрол на вектор предаваните инфекции, Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип и Националната програма за елиминация на морбили и рубеола, с контрола на забраната за тютюнопушене на закрити обществени и обособени работни места, с граничния здравен контрол, с предоставянето на административни услуги на физически и юридически лица и с други дейности по разпореждане на МЗ.

Създадена е организация по събиране и въвеждане на информация в 3 интернет базирани информационни системи:

- Информационна система за събиране и анализиране на данни за заболяемостта от Грип и ОРЗ в България;
- Информационна система за надзор на остри вяли парализи в България;
- Информационна система за събиране и анализиране на данни за заболяемостта от морбили, паротит и рубеола в България

Чрез програма „Отчитане движението на биопродуктите в РЗИ“ се обслужва склада с ваксини (получавани от склада на МЗ и раздавани на лечебните заведения).

Със заповед на директора на РЗИ са определени представители от дирекцията за участие във ведомствени комисии – областна и общински епизоотични комисии и областна комисия за освобождаване от имунизации по трайни медицински противопоказания.

В организационен план и в съответствие с изискванията на устройствения правилник, със заповед на директора на инспекцията, ежегодно работата в оперативния отдел се разпределя между инспекторите по тематичен и обектов принцип. Констатациите от извършените проверки се отразяват в протоколи или фишове, според вида на обекта, въведени за улеснение на проверяващите.

За контролираните обекти се създават и поддържат досиета, в които се съхраняват фишове, протоколи от проверки и от лабораторен контрол, предписания, заповеди и др., поддържат се персонални досиета на ОПЛ по имунопрофилактика, водят се дневници за вписване на връчените предписания, заповеди за спиране, АУАН и наказателните постановления.

По утвърдена от години практика във вътрешната организация на работата, ежемесечно в дирекцията се изготвя отчет за дейността, включващ извършените текущи и лабораторни проверки, дадените предписания и административно-наказателната дейност. Ежемесечно се изготвя информация за сайта на инспекцията, относно заразната заболяемост и дейността на дирекцията. Изпълнението на планираните дейности се отчита на тримесечие на заседание на Директорски съвет.

III. ДЕЙНОСТ ПО НАДЗОРА НА ЗАРАЗНИТЕ И ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ

Контролно-методичната дейност през 2019г. обхвана:

- Отчитане и контрол на профилактичните имунизации;
- Хладилна верига, наличност и съхранение на биопродуктите, ежемесечен отчет на движението на биопродуктите с програма „Отчитане на движението на биопродуктите в РЗИ“;
- Срочност и начин на провеждане на имунизациите;
- Активно издирване и обхват на неимунизирани с трикомпонентна ваксина срещу МПР през предходните години във връзка с епидемиологичната обстановка в страната и съседните държави;
- Изпълнение разпоредбите на Наредба №21/18.07.2005г., относно регистрацията, съобщаването и отчета на заразните болести; епидемиологични проучвания и мерки в огнищата;
- Проследяване динамиката на заболяемостта от Грип и ОРЗ и въвеждане на данни в интернетбазирана система за надзор;
- Надзор на ОВП и въвеждане на информация в интернетбазирана система за надзор;
- Надзор на ваксинопредотвратимите инфекции и въвеждане на данни в интернетбазирана система за надзор;
- Разкриваемост и регистрацията на нозокомиалните инфекции и спазване изискванията на стандарта по ВБИ в лечебните заведения;
- Спазване правилата на инфузионната терапия с постоянен периферен и централен венозен източник;
- Спазване изискванията за безопасна работа на медицинския персонал, във връзка с предпазване от заразяване с трансмисивни инфекции (ХИВ, ОВХ-В, ОВХ-С и др.);
- Спазване изискванията на Закона за здравето, относно пълната забрана на тютюнопушенето на закрити обществени и обособени работни места;
- Дезинфекционни и стерилизационни мероприятия в лечебни заведения и в обекти с обществено предназначение, с повишен епидемичен риск;
- Контрол на дейността по ДДД и съответствие на изискванията по Наредба 1/2015г., прилагане на разрешени за употреба биоциди, контрол на обработките срещу комари и кърлежи, организирани от общинските администрации;
- Разделното събиране, съхранение, транспортиране и обезвреждане на опасните отпадъци в лечебните и здравни заведения;

- Провеждане контрол на ПФО Силистра за изследване на контактните с проба на Манту и химиопрофилактика, в изпълнение на националната програма за надзор на туберкулозата;
- Противоепидемичен режим в болничните лечебни заведения;
- Противопаразитологичен контрол в лечебните, детските и социални заведения;
- Контрол и методична помощ по националните програми в обхвата на заразните и паразитни болести;
- Тематични проверки според спецификата на проблемите, свързани с противоепидемичния режим в областта.

Контрол на обектите и наказателна дейност

Плановите показатели за контролната дейност през 2019г. са изпълнени на **102%**. През отчетната 2019г. здравните инспектори са извършили **2118 проверки на 554 обекта – средно по 3,8 проверки на обект.**

- По текущия противоепидемичен контрол – **933 проверки;**
- По спазване изискванията на ЗУО и Наредба №1 за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебни и здравни заведения – **246 проверки;**
- По надзора на острият вяли парализи – **84 проверки на наблюдаваните обекти;**
- По текущия противопаразитологичен контрол - **184 проверки;**
- По чл. 56 от ЗЗ, относно забраната за тютюнопушене – **391 проверки;**
- По текущия лабораторен контрол – **280 проверки**, при които са взети **2297 проби** от лечебни, детски и социални заведения за контрол на текущи дезинфекции, стерилизационна апаратура, качество на стерилизираните инструменти и консумативи, ръце, медицинска апаратура, повърхности, работно облекло, предмети за обслужване, както и изследвания за ентеробиоза в детските заведения:

√ За обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети **1073 проби**, от които при 40 е установен неудовлетворителен резултат (3,7%). От тях 307 проби са за ефективност на стерилизационния процес на инструменти и консумативи, като при 15 проби (4,9%) са установени микробни изолати;

√ По контрола на режима на работа на стерилизационната техника са изследвани **119 проби** на 60 апарата за стерилизация с пара под налягане на инструменти и консумативи (в ЦБС, МДЛ и АПДП). Установени са 2 неудовлетворителни резултата.

√ **1105 перианални проби** на лица от детски и социални заведения за ентеробиоза.

През отчетната 2019г. са връчени **87 предписания**, съставени и връчени са **16 акта за административни нарушения** и са издадени **16 наказателни постановления** на обща стойност 3150 лв.

Сигнали и жалби

През 2019г. са извършени проверки по подадени **5 сигнала и жалби** от граждани:

- Сигнал от родител на дете от ДГ „Роза“2 гр. Силистра, че се допускат болни деца в група „Слънце“. В деня, в който беше подаден сигнала се организира и извърши проверка на място в детското заведение. Не са констатирани деца с респираторни или други инфекции в групата, за отсъстващите деца са представени медицински бележки от личните лекари. Две деца с астма посещават групата в ДГ „Роза“2, за които личните лекари са издали медицински бележки за заболяването. Двете деца са диспансеризирани при пулмолог. Медицинската сестра извършва сутрешен филтър и следи за състоянието на децата през деня. Спазва се добър дезинфекционен режим, помещенията се проветряват трикратно през деня. Жалбата е неоснователна.
- Сигнал за деца с разстройство в ДГ „Радост“ гр. Силистра след инцидентно спиране на водоподаването и лошо състояние на пясъчника в детското заведение. Беше извършена съвместна проверка от инспектори от дирекциите „Надзор на заразните болести“ и „Обществено здраве“ към РЗИ-Силистра. Беше установено, че течашата вода в детската

градина е спряна, поради авария във вечерните часове на предходния ден. За спирането на водата са уведомени предварително персоналот и родителите, с цел осигуряване на вода за миене на децата, както и осигуряване на бутилирана вода за пиене. В деня на проверката отсъстват две деца, поради диарични изхождания, прегледани от личния лекар, извършени са микробиологични изследвания с отрицателен резултат за бактериални инфекции и са оставени за лечение в дома. За останалите деца не са установени здравословни проблеми и посещават детското заведение. Не е установена повишена заболяемост от чревни инфекции, няма установени пропуски в дезинфекционния режим. Пясъчниците са в добро състояние, почистват се ежедневно от твърди отпадъци, целият пясък е подменен няколко месеца преди проверката. Дворът е защитен с висока ограда, вратата на детската градина се заключва след работно време, което гарантира контрол на достъпа на бездомни животни. Сигналът се приема за неоснователен.

- Сигнал от Районна прокуратура гр. Силистра за оплакване от граждани за натрупани отпадъци в жилищна сграда на ул. „31-ви полк“ в гр.Силистра. Извършена е съвместна проверка от двама инспектори от РЗИ-Силистра и двама инспектори от отдел „Инспекторат“ към община Силистра. Беше установено, че натрупаните отпадъци крият риск от разпространение на зарази и гризачи. Бяха разпоредени мерки за извозване на отпадъците и извършване на дезинфекция на района. Тъй като нарушителят не изхвърли отпадъците, това беше организирано от общинската администрация и извършено от фирма за сметоизвозване, с която общината има договор. При последваща проверка на място бе установено, че отпадъците са извозени и на мястото е извършена дезинсекционна обработка. Сигналът е основателен. За този адрес и срещу обитателя на имота са проверявани и други сигнали.
- Сигнал от граждани, подаден до Окръжна прокуратура гр. Силистра за събрани големи количества отпадъци, складиращи в частен апартамент на ул. Ал.Стамболийски“ № 4 в гр.Силистра. Организирана беше съвместна проверка с представител от община Силистра, която не беше осъществена, поради липса на достъп до жилището. По информация на живущите в блока лицето отсъства от града и липсва информация за неговото завръщане. Сигналът остана в компетентността на прокуратурата за разпореждане на достъп до жилището и почистването му от събраните отпадъци.
- Жалба от родител за дете с обрив, допуснато в ДГ „Радост“, гр.Силистра. Беше извършена проверка, която установи, че учителката на детето е забелязала, че дете има сърбеж по тялото и информирала за това медицинската сестра. Последвало е обаждане на родителите и детето е заведено при личния лекар, който е издал медицинска бележка с диагноза „ухапване от насекоми“ и потвърждава, че детето може да посещава детската градина. На следващия ден детето е консултирано със специалист дерматолог, който е потвърдил диагнозата „инсектен дерматит“. Това е удостоверено с медицинска бележка, предоставена на персонала на ДГ. Жалбата е неоснователна.

Методична помощ е оказана в трите МБАЛ (Силистра, Тутракан и Дулово) относно ВБИ и постекспозиционна профилактика, както и на новорегистриран ОПЛ по проблемите на имунопрофилактиката.

Тематични проверки (разпоредни от МЗ и според проблемите за областта през 2019г.):
1. Тематична проверка на АПМП-ИП за правилно планиране, прилагане и изразходване на биопродуктите за провеждане на задължителни имунизации и реимунизации в детска възраст.

Проверката обхваща периода 2017-2018г. и бяха проверени 52 амбулатории на ОПЛ. При почти всички биопродукти планираните количества не отговарят на реалния брой подлежащи. Очевидно ОПЛ не могат да предвидят движението по пациентските листи и не отчитат количествата ваксини, с които ще завършат календарната година. Установено е, че ОПЛ са запознати с начина на приложение на биопродуктите и интервалите между приемите и между отделните ваксини. Някои лекари не се възползват от възможността за едновременно прилагане на съвместими ваксини, като например Инфанрикс хекса и

Синфлорикс, като ги разделят. Някои деца, поради чести инфекции не получават подлежащите приеми дори в рамките на съответната календарна година, а преминават като подлежащи в следващата календарна година. Друга причина за удължаване на интервалите между отделните ваксини и приеми е непрекъснатото движение на някои семейства извън страната и в други области. Тези деца създават изключителна трудност на личните лекари, затрудняват и инспекторите от РЗИ в техния контрол.

Спазва се изискването децата в ученическа възраст да са подлежащи в годината на навършване на съответната възраст, но крайният обхват е незадоволителен. Децата в ученическа възраст следва да се придружават от родител за информирано съгласие. Почесто това се случва кампанийно през ваканциите или преди началото на учебната година. Честата смяна на ваксиналните продукти объркват ОПЛ. Особено през 2018г. са констатирани случаи на извършени основни приеми с Инфанрикс хекса, когато им е препоръчано това да се осъществи с Пентаксим и Енжерикс и обратно.

Техниката на прилагане на ваксините се спазва. Нарушение беше установено при един ОПЛ, който след туберкулинова проба Манту беше извършил реваксинация с БЦЖ на предмишницата. От извършената проверка бяха установени нарушения в работата му, в резултат на което беше съставен и връчен акт за административно нарушение.

Бяха установени лекари, които не регистрират всички подлежащи от пациентската листа в Книгата за профилактични имунизации и реимунизации. Обикновено това са деца, които са изселени в чужбина, но са част от пациентската листа на лекаря. По този повод на трима лекари са връчени предписания.

Причините за бракуване на ваксини, поради изтекъл срок на годност през 2018г. са в сравнително кратките срокове на годност при раздаването им на ОПЛ на две от ваксините – Пентаксим и Тетраксим. Допълнителни причини, които задълбочават проблема, са честите и продължителни отсъствия на част от децата и някои организационни слабости на ОПЛ, амбулаториите на които имат допълнителни адреси в други населени места, където също съхраняват ваксини.

За констатирани пропуски в дейността по имунопрофилактиката през 2017г. са връчени 15 предписания на ОПЛ, които впоследствие са проверени и изпълнени. Съставени са 3 АУАН на родители за отказани задължителни имунизации на детето си.

През 2018г. са връчени 14 предписания по повод констатирани пропуски по отношение на имунизационните схеми в амбулатории на ОПЛ и 2 предписания за вписване на извършени имунизации в Книгата за профилактични имунизации и реимунизации. Връчени са 2 АУАН на родители, отказали задължителни имунизации на детето си.

2. Тематична проверка относно изпълнение измененията на Наредба №1 за отпадъците в лечебните заведения – работа с амалгама в амбулаториите за дентална помощ.

Проверката обхваща 60 амбулатории за дентална помощ и установи следното:

- Във всички амбулатории за дентална помощ образуваните отпадъци (битови и опасни) се събират и съхраняват отделно. Осигурени са контейнери за съхраняване на опасните отпадъци, които са обозначени – отделно за биологични отпадъци и отделно за остри и режещи инструменти.
- Денталните лекари са изготвили Работни листи за всяка група отпадък според изискванията на Наредба № 2 за класификация на отпадъците и са представили в РЗИ необходимите документи за изготвяне на Становище за класификация на отпадъци. Всички са изпратили издадените становища и работни листи в РИОСВ-Русе, откъдето са получили разрешение за дейност с опасни отпадъци.
- От една амбулатория не е представен писмен договор, сключен с фирма, притежаваща разрешителни документи по чл. 35 от ЗУО. В останалите амбулатории такива договори са сключени и са предоставени идентификационни документи за предаден опасен отпадък.

Във връзка с промените в Наредба №1/2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравни заведения (изм. и доп. от 2018г.) е въведено изискването за лечебните заведения, в които се използва дентална амалгама, премахват се пломби от дентална амалгама или зъби, съдържащи такива пломби,

да се оборудват с амалгамни сепаратори, с цел задържане и събиране на частиците амалгама, включително и тези, които се съдържат в използваната вода.

При направената проверка беше установено, че от проверените 60 амбулатории, с дентална амалгама ще се работи в 12 амбулатории. Амалгамните сепаратори са снабдени със сменяеми филтри, които се подменят на определен период от време.

Останалите дентални лекари са подали декларация в РЗИ-Силистра, че няма да работят с дентална амалгама, като в тези случаи се разчита изключително много на съвместното им отношение и спазването на добра дентална практика.

Стоматолозите, които са декларирали, че няма да работят с амалгама, но имат изготвен работен лист и амалгамата е включена в класификацията на отпадъците им с код 18 01 10* (амалгамни отпадъци от зъболечението) са 19 на брой. Те бяха информирани за необходимостта да подадат уведомление съгласно приложение №7 от Наредба №2/2014г. в РИОСВ-Русе, че преустановяват работа с амалгама, каквото е изискването на чл. 21 т.1 от Наредба №2 за класификация на отпадъците.

Денталните лекари, които работят с амалгама използват специални капсули с точно дозирани съставки - сребро, мед, калай и живак, които се активират в специален уред и така се получава амалгамната пломба. Това предотвратява контакт на лекаря с течния живак и не изисква специално съхранение.

Във връзка с нарушения на дейността по съхранение и предаване за обработка на опасните отпадъци през 2019г. са връчени 3 предписания.

3. Тематична проверка в МБАЛ по пълната разкриваемост, регистрацията и отчет на НКИ.

Изводи от проверката:

- И в трите многопрофилни болници на територията на областта няма работещ екип по контрол на инфекциите и звено по антибиотичната политика. Тези дейности са вменени на комисиите по ВБИ, които заседават рядко (на тримесечие) и не извършват подробен анализ на заболяемостта от ВБИ и анализ на антимикробната резистентност, както и не набелязват мерки за подобряване на разкриваемостта на ВБИ и ограничаване на АМР.
- Реално работа по проблемите на ВБИ се осъществява в три рискови отделения на МБАЛ-Силистра (ОАИЛ, Хирургично отделение, Неонатологично отделение), където има сравнително добра разкриваемост. В останалите отделения дейността по ВБИ се извършва формално. Старшите сестри на отделенията водят журналите за регистрация правилно, но малко лекари се ангажират с диагностицирането на НКИ и определяне спецификите на антибиотичната политика.
- Структурата на отчетените ВБИ и преобладаващите причинители са свързани със спецификите на отделенията. В сравнение с предходната година в ОАИЛ-Силистра намалява ролята на Коагулазонегативния стафилокок и Псевдомонас аеругиноза за възникване на ВБИ и се увеличава ролята на Кандида и Ацинетобактер. Един от изолатите на Ацинетобактер баумани и два от изолатите Ацинетобактер род показват клинична резистентност. Няма съществена промяна във вида на причинителите на ВБИ и техният относителен дял в Хирургично отделение на МБАЛ-Силистра. Един изолат на Псевдомонас аеругиноза и два изолата на Ацинетобактер показват клинична резистентност.
- В болниците има системи за докладване и мониторинг на нараняванията с остри предмети. В отделенията се водят дневници за регистриране на професионална експозиция. Случаите се съобщават на главната медицинска сестра и се изготвя доклад за извършените изследвания и предприетите мерки. Оценка на риска за персонала от заразни болести и свързани с медицинското обслужване инфекции в МБАЛ-Дулово не е правена от 2007г., а в МБАЛ-Силистра от 2012г.. Единствено в МБАЛ-Тутракан такава е извършена през 2019г.
- Част от персонала на МБАЛ-Силистра не е имунизиран срещу хепатит Б. Изследване за защитен имунитет срещу хепатит Б се извършва само на персонала на ОАИЛ и отделението по хемодиализа. Неимунизиран персонал срещу хепатит Б има и в останалите две болници.

Ръководствата на болниците не осигуряват безплатна ваксинация с противогрипни ваксини на персонала на лечебните заведения.

Мерки:

На ръководството на **МБАЛ-Силистра** са направени препоръки за необходимостта веднъж на 5 години да се извършва оценка на риска от зараза и свързани с медицинското обслужване инфекции. Да се спазват изискванията на Наредба №4/2002г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на биологични агенти при работа. Да се изискват данни за наличие на имунитет срещу хепатит Б и други ваксинапредотвратими инфекции в отделенията с повишен риск от заразяване. При липса на имунитет да се извършва имунопрофилактика и периодично изследване за защитни антитела. Комисията по ВБИ по-често да провежда заседания, като извършва анализ на най-често изолираните причинители на НКИ и тяхната чувствителност.

На ръководството на **МБАЛ-Тутракан** да се разкриват своевременно нозокомиалните инфекции. Да се провеждат консултации със специалисти, като мярка за постекспозиционно проследяване при възникнала професионална експозиция. Да се спазват изискванията на Наредба №4/2002г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на биологични агенти.

На ръководството на **МБАЛ-Дулово** да се изготви програма за ограничаване на антимикробната резистентност. Да се сформира комисия по антибиотична политика. Да се извършва на 5 г. оценка на риска за персонала на лечебното заведение. Да се диагностицират и регистрират своевременно нозокомиалните инфекции в болничното заведение.

4. Спазване на мерките за инфекциозен контрол в ПФО-Силистра

В отделението е разработена Програма за контрол на туберкулозата с разписани мероприятия за изпълнението ѝ през 2019г. Извършена е оценка на риска от туберкулозна инфекция за пациенти и трети лица, както и за персонала, отделението е определено като „отделение със средно висок риск“. Извършена е оценка на готовността за ранен отговор при епидемични ситуации и взривове от туберкулоза. Общите изисквания към контрола на туберкулозата при пациенти и болнична среда се изпълняват. Пациентите са изолирани в отделни стаи, достатъчно на брой. Изолационните стаи са обособени в отделна част на отделението, в която достъпът на посетители е ограничен. В болничните стаи се настанява по един и по-рядко по двама пациенти. За всяка стая е осигурен отделен санитарен възел. За контрол на вентилацията и филтриране на въздуха са осигурени хепафилтри и УВ лампи. Болните напускат изолационните стаи с хирургични маски за еднократна употреба. Медицинският персонал използва лични предпазни средства и респираторни маски. Бронхоскопско изследване на пациенти с активна туберкулозна инфекция не се извършва. Осигурен е изолатор за вземане на храчки. Пациентите с резистентна туберкулоза се настаняват в специализираната болница в гр. Габрово. Всички отпадъци от отделението се събират и се третират като опасен отпадък, предават се в автоклавната инсталация за обеззаравяване.

Проверки по Закона за управление на отпадъците

През 2019г. са извършени 246 проверки в лечебни и здравни заведения по спазване разпоредбите на чл. 117 и чл. 119 на ЗУО и Наредба №1 от 2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.

Извършените проверки на място в обектите и по документи установиха, че в болничната и доболнична помощ се спазват изискванията за разделно събиране на опасни и битови отпадъци, осигурени са контейнери за събиране на остри и режещи предмети. МБАЛ-Силистра разполага със собствен автоклав за обезвреждане на опасни отпадъци. Болницата има сключен договор с лицензирана фирма за транспорт на биологичните отпадъци, които подлежат на изгаряне. С такива договори разполагат и останалите две болници в областта (Тутракан и Дулово), които имат обособени помещения за временно съхранение на

опасните отпадъци до транспортирането им. МБАЛ-Силистра разполага с хигиенно заключение за дейности с опасни отпадъци. Трите болници имат извършена класификация на отпадъците, с издадено Становище за класификация от РЗИ и утвърдени работни карти от РИОСВ по чл.9 от Наредба №2 за класификация на отпадъците. Процедурата е завършена също така от ДКЦ гр. Силистра, трите МЦ в областта и ЦСМП.

Извършените през годината 246 проверки в амбулаториите на лекари с индивидуални практики от извънболничната помощ (ОПЛ, специализирана и дентална помощ), МДЛ, Здравни кабинети в детски, учебни и социални заведения, показаха нарушения в 4 обекта: липса на издадено Становище за класификация на отпадъците от РЗИ в 1 амбулатория, в 2 амбулатории работните листи не са утвърдени от РИОСВ, а 1 амбулатория няма сключен договор с лицензирана фирма за транспорт на опасни отпадъци. За здравните кабинети в училища, детски и социални заведения има изготвени Становища за класификация на отпадъците с утвърдени от РИОСВ работни листи, но общините Тутракан и Дулово не са сключили договор с фирми за транспорт. Във връзка с констатирани нередности са връчени 2 предписания свързани с дейности с опасни отпадъци на територията на лечебни и здравни заведения, които са изпълнени.

Във връзка с промените в Наредба №1/2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравни заведения (изм. и доп. от 2018г.) и въведеното изискване за монтиране на амалгамни сепаратори беше извършена проверка в денталните кабинети, която установи, че от проверените 60 амбулатории, с дентална амалгама ще се работи в 12 амбулатории. Останалите дентални лекари са подали декларация в РЗИ-Силистра, че няма да работят с дентална амалгама.

Стоматолозите, които са декларирали, че няма да работят с амалгама, но имат изготвен работен лист и амалгамата е включена в класификацията на отпадъците им с код 18 01 10* (амалгамни отпадъци от зъболечението) са 19 на брой. Те бяха информирани за необходимостта да подадат уведомление съгласно приложение №7 от Наредба №2/2014г. в РИОСВ-Русе, че преустановяват работа с амалгама, каквото е изискването на чл. 21 т.1 от Наредба №2 за класификация на отпадъците.

Дейност по административното обслужване на физически и юридически лица:

- Изготвени 25 сертификата за имунизационно състояние за чужбина;
- Изготвени 18 имунизационни свидетелства на български език;
- Извършени 17 проверки за съответствие със здравните изисквания на лечебни заведения за извънболнична, във връзка с регистрацията им или при промяна на обстоятелствата;
- Извършени 38 изследвания на стерилизационна апаратура в дентални практики;
- Изготвени 15 становища за класификация на отпадъците на лечебни и здравни заведения;
- Издадени 2 сертификата за освобождаване от здравен контрол на кораб до 1000 бруто регистър тона.
- Заверени и вписани в регистъра са 1392 лични здравни книжки.

Епидемиологични проучвания

През изтеклата 2019г. са извършени **382 епидемиологични проучвания на регистрирани 727 заразни и паразитни заболявания**, като в 6,5% от огнищата е открит източника на зараза. В резултат на епидемиологична работа в огнищата са извършени лабораторни изследвания или туберкулинова проба на Манту за контактните на туберкулоза на 149 от установените 702 контактни лица (21%). При 4 от изследваните контактни е установен положителен резултат (3%), а 5 контактни са заболели – 1 с ротавирусен гастроентерит, 3 с дизентерия и 1 с туберкулоза.

Епидемични взривове – през 2019г. в областта няма регистрирани епидемични взривове.

IV. АНАЛИЗ НА ЗАРАЗНИТЕ И ПАРАЗИТНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

През изтеклата 2019г. в Силистренска област са регистрирани **730 заразни заболявания, със 172 повече от регистрираните 558 ОЗБ през 2018г. Общата заболеваемост от ОЗБ е**

660 на 100 хил., срещу 487 на 100 хил. за 2018г. (прил. № 1) – налице е увеличение от 173 пункта.

Увеличената заболяемост е за сметка на дихателните инфекции, вирусните хепатити и трансмисивните инфекции. Заболяемостта от чревни инфекции е намаляла – от 361/100хил. на 330/100хил. Увеличението на заболяемостта при трансмисивните инфекции е за сметка на Лаймската борелиоза. Намаляват сексуално-предаваните болести (липсват болнична структура по КВБ и КВД).

В структурата на заразната заболяемост през 2019г. чревните инфекции имат водещото място и съставляват 49% от общия брой ОЗБ, следвани от дихателните инфекции - 45%. Относителният дял на трансмисивните инфекции е 2,6%, на вирусните хепатити е 1,37%, на сексуално предаваните инфекции 1% и на невроинфекциите 0,7%.

Етиологично **неопределените ентероколити** заемат най-висок дял в групата на чревните инфекции (70%). През 2019г. недиференцираните ентероколити са по-малко от предходната година (252 при 304 за 2018 г.), а заболяемостта от 231/100 хил. е над средната за страната (187/100 хил.). Най-висока е заболяемостта при децата до 1 година, следвана от възрастовата група 1-4 г. Разпределението на болелите по общини показва, че за поредна година най-висока заболяемост е регистрирана в община Кайнарджа (808/100 хил., при средна за областта 231/100 хил.), където преобладава ромско население живеещо при лоши битови условия.

На второ място с 9% се нареждат колиентеритите. През 2019г. се наблюдава увеличение на заболяемостта от **колиентерити** (39/100 хил., срещу 32/100 хил. за 2018г.), средната заболяемост за страната е 5,5 на 100 хил. Заболяването е най-разпространено в ранна детска възраст (до 4г.). Серотиповете, предизвикали клинично изяви заболявания са много разнообразни, най-голям е броя на О167, О114 и О146. Представени са серотипове от следните групи: ЕРЕК (48%), ЕТЕК (35%), ЕИЕК (17%).

На трето място с отн. дял от 7% в групата на чревните инфекции се нареждат **ротавирусните гастроентерити**. Заболяемостта е леко увеличена в сравнение с предходната година (24/100 хил., при 22/100 хил. за 2018г.) при средната за страната 19 на 100 хил. След въвеждането на Националната програма за лечение и контрол на Ротавирусните ентерити заболеваемостта през 2018г. рязко спадна. През 2019г. броят на обхванатите с имунизации срещу ротавирусни инфекции са повече от предходната (отчетен е имунизационен обхват на 80% от подлежащите). Заболели са 26 деца при 24 за 2018г.. Заболяемостта е най-висока във възрастовата група под 1 год., следвана от групата 1-4г. Най-висока е заболяемостта в общините Кайнарджа и Ситово.

На четвърто място при чревните инфекции е заболяемостта от **дизентерия** с 6% отн. дял в групата на чревните инфекции. През 2019г. заболяемостта се е увеличила за поредна година и е 21/100 хил., при 18/100 хил. през 2018г. Най-поражена е възрастовата група 1-4 г. Ако се проследи заболяемостта от дизентерия по общини (*приложение 8*) прави впечатление, че най-висока е заболяемостта отново в община Кайнарджа (138/100 хил., която е значително над средната за областта – 21/100 хил.). За сравнение средната заболяемост за страната е 3 на 100 хил. Като се има предвид, че в общината не е имало взрив от дизентерия през годината и случаите са спорадични, основна причина за разпространението са лошата хигиена и ниската здравна култура на ромското население, преобладаващо в община Кайнарджа.

Етиологичната структура при шигелозите е представена от следните серотипове: Ш. Дизентерия 3 (48% от болните и 34% от заразноносителите), Ш.Дизентерия 2А (26% от болните и 7% от заразноносителите), Ш. Дизентерия 11 (13% от болните и 41 % от заразноносителите). Преобладават заразноносителствата спрямо клинично изявените форми. Относителният дял на заразноносителите към общия брой изолати на Шигела е 56%.

Отн. дял на **салмонелозите** през 2019г. е 4% от чревните инфекции, а заболяемостта от тях е 12/100 хил., срещу 11/100 хил. за 2018г., при средна за страната – 8,5/100 хил.

Етиологичната структура на салмонелозите през годината показва водеща роля на С. ентеритидис (54% при болелите и 22% от заразноносителите), следвана от С.Тифимуриум (при 23% от клинично изявените форми и 44% от заразноносителствата). Останалите изолати

са единични. Съпоставката на клинично проявените случаи спрямо заразноносителствата при Салмонелозата показва, че преобладават болните с клинична картина (59%).

През 2019г. са съобщени 4 случая на **кампилобактериоза** – три деца и един възрастен.

При въздушно-капковите инфекции челно място с 84% относителен дял заемат случаите на **варицела**, като през 2019г. броят на болните се е увеличил значително (275 случая срещу 87 за 2018г.). Заболяемостта е 252/100 хил., срещу 79/100 хил. за 2018г. и е много по-ниска от средната за страната (437/100 хил.). Най-засегната е възрастовата група 1-4г., следвана от групата 5-9г., а най-много заболели са регистрирани в общините Силистра и Главиница. Засегнати са основно детски колективи в детски и учебни заведения. От общо 275 заболели, 34 са класифицирани като възможни случаи и 241 като вероятни, поради наличие на епидемична връзка. Заболели от варицела са регистрирани целогодишно, но най-голям е техният брой през есенно-зимния период.

Следваща по разпространение въздушно-капкова инфекция е **туберкулозата**. Заболеваемостта от туберкулоза се е увеличила в сравнение с предходната година (27 на 100 хил. срещу 16 на 100 хил. за 2018г.) и е по-висока от средна за страната (16/100хил.) По-големият брой заболели до известна степен се дължи на по-добрата разкриваемост и седмиците на отворени врати, които ПФО-Силистра проведе четирикратно през 2019г. От общо 30 диагностицирани случая 28 са с активна форма на туберкулоза на бял дроб, 1 е с туберкулозен плеврит и 1 с туберкулозна лимфаденопатия. В края на годината 6 от случаите са определени като възможни, 10 са вероятни и 14 са потвърдени след получени резултати от културелно изследване. Два от случаите са завършили летално.

Заболяемостта от **скарлатина** през 2019г. не е съществено променена спрямо предходната година и е 20/100 хил. при средна за страната 44/100 хил. Засегнати са деца в организирани колективи, преобладаващо във възрастовата група 5-9 г., следвана от 1-4г., основно от общините Силистра, Тутракан и Ситово. От общо 22 заболели през годината, 20 случая са определени като възможни, 1 като вероятен и 1 потвърден. Най-голям брой болни са регистрирани през есенно-зимните месеци.

През 2019г. в Силистренска област няма регистрирани болни от **морбили**.

Съобщен е един случай на дете на 5 год. възраст със съмнение за **епидемичен паротит**. Детето беше хоспитализирано в ИО на МБАЛ-Силистра. От епидемиологичното проучване се установи, че е извършена основна имунизация срещу морбили, паротит, рубеола, както и на братчето му на 7 год. възраст и на всички контактни в детското заведение, което посещава (ДГ-с. Средище, общ.Кайнарджа).

Серологичното изследване в референтната лаборатория на НЦЗПБ показва отрицателен резултат и диагнозата беше отхвърлена.

Случаят е въведен в интернет базираната информационна система с отхвърлена диагноза.

През отчетния период няма съобщени случаи на **рубеола**.

Относителният дял на **вирусните хепатити** спрямо общия брой заразни заболявания е нисък и съставлява едва 1,4% от всички ОЗБ. Регистрирани са 10 случая за 2019г. (1 ВХ тип В, 1 ВХ тип А и 8 случая с неопределен тип).

Не са регистрирани деца в имунизационна възраст болни от ОВХ тип В.

Болните с неопределен хепатит са изследвани със серологични маркери за хепатит А, В и С, но не са показали положителен резултат и не са потвърдени.

През 2019г. са регистрирани 48 заразноносител на HBsAg, от тях 17 са открити по повод кръводаряване, 7 по повод бременност, останалите са по повод профилактични и диагностични изследвания. Носителите на antiHCV са 23, от тях един е открит при кръводаряване, останалите изследвания са профилактични и диагностични.

Трансмисивните инфекции регистрирани през 2019г. заемат 2,6% отн. дял в структурата на заразните заболявания. Те са представени от 15 потвърдени случая на Лаймска борелиоза и 4 случая на Марсилска треска (2 вероятни и 2 потвърдени). При регистрираните болни е налице епидемиологична анамнеза за ухапване от кърлеж.

Сезонната динамика при трансмисивните инфекции е с пролетно-лятна характеристика.

Невроинфекции - през 2019г. са регистрирани 2 болни с вирусен менингоенцефалит и 3 случая на **ОВП** – Неврит на лицеви нерв с периферен произход, без доказан ентеровирус.

През 2019г. в област Силистра са регистрирани 5 болни със **сифилис** – 3-ма мъже и 2 жени. Регистрирано е едно семейно огнище. Двете жени са контактни на съпрузите си, също болни от сифилис.

От Националната референтна лаборатория по ХИВ през 2019г. са съобщени 3 случая на **ХИВ** позитивни лица над 18год.възраст (2 мъже и 1 жена).

През 2019г. са регистрирани **9 случая** на ехинококоза срещу 5 през предходната година. Заболяемостта е 8,23 на 100 хил., при средна за страната – 2,6 на 100 хил.

Няма регистрирани други паразитни заболявания.

Цикличност на заразните заболявания

Недиференцирани ентероколити - Пикът от неуточнени ентероколити беше през 2006 г., когато броят им достигна 527 случая за годината, след което заболяемостта леко се понижи, но се запази трайно висока. През 2019г. съобщените случаи намаляха и са регистрирани 252 болни, срещу 304 за 2018г.

Заболяемостта от **варицела** има подчертано цикличен характер. Тя достигна пик през 2007-2009г., след което последва рязък спад през 2010. След ново увеличение на болните през периода 2012-2013 г. последва отново спад през 2014г. От 2015г. започна нов подем на заболяването и през 2017 г. заболяемостта достигна 348 на 100 хил. След кратко затишие през 2018г. , когато заболяемостта намаля на 79/100 хил., през 2019г. тя отново се повиши до 252/100хил.

След достигнат пик на заболяемостта от **туберкулоза** през 2002 г. (87 лица), заболяемостта започна да намалява, особено след включване на „Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата“. С нейното изпълнение се подобри дейността по профилактика в заразните огнища с откриване на инфектирани лица и провеждане на навременна и ефективна химиопрофилактика. През 2019г. са регистрирани 30 болни (заболяемост 27/100 хил.), срещу 18 болни и заболяемост от 16/100 хил. през предходната година. Част от болните са открити по време на скрининга на целевите групи в социални заведения в областта по пилотен проект, започнал през 2018г. за откриване на латентна туберкулозна инфекция. По време на кампанията „Седмица на отворените врати“, проведена четирикратно през годината, бяха прегледани общо 270 лица и са диагностицирани 3-ма болни с туберкулоза на бял дроб, на които е назначено лечение и 6 лица с латентна туберкулозна инфекция, на които е назначена химиопрофилактика.

След подем на **вирусните хепатити тип А** през 2002 г., когато регистрираните болни в Силистренска област достигнаха 177, следва трайна тенденция за намаляване до 2014 г., когато поради натрупване на неимунни контингенти беше регистриран взрив от инфекцията, обхващащ няколко общини в областта с общо 50 заболяемост. Опашката на взрива продължи и в началото на 2015г. Засегнати бяха селища с преобладаващо ромско население с ниска здравна култура и незадоволителна лична хигиена. През следващите години са регистрирани единични случаи, а през 2019г. - един болен с ОВХ-А.

След 1995 г., когато бяха регистрирани 40 лица заболяемостта от **вирусен хепатит тип В**, заболяемостта от тази инфекция започна да спада. Обяснението за тези резултати е свързано с въвеждането на ваксината срещу ОВХ-В в задължителния календар на страната. Подобри се и работата в лечебните заведения по отношение на медицинското обслужване на периферния венозен път, който има отношение към вътреболничното заразяване с трансмисивни хепатити. През 2019г. е регистриран само един болен, в неимунизационна възраст.

Смъртност – 2,7/100 хил., (за туберкулоза 1,83/100 хил. и за вирусен менингоенцефалит 0,90/100 хил.). През 2019г. са съобщени 3 починали от остри заразни болести – 2-ма с активна туберкулоза на бял дроб и 1 с Вирусен менингоенцефалит. От Вирусен

менингоенцефалит е починал мъж на 80 год., лекуван в МБАЛ Добрич. Постъпил в тежко терминално състояние с генерализиран гърч, апноични паузи и по-късно изпаднал в кома, последвал екзитус.

От туберкулоза на бял дроб са починали 2-ма мъже - на 48г.от гр. Силистра (потвърден случай) и на 51г. от гр. Главиница (възможен случай) .

ОРЗ и Грип

През изтеклата 2019г. са регистрирани 1658 болни от ОРЗ и грип срещу 1414 за 2018г. След достигнатите епидемични стойности на заболяемостта в Силистренска област през 2009г., когато се разпространи новия грипен вирус тип А(Н1N1)/Калифорния, последваха 7 години, през които фоновата заболяемост в областта не достигна епидемични стойности, а доказаната лабораторно циркулация на грипни вируси беше с малка интензивност.

През сезон 2017/2018г., поради повишената заболяемост от ОРЗ и Грип обявихме предепидемични мерки в лечебните заведения - прекратяване на профилактичните прегледи и консултации, преустановяване на имунопрофилактиката, ограничаване на свижданията в болничните отделения. Сравнително ниският отн. дял на заболели ученици не наложи преустановяване на учебни занятия в училищата.

Изпратените проби за вирусологично изследване в лаборатория „ОРЗ и Грип“ на НЦЗПБ показаха циркулация на грипен вирус тип В (Ямагата) в 3 проби и грипен вирус тип А (Н1N1) в 1 проба.

През грипен сезон 2018/2019г. заболяемостта от ОРЗ и Грип достигна максимална стойност през 1-ва седмица на 2019г., но броят на заболелите започна да нараства още през дните преди коледните празници. Със заповед на директора на РЗИ-Силистра от 14.01.2019г. бяха обявени протиепидемични мерки във връзка с епидемичната заболяемост. От извършените лабораторни изследвания на пациенти от област Силистра с грипоподобна симптоматика се потвърдиха 19 случая на грип, като само при двама пациенти бяха изолирани грипни вируси тип А (Н3N2), при останалите пациенти са изолирани грипни вируси тип А (Н1N1).

В края на 2019г. заболяемостта от респираторни инфекции остана сравнително ниска за сезона и достигна епидемични стойности едва в края на януари 2020г.

През 2017г. беше въведена уеб-базирана информационна система за надзор на тежко-протичащите респираторни инфекции. МБАЛ-Силистра участва в надзора, като за периода ноември 1017г. - януари 2018г. са въведени 21 случая на по-тежко протичащи ОРЗ, основно на деца от Детско отделение.

За 2018г. МБАЛ-Силистра не беше определена за участие в надзора на тежко-протичащите респираторни инфекции.

След достигнатите епидемични стойности през 1-ва седмица на 2019г., броят на пневмониите при пациенти от трите многопрофилни болести в областта започна да се повишава. Максимални стойности бяха достигнати през периода 21-27.01.2019г. – 128 болни при 54 в началото на декември 2018г.

Данните за лицата профилаксирани с противогрипна ваксина през 2019г. показват, че са извършени 1122 имунизации срещу грип (при 262 за 2018г.), от тях 100 имунизации са извършени от РЗИ-Силистра на граждани и медицински персонал и 1022 от ОПЛ на лица над 65год.възраст по Националната програма за подобряване на ваксинапрофилактиката на сезонния грип. Личните лекари не са отчетели извършени приеми на възрастови групи извън програмата. По данни на НСИ (към 31.12.2018г.) при население в областта от 26 234 души във възр. група над 65г., обхванатите 1022 лица съставляват 3,9%.

За поредна година количествата противогрипни ваксини в аптечната мрежа бяха недостатъчни и се изчерпаха бързо. Втора поредна година бе налице несъответствие между търсене и предлагане на противогрипна ваксина. Това повлия и на работата на имунизационния кабинет в РЗИ-Силистра, за нуждите на който през 2019г. успяхме да осигурим едва 100 дози противогрипна ваксина.

Вътреболнични инфекции

През отчетната 2019г. в болничните лечебни заведения от област Силистра са регистрирани **151 болни със 182 ВБИ**, срещу 164 болни с 207 ВБИ за 2018г. Отн. дял на ВБИ спрямо

общия брой хоспитализирани болни е 0,74%, при същата средна стойност за страната. От общо 24 470 изписани болни 12 831 (52%) са лекувани с антибиотици. При средно за страната 36,49% на лекувани с антибиотици, област Силистра заема второ място по използване на антибиотици. През 2018 г. този относителен дял е бил 50%. Използването на антибиотици невинаги е обосновано, много често те се назначават без лабораторна диагностика и антибиограма или често по профилактични индикации срещу възникването на евентуална инфекция.

Най-добра разкриваемост има в МБАЛ-Силистра, където отн. дял на ВБИ към броя преминали пациенти е 1,2%, в МБАЛ-Тутракан и в МБАЛ-Дулово относителният дял е 0,06%.

В МБАЛ Силистра 35% от регистрираните ВБИ са в ОАИЛ, 28% са в Хирургично отделение, 25% в ННО, в останалите отделения са регистрирани единични случаи. В МБАЛ-Тутракан и МБАЛ Дулово са регистрирани по 4 ВБИ. Ниският относителен дял на инфекциите, свързани с медицинското обслужване в двете общински болници се дължи на малката разкриваемост.

Структурата на регистрираните ВБИ според локализацията има следната характеристика: повърхностни инфекции на хирургичното място (20%), пневмонии свързани с интубация (19%), инфекции на пикочните пътища (14%), конюнктивити (14%), обща инфекция свързана с ЦВК (6%), локални инфекции свързани с ПВК (4%), лабораторно потвърдени инфекции на кръвта (4%). Останалите ВБИ са единични случаи.

В етиологичен аспект регистрираните ВБИ са представени от разнообразни микробни причинители. С най-голям отн. дял са инфекциите причинени от *Стафилококус соа/-/* (19%), *Стафилококус ауреус* (11%), *Е.коли* (9%), *Ентерококус фекалис* (8%), *Кандида Албиканс* (7%), *Ацинетобактер Бауманиии* (7%), *Клебсиела пневмоние* (6%), *Ентеробактер клоаце* (5%), *Ацинетобактер род* (4%), и др. Неизследвани причинители липсват, а микробиологично недоказаните са 5%.

След определяне на антибиотична чувствителност 137 изолата са определени като клинично чувствителни и 11 като клинично резистентни. Един изолат на Ацинетобактер е определен като панрезистентен. Микробиологично недоказани са 9 причинителя Останалите непозиционирани изолати са от род Кандида и нямат изработени антибиограми. От провеждания лабораторен контрол за обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети 1113 проби. От тях 40 (3,6%) са показали неудовлетворителен резултат. Констатирани са пропуски в стерилизационния режим на ендоскопската апаратура и инструментариум в 5 отделения на МБАЛ-Силистра и МБАЛ-Тутракан, във връзка с което са съставени 5 акта за административно нарушение. Във връзка с установени пропуски в стерилизационния режим на стоматологичен инструментариум са съставени 8 акта за административно нарушение на дентални лекари.

Проби с неудовлетворителен резултат са отчетени от ръце (6,14%), от инструментариум (4,89%), от болнично бельо и работно облекло (3,45%), от повърхности (3,10%), от медицинска апаратура (0,86%), от дез. разтвори за АДВ (2,5%). Във връзка с констатирано несъответствие при приготвянето на дезинфекционен разтвор е връчено 1 предписание за предприемане на коригиращи мерки.

Дейност по надзора на беса

През 2019г. в Силистренска област са регистрирани 153 лица ухапани от кучета, котки и др. животни, срещу 111 за 2018г. Сред ухапаните преобладават градските случаи (61%), мъжете (61%) и лицата над 19 год. възраст (74%). Най-голям е относителният дял на ухапаните от кучета – 91%, от тях 43% скитащи и 57% домашни. До 2016г. броят на ухапаните от животни ежегодно нарастваше. За първи път през 2016 г. ухапаните значително намаляха, като това се обяснява с работата на приюта, разкрит в гр. Силистра в края на 2015г. През 2019г. броят на ухапаните се е увеличил в сравнение с предходната година, но относителният дял на домашните кучета е по-висок – 57%.

Постекспозиционна профилактика против бяс е извършена на 88 от ухапаните (57%). Според характеристиката на експозицията преобладават единичните ухапвания (87%), а

леките и среднотезжките случаи са по 50%. Множествените ухапвания са 20 и съставляват 13% от общия брой, регистрирани са 3 тежки ухапвания.

От всички 88 имунизирани 76% са имунизирани с 3 игли, след което схемата е прекратена, поради приключване на 10 дневния срок за наблюдение на животното, осъществило експозицията. Общо за профилактика срещу бяс са изразходвани 251 дози ваксина Верораб. През последните 9 години постекспозиционната ваксинопрофилактика срещу бяс се извършва само в диагностично-консултативния кабинет на Инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра. Това затруднява профилактиката на лицата от други отдалечени населени места, които трябва да пътуват неколkokратно и се отразява на решението им да се обърнат за медицинска консултация или да завършат започналата имунизационна схема.

През изтеклата година епизоотичната обстановка в областта, по отношение на беса беше благополучна. Не са регистрирани лица претърпели експозиция от положителни за бяс животни, не са съобщавани от ОДБХ-Силистра животни положителни за бяс.

Дейност по надзора на ОВП и Полиомиелит

По надзора на ОВП наблюдаваме три отделения по нервни болести (с 54 легла), три педиатрични отделения (с 50 легла) и едно инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра (с 15 легла). По данни на НСИ, към 31.12.2018г., броят на населението от 0 до 15 години в Силистренска област е **16 037**.

Ежеседмично получаваме от подлежащите на надзор болнични отделения информация за „нула“ случаи на ОВП. При наличие на съмнително болно дете постъпва съобщение по телефон и с бързо известие.

През 2019г. са извършени **84 планирани проверки по активния епиднадзор на ОВП**, при които не са открити несъобщени случаи.

През 2019г. са регистрирани **3 случая на изолирана парализа на лицевия нерв:**

- *Дете на 10г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра. Детето е имунизирани срещу полиомиелит с 4 приема на моноваксина и реимунизация на 6г. възраст с Тетраксим. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето не е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден, тъй като не е открито от личния лекар.*
- *Дете на 6г., хоспитализирано в педиатрично отделение на МБАЛ Силистра, имунизирани с 3 основни приема с ваксина срещу полиомиелит и реимунизация на 6 год. възраст с Тетраксим. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. Не е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден, поради отсъствие от адреса.*
- *Дете на 13г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра, имунизирани с три приема за основна имунизация, без реимунизации. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден- липсват данни за остатъчни парези в областта на лицевия нерв.*

Оценка на ефективността на системата за надзор за ОВП

Пълнота на съобщаването - 100% от седмичната сигнална информация е навременна;

Чувствителност на системата – 3 случая на ОВП, при наблюдавано население в областта от 16 037 души (при минимално ниво 1 случай на 100 хил. души);

Пълнота на проучване на случаите- случаите са проучени до 48-мия час, изпратени са по 2 фекални проби, взети в два последователни дни, съхранявани и транспортирани правилно, не са доказани ентеровируси;

Пълнота на проследяването- на две от децата не е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден, не са открити на адреса, на едното не са установени остатъчни парези. Случаите са въведени в уеб базираната информационна система за надзор на ОВП.

Дейности по Национални програми

1. Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в РБългария

Извършваме епидемиологични проучвания на огнищата и при необходимост съдействаме чрез ОПЛ за насочване на контактните за консултация със специалист пневмо-фтизиатър и преценка на необходимостта от провеждане на химиопрофилактика.

Активно проследяваме обхвата на контактните на болни с активна форма на белодробна туберкулоза. Всяко тримесечие извършваме проверки в ПФО към МБАЛ-Силистра за проведената химиопрофилактика на контактните на туберкулоза, за обхвата с консултативна и диагностична дейност на контактните от I-ви и II-ред в огнищата и на децата с хиперергични проби Манту, подлежащи по задължителния имунизационен календар на реваксинация срещу туберкулоза.

Проверките установиха, че се водят журналите за болни от туберкулоза и техните контактни, като се попълват карти за проведената химиопрофилактика. Изготвят се тримесечни отчети за дейността по контрол на туберкулозата и за проведената химиопрофилактика с Изониазид. Случаите се регистрират в специализираната електронна информационна система за регистриране на пациенти с туберкулоза, суспектни и контактни лица.

За 2019г. са регистрирани 30 болни с клинични данни за туберкулоза, срещу 18 през 2018г. От тях 28 са с туберкулоза на бял дроб, 1 с туберкулозна лимфаденопатия и 1 с туберкулозен плеврит. При 14 от хоспитализираните диагнозата е потвърдена културелно, 10 са вероятни с положителна директна микроскопия без данни за резултат от посевката и 6 са възможни, само с рентгенологични или клинични данни за туберкулоза. При извършените епидемиологични проучвания на болните с активна туберкулоза са установени общо 51 контактни от I-ви ред. Всички са изследвани с туберкулинова проба на Манту. Всички са показали нормерергична реакция, а на 45 със съмнение за латентна туберкулоза е назначена химиопрофилактика с Изониазид. Такава е проведена и на 17 лица със съмнение за латентна туберкулоза, прегледани амбулаторно.

За периода е регистрирано 1 семейно огнище – болна с туберкулоза на бял дроб и нейното дете на 1 месец. Детето е имунизирано срещу туберкулоза при раждането.

По задължителния имунизационен календар през периода не са отчетени хиперергични реакции след извършена проба на Манту преди ваксинация срещу туберкулоза.

Общо за профилактика през 2019г. са изразходвани 149 опаковки Изониазид. Към 31.12.2019г. болничната аптека разполага с 87 опаковки за профилактика.

През 2019г. транспортните разходи за посещаване на огнищата не се покриваха от програмата, поради което консултациите и профилактичните изследвания с туберкулинова проба на Манту се осъществява на място в отделението. Инспекторите от РЗИ са ангажирани след извършване на епидемиологичното проучване и определяне кръга на контактните да съдействат за тяхното насочване към ПФО за изследване и преценка на необходимостта за назначаване на химиопрофилактика. Когато е съобщен случай на болен с активна туберкулоза от лечебно заведение извън областта, издирваме личния лекар на лицето, който поема отговорността за извършване проба Манту на контактните в семейството.

За ХИВ са изследвани 18 болни от туберкулоза лица, които са хоспитализирани в ПФО-Силистра. Не са установени положителни резултати.

2. Национална програма за профилактика и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ

В изпълнение на дейности по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ в РБългария, по време на лятната и есенна кампания през 2019г., бяха извършени 270 изследвания с бърз тест на лица, пожелали анонимно и безплатно изследване за ХИВ на терен в различни населени места в областта и в дните на отворени врати в РЗИ-Силистра. По време на кампаниите не бяха установени положителни за ХИВ лица.

Във връзка с писмо на МЗ № 16-00-9/25.01.19г. през 2019г. получихме и разпределихме на лечебните заведения за болнична медицинска помощ бързи тестове за диагностика на ХИВ, с които да се извършват изследвания в рисковите отделения на лечебните заведения. Извършихме обучение на персонала, който е ангажран с извършване на изследванията. През годината бяха изследвани 430 пациента от различни отделения, от които е получено информирано съгласие. Няма проби с реактивен или неопределен резултат.

От обобщената информация по прил. 10 от Наредба № 47 се оказва, че за цялата 2019г. МДЛ от областта са отчетели общо 548 изследвания за ХИВ. От тях 263 (48%) на бременни, 115 (21%) с диференциално-диагностична цел, 11 (2%) на болни на хемодиализа, 6 (1%) след професионална експозиция, ИУН 1 (0,2,%) и 152 (28%) лица по желание или за документ.

Поради липса на кадрови ресурс микробиологична лаборатория към РЗИ-Силистра не извършва серологични изследвания, в т.ч. за ХИВ. През годината са събрани и изпратени за изследване в РЗИ-Добрич 142 серума на пациенти от трите болници в областта за изследване за ХИВ по ELISA по националната програма. Няма положителни за ХИВ проби. През 2019г. от НРЛ по ХИВ на НЦЗПБ-София са съобщени 3 потвърдени случая на ХИВ инфекция (2 мъже над 18г. и 1 жена над 18г. възраст).

Ежемесечно съобщаваме случаете на СПИ в област Силистра. За 2019г. са съобщени 5 болни от сифилис – 3-ма мъже и 2 жени. Води се регистър на сексуално-предаваните инфкции.

3. Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка в РБългария (НПППРМШ)

През 2019г. в програмата са включени 141 (24%) от 590 момичета навършващи 12 год. възраст и 17 момичета на 13 годишна възраст. На 112 момичета на 12г. и 6 момичета на 13 г. е извършен 2-ри прием. От старта на програмата през 2012г. до сега от общо 4219 подлежащи момичета, 1339 (32%) са се включили в програмата с извършен 1-ви прием, а със завършен прием са 1016 от тях (76%).

Проведохме среща с медицинските специалисти в здравните кабинети на учебните заведения с цел тяхната ангажираност за работа по програмата и по-конкретно участие в родителски срещи и информираност на родителите на подлежащите момичета. При проверките в здравните кабинети в училищата инспекторите предоставят ЗОМ на медицинските специалисти за популяризиране на програмата.

РЗИ-Силистра популяризира програмата при индивидуална работа с личните лекари. При текущите проверки в амбулаториите на ОПЛ инспекторите от Д НЗБ оказват методична помощ на лекарите за популяризиране на ваксинацията и контрол върху дейностите по програмата. За имунизация се използват двата ваксинални продукта разрешени в страната (Cervarix и Silgard), като преобладаваща е употребата на Cervarix. При избор на ваксината родителите се консултират с личния лекар.

За пореден път подготвихме и изпратихме писма-покани до всички родители на подлежащите момичета, навършили 12 год. възраст, с които бяха уведомени за Програмата, както и информирани за тежестта на заболяването и защитата от него. В подкрепа на тази инициатива получаваме съдействие от дистрибутора на фирма ГлаксоСмитКлайн за региона (размножаване на писмата и окомплектоване с пликосе), както и от РЗОК-Силистра (предоставяне на списъци с имената и адресите на подлежащите момичета и тримесечна информация за броя на имунизираните момичета, по лични лекари и приеми).

На сайта на РЗИ-Силистра е публикувана подробна информация за родителите на подлежащите момичета за целта на програмата, обхвата и целевата група, информация за заболяването, причинителя, профилактиката, видовете ваксини и др.

4. Национална програма за профилактика и контрол на векторно-предавани трансмисивни инфекции при хората

Съобщения за ухапаните от кърлежи получаваме от филиалите на ЦСМП. През 2019г. са регистрирани 84 случая на ухапани от кърлежи лица.

През отчетния период в област Силистра са регистрирани 19 случая на векторно-предавани трансмисивни инфекции – 15 потвърдени случая на Лаймска борелиоза и 4 случая на Марсилска треска (2 вероятни и 2 потвърдени).

През месец април 2019г. изпратихме до общинските администрации писма с указания за правилно организиране и навременно провеждане на дезинсекционни мерки за контрол на комарните популации, като наблегнахме на значителната роля на ларвицидните обработки и на необходимостта от периодично провеждане на деакаризациялни мероприятия. В периода септември-октомври 2019г. извършихме проверки на общинските администрации във връзка с осъществените дезинсекционни и деакаризациялни обработки. Беше установено, че всички общини имат сключени договори с фирми-изпълнители на ДДД,

които са включени в регистъра на МЗ. Използвани са биоциди с разрешение за пускане на пазара. В общините Силистра, Алфатар и Ситово са извършени ларвицидни и имагоцидни обработки. В общините Главиница и Тутракан са извършени само имагоцидни обработки, а в общините Кайнарджа и Дулово са извършени само дезакаризационни обработки. Масова практика е биолозите на фирмите-изпълнители да не извършват контрол върху качеството и ефективността на обработките, защото това им задължение не е включено като изискване от общинските администрации при обявяване на обществените поръчки. Писмено уведомихме фирмите изпълнители и общинските администрации за необходимостта да се извършва предварителен мониторинг на биотопите и проверка на ефективността след направените обработки.

През 2019г. изготвихме здравно-просветен материал за маларията и векторно-предаваните трансмисивни инфекции, който публикувахме на сайта на РЗИ-Силистра. Изготвихме и разпространихме на лечебните заведения в областта писма, с които ги запознахме с мерките при пътуващи в страни с местно разпространение на малария.

5.Национална програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити

От извършените през 2019г. проверки на ОПЛ се установи, че личните лекари са информирани за начина на приложение на ваксината, кратност на приемите, съвместимост с другите подлежащи имунизации през периода. Родителите на подлежащите деца проявяват позитивно отношение към предложението за имунизация на децата им.

По-голяма част от лекарите, които имат новородени в пациентските листи, работят по Националната програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити. През 2019г. 559 деца са получили 1-ви прием и 497 деца 2-ри прием на ваксината. При около 700 новородени за 2019г. за област Силистра, в програмата са включени 80% от тях.

6.Национална програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип 2019-2022г.

През месец декември 2019г. бяха проведени първите приеми на ваксина за сезонна профилактика срещу грип по Програмата за лицата над 65год. възраст. Организацията по заявяването и получаването на необходимите количества ваксини от ОПЛ беше извършена от дистрибутори на фирмите по неясни правила. Не всички лекари успяха да заявят количества, поради което търсиха съдействие от РЗИ.

С отчета за IV-то трим. на 2019г. бяха отчетени 1122 имунизации срещу грипен вирус за 2019г., срещу 262 за 2018г. От тях 100 имунизации са извършени от РЗИ-Силистра на граждани и медицински персонал и 1022 от ОПЛ на възрастни лица над 65 год.възраст по Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип. Личните лекари не са отчетели извършени приеми на възрастови групи извън програмата.

През 2019г., както и през 2018г. количествата противогрипни ваксини в аптечната мрежа се изчерпиха рано и малък брой желаещи успяха да се ваксинират.

7.Национална програма за елиминация на морбили и рубеола 2019-2022г.

Във връзка с усложнената епидемична обстановка в страната и Европа, инспекторите извършиха многократни проверки на личните лекари по имунопрофилактика, относно обхвата срещу морбили и издирваха неимунизирани деца до 18 год. възраст и тези с пропуски в имунизационния статус по отношение на морбили. Бяха връчени 51 предписания, вследствие на което бяха обхванати 584 деца до 18год.възраст с пропуснати имунизации. През 2019г. беше постигнат добър обхват и на подлежащите през годината контингенти (обхват с имунизация на 13-месечна възраст - 95%), като 9 деца не са имунизирани по здравословни причини, а 24 - по немедицински, родителите на едно дете са отказали имунизация. При подлежащите ученици на 12 год. възраст също е постигнат обхват от 95%.

През 2019г. в Силистренска област не са регистрирани лица със съмнение за морбили.

V. ДЕЙНОСТ ПО МИКРОБИОЛОГИЯ И ПАРАЗИТОЛОГИЯ

1.Микробиология

През 2019г. в РЗИ-Силистра не се извършваха микробиологични и серологични изследвания, поради липсата на кадри (лекар-микробиолог и лаборанти). Считано от

01.04.2019г. с промените в УП на РЗИ бяха съкратени 3 длъжности в Д НЗБ от продължително незаемите в отдел „Медицински изследвания“. Дирекцията остана с по-малък числен състав, без възможност за сформирани на отдели и без кадри за лабораторна дейност. На ½ длъжност работи клиничен лаборант за обработка на серуми и подготовката им за изследване в друга РЗИ, съгласно Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и СПИ. Същият служител участва в изнесените акции за извършване на анонимен и безплатен бърз тест за ХИВ по Националната програма. Извършва също така обработка чрез 24 часов престой в термостат на 62⁰С на биологични тестове за контрол на апарати за стерилизация с пара под налягане (автоклави).

Дейността по санитарна микробиология и серология се осъществява чрез договори с РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна. Данните са включени в раздела за оперативната дейност на отдел ПЕК по осъществяване на санитарно-микробиологичния лабораторен контрол на лечебните заведения (болнични и извънболнични) в област Силистра.

През 2019г. на пациенти от МБАЛ в областта (АГО, ОХД, ПФО) бяха извършени 142 изследвания по ELISA за ХИВ, 71 изследвания ELISA за HBsAg и 71 ELISA за Хепатит С.

На 270 лица, желаещи да узнаят своя ХИВ статус е извършен бърз тест за изследване за ХИВ по време на изнесени кампании в различни населени места от областта или в РЗИ-Силистра.

2.Паразитология

Дейността на дирекция „Надзор на заразните болести“ през 2019г. беше сериозно затруднена от липсата на лабораторни специалисти в областта на паразитологията, както в РЗИ, така и в област Силистра. През последните 8-9 години в контрола на паразитозите съществува значим проблем, тъй като в РЗИ-Силистра липсва паразитолог и не може да се осъществява клинична диагностика при съмнение за паразитни заболявания, както и при необходимост да се обработят контактни в огнищата. Освен това на територията на област Силистра няма регистрирана амбулатория за специализирана медицинска помощ по медицинска паразитология. Това налага диспансеризацията на лицата с ехинококоза и консултациите на заминаващи в маларични страни да се извършва от паразитолози в съседни области. В цялата област работи един паразитолог в частна лаборатория и не извършва консултативна дейност. Дефицитът на лабораторни кадри (лекари и лаборанти) в системата на РЗИ, възпрепятства пълноценния надзор по наредбите за контрол на местните и внасяни паразитози. През 2019г. в дирекция НЗБ работи по граждански договор един лаборант, бивш служител в отдел „Медицински изследвания“ на РЗИ-Силистра, който понастоящем е на постоянен договор в болнична клинична лаборатория, а лекар-паразитолог няма от години. По тази причина не е възможно извършване на пълен обем от профилактична дейност и лабораторни изследвания в организирани детски колективи в ДЯ и ДГ. Поради това планираме и извършваме лабораторен контрол на част от организирани детски колективи и контролът обхваща само диагностиката на ентеробиоза. Паразитологично изследване на външна среда, храна и вода не се извършва.

Оперативно-контролна дейност

Планирани за 2019г. са 197 проверки на 125 обекта. Извършени са 217 проверки, в т.ч. 37 лабораторни. Профилактични изследвания за чревни паразити са извършени в 35 от общо 68 детски заведения (51%) и в 1 социално заведение за възрастни. От взетите 1105 проби (перианален отпечатък) на 1105 лица, са установени 31 случая с ентеробиоза – 2,8% обща опаразитеност. Всички опаразитени са от детските заведения - 31 деца от 14 детски градини. Най-висок отн. дял на опаразитеност е установен в ДГ с. Цар Самуил (6 опаразитени от 27 деца – 22%). Всички деца са лекувани, извършено е контролно изследване, всички са с отрицателен резултат за Ентеробиус вермикуларис.

На 3-те болнични заведения в областта са извършвани ежемесечни проверки в хирургичните отделения, във връзка със съобщаването на оперираните от ехинококоза пациенти. Единствено МБАЛ-Силистра има сключен договор с паразитолог, но той е само за консултиране на пациенти с ехинококоза, поради което болницата не работи по пътека за лечение на болни от малария и други паразитози.

Лабораторна дейност

Предвид това, че в лабораторията на РЗИ-Силистра работи само лаборант на граждански договор, през 2019г. са извършвани само профилактични изследвания по плановия противопаразитологичен контрол. Изследвани са 1105 лица и с паразитози са установени 31 от тях (2,8%), срещу 1,6% за 2018 г. Всички са положителни на Ентеробиус вермикуларис. Паразитологични изследвания на територията на област Силистра извършва и една СМДЛ в гр.Силистра, която има договор с РЗОК по пакет „Медицински паразитология“.

Обобщената справка по Наредба № 5 за местните паразитози, въз основа на данните от двете лаборатории (РЗИ и СМДЛ) е представена в следващата таблица, сравнително за 2019 и 2018г.:

Паразитоз и 2019 год.	РЗИ-Силистра			СМДЛ-Силистра			ОБЩО		
	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%
Ентеробиоза	1105	31	2,8	5653	93	1,6	6758	124	1,8
Ламблиоза	0	0		5653	0		5653	0	
Аскаридоза	0	0		5653	1	0,02	5653	1	0,02
Трихоцефалоза	0	0		5653	0		5653	0	
Хименолипедоза	0	0		5653	0		5653	0	
Тениидози	0	0		5653	0		5653	0	
Амебиоза	0	0		5653	0		5653	0	
Фасциолоза	0	0		5653	0		5653	0	
Ехинококоза	0	0		57	23	40,4	57	23	40,4
Трихинелоза	0	0		0	0		0	0	
Токсоплазмоза	0	0		8	3	37,5	8	3	37,5
Трихомоназа	0	0		0	0		0	0	
Паразитози 2018 год.	РЗИ-Силистра			СМДЛ-Силистра			ОБЩО		
	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%	Брой изсл. лица	пол/+	%
Ентеробиоза	1312	21	1,6	4180	82	2	5492	103	1,9
Ламблиоза	0	0		4180	0		4180	0	
Аскаридоза	0	0		4180	1	0,02	4180	1	0,02
Трихоцефалоза	0	0		4180	0		4180	0	
Хименолипедоза	0	0		4180	0		4180	0	
Тениидози	0	0		4180	1	0,02	4180	1	0,02
Амебиоза	0	0		4180	0		4180	0	
Фасциолоза	0	0		4180	0		4180	0	
Ехинококоза	0	0		43	16	37,2	43	16	37,2
Трихинелоза	0	0		0	0		0	0	
Токсоплазмоза	0	0		22	3	13,6	22	3	13,6
Трихомоназа	0	0		188	58	30,9	188	58	30,9

Местни паразитози
Контактни паразитози

Ентеробиоза – въпреки кадровата криза в РЗИ-Силистра и проблемите по отношение на лабораторните изследвания, запазиме контрола на ентеробиозата като най-разпространената паразитоза с епидемиологично значение за колективите в детски и социални заведения.

Изследванията за паразитози при децата до 6 годишна възраст, финансирани по профилактичната програма на НЗОК се извършват от СМДЛ и за положителните деца се предприемат индивидуални мерки от страна на личния лекар, но не се обработват контактните в колектива. Акцент на профилактичната работа на РЗИ в организирани детски колективи е оздравяване на огнището. След диагностициране на положително на Ентеробиус вермикуларис дете, инспекторите от дирекция „Надзор на заразните болести“ съобщават случая на личния лекар и изискват незабавно лечение и контролни изследвания. Лечението през 2019г. се осъществи с три препарата – Лепарацид, Зентел и Вермокс.

От 31 деца с положителен резултат, при 24 от тях има данни за извършено лечение и изследване. За диагностицираните в края на годината все още няма получен резултат от изследванията.

По годишния план на РЗИ с изследване за чревни паразити са обхванати 52 % от детските и социални заведения в областта (36 от 69), като са изследвани 74% от лицата в тях и е установена обща опаразитеност от 2,8% или 31 случая с ентеробиоза.

Ламблиоза – през 2019г. в лабораторията на РЗИ-Силистра не са извършвани изследвания. От СМДЛ „Здраве“ гр. Русе са съобщени два случая на положителни на Ламблиа интестиналис, изследвани профилактично, без проявена клиника на заболяването.

Геохелминтози /аскаридоза, трихоцефалоза/

Аскаридоза – няма ендемични огнища в областта. През 2019г. е съобщен един случай при дете на 3 год., изследвано в СМДЛ-Силистра. Изследването е профилактично, детето няма клинични оплаквания и не посещава детско заведение. Проведено е лечение със Зентел, вкл. и на контактните в семейството.

Трихоцефалоза - няма съобщени случаи от други лаборатории.

Хелминтозоозии (Ехинококоза, Трихинелоза, Тениидози)

Ехинококоза – през 2019 г. са регистрирани 9 случая на ехинококоза при 8 болни (едно лице е с двойна локализация на бял и черен дроб). Оперирани са 7 лица, при един от пациентите е било налице противопоказание за провеждане на PAIR и хирургично лечение, поради което е поставен под наблюдение след ехографско и лабораторно изследване. Извършени са осем оперативни интервенции на 7 лица. Според локализацията оперативните интервенции са 7 при ехинокок на черен дроб и 1 при ехинокок на бял дроб. Заболяемостта е 7,32 на 100 хил., при средна за страната 2,60 на 100 хил. За сравнение през 2018г. е отчетена заболяемост 4,52 на 100 хил.. Най-висока заболяемост от ехинококоза е регистрирана през 2008 г. - 16 на 100 хил. (21 случая).

Всички случаи на ехинококоза през 2019г. са при лица живеещи в селата. Териториално няма отчетливо доминиране на определена община.

През 2019г. е регистрирано едно дете на 8 год. възраст с диагноза ехинококоза.

Двама от болелите са хоспитализирани в ХО на МБАЛ-Силистра, останалите са съобщени от болници в други области – УМБАЛ „Св. Марина“ и УМБАЛ „Св. Ана“ – гр.Варна и УМБАЛ – гр.Русе.

Всички 9 случая на ехинококоза през 2019г. са първични, 8 от тях са оперирани. За годината няма починали от ехинококоза пациенти.

По силата на наредбата за профилактичните прегледи и диспансеризацията, задължение на личния лекар е в продължение на 5 год. да извършва диспансерно наблюдение на оперираните от ехинококоза пациенти. По време на диспансерното наблюдение личният лекар извършва общ клиничен преглед и консултация със специалист в зависимост от локализацията на заболяването. Необходима е и консултация с паразитолог, която се затруднява, поради липсата на такъв специалист в областта, който има сключен договор с

РЗОК. Пациентите се насочват за консултация с паразитолог в други области – Варна, Шумен, Русе.

В СМДЛ-Силистра са установени 12 положителни на ехинококоза лица, от контролни изследвания. Това са оперирани пациенти през предходни години, които са диспансеризирани.

Трихинелоза - не са регистрирани случаи през 2019 г.

Тениидози (Тениаринхоза и Тениоза) – няма съобщени случаи.

Внасяни паразитози

Малария – през 2019г. няма изследвани пациенти със съмнение за малария.

В началото на епидемичния за малария сезон до всички лечебни заведения изпратихме напомнителни писма, относно епидемиологичната обстановка и най-важните профилактични, организационни и лечебни мерки.

Проследихме предприетите от общините мерки за намаляване популацията от комари. През пролетта в някои от общините по поречието на р. Дунав бяха извършени ларвицидни обработки, а в по-късните месеци в почти всички общини неколнократни инсектицидни обработки. Въпреки това влажната пролет създаде предпоставки за по-голяма популация от комари и за кратковременен ефект от обработките.

Поради липса на биолог в инспекцията и през 2019 г. РЗИ-Силистра не извърши наблюдение на водоеми с потенциален риск за развитие на комарни биотопи. Не се извършва и картотекиране на биотопи на анофелийни комари и наблюдение върху видовия и числен състав. След тематична проверка на дейностите по общини, възложена от МЗ констатирахме, че фирмите-изпълнители на дезинсекционни и деакаризационни обработки срещу летящи и пълзящи инсекти с медицинско значение не извършват предварителен контрол за вид и численост на комари и членестоноги, нито последващ контрол за ефективност на обработките. Такива дейности не са заложили в договорите им с общините. Във връзка с това изпратихме писма до общините и до фирмите-изпълнители с констатациите и препоръките за задължителен предварителен и последващ контрол от страна на биолозите в състава на фирмите-изпълнители.

VI. АНАЛИЗ НА ИМУНОПРОФИЛАКТИКАТА И ИМУНИЗАЦИОННИЯ ОБХВАТ

Дейности по държавния здравен контрол на имунопрофилактиката

През 2019г. инспекторите от дирекция „Надзор на заразните болести“ извършиха 258 текущи и 54 тематични проверки в амбулаториите на ОПЛ за оценка на дейността по имунопрофилактика, в съответствие с изискванията на нормативната уредба. Освен общото изпълнение на профилактичните имунизации, вписването им в книгите за имунизации, спазване на хладилната верига, правилното съхранение на ваксините, планирането и др., обект на текущите проверки беше имунизационният обхват с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола при подлежащите през годината и на децата от 13мес. до 18 год. възраст с пропуснати имунизации и причините за отлагане от ваксинации. Бяха връчени и впоследствие проверени 51 предписания за имунизации/реимунизации на деца с нередовен имунизационен статус по отношение на морбили. Извършената планова тематична проверка обхвана данните за подлежащи деца по пациентска листа в съпоставка с отразените приеми в Книгата за имунизации и реимунизации и изразходваните количества ваксини. Проверката обхвана периода 2017-2018г.

Кампания за повишаване на имунизационния обхват срещу морбили, паротит, рубеола

Имунизационният обхват с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола през 2018г. беше незадоволителен – 91,03% при 13 месечните и 87% при 12 годишните деца. В резултат на това инспекторите от Д НЗБ в РЗИ-Силистра започнаха проверки на ОПЛ още в началото на 2019г., които продължиха и във връзка с полученото от МЗ писмо № 16-00-20/14.02.2019г. за предприемане на противоепидемични мерки срещу морбили.

Проверки бяха извършени на всички 53 ОПЛ в област Силистра, в две направления – проверки на място в амбулаториите по книгите за профилактични имунизации и реимунизации и проверки по данни на РЗОК за деца без регистриран прием с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола.

При ОПЛ бяха установени общо 423 деца от 13 мес. до 18 год. възраст с нередовни имунизации с MMR (258 с липсващ 1-ви прием и 165 с липсващ 2-ри прием). На личните лекари с установени пропуски бяха връчени 27 предписания за противоепидемични мерки, с приложен списък на децата с местоживеене в областта, подлежащи на имунизация/реимунизация. При следващи проверки на връчените предписанията се установи изпълнение.

През месец април 2019г. от РЗОК-Силистра изискахме данни за децата от 13 мес. до 18 г. възраст с липсващи приеми на ваксинация срещу морбили, паротит и рубеола. От общо 17 830 деца до 18 год. възраст в областта (по данни на НСИ), след прегледа на данните от РЗОК се установиха 2318 деца с липсващ 1-ви прием и 1469 деца с липсващ 2-ри прием на MMR или общо **3787 (21%)**. Тези деца поименно бяха проверени в амбулаториите на ОПЛ и се установиха следните причини за липса на отчетен прием:

- За **1693** деца до 18 год. възраст (45%) личните лекари подадоха информация, че живеят в чужбина или са трайно изселени в други области на страната;
- **969** деца (26%) се оказаха имунизирани през предходни години, но поради грешен код или други технически причини не са отчетени от програмата на РЗОК. Имаше периоди, когато кодове за отчитане на имунизациите в РЗОК се променяха, което генерираше грешки при отчетените несвоевременно извършени имунизации. Имаше периоди, в които РЗОК не заплащаха на ОПЛ за имунизации извършени със закъснение спрямо месеца, в който детето е подлежало, респ. не са обработвани амбулаторните листи носещи тази информация;
- За **389** деца (10%) липсва информация при настоящия личен лекар, защото са записани на по-късен етап, а от родителите не са поискани или не са предоставени данни за извършените имунизации в предходни години. В тази група попадат и деца, които са били в чужбина или в други области на страната, а личният лекар не е попълвал имунизационния паспорт в ЛЗОК (лична здравно-осигурителна книжка) на детето. Такъв проблем съществува и за амбулаториите на ОПЛ в областта, тъй като при промяна в избора на личен лекар пациентът не получава и не предава своето досие на новоизбрания си личен лекар, нито пък има надлежно вписани имунизации в ЛЗОК, с цел информирание за своя имунизационен статус;
- **61** деца (1,6%) са отложени по медицински противопоказания, като децата с трайни противопоказания са представени на областна комисия за отлагане от имунизации;
- За **20** деца (0,5%) е заявен отказ на родител от имунизации, по данни на ОПЛ. За част от тях отказът не е удостоверен с подпис върху амбулаторен лист;
- **266** деца (7%) трябваше да бъдат издирени и имунизирани;
- **389** деца до 18 год. възраст (10%) с пропуснати приеми вече бяха имунизирани през 1-во трим. на 2019г. след връчените предписания на ОПЛ от инспекторите на дирекция НЗБ в РЗИ-Силистра.

В обобщение, от проверките през I-во полугодие на 2019г. се установиха данни за **2429** деца от 13 мес. до 18 год. възраст (14% от общия брой 17 830), които са с нередовни имунизации. От тях 70% се оказаха в чужбина или други области, за 16% липсваше информация за извършените приеми, 11% са поканени, но не са се явили своевременно, а 3% са отложени по медицински индикации или след отказ на родители.

На лекарите, с данни за неимунизирани деца или записани без данни за извършена имунизация срещу морбили, паротит, рубеола, инспекторите от Д НЗБ в РЗИ-Силистра връчиха нови 24 предписания през II-ро трим. на 2019г. за издирване и обхващане с един прием на MMR VaxPro.

Извършените проверки по изпълнение на връчените предписания показаха, че от 698 деца с липсващ прием срещу морбили, включени в предписанията, 187 деца по данни на личния

лекар се намират в чужбина или други области, 36 са болни или бременни, за 100 деца е издирена информация, че са имунизирани в предишен период от друг лекар, 3 са отписани от пациентската листа, 12 са отказали имунизация и 29 са поканени, но не са се отзовавали. Останалите 331 деца са имунизирани.

През второ полугодие дейността по имунопрофилактиката срещу морбили обхвана основно ваксинацията на подлежащите през годината деца на 13 месечна и на 12 годишна възраст.

През 2019г. един прием на ваксина срещу морбили, паротит, рубеола са получили 584 деца от „други възрасти“. Постигнат е имунизационен обхват от 95,2% при 13 месечните и 95,06% при 12 годишните. Общо за 2019г. са извършени 2143 приема на MMR-VaxPro. Така постигнатите резултати биха осигурили колективен имунитет срещу морбили, при евентуален взрив от инфекцията.

Неимунизирани в края на годината деца на 13 мес. и 12 год. възраст са 80 (23 по медицински причини, 2 поради отказ и 55 по немедицински причини – 22 не се явили, 30 отсъстващи от населеното място и 3 в контакт с ОЗБ).

Във връзка с организираната кампанията за имунизирани деца с нередовен имунизационен статус, инспектори от Д НЗБ в РЗИ-Силистра подпомогнаха личните лекари от населени места с преобладаващо ромско население в община Кайнарджа (Голеш, Средище и Давидово), където инспекторите извършиха имунизации на 31 деца от различни пациентски листи, с пропуски в имунизационния статус.

По данни на ОПЛ устен отказ от имунизации са заявили родителите на 12 деца, а в отчета за 2019г. са включени само 2 случая, за които има подписан отказ. Въпреки липса на подписан амбулаторен лист, обективизиращ отказа, изпратихме на родителите писма с известие за доставка, за да ги информираме за задължителния характер на имунизациите, ползите за здравето на децата и необходимостта от незабавно посещение на личния лекар на детето, с цел ваксиниране срещу морбили, както и срещу всички ваксинопредотвратими инфекции. Получихме информация за 4 деца, че не живеят на адреса, 1 дете се е явило за имунизация. За останалите деца не постъпи никаква информация.

Осъществихме взаимодействие със здравния медиатор в община Силистра (назначен през II-ро трим. на 2019г., след проведен конкурс). Предоставихме му списък с деца, за които няма точна информация за местоживееене и такива, чиито родители са отказали ваксинация. Здравният медиатор потвърди, че семействата не живеят на посочените адреси, а отказалите имунизации на децата си не посетиха личните лекари.

През 2019г. в област Силистра няма съобщени болни или съмнително болни от морбили лица.

Тематична проверка за дейността на ОПЛ по имунопрофилактиката

През периода май-юли 2019г. извършихме планирана тематична проверка на АПМП-ИП на тема: „Правилно планиране, прилагане и изразходване на биопродуктите за провеждане на задължителни имунизации и реимунизации в детска възраст“. Проверката беше включена в указанието за планиране през 2019г., а с писмо на МЗ № 16-00-23/05.04.19г. получихме допълнителни указания за нейното провеждане. Проверката обхвана периода 2017-2018г., като от 2017г. до периода на проверката 5 ОПЛ бяха преустановили дейност, поради което обобщените резултати не съответстват на отчетената дейност по имунопрофилактиката през съответните години.

При проверките се установи, че ОПЛ са запознати с начина на приложение на ваксините и интервалите между отделните приеми. Някои лекари не се възползват от възможността за съвместимост на Инфанрикс хекса и Синфлорикс и ги разделят. Някои деца, поради чести инфекции не получават подлежащите приеми дори в рамките на съответната календарна година, а преминават като подлежащи в следващата календарна година. Друга причина за удължаване на интервалите между отделните ваксини и приеми е непрекъснатото движение на някои семейства извън страната и в други области. Тези деца създават изключителна трудност на личните лекари, затрудняват и инспекторите от РЗИ в техния контрол.

Спазва се изискването децата в ученическа възраст да са подлежащи в годината на навършване на съответната възраст, но крайният обхват е незадоволителен. Децата в ученическа възраст следва да се придружават от родител за информирано съгласие. Почесто това се случва кампанийно през ваканциите или преди началото на учебната година.

Честата смяна на ваксиналните продукти объркват ОПЛ. Особено през 2018г. са констатирани случаи на извършени основни приеми с Инфанрикс хекса, когато им е препоръчано това да се осъществи с Пентаксим и Енжерикс и обратно.

Техниката на прилагане на ваксините се спазва. Нарушение беше установено при един ОПЛ, който след туберкулинова проба Манту беше извършил реваксинация с БЦЖ на предмишницата. От извършената проверка бяха установени нарушения в работата му, в резултат на което беше съставен и връчен акт за административно нарушение. Бяха установени лекари, които не регистрират всички подлежащи от пациентската листа в Книгата за профилактични имунизации и реимунизации. Обикновено това са деца, които са изселени в чужбина, но са част от пациентската листа на лекаря. По този повод на трима лекари са връчени предписания.

Причините за бракуване на ваксини, поради изтекъл срок на годност през 2018г. са в сравнително кратките срокове на годност при раздаването им на ОПЛ на две от ваксините – Пентаксим и Тетраксим. Допълнителни причини, които задълбочават проблема, са честите и продължителни отсъствия на част от децата и някои организационни слабости на ОПЛ, амбулаториите на които имат допълнителни адреси в други населени места, където също съхраняват ваксини.

За констатирани пропуски в дейността по имунопрофилактиката през 2017г. са връчени 15 предписания на ОПЛ, които впоследствие са изпълнени. Съставени са 3 акта за административно нарушение на родители за отказани задължителни имунизации на детето си.

През 2018г. са връчени 14 предписания по повод констатирани пропуски по отношение на имунизационните схеми в амбулатории на ОПЛ и 2 предписания за вписване на извършени имунизации в Книгата за профилактични имунизации и реимунизации. Връчени са 2 акта за административно нарушение на родители, отказали задължителни имунизации на детето си.

Анкетно проучване

През 2019г. взехме участие в проучване нагласите на гражданите към имунизациите. Организирахме попълването на 600 анкетни карти, по 200 броя за всяка възрастова група – 18-29г., 30-64г., над 65г. (по 100 жени и 100 мъже). Попълнените анкетни карти изпратихме на посочен адрес за обработка. Нямаме официална информация за резултатите от анкетата.

Промени в Наредба №15 за имунизациите в РБългария

Във връзка с обнародваните изм. и доп. в Наредба №15 за имунизациите в РБългария изготвихме информация до ОПЛ за настъпилите основни промени в наредбата и в Имунизационния календар, вкл. отпадане на някои приеми ваксини и включване на нови биопродукти.

Проблеми при изпълнение на дейностите по имунопрофилактика

Дейността по имунопрофилактиката през последните години се затруднява от редица фактори:

1. Засилените миграционни процеси, които затрудняват както планирането на необходимите биопродукти и определяне на подлежащите, така и извършването на имунизациите. За част от лицата в пациентската листа лекарите имат информация, че са трайно изселени в чужбина и се обслужват здравно в друга държава. За някои деца липсва информация при личните лекари за местоживеенето им. Всички деца до 18 год. възраст са здравно осигурени от държавния бюджет и личните лекари получават ежемесечно капитационна такса от НЗОК, но нямат задължението да установят местопребиваването им, за да ги обслужват. Тези деца се включват като подлежащи в отчетите по имунопрофилактика и изкуствено понижават имунизационния обхват. Друг проблем са временно пребиваващите в друга държава или друга област, които при търсене за имунизация отсъстват от адреса/населеното място и изостават от имунизации.

2. Недостатъчен брой на общопрактикуващи лекари в областта. От 75 АПМП, необходими за обслужване на населението на област Силистра, дейността по ПИМП на ЗОЛ се извършва от 53 ОПЛ, от които 36% са над 60 год.възраст и само 1 лекар е на възраст до 35 години. През 2019г. договори с РЗОК са прекратили трима лекари. Налице е концентрация на ОПЛ в градовете - 62% от АПМП са разположени в гр.Силистра, Тутракан и Дулово, а в община Силистра са концентрирани 55% от всички АПМП. Част от ОПЛ обслужват по пет и повече населени места, чрез допълнителни амбулаторни кабинети регистрирани към практиките им. По график посещават тези допълнителни кабинети един път в седмицата, което е недостатъчно за осъществяване на лечебна и профилактична дейност в селата, за преобладаващата част от населението.
3. Недостиг на медицински специалисти по здравни грижи, които подпомагат профилактичната дейност на ОПЛ. Част от ОПЛ (18 от 53) работят сами или подпомагани от технически сътрудници, които изпълняват технически функции, но не извършват манипулации.
4. Липса на електронно досие на пациента със здравна информация, което да улесни достъпа на новоизбрания личен лекар до информация за извършените ваксинации при предходния лекар. Медицинското досие не се предава на новоизбрания лекар, а родителите невинаги проявяват активност, за да предоставят необходимата информация. Така следващият личен лекар записал детето не знае с кои приеми на ваксини следва да продължи. С последните изменения в Наредба № 15 е предвидено личният лекар да изисква данни от РЗОК за новозаписани пациенти, извършили смяна в избора си на ОПЛ.
5. Имунопрофилактиката при учениците се затруднява, поради разлика в местоживееене и местоположение на училището, което посещава. В тези случаи личният лекар използва ваканционните дни за извършване на имунопрофилактика. Възрастните над 25 години, подлежащи на ТД също трудно се обхващат, предвид това, че част от тях живеят и работят в чужбина или други населени места извън областта, голяма част не са здравно осигурени и не посещават личния си лекар за профилактична дейност.

Планиране и своевременно осигуряване на необходимите количества биопродукти

Отчитане и проследяване движението на биопродуктите се осъществява чрез ПП „Отчитане движението на биопродуктите”, която използваме от 2008г. и се поддържа от „Информационно осигуряване“ – гр.Плевен. В края на всеки месец се засичат количествата биопродукти налични в склада на РЗИ и се сравняват с разпечатката от програмата за документална наличност. Така се осъществява ефективен контрол в края на всеки месец, а при нужда такъв е възможен да се извърши във всеки един момент.

Количествата получена и изразходвана ваксина, както и остатъка в края на отчетния период се проследява индивидуално за всеки ОПЛ, като тази информация е част от досието му по имунопрофилактика.

В края на месец август 2018г. изготвихме план за подлежащите лица на профилактични имунизации и реимунизации през 2019г. и необходимите за това количества биопродукти. През м.април 2019г., по писмо на МЗ, беше извършена актуализация на количествата за трето и четвърто тримесечие, според наличните количества в края на второ тримесечие.

Биопродукти се раздават при посещение на ОПЛ през целия месец, като това е ангажимент на дежурния инспектор. Поради намаляване на количествата Инфанрикс хекса, Синфлорикс и Инфанрикс IPV НІВ в склада на РЗИ в края на 2019г. се наложи да направим преразпределение на количества от тези ваксини между ОПЛ и не допуснахме прекратяване на имунизациите, поради липса на ваксина.

Осигуряване на хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите

Във всички лекарски практики за първична медицинска помощ са създадени условия за хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите. ОПЛ получават ваксини от РЗИ само при наличие на хладилна чанта, за да спазят изискването за хладилната верига.

Всички хладилници в амбулаториите са снабдени с термометри и се води ежедневен контрол на температурата им, която се регистрира в обособени дневници, обект на проверка при всяко посещение на инспекторите.

Биопродуктите в склада на РЗИ се съхраняват в плюсова хладилна камера, разположена в сутерена на сградата с вместимост 10 м³. През 2018г. беше извършен основен ремонт на помещението, допълни се втори хладилен агрегат, с цел осигуряване на непрекъснат режим на работа на хладилната камера при евентуална повреда. Вторият агрегат се включва автоматично. Хладилната камера е свързана към вътрешната интернет мрежа за наблюдение режима на работа, а чрез мобилно приложение се извършва дистанционно проследяване в извънработно време, в почивни и празнични дни от отговорните за това служители. За целта е разписана заповед на директора на РЗИ-Силистра, изготвена е работна инструкция за движение на биопродуктите и контрол на температурния режим за съхранение на биопродуктите. В края на 2019 годината беше закупен и дизелов агрегат с автоматичен превключвател за автономно ел.захранване на хладилната камера, за гарантирано спазване на температурния режим в хладилната камера.

РЗИ-Силистра разполага с още 4 хладилни витрини и 2 големи хладилника разположени в склада за ваксини. При необходимост може да се използва и капацитетът на още 2 хладилника, намиращи се в работни кабинети в дирекция НЗБ.

През работните дни отчитането на температурния режим на хладилните съоръжения се осъществява от дежурния инспектор в ДНЗБ, най-малко 3 пъти дневно (сутрин при започване на работното време, на обед и преди завършване на работния ден). Отчетените стойности се вписват в работен журнал за всяко хладилно съоръжение поотделно. Изготвен е план за действие при авария на хладилната техника.

През периода не са възниквали аварии на хладилната техника и не е допускан брак на ваксини, поради неправилно съхранение.

РЗИ-Силистра не разполага със специализиран хладилен транспорт за пренос на ваксини. Транспортирането на ваксини от склада на МЗ се осъществява с леки автомобили, собственост на инспекцията. Биопродуктите се транспортират в хладилни контейнери и чанти, обезпечени с охладители.

Дейност на областната комисия за отлагане на имунизации по медицински противопоказания

През 2019г. е актуализирана заповедта на директора на РЗИ-Силистра, с която е определен нов състав на областната комисия за отлагане на имунизации по медицински противопоказания, във връзка с напуснали лекари от МБАЛ-Силистра. Председател на комисията е предсавителят на РЗИ, членовете са началника на Детско отделение към МБАЛ-Силистра със специалност по педиатрия и детска неврология и Началника на Инфекциозно отделение със специалност инфекциозни болести и педиатрия. Родителите на деца, предложени за освобождаване от имунизации за срок по-дълъг от 3 месеца подават заявления по образец в РЗИ-Силистра и копия от медицинската документация по случая. Председателят изготвя протокол с решението на комисията, екземпляр от който се предоставя на родителя и личния лекар на детето.

През 2019г. комисията е провела 8 заседания, на които са разгледани 26 деца с различни хронични заболявания. При 15 от тях е дадено становище за липса на противопоказания и препоръка да се извършват необходимите имунизации и реимунизации. Останалите 11 деца са освободени за различен период от време, както следва:

1. Дете на 1г.2 мес. с Атопичен дерматит е отложено от подлежащата имунизация с шесткомпонентна ваксина и Пневмококова ваксина за 1 год., до приключване на лечението.
2. Дете на 6 год. с Епилепсия е отложено от имунизация с Тетраксим за 1 год.
3. Дете на 3 год. с Епилепсия е отложено от 4-ти прием на Пентаксим до приключване на лечението с Депакин.
4. Дете на 12г. с ДЦП се отлага от ваксина срещу морбили, паротит, рубеола за 1 год.
5. Дете на 6 мес. с Атопичен дерматит се освобождава от Шесткомпонентна ваксина и Пневмококова ваксина до приключване на лечението с кортикостероиди.

6. Дете на 14г. с болест на Крон се отлага от реимунизация срещу морбили, паротит, рубеола до приключване на лечението с имunosупресори.
7. Дете на 6 год. с Ревматоиден артрит се освобождава от Тетраксим до приключване на лечението с кортикостероиди.
8. Дете на 9 мес. с Епилепсия се освобождава от имунизация с Инфанрикс хекса 2-ри прием и Синфлорикс 3-ти прием за период от 6 месеца.
9. Дете на 2г. 1м. с Таласемия се освобождава от реимунизация с Петкомпонентна ваксина до уточняване на състоянието.
10. Дете на 1,8 год. с Епилепсия е освободено от реимунизация с Петкомпонентна ваксина за срок от 1 година.
11. Дете на 5 год. с Епилепсия е освободено от ваксина срещу морбили, паротит, рубеола за срок от 6 месеца.

Сероепидемиологичен надзор над ваксинопредотвратимите заразни болести

През периода в област Силистра е съобщен един случай на дете на 5 год. възраст със съмнение за Епидемичен паротит. Детето беше хоспитализирано в ИО на МБАЛ-Силистра. От епидемиологичното проучване се установи, че надетето е извършена основна имунизация срещу морбили, паротит, рубеола, както на братчето му на 7 год. възраст и на всички контактни в детското заведение, което посещава (ДГ-с. Средище, общ.Кайнарджа). Серологичното изследване в референтната лаборатория на НЦЗПБ показва отрицателен резултат и диагнозата беше отхвърлена.

Случаят е въведен в интернет базираната информационна система, с отхвърлена диагноза.

Дейност на Имунизационния кабинет в РЗИ

През периода в ИК на РЗИ-Силистра са извършени следните ваксинации:

- 1 прием на шесткомпонентна ваксина на дете на 2 мес.възраст;
- 5 приема на ТД на подлежащи на 35 и 55г. без личен лекар;
- Тетраксим на 6 год. дете;
- MMR-VaxPro на лице, пътуващо в чужбина;
- 100 дози противогрипна ваксина на граждани и медицински специалисти.

Мониторинг на имунизациите

1.Задължителни ваксини по имунизационния календар

Издирване на деца без личен лекар - от родилните отделения на трите МБАЛ в областта постъпва информация за новородените. Въз основа на нея се формира регистър на новородените за съответната календарна година по месеци с данни за извършените имунизации след раждане. Неимунизираниите се проследяват за избор на личен лекар, с цел последващо извършване на пропуснатите приеми след отпадане на противопоказанията.

Периодично ОПЛ подават информация за новозаписани новородени, а от РЗОК-Силистра на тримесечие официално изискваме данни за избора на личен лекар за новородените, според пациентските листи на всички ОПЛ. За децата без ЕГН търсим съдействие на общинските служби ГРАО. При съпоставката на данните по трите регистъра се получава извадка на новородени, за които не е осъществен избор на личен лекар. В тези случаи съдействаме на родителите за извършване на успешен избор на личен лекар или отправяме покана за имунизации в ИК на РЗИ-Силистра.

Така при справката за родените в областта през деветмесечието на 2019г., след обработка на информацията се установиха 25 новородени без данни за избран личен лекар. От последващата справка чрез отделите по гражданско състояние към общините, по местоживее на майката, уточняваме ЕГН на детето, по ЕГН извършваме справка на сайта на НЗОК за избор на личен лекар. Така установихме, че за 13 от децата е направен избор на личен лекар в други области на страната (Русенска, Разградска, Пазарджишка, Бургаска, Търговищка и Варненска), 1 дете е починало, за 10 деца е извършен избор на личен лекар в област Силистра, а за 1 дете без данни за избран личен лекар беше изпратено уведомително писмо от РЗИ-Силистра до родителите, с информация, че детето е здравно осигурено и с

препоръка незабавно да осъществят правото си на избор, поради необходимостта от профилактични дейности (прегледи и имунизации).

Обхватът с БЦЖ при новородените през 2019г. е 96,7%. За 32 новородени липсват данни за извършена имунизация с БЦЖ в РО и при личния лекар, от тях 16 са недоносени или с вродени аномалии, 15 са изписани от РО с временни противопоказания и личните лекари не са извършили подлежащите имунизации, а родителите на едно дете са отказали имунизация.

Обхватът на новородените с Енжерикс е 98%. Липса на имунизация срещу хепатит Б е отчетена при 13 новородени с недоносеност и вродени аномалии, 4 не са имунизирани в РО и от личните лекари и 1 дете е без имунизации, поради отказ. С 2-ри прием на Енжерикс са обхванати 31 деца, чиято схема е започнала през 2018г., а 213 деца са имунизирани с 3-ти прием.

БЦЖ ваксина при учениците

Обхватът с **БЦЖ на учениците** на 7 и 11 годишна възраст е съответно 99,6% и 100%. Туберкулинова проба на Манту е извършена на 92% от подлежащите ученици на 7 год. възраст и на 93% от 11 годишните. Отн. дял на учениците с отрицателна реакция на Манту е 57% при 7 годишните и 47% при 11 годишните. Прави впечатление високия брой отрицателни резултати на проба Манту. През предходните години при 7 год.ученици отн. дял на отрицателните проби, изискващи БЦЖ реваксинация, са в диапазона 40-49%, а при 11 годишните през последните 5 години той е бил средно 29 -33%.

Ваксинация с Инфанрикс хекса: 98% обхват с 1-ви прием, 97% - с 2-ри прием и 93% с 3-ти прием. През 1-во трим. на 2019г. 33 деца са обхванати с Пентаксим 1-ви прием в нарушение на препоръките, подлежащите деца родени след 01.10.2019г. да се имунизират с Инфанрикс хекса. През 1-во тр. 2019г. на деца започнати по схема в края на 2018г. бяха извършени втори и трети приеми на Пентаксим.

Реимунизацията с петкомпонентна ваксина Infanrix -IPV- HiB е извършена на 91% от подлежащите за отчетния период деца.

Ваксинация със Синфлорикс - с 1-ви прием са обхванати 96% от подлежащите за отчетния период, а с III-ти прием имунизацията е завършена при 92% от подлежащите.

Реимунизация със Синфлорикс – отчетен е обхват 93%. Прави впечатление намаляващият брой подлежащи за 3-ти и 4-ти прием на ваксината, като продължителното отлагане понякога води до преминаване към съкратена схема или по-късното прилагане на ваксиналните приеми, което води до загуба на ефекта за защита от инвазивни форми на пневмококовата инфекция в първите 6 месеца след раждането и това продължава да е акцент в контролно-методичната работа с ОПЛ.

Морбили, паротит, рубеола

Обхватът с имунизация на 13-месечна възраст е 95%, като 9 деца не са имунизирани поради здравословни причини, а 24 - по немедицински, родителите на едно дете са отказали имунизация.

При подлежащите ученици на 12 год. възраст също е постигнат обхват от 95%. Предвид усложнената епидемична обстановка в страната, инспекторите от дирекция НЗБ издириха неимунизирани деца до 18г. възраст, връчиха предписания на ОПЛ за незабавни действия и така за отчетния период са обхванати 584 деца/ученици на други възрасти.

Реимунизацията с Тетраксим през 2019г. е извършена на 94% от планираните деца на 6 год. възраст.

Тетанус и дифтерия

Обхватът с реимунизации срещу тетанус и дифтерия е незадоволителен. При 12 годишните ученици е отчетен обхват от 90%, а при 17 годишните - 85%. При възрастното население (от 25 до 85+ годишна възраст) обхватът е от 29% до 52% в различните възрасти. По-голяма част от подлежащите възрастни хора не са реимунизирани поради липса на добра организация от страна на ОПЛ (обикновено се разчита на съобщение пред амбулаторията, липсва персонална покана), около 20% от населението не са здравно осигурени, в активната трудова възраст са характерни по-интензивни миграционни процеси в и извън страната и др. Като опит да подобрим обхвата с ТД, предвид здравно осигурителния статус на лицата, разпространихме съобщение до всички АПМП в областта, че здравно-неосигурените лица

могат да посетят ИК на РЗИ-Силистра за безплатна реимунизация. Само 5 лица без личен лекар са потърсили услугите на Имунизационния кабинет към РЗИ.

От отчетите за профилактичните имунизации през 2019г., получени от ОПЛ и МБАЛ са постигнати следните обобщени данни за обхват:

- **ППД** – при 7 годишните е 92% от подлежащите (при обхват през 2018г. от 86%), а при 11 годишните е 93% от подлежащите (при обхват през 2018г. от 86%). На 163 деца не е извършена туберкулинова проба на Манту по следните причини: 81% не са се явили след покана и 19% отсъстват временно от населеното място. По медицински причини не са обхванати общо 13 деца. От подлежащите са изключени 44 деца на 7 години и 39 деца на 11 години, за които ОПЛ имат данни, че са изселени трайно в чужбина.
- **БЦЖ** - обхванати са 97% от новородените и близо 100% от показалите хипо и анергична реакция от проба на Манту при 7 и 11 годишните. Шестнадесет новородени не са обхванати по медицински причини (недоносеност и вродени малформации) родителите на едно дете са отказали имунизации, а 15 са изписани от АГО без имунизация, поради временни медицински причини, но не са имунизирани и от личния лекар.
- **ДТКаХенПуХИБ** - обхватът с Инфанрикс хекса е 98% от подлежащите на 1-ви прием, 97% от подлежащите на 2-ри прием и 93% от подлежащите на 3-ти прием. Поради немедицински причини не са извършени 30 приема, от тях 69% поради неявяване и 31 % поради временно отсъствие от населеното място. С медицински противопоказания са 46 деца. От подлежащите са изключени 9 деца, за които личните лекари имат информация, че са трайно изселени в чужбина.
- **ДТКаПуХИБ** - обхватът с реимунизация е 91%, срещу 85% през 2018г. През първо полугодие са завършени основните приеми на деца, започнати по схемата с Пентаксим и Енжерикс през 2018г. Поради медицински противопоказания не са имунизирани 15 деца. По немедицински причини не са обхванати 53 деца, основно поради неявяване. Като подлежащи са изключени 17 деца, за които личните лекари имат информация, че са трайно изселени в чужбина.
- **Пневмококова ваксина** – обхватът е 95% за 1-ви прием, 93% за 2-ри прием и 91% за 3-ти прием, ас 4-ти прием - 92% от подлежащите. Част от децата са преминали на съкратената схема, поради късно започнати имунизации и напреднала възраст. Като основна причини за необхват лекарите са посочили неявяване при покана (82% от неимунизираните). Девет деца, за които има данни, че се намират в чужбина са изключени от подлежащите.
- **ДТКаПу** – реимунизация са получили 94% от подлежащите на 6-годишна възраст през 2019г., срещу 89% през 2018г. Неимунизираните по немедицински причини 28 деца не са се явили. Останалите 31 деца не са реимунизирани поради заболяване. От подлежащите отпадат 49 деца, за които има данни, че живеят в чужбина.
- **Хепатит-В ваксина** – в РО от областта са имунизирани 97% от новородените, II-ри прием на ваксината са получили 31 деца, а с трети прием са обхванати 213 деца. Причините включват немедицински индикации при 8 деца и 14 отложени по медицински противопоказания, родителите на едно дете са отказали имунизация в Родилно отделение.
- **Триваксина (MMR)** – обхватът при децата на 13-месечна възраст е 95%, срещу 91% през 2018г., а при 12 годишните е също 95%, срещу 87% през 2018г. Поради немедицински причини не са имунизирани 24 деца на 13 мес. възраст и 31 деца на 12 год. възраст. От тях 40% не се явили, 53% отсъстват временно от населеното място, 5% са били в контакт със заразно болни. По медицински индикации не са обхванати 23 деца в двете възрасти. Родителите на две деца са отказали имунизации. От подлежащите са отпаднали 15 деца на 13 мес. възраст и 59 деца на 12 год. възраст, за които има данни, че са трайно изселени в чужбина.
- **ТД** – обхватът при 12 годишните е 85%, а при 17 годишните е 82% от подлежащите. Незадоволителен остава обхвата при подлежащото население от 25 до 85+ години.

Основните причини са от немедицински характер. Най-висок е относителният дял на неявилите се - 41%, следвани от подлежащите в миграция – 18%, отсъстващите от населеното място - 15%, неосигурени – 14%.

При планирани през отчетния период общо 24118 приема с различни ваксини изпълнението е 76% (18455 приема), а 263 (1%) не са извършени по причини от медицински характер, 5 (0,02%) поради отказ и по немедицински причини 5395 (22%).

Преобладаващите причини от немедицински характер са: „неявили се“ при 44%, „миграция или „отсъствие от нас. място“ - 31%, „здравно неосигурени“ - 13%, липса на организация“ - 11%, , другите причини по-слабо застъпени.

Най-голям е броят на неизвършените приеми по немедицински причини сред подлежащите на реимунизация с ТД – 4947 (92%), следват необхванатите с ваксинация срещу туберкулоза – 163 (3%), отложени от Синфлорикс 111 (2%), необхванати с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола 55 (1%), отложените приеми с Пентаксим 53 (0,9%), необхванати с шесткомпонентна ваксина – 30 (0,5%), необхванати с Тетраксим – 28 (0,5%), неизвършени приеми с Енжерикс 8 (0,1%).

Необхванатите поради медицински причини са 263 (1%). От тях поради трайни противопоказания не са имунизирани 11 деца, подлежащи на 15 приема. Те са представени и освободени с решение на областната комисия за отлагане на имунизации поради трайни медицински причини.

Отказали имунизации са родителите на три деца, подлежащи на 5 приема. Едното дете е новородено в края на 2019г. и все още няма информация за избор на личен лекар. Съобщено е от РО-Тутракан, че майката отказва имунизации БЦЖ и Енжерикс. След уточняване на личния лекар с родителите ще работим индивидуално. Другото дете е на 12 год. възраст и подлежи на реимунизации с ваксини срещу морбили, паротит, рубеола и тетанус и дифтерия. На 11 год. възраст след допуснатата медицинска грешка от предходния личен лекар (извършена реимунизация с БЦЖ, след проба Манту на предмишницата) и настъпила локална нежелана реакция родителите отказват имунизации. На лекаря, допуснал нарушението е съставен акт за административно нарушение. Третото дете е подлежащо на ваксина срещу морбили, паротит, рубеола 1-ви прием, родителят е заявил отказ, като се е подписал на амбулаторен лист. На майката е съставен акт за административно нарушение по чл. 209, ал.3 от Закона за здравето.

2.Целеви имунизации и реимунизации:

- *Постекспозиционна профилактика срещу бяс* е извършена на 88 лица, четирима ветеринарни лекари са имунизирани профилактично. Към момента всички пациенти от областта се обслужват в един противобесен кабинет, намиращ се в ИО на МБАЛ-Силистра.

През периода са използвани 251 дози Верораб. Най-голям е относителният дял на имунизирани с 3 дози (27%). С 2 дози са обхванати 4% от ухапаните, а с 1 доза и 4 дози (по 2%), с 5 дози - 0,4%. На първия ден след ухапването са имунизирани 73% от ухапаните, на втория ден 21%.

- *Профилактична имунизация срещу коремн тиф* е извършена на 89 домакущи и персонал от Дом за възрастни с психични разстройства с. Правда, Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства гр. Дулово и Защитено жилище за пълнолетни лица с психични разстройства гр. Дулово. За 7 лица, постъпили в социалните заведения след предходната ваксинация приемът се явява основна имунизация, а за 82 лица е реимунизация.

3.Препоръчителни имунизации и реимунизации:

- *Тетанус при нараняване* - приложени за полугодieto са общо 1608 дози ТТ във всички лечебни заведения в областта (МБАЛ, ЦСМП, ОПЛ);
- *Срещу ротавирусен гастроентерит* – голяма част от лекарите, които имат новородени в пациентските листи, работят по Националната програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити. През 2019г. 559 деца са получили 1-ви прием и 497

деца 2-ри прием на ваксината. При около 700 новородени за 2019г. за област Силистра, в програмата са включени 80% от тях.

- *Срещу човешки папиломен вирус* – от 590 момичета навършващи 12 год. възраст през 2019г. в програмата са включени 141 (24%) и 17 момичета на 13 годишна възраст. На 112 момичета на 12г. и 6 момичета на 13 г. е извършен 2-ри прием. От старта на програмата през 2012 г. до сега от общо 4219 подлежащи момичета, 1339 (32%) са се включили в програмата с извършен 1-ви прием, а със завършен прием са 1016 от тях (24%).
- *Срещу грип* – през 2019г. в област Силистра са извършени 1122 имунизации срещу грипен вирус при 262 за 2018г. От тях 100 имунизации са извършени от РЗИ-Силистра на граждани и медицински персонал и 1022 от ОПЛ по Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип. Личните лекари не са отчетели извършени приеми на възрастови групи извън програмата.

Отчет за получените и изразходвани биопродукти

По прил. № 12 (по чл. 27 ал 1 т. 15 з) от Наредба № 15 са показани количествата ваксини в началото на 2019г., планираните и получени количества през периода, раздадените на ЛЗ количества, отчетените изразходвани от тях през отчетния период и остатъка в склада на РЗИ към 31.12.2019г. Посочените остатъчни количества ваксини в края на 2019г. включват и получените количества, разпределени за 1-во трим. на 2020г.

Разходът на биопродукти при многодозовите опаковки на БЦЖ остава голям. Например за имунизиранието на 974 новородени през годината в родилните отделения на трите МБАЛ в областта са изразходвани 284 ампули БЦЖ – средно по 3,4 дози от ампула.

При ОПЛ за реимунизациите на 984 деца в различните възрасти са употребени 217 ампули БЦЖ – средно по 4,5 дози от ампула.

През месец февруари 2019г. получихме ППД Туберкулин в 10-дозови флакони, които могат да се използват в продължение на 4 седмици при спазване на определени условия. На сайта на РЗИ-Силистра публикувахме „Кратка характеристика на продукта“ и изготвихме писмо до ОПЛ за условията на съхранение на продукта и правилата за използването му. Това не се отрази съществено на използваемостта на ППД през 1-во полугодие, защото в склада на РЗИ-Силистра имаше количества ППД ампули със срок на годност до февруари 2019г. и септември 2019г., които трябваше да бъдат оползотворени приоритетно. Ампули с такъв срок на годност имаше и при ОПЛ. Получените флакони със срок на годност до февруари 2020г. започнахме да използваме основно през месец май 2019г. Това съответно подобри използваемостта и през 2-ро полугодие на 2019г. тя е била 6 дози от флакон. Средната използваемост за годината остава 4,8 дози.

През 2019г. от склада на РЗИ са бракувани 10 дози БЦЖ, поради счупване на ампула и 10 дози Верораб с годност 31.07.2019г., поради изтекъл срок на годност.

В началото на 2019г. в склада на РЗИ е имало налични 13 483 спринцовки от 1сс и 17 716 от 2сс. През периода са получени 6 200 броя спринцовки от 1сс и 5 200 от 2сс, а за нуждите на ОПЛ и МБАЛ са раздадени 15 048 спринцовки (9170 от 1сс и 5878 от 2сс). В края на периода в склада на РЗИ са налични 10 513 спринцовки от 1сс и 17 038 спринцовки от 2сс.

ДЕЙНОСТИ ПО ДЪРЖАВНИЯ ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

По Устройствен правилник Дирекция „Обществено здраве“ влючва 17 щатни длъжности. Административната структура е организирана без отдели и обхваща дейностите по държавен здравен контрол и профилактика и промоция на здраве. Лабораторни дейности за химични изследвания не се извършват от 01.02.2019г., когато приключи срока за акредитация на ОК от вид А. Поради липса на лабораторни кадри за дейности в акредитиран обхват по химични и микробиологични показатели, не се заяви пред БСА и не се проведе процедура по преакредитация. Лабораторната дейност се извършва по договор с други РЗИ, с подкрепата на МЗ. В РЗИ-Силистра се извършват само химични анализи за съдържание на АДВ в проби от биоциди и дезинфекционни разтвори, взети за обективизиране на ДЗК в ООП (детски, учебни и лечебни заведения, фризорски,

бръстнарски и козметични салони), както и измерване на физични показатели (шум, осветеност и микроклимат) за нуждите на ДЗК по систематичния и носочен контрол. Към 31.12.2019г. незаети са 4 длъжности (директор на дирекция, старши инспектор, инспектор и главен специалист). Две от длъжностите са заети от служители, които извършват дейности от функционалния обхват на ДАПФСО (деловодно обслужване и информационно обслужване), тъй като не беше одобрен проект за прехвърлянето им от ДОЗ към ДАПФСО. Незаетата ръководна позиция създава затруднения в ежедневната работа и натоварва директора на инспекцията да компенсира липсата на пряк ръководител с постоянна оперативна работа с всеки служител.

ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

I. СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТА

През IV-то тр.2019г. настъпиха редица кадрови промени при инспекторските позиции – на старши инспектор беше прекратено правоотношението, след конкурс възникна ново при новозавършил инспектор, след майчинство се завърна инспектор и беше преназначен инспектор от ДНЗБ, поради предстоящо овакантиране на още една инспекторска длъжност, поради пенсиониране. В резултат на тези промени към 01.01.2020г. в ДОЗ са налични 7 инспектори, в т.ч. двама главни инспектори и 1 с химическо образование, който приоритетно извършва контрола на продукти и стоки (козметични продукти, химични вещества, биоциди, детергенти, дрехи втора употреба), участва в контрола на ООП, свързани с търговията на козметични продукти и в дейности свързани с контрола на забраната за тютюнопушене, както и да извършва пробонабирането за мониторинга на козметични продуукти.

Работи се непрекъснато за подобряване организацията на работа и повишаване на възискателността на държавния здравен контрол, както и за повишаване качеството на дейностите по профилактика на болестите и промоция на здравето, но в условията на непрекъснато текучество на кадри непрекъснато възниква необходимост от въвеждане и методично подпомагане на служителите от директора на РЗИ, тъй като длъжността директор на дирекция е овакантирана от м.април 2018г.

Тъй като и в останалите две специализирани дирекции не са заети ръководните длъжности за директор на дирекция, йерархичната система на организация и контрол върху дейността на служителите е сериозно нарушена и затруднена, като изисква прякото методично ръководство от директора на РЗИ за всички дейности, вместо административните звена да подпомагат директора в изпълнение на възложените му функции.

В ДОЗ се провеждат ежеседмични оперативни съвещания за обсъждане изпълнението на постъпили задачи с писма на МЗ и други институции, постъпили жалби и сигнали, възникнали събития и др., както и за отчитане изпълнение на срочни задачи.

Утвърдена е практика за предварително оповестяване на масовите мероприятия, свързани с промоцията на здравето и профилактиката на болестите, чрез публикуване на сайта на РЗИ.

За повишаване на квалификацията на кадрите се организират и провеждат:

- обучения на служителите по прилагането на нови нормативни актове в областта на ДЗК;
- тематични курсове към НЦОЗА;
- семинари с участвалите в обучения и курсове за запознаване на останалите служители;
- вътрешни семинари и обучения, чрез предварително изготвен план по актуални теми.

За недопускане и противодействие на корупция се изпълнява периодична смяна на подконтролните обекти. По плана за антикорупционни действия всеки служител има задължение да уведоми директора или главния секретар в случай на съмнение за корупция.

При необходимост се извършва съвместен контрол със служители на ОД на МВР, БАБХ, РИОСВ, РДНСК, Общински инспекторат и др.

Държавният здравен контрол на обектите се осъществява на териториален принцип. Всички обекти на територията на областта са разпределени между здравните инспектори в дирекцията със заповед на Директора на РЗИ. Дейностите по националните и регионалните програми, свързани с профилактика на болестите и промоция на здравето са разпределят между експертите по профил ПБПЗ.

Дейността по държавния здравен контрол на обектите се извършва по предварително изготвени тримесечни графици и по населени места, съобразно предвидената кратност за контрол. При необходимост от извършване на тематични проверки или такива по жалби се осигурява допълнителен транспорт.

Планирането на дейността за 2019г. е извършено съгласно указанията на дирекция „Обществено здраве“ в МЗ. Планът е разработен по тримесечия, а инспекторите и експертите планират своите задачи месечно и седмично. Всеки инспектор разработва личен план по отношение на текущи и тематични проверки, пробовземане и други за съответния период от време – седмица, месец, тримесечие, година. Експертите по ПБПЗ планират задачите си в зависимост от предстоящи кампании и дни, посветени на здравето.

Дейността по държавния здравен контрол, както и тази по промоцията на здраве се отчита ежемесечно, като се изготвя индивидуален и общ отчет за изпълнението, както и информация за сайта на инспекцията. При възможност директора на инспекцията преглежда доклади и предписания за отчетния период, с цел методичен контрол на инспекторите. На тримесечие изпълнението на плана се докладва на директорски съвет. Главен инспектор е представител на служителите от ДОЗ в Директорския съвет.

II. ПРЕДВАРИТЕЛЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

В РЗИ–Силистра функционира Експертен съвет по ПЗК, определен по състав със заповед на Директора на инспекцията. Ежеседмично ЕС по ПЗК провежда заседания, на които разглежда постъпилите проектни документи и в 10-дневен срок издава съответните здравни заключения. През 2019г. са проведени 34 заседания на ЕС и са разгледани 48 проектни преписки. Издадени са 48 здравни заключения, от които 33 са за оценка на инвестиционни проекти и 15 за съгласуване на ПУП.

На заседанията на ЕС се докладват и обсъждат преписки от РИОСВ-Русе, относно ОВОС на инвестиционни предложения и ЕО на планове и програми. През 2019г. са издадени 38 становища за ОВОС/ЕО и 2 становища относно съдържанието и обхвата на ДОВОС. Реализирани са 2 участия в ЕЕС към РИОСВ-Русе за инвестиционни намерения, касаещи отглеждане на птици – бройлери на „Нур пиле“ в землището на с. Чуковец, общ. Алфатар и „Пилко“ ЕООД в с. Българка, общ. Силистра.

Здравните инспектори участват в състава и работата на общинските експертни съвети по устройство на територията. През годината са реализирани 15 участия, при които са разгледани 88 проектни документации.

В дейността по ПЗК са издадени и 19 становища за въвеждане на обекти в експлоатация или за провеждане на държавни приемателни комисии. Реализирани са 9 участия на здравни инспектори в приемателни комисии.

През 2019г. в Регистъра обектите с обществено предназначение са проверени и вписани нови 103 обекта, а 32 са заличени.

III. СИСТЕМАТИЧЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

1. ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ, ПРОДУКТИ, СТОКИ И ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

През 2019г. на държавен здравен контрол са подлежали 963 обекта, вписани в публичния регистър на обектите с обществено предназначение, съгласно Наредба №9/2005г.

При общ обем на контролна дейност от 5562 проверки е постигната средно-дневна натовареност от 5,8 проверки на инспектор.

Извършени са 1264 проверки на ООП, като кратността на проверките е съобразена със степента на риска и дадените от МЗ указания.

На продукти и стоки със значение за здравето на човека са извършени 1294 проверки на козметични продукти, химични вещества и смеси, в т.ч. биоциди, детергенти, бутилирани води и дрехи втора употреба.

Във връзка с контрола на дейности със значение за здравето на човека са извършени 1494 проверки, в т.ч. 1112 за спазване забраната за тютюнопушене.

В обекти за хранене и в някои ООП са извършени 816 проверки за ЛЗК (212 в обекти за хранене и 604 в ООП).

По ПЗК са извършени 18 проверки, във връзка с издаване на хигиенно становище за въвеждане в експлоатация на строежи от I-III категория (8 бр.) и IV-V категория (10 бр.).

По жалби и сигнали са извършени 20 проверки.

Издадени са 126 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и протиепидемични мерки.

Съставени и връчени са 10 АУАН, издадени са 11 НП, в т.ч. 1 по АУАН от 2018г., на обща стойност 2300лв.

През 2019г. са издадени 5 заповеди за спиране експлоатацията на обект (физкултурен салон на СУ-с.Яребица, физкултурен салон в ОБУ-с.Проф.Иширково; закрыта лекоатлетическа зала-гр.Силистра; зала за борба-гр.Силистра и закрыт плувен басейн-гр.Силистра) и 62 заповеди за заличаване регистрацията на ООП. Издадена е 1 заповед за отмяна на заповед за спиране експлоатацията на закрыт плувен басейн-гр.Силистра.

2. ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ПРОДУКТИ И СТОКИ, СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

2.1. Контрол на козметични продукти

През 2019г. са извършени общо 471 проверки на козметични продукти за спазване изискванията на Регламент (ЕО) № 1223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009г. относно козметичните продукти (ОВ, L 342, 22.11.2009 г.) и Закона за здравето, по отношение на състава, етикетирането, опаковките, условията и сроковете на съхранение, предлагане на пазара, документация и други специфични изисквания, посочени в съответните нормативни актове.

За констатирани несъответствия с изискванията на регламента, относно съдържанието на забранени съставки (метилизотиазолинон) в гел за коса „Едит” са издадени 3 предписания за спиране реализацията на козметичния продукт .

За лабораторен контрол са взети 40 проби, в т.ч. за:

Контрол по химични показатели

14 броя козметични продукти по следните показатели:

За водороден пероксид – 8бр.

- Продукти за поддържане (избелване) на кожата – 2;
- Продукти за поддържане на зъбите и устната кухина-2;
- Продукти за боядисване на коса-2;
- Лакове и продукти за втвърдяване на нокти-2;

За тиогликолова киселина и нейните соли – 2 бр.

- Продукти за коса – 1;
- Депилатори – 1;

За оксалова киселина, нейните естери и алкалните ѝ соли – 1 бр.

- Продукти за поддържане на косата - 1

За борна киселина, борати и тетраборати – 7 бр.

- Продукти за поддържане на косата-1;
- Продукти за баня и душ-2;
- Кремове, емулсии, лосиони, гелове, масла за кожата-2;
- Продукти за хигиена на устната кухина – 2;

За амоняк – 3 бр.

- Продукти за боядисване на косата и почистващи продукти за коса (лосиони, пудри, шампоани – 3

За рН – 6 бр.

- Продукти за поддържане на косата-1;
- Продукти за баня и душ-2;
- Продукти за гримиране-1;
- Кремове, емулсии, лосиони, гелове, масла за кожата-1;
- Депилатори -1;

За формалдехид –2бр.

- Лакове и продукти за втвърдяване на нокти – 2;

За титаниев диоксид -1бр

- Слънцезащитни кремове - УВ-филтри-1;

За флуор-2бр

- Продукти за поддържане на зъбите и устната кухина – 2;

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

Контрол по микробиологични показатели по категории: Аеробни мезофилни микроорганизми, Плесени и дрожди, Ешерихия коли, Псевдомонас аеругиноза, Стафилококус ауреус, Кандида албиканс

20 проби, от които 4 са от продукти за деца:

- *Продукти предназначени за гримиране на деца, в т.ч. и комплекти за деца-4;*
- *Продукти за зъбите и устната кухина-3;*
- *Продукти за грижа за кожата на лицето, тялото, краката и ръцете - кремове, емулсии, лосиони, гелове и масла за кожата-3;*
- *Продукти за гримиране (червило, очна спирала, сенки за очи, руж за лице и тяло, включително "карнавален грим"-5;*
- *Продукти за поддържане на косата-2;*
- *Продукти за баня и душ-3;*

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

По мониторинга за съдържание на тежки метали

6 проби, в т.ч. от:

- продукти предназначени за гримиране, в т. ч. за деца (вкл. комплекти за деца) - 3;
- продукти за грижа за кожата на лицето (в. ч. маски за разкрасяване), тялото, краката и ръцете- 3.

Не се установи несъответствие по изследваните показатели.

2.2.Контрол на химичните вещества, смеси и изделия

През 2019г. са извършени 619 проверки на химичните вещества, смеси и изделия, от които 307 проверки на биоциди и 255 проверки на детергенти и 57 -на химични вещества и смеси.

2.3.Контрол на дезинфекционни разтвори.

По текущия здравен контрол са взети 60 проби от дезинфекционни разтвори и 60 проби на биоциди от фризьорски, бръснарски и козметични салони. Извършени са общо 120 химически анализа. Несъответстващи по съдържание на АДВ са 49 проби от биоциди (82%) и 22 проби от дезинфекционни разтвори (37%). За високият отн. дял на биоциди с ниско съдържание на АДВ уведомихме МЗ-дирекция „Здравен контрол“, с мнение за възлагане на контрол по компетентност.

2.4.Контрол на дрехи втора употреба – през годината са извършени 12 проверки на дрехи втора употреба, съгласно изискванията на Наредба № 27. В хода на контрола е съставен 1 АУАН, с издадено наказателно постановление.

3.ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА БУТИЛИРАНИ НАТУРАЛНИ МИНЕРАЛНИ, ИЗВОРНИ И ТРАПЕЗНИ ВОДИ

ДЗК се извършва, както на обекти за производство, така и на пуснати на пазара бутилирани води. На територията на областта е регистриран един обект за производство на бутилирана трапезна вода, чрез филтриране и обратна осмоза на питейна вода от централното водоснабдяване. През отчетния период съгласно дадените указания са извършени четири проверки в обекта. Отклонения от нормативните изисквания не са констатирани.

Здравният контрол върху обектите за търговия с бутилирани води и върху самите бутилирани води е извършен по реда на Регламент (ЕО) № 882/2004 относно официалния контрол на храните, Закона за храните, Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели и Наредба № 36 за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол. Контролът е

насочен към спазване на нормативните изисквания по отношение на тяхната химична и микробиологична безопасност, състав, правилно етикетирание, представяне и рекламиране, условията и сроковете на съхранение, съпровождащата документация и други специфични изисквания към натуралните минерални, изворни и трапезни води. През годината са извършени общо 162 проверки по контрола на пуснатите на пазара бутилирани води. Не са установени нарушения съгласно Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води предназначени за питейни цели.

В обхвата на мониторинга на бутилираните води, през 2019г. е извършен лабораторен контрол на 9 проби по физикохимични показатели и на 15 проби по микробиологични показатели. Отклонения от нормите не са установени. На регистрирания в област Силистра производител на трапезна бутилирана вода е извършен 4-кратен текущ и лабораторен контрол.

4. ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА

4.1. Контрол на дейността на регистрираните служби по трудова медицина

Извършени са 6 проверки на вписаните в регистъра на МЗ СТМ, относно спазване на изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд и Наредба № 3 за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина по отношение на:

- съответствие на данни и документи по регистрацията с фактическото състояние;
- изпълнение на изискванията за промяна на регистрацията при промяна на обстоятелствата по чл. 25г, ал. 1 от ЗЗБУТ;
- изпълнение на изискването за изпращане в РЗИ на обобщен анализ за здравното състояние на обслужваните работещи;
- изпълнение на договорените с работодателя дейности по чл. 25а, ал. 1 от ЗЗБУТ, свързани със здравето на работещите;
- наличие на документи, удостоверяващи дейността на службата по трудова медицина;
- други аспекти на дейността на СТМ, подлежащи на контрол от РЗИ.

При проверките се установи, че всички СТМ изпълняват изискванията на чл. 25а, ал. 1, т.1-5 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд по сключените от тях договори, които представиха при поискване по време на проверката, като:

- Оказват помощ на работодателите по безопасност и здраве при работа, провеждат обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа, съставят протоколи и издават удостоверения за проведените начални и ежегодни обучения;
- Изготвят оценка на професионалните рискове и предлагат мерки за отстраняване и намаляване на установения риск. При изготвяне на оценката на риска СТМ ползват протоколи от лабораторни измервания за факторите на работната среда предоставени от работодатели или извършени от акредитирани органи за контрол .
- Провеждат обучение на работещи и длъжностни лица по правилата за опазване на здравето и безопасността при работа.
- Наблюдават и анализират здравното състояние на работещите съобразно условията на труд.

Не са установени нарушения по чл. 25б, ал. 3 на Наредба №3, относно състава на СТМ, включването на лица работещи в МЗ, МТСП и техните контролни органи, медицински специалисти, загубили правоспособност по смисъла на Закона за здравето, както и лица, подписали договор с НЗОК и с регистрирани в РЗИ лечебни заведения.

СТМ водят и съхраняват документацията удостоверяваща дейността им, посочена в чл. 16 и 17 от Наредба №3, в т.ч.:

- **досиета за всеки договор** (екземпляр от договора с работодателя, документи

удостоверяващи извършените по договора дейности, за всички обслужвани от тях работещи, приемно предавателни протоколи, писма, протоколи от заседания на КУТ/ГУТ);

- **здравни досиета на работещите** (карти за проведени периодични медицински прегледи и изследвания, заключения за годността на работещия да изпълнява възложената от работодателя трудова дейност);
- **обобщени анализи** за здравето състояние на работещите по приложенията на Наредбата, предоставени до 30 юли в РЗИ.

При проверка на обобщените анализи за здравето състояние на работещите за 2018г. се установи:

- идентифицират се опасностите и установеният риск за здравето и безопасността на работещите по професии/длъжности;
- в обобщените анализи за здравето състояние на работещите са описани условията на труд;
- в обобщените анализи за здравето състояние на работещите са отразени данни за боледувалите работници/служители за съответната календарна година по брой, нозологична структура по МКБ, временна нетрудоспособност по диагнози/МКБ, както и работещите с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК (брой и честота на заболяванията с трайна неработоспособност, професионални болести и трудови злополуки, анализ на структурата на заболяемостта по професионални групи, анализ на връзката между данните за заболяемостта и условията на труд).

При прекратяване на договори СТМ предават по служебен път здравните досиета на работещите, което удостоверяват с писма или приемно-предавателен протокол.

При проверката не са констатирани нарушения по дейността на службите. Представените протоколи от лабораторни измервания са от акредитирани органи за контрол.

4.2. Здравен контрол за установяване спазването на съгласуваните седмични разписания на задължителните учебни часове в училищата

През 2019г. са извършени 90 проверки по реда на Наредба № 10/2014г. за здравните изисквания при изготвяне и спазване на седмичните учебни разписания. Нарушения не са констатирани.

4.3 Здравен контрол на дейностите по поддържане чистотата на населените места от общините

Извършени са 125 проверки за установяване на съответствие с изискванията на Закона за здравето за осигуряване на здравословна жизнена среда.

Инспекциите се извършиха в обхвата на планираните проверки по населени места, с цел установяване на:

- редовно сметосъбиране и извозване на битовите отпадъци;
- поддържане чистотата на улиците и другите обществени пространства (площади, детски площадки и т.н.);
- поддържане чистотата на зелените площи;
- наличие и състояние на обществени тоалетни в близост до обществени места, пътни съоръжения, паркове, градини, места за отдих и развлечения, за масов спорт и туризъм, централни градски части, площади, пазари и др. обществени места.

В три населени места са издадени и връчени предписания на кметовете за осигуряване на допълнителни контейнери за отпадъци. Предписанията са изпълнени.

От извършената проверка на дейностите по поддържане чистотата на населените места в област Силистра, се установи добра организация от общинските администрации по сметосъбирането и сметоизвозването на битовите отпадъци, по поддържане чистотата на

улиците и другите обществени пространства (площади, детски площадки и др.) и поддържане чистотата на зелените площи.

На територията на област Силистра функционира Регионално депо за смесени битови отпадъци, което се стопанисва от общинско предприятие към община Силистра и обслужва останалите общини от областта. За животновъдната дейност на частните стопани в селата са регламентирани торни сметища.

4.4. Здравен контрол по спазване изискванията за осигуряване организираното здравословно хранене на групи от населението

През 2019 год. са извършени 140 проверки за спазване на изискванията по осигуряване на здравословно хранене на децата в детските заведения и училищата. За констатирани нарушения са издадени 4 предписания с конкретни срокове за изпълнение, относно неспазване на здравословните изискванията при изготвянето на дневни и седмични менюта, както и във връзка с предлагането на зеленчуци, мляко и плод в подкрепителна закуска в 10 часа. Във връзка с планираните оценки на здравословното хранене са извършени 42 проверки и са издадени 31 предписания. Подробни данни от контрола на храненето и от оценката на храненето са изложени в *раздел V.Проучвания, анализи, оценки т.3 Оценка на храненето в организирани колективи и в раздел IV.Тематични проверки т.9 Тематична проверка за спазване изискванията на Наредба № 37 по отношение на предлаганите храни и напитки в павилиони, бюфети и автомати за закуски и напитки*

4.5. Здравен контрол за спазването на забраната за тютюнопушенето и злоупотребата с алкохол, регламентирани в Закона за здравето

През 2019г. при систематичния и насочен здравен контрол по чл. 54, чл. 55, чл. 56 и чл. 56а от Закона за здравето са извършени 1108 проверки във връзка със спазване на забраната за тютюнопушене. В обхвата на контрола, освен обекти с обществено предназначение и обществените места, са проверявани и обекти за хранене и развлечения (212).

За констатирани нарушения са съставени 5 АУАН на физически лица.

За нарушаване забраната за тютюнопушене по чл. 56 от Закона за здравето в РЗИ-Силистра са постъпили 4 сигнала, два от които при проверка е установено, че са основателни и са съставени са 2 АУАН на физически лица.

4.6. Контрол на лични здравни книжки (ЛЗК)

През 2019г. в хода на провеждания систематичен здравен контрол на ООП и в обекти за хранене/търговия с храни са извършени 816 проверки, от които 212 в хранителни обекти (26%) и 604 в ООП. За допуснати нарушения са съставени 4 АУАН на физически лица.

5.ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ФАКТОРИТЕ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА - ПИТЕЙНИ ВОДИ, ВОДИ ЗА КЪПАНЕ И МИНЕРАЛНИ ВОДИ

5.1. Питейни води

По контрола на водоснабдителните обекти в Силистренска област през 2019 г. са включени 69 централни водоизточници, 89 водоснабдителни обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване, 4 бр. ведомствени водоизточници, както и 80 местни водоизточници (гравитачни чешми). Извършени са общо 256 проверки. Връчени са 19 предписания, изпълнени в срок.

В изпълнение на програмата за контролен мониторинг по показателите от група А, от пунктовете на централно водоснабдяване са взети 82 проби вода, както и 3 проби за последващ контрол, 4 проби вода от ведомствените водоизточници и 20 проби от местни водоизточници (гравитачни чешми).

По показателите от група Б от пунктове на централно водоснабдяване са извършени анализи на 32 проби вода.

По химични показатели са извършени 2036 анализа на проби от води за питейно-битови цели, взети от пунктове на централно и ведомствено водоснабдяване, като на нормативните

изисквания отговарят 2028 (99,6%). При извършените 137 анализа на взетите проби вода от местните водоизточници на нормативните изисквания отговарят 131 (95,6%).

По радиологични показатели са извършени 12 анализа на 6 проби от води за питейно-битови цели, взети от пунктове на централно водоснабдяване. Отклонения от нормите не са установени.

Санитарно-микробиологичните изследвания на питейно-битовите води показват, че от извършените 365 анализа на води от централното и ведомствено водоснабдяване, като на нормативните изисквания отговарят 359 (98,4%). От извършените 60 анализа на води от местни водоизточници на изискванията отговарят 38 (63%).

Видно е, че най-много отклонения от изискванията при химичните и микробиологични изследвания на питейно-битовите води се установяват при местните водоизточници, което се дължи на недоброто стопанисване на каптажи, водопроводна система и районите около гравитачните чешми. Изпълнението на техническите и хигиенни изисквания са задължение на съответната община или кметство, на чиято територия се намират местните водоизточници. За констатирани отклонения от изискванията за качеството на водата са връчени 13 предписания за поставяне на информационни табели, предупреждаващи населението, че водата не е подходяща за пиене.

5.2. Води за къпане

На територията на област Силистра не са разрешени открити водни площи за къпане и водни спортове.

5.3. Води от плувни басейни

През 2019 г. на контрол подлежаха 12 плувни басейни (10 открити сезонни и 2 закрити). По план са взети 13 проби за изследване по химични показатели и 14 проби за изследване по микробиологични показатели.

Извършени са 88 анализа по химични и органолептични показатели, от тях 82 отговарят на нормативните изисквания (93%). Отклоненията са по показател „окисляемост“.

Броят на анализите по микробиологични показатели на водата е 155, от тях 148 отговарят на нормативните изисквания (95,5%). Отклоненията са по показател „Общ коли титър“, „Микробно число“, „Ешерихия-колититър“ и „Стафилококов титър“. За установените несъответствия в качеството на водата в басейните са връчени 6 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки за извършване на последващ контрол по показателите несъответстващи на нормативните изисквания, както и 1 заповед за спиране експлоатацията на закрития басейн в гр.Силистра.

Фирмите, стопанисващи плувните басейни са осъществили собствен мониторинг на общо 62 проби води от басейните по химични и микробиологични показатели, извършен в акредитирана лаборатория, в т.ч. 24 проби от закритите плувни басейни и 38 проби от откритите сезонни плувни басейни. Несъответствие на нормативните изисквания за качество на водите за къпане е установено в една от пробите по показател „остатъчен активен хлор“.

Нормативно контрола на сезонните плувни басейни се организира на базата на Инструкция № 34 за спортните обекти, тъй като липсва друго нормативно основание за извършване на лабораторен контрол на плувни басейни за релакс и забавление. Този вид басейни не са в включени за контрол в обхвата на СПА-комплексите.

6.НОТИФИКАЦИИ ПО СИСТЕМАТА RAPEX

През 2019г. не са постъпвали писма от МЗ и не е извършван контрол за опасни стоки по системата RAPEX, открити на територията на Европейския съюз.

7. ЖАЛБИ И СИГНАЛИ

През 2019 год. в РЗИ Силистра са постъпили 16 жалби от физически лица (ученици, служители, родители, граждани) и 5 сигнала. Всяка проверка е обективизирана с доклад и в срок е изготвен отговор до жалбоподателя. За две от жалбите са издадени предписания със срок за изпълнение.

Жалбите са групирани в следните категории:

- *от учебни/детски заведения и просветни институции* – постъпили са **5 жалби**, относно ниски или високи температури в две учебните заведения и в библиотеката на гр.Силистра, предлагане на нездравословна храна на ученици и временно спиране на водоснабдяване в детска градина в гр.Силистра. След извършените проверки е установено, че постъпилите 5 жалби са неоснователни.
- *Отглеждане на едър рогат добитък в рамките на населеното място* - постъпили са **3 жалби** от три населени места в три общини (с. Зебил, с. Иширково, с. Кайнарджа). Две от жалбите са препратени по компетентност до съответната община, с цел проверка па спазване на общинската наредба за обществения ред и чистотата на населените места. При проверката в с.Зебил на нерегламентиран животновъден обект (кравеферма), разположена в жилищната зона е установено, че са натрупани големи количества торова маса, предпоставка за развитие и наличие на множество летящи и пълзящи инсекти с медицинско значение е издадено предписание със срок за изпълнение.
- *Проникващ висок шум в жилища* от производствена дейност и от съседен частен имот – постъпили са **2 жалби** от граждани, които са препратени по компетентност до община Силистра, с цел организиране на проверка по спазване на общинската наредба за обществения ред и преценка за измерване на проникващ шум в жилищата на жалбоподателите.
- Чистота на околна среда и на въздух – постъпили са **4 жалби**, свързани със чистотата пред жилищно блоково пространство от търговската дейност на хранителен магазин; чистотата в района на ГКПП-Силистра, чистотата на част от републикански път I-7 в посока от и към ГКПП Силистра-Кълъраш и във връзка с отделяща се миризма на петролни продукти от градската канализационна мрежа в гр.Силистра. След извършените проверки се установи, че жалбата за чистотата на републикански път I-7 е основателна, района е силно замърсен с различни битови отпадъци (хартиени, картонени, найлонови и пластмасови) от шофьорите на тежкотоварните камиони пътуващи към ГКПП Силистра-Кълъраш и се налага да изкачват дълго време граничен и митнически контрол. Издадено е предписание на кмета на община Силистра, със срок за изпълнение. Жалбата за миризмите на петролни продукти, след резултатите от съвместна проверка, е препратена по компетентност до община Силистра и РИОСВ-Русе. Две от жалбите се оказаха неоснователни.
- Жалба на гражданин за строеж в съседен двор на отходна яма в близост до кладенец – след извършена проверка, жалба беше препратена по компетентност в община Силистра, с цел решаване на казуса от главния архитект, по Закона за устройство на територията.
- Жалба от гражданин относно предлагане на бира на лица под 18 годишна възраст от служителка на „Лафка“. Проверени са всичките четири павилиона на „Лафка“ в гр. Силистра, тъй като не беше посочен точния обект. Не се установи нарушение.

В РЗИ – Силистра са постъпили **4 сигнала** за нарушаване забраната на чл.56 от Закона за здравето, за тютюнопушене на закрити обществени места. При извършените проверки на закрит общински пазар-гр.Силистра и Дом за пълнолетни лица с увреждания-с. Айдемир, община Силистра се установи, че жалбите са основателни. Издадени са 2 АУАН на физически лица и 2 наказателни постановления. Два от подадените сигнали се оказаха неоснователни.

Сигнал за шум по системата 112, постъпил в РЗИ Силистра чрез МЗ – проверката за проникващ шум показа, че събитието е било инцидентно (вечерно тържество във Фен клуб „Приятел“, който се намира в под блоковото пространство на многоетажна жилищна сграда.

IV. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ

1. Насочен контрол за пуснатите на пазара биоциди от продукти тип 18 „Инсектициди, акарициди и продукти за контрол на други артроподи“ и продукти от продукти тип 19 „Атрактанти и репеленти“

Проверките са извършени в периода 01.04.- 30.08.2019г. и са проверени общо 61 биоцида, които бяха обобщени в табличен вид и изпратени в МЗ. По-късно същите продукти бяха въведени в Информационно-комуникационната система за надзор на пазара (ICSMS).

При проверките не са констатирани несъответствия с изискванията към продуктите, по отношение на пускане на пазара само след издадено разрешение и наличие на етикет с информация за № и вид на разрешението, АДВ, категория на употреба. Всички продукти имаха разрешение за пускане на пазара, издадено по национална процедура.

2. На общежития за ученици и студенти за спазване на здравните изисквания, с цел осигуряване на безопасни от здравна гледна точка условия за живеене и обучение

Проверката беше извършена на два етапа : I-ви етап: 01.04.2019г.-31.05.2019г.

II-ри етап: 01.09.2019г.-30.10.2019г.

В област Силистра са регистрирани 5 ученически общежития. На I-ви етап са проверени 4 от тях, тъй като едното (ПЗГ „Добруджа“-Силистра) беше в основен ремонт.

При проверките бяха констатирани несъответствия с изискванията на Наредба №5/1996г. за хигиенните изисквания към устройството, обзавеждането и експлоатацията на общежития:

-Не е обособено изолационно помещение със санитарен възел и самостоятелен вход;

-Липсва топла вода и душове във всички стаи на домуващите, а в общежитие „Младост“-гр.Силистра санитарните възли и бани са общи на всеки етаж;

-Всички помещения (стаи, спомогателни и санитарни възли) във всички общежития подлежат на ремонт-измазване и боядисване.

За констатираните несъответствия с наредбата, бяха връчени 4 предписания с краен срок на изпълнение 30.08.2019г.

На вторият етап на проверката (септември-октомври) 2019г. са извършени 5 проверки, от които 4 за проверка изпълнението на дадените предписания и проверка на ремонтираното.

Всички предписанията са изпълнени. Не е изпълнена само една точка от даденото предписание на общежитие „Младост“ в гр. Силистра за осигуряване на самостоятелни санитарни възли и бани по стаите на домуващите, тъй като очакват да започне основен ремонт на общежитието по вече одобрен проект.

3. За пуснатите на пазара течности за чистачки и течности за размразяване на предни стъкла.

Целта на проверката беше да се установи спазване на забраната и ограниченията съгласно т. 69 в приложение XVII към Регламент REACH / Регламент ЕС 2018/589, във връзка със забраната за пускане на пазара за масовия потребител след 9 май 2019г. на течности за чистачки или за размразяване на предни стъкла, в състава на които се съдържа метанол, в концентрация равна на 0,6 тегловни % или по-голяма.

Обект на проверката бяха лицата, които пускат на пазара хим.вещества и смеси: складове на едро, обекти за търговия на дребно и др. (бензиностанции, хипермаркети и др.)

Проверката се извърши в периода септември-ноември 2019г. Проверени са 18 обекта (9 бензиностанции и 9 магазини за авточасти и промишлени стоки) и 28 продукта, относно етикетиранието и съдържанието на метанол, в концентрация равна на 0,6 тегловни % или по-голяма. Не се установи наличие на продукти съдържащи метанол.

Най-често срещаните за продажба видове готови за употреба или концентрати зимни течности за чистачки са: Prista (-20⁰), (-60⁰), „ИБО“, „Авто-хит“, „Норд“, „ВЕКО“, „Елит“, „Маренол“, „Sheron“, „Dynamax“, „Мотокс“, „AdixolA“, „Торекс“, „Excel“.

При всички проверени течности се установи, че съдържат в състава си етанол.

4. За състоянието на физкултурните салони в училищата на област Силистра

Проверката е планирана, като регионален проблем, установяван при текущия контрол на учебните заведения в област Силистра, през изминалите години.

Целта беше да установим общото състояние на проблема с осигуреността с физкултурни салони и състояние им, както и условия за спазване на седмичните разписания за провеждане на часовете по физкултура и спорт на учениците. За нормативна обосновка използвахме Наредба № 10 за здравните изисквания при изготвяне и спазване на седмичните учебни разписания (обн.ДВ бр.54/2014г) и Наредба №РД-02-20-3/2015г. за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и науката (обн.ДВ, бр.5/2016г).

Обект на проверката бяха всички училищата на област Силистра в периода февруари-юни 2019г., за да се предприемат необходимите мерки преди началото на новата учебна година.

В област Силистра функционират 45 училища (1 НУ, 23 ОУ, 2 ОБУ, 7 СУ, 2 профилирани гимназии, 9 професионални гимназии и 1 спортно училище).

Извършени са проверки във всички 45 училища и всяка проверка е обективизирана с констативен протокол. Резултати от извършените проверки в обобщен вид показаха, че:

- 33 училища (73%) разполагат с физ.салон строен за целта, като 9 от тях (27%) не се използват по предназначение (Калипетрово, Правда, Чернолик, Искра, Яребица, Секулово, Зафирово, Ситово и ПГСС-Ситово). В 3 от тези училища (Яребица, Секулово, Зафирово) за целите на учебната програма по физическо възпитание и спорт са обособени класни стаи за тихи игри. За физкултурния салон на СУ-с.Окорш е издадена заповед за спиране през 2018г., поради необходимост от ремонт на покрив, под и измазване на салон и санитарни помещения;
- в 5 училища (11%) се ползват само обособени зали за профилирани спортни занимания (борба, фитнес, тенис на маса, гимнастика и др.), тъй като не разполагат с физкултурен салон за обща физическа и спортна дейност;
- 7 училища (16%) не разполагат с физкултурен салон или зала за спорт, като в 3 от тях са обособени класни стаи за тихи игри (Поройно, Добротица и ПГЛП-Силистра).

Проверката установи, че действащите физкултурните салони и зали за спорт, които се ползват са в добро текущо състояние, но има и такива, които се нуждаят от измазване и боядисване на стени и тавани (ОУ-с.Кайнарджа и ОБУ-с.Зафирово).

Относно състоянието на спортно-техническото оборудване на действащите физкултурни салони се установи, че разполагат с игрище за баскетбол, волейбол, футбол, народна топка, хандбал. Имат шведски стени, разполагат с дюшеци, висилки и др.

Само в 19 от физкултурните салони (42%) са осигурени санитарно-битови помещения (съблекални, бани и тоалетни), но някои се нуждаят от ремонт и поддръжка. По-голяма част от училищата ползват само съблекални, без душеве и тоалетни, в някои училища се ползват класните стаи като съблекални.

Санитарно-битовите помещения към физкултурните салони в училищата, където е извършен основен ремонт в последните три години по проектите за енергийна ефективност, отговарят на здравните изисквания.

Във връзка с наличието на спортно-техническо оборудване на площадките на открито, използвани за провеждане на учебни часове по физкултура и спорт се установи, че 37 училища разполагат с игрища за футбол, баскетбол, волейбол, хандбал, народна топка, писти за бягане и др.

Осветлението в действащите физкултурни салони и остъклената част на прозорците са обезопасени с предпазни решетки и мрежи.

За привеждане в съответствие със здравните изисквания са издадени две предписания за ремонтни дейности - измазване и боядисване на физкултурните салони в ОУ-с.Кайнарджа и ОБУ-с.Зафирово, със срок 30.08.2019г.

В заключение може да се обобщи, че в 19 училища физкултурните салони са без съблекални (42%), а 25 от училищата имат проблеми с физкултурните салони:

- в 12 липсва физкултурен салон (27%);

- в 9 налични физкултурни салони не се ползват по предназначение (20%);
- в 4 липсва адаптирана класна стая/зала за спортни игри (9%);

Училищата с обособени зали за профилиран спорт или приспособени класни стаи за тихи игри не покриват изискванията за общо-физическа подготовка (8 училища-18%).

Подробен доклад беше изпратен на РУО-Силистра, за запознаване с констатациите и последваща работна среща. Ръководството на РУО препрати доклада до кметовете на 7-те общини в област Силистра и до МОН, за сведение и планиране на средства за ремонти. Очевидно на този етап липсват воля и средства за създаване и поддържане на условия за физкултура и спорт на учениците. За да се провеждат учебни часове се прилагат различни решения, като зали за фитнес или пригодени класни стаи за тихи игри.

5.Наличие на обществени перални в ООП и други обекти, условия, материална база, канализация и обслужваща дейност

Цел на проверката беше да се изяснят условията за регистрацията на установените обекти, вкл тези при заварено положение, за съответствие с изискванията на Наредба № 12/2018 г. за здравните изисквания към обществените перални.

Тематичната проверка беше извършена в периода февруари-септември на 2019г., като обхвана както регистрираните обществени перални, така и перални, които функционират в други ООП или в обекти за хранене, за да се установят условията и съответствието им за вписване в регистъра на ООП по Наредба № 9, спрямо регламентираните изисквания по Наредба № 12/2018г. за здравните изисквания към обществените перални. Проверките се осъществиха в хода на провеждания систематичен здравен контрол.

Обхванати са следните по вид и брой ООП:

1. Обществени перални – 3 броя
2. Детски градини – 64 броя
3. Детски ясли – 4 броя
4. Хотели – 18 броя
5. Стаи за гости – 18 броя
6. Домове за стари хора – 3 броя
7. Ученически общежития – 4 броя

Обекти за хранене са проверени само в обхвата на хотели с ресторанти и кафе-аперативи.

Констатации от проверките, спрямо изискванията на Наредба № 12/2018г., позволяват да се групират, както следва:

1.Регистрирани обекти, които отговарят на изискванията на Наредба № 12/2018г.: 3 обществени перални, вписани в регистъра по Наредба № 9 за ООП („Суоми“-гр.Силистра, „Нико-Ний“-гр. Силистра и „Манолови“-гр. Тутракан).

2.Перални в други ООП, които отговарят на изискванията на Наредба № 12/2018г. и могат да бъдат регистрирани като ООП: 31 обекта, в т.ч.:

- 18 перални към ДГ (общ.Силистра - ДГ "Роза" 1, ДГ "Роза" 2, ДГ "Иглика" 1, ДГ "Иглика" 2, ДГ "Нарцис", ДГ "Ян Бибиан", ДГ "Радост", ДГ "Добруджа" и ДГ "Мир" с. Айдемир, общ.Главиница - ДГ "СВ.СВ.Кирил и Методий"-гр.Главиница, общ.Дулово - ДГ "Мир" и ДГ "Щастливо детство", общ.Тутракан - ДГ "Патиланчо", ДГ "Славянка" и ДГ "Полег", общ.Ситово - ДГ "Щастливо детство", общ.Алфатар - ДГ "Щастливо детство" и общ.Кайнарджа - ДГ "Еделвайс" с. Средище). ДГ "Еделвайс" в с. Средище може да извършва изпирането на спалното бельо на всички градини от община Кайнарджа, каквато практика е въведена от общината на този етап.
- 1 пералня в ДЯ „Здравец“-гр. Силистра, която може да извършва прането на бельото на останалите детски ясли от Община Силистра, каквато организация е създадена и досега, тъй като същата е реновирана и оборудвана след ремонтни дейности по Европейска програма, със съфинансиране от общината.
- 8 перални към хотели („Данубе“, „Дръстър“, „Виена“, „Бартимекс“, „Сердика“ „Силистра, в гр.Силистра, „Дунавска перла“-с. Попина и „Куиин“-с. Айдемир.

- 4 перални в Домовете за стари за стари хора (гр. Силистра, гр. Алфатар, гр. Тутракан и с. Айдемир).

3.Обекти които нямат изградени или приспособени перални и ползват за нуждите си регистрирана обществена пералня, външна услуга (12 обекта):

- *Обществена пералня “Манолови“ гр.Тутракан* (за хотели ”Дунав”, ”Лодката”, ”Роял“, ”Палермо“, бунгала „Хан-Дълбока“ и стаи за гости в гр. Тутракан).
- *Обществена пералня “Суоми“-гр.Силистра* (хотели „Дива” с. Сребърна, „Здравец“ и „Кантона“ гр. Силистра и стаите за гости в с. Сребърна и с. Ветрен.

За извършване на услугата/изпиране на бельото/ част от обектите имат договори или документи за извършена услуга.

4.Перални в детски заведения които не отговарят на изискванията на Наредба № 12/2018г. и не могат да бъдат регистрирани, въпреки че при заварено положение извършват пране: основната част са малки ДГ в селата или филиали на ДГ, които биха могли да организират прането в пералнята на основната сграда. В селските ДГ най-често са монтирани непрофесионални/автоматични/ перални, без сушилни, в неизползвани мокри помещения. Сушенето се извършва на двора или в неизползвани помещения в сградите през зимния сезон. Имат осигурени шкафове за съхранение на чистото бельо. В ученическите общежития също не е решен въпроса с пералните, тъй като по-често се ползва лично спално бельо и същото се пере в домашни условия. Според мнението на директорите, от съображения за икономия и удобство на родителите.

След извършената тематична проверка следва извода, че общинските администрации следва да намерят оптимално решение за организиране и извършване на прането за детските градини и общежитията, за да се гарантира процеса на изпиране и дезинфекция, както и на транспорта.

За търговските обекти в сферата на хранене, решението следва да се търси в договаряне с обществени перални или изпълнениена услугата по заявка.

След изтичане на гратисния срок по Наредба № 12/2018г., през 2020г. ще стартира дейността по регистрация на пералните като ООП.

6.Насочен контрол на базите за отдых на деца, ученици и места за настаняване, вкл. такива, в които се организират туристически пътувания

Планираната тематична проверка не беше извършена, тъй като се оказва, че в област Силистра не са налични бази за отдых, както и места за настаняване, предназначени за отдых на деца. Тази информация получихме от РУО-Силистра, в отговор на наше писмо за съдействие при извършване на проверките.

7. Тематична проверка на козметични продукти за почистване на кожата с вторична претенция за антибактериално действие

Целта на проверката беше да се установи съответствието на козметичните продукти с изискванията на Регламент (ЕО) № 1223/2009. в обекти за производство.

Период на проверката: 15 април-15 юни 2019г.

На територията на област Силистра няма обекти за производство на козметични продукти. По тази причина планираната проверка, съгласно указанието на МЗ, не е изпълнена, тъй като не е приложима за РЗИ Силистра.

8. Тематична проверка за предлаганите козметични продукти, предназначени за деца

Цел на проверката беше да се установи съответствието на козметичните продукти предназначени за деца, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) №1223/2009 г. Обект на проверката бяха козметични продукти, предназначени за деца от категориите:

- продукти за грижа на кожата – кремове, емулсии, масла;
- продукти за почистване на кожата и косата – сапуни, душ гел, шампоани;
- продукти за хигиена на устната кухина – паста за зъби, гелове, вода за уста.

Проверката се извърши в периода юни – ноември 2019г. Бяха обхванати 6 населени места в област Силистра и бяха проверени 56 продукта в 33 търговски обекта, в т.ч.:

6 обекта с обществено предназначение (обекта за съхраняване и търговия с козметични продукти); 27 други търговски обекти, в които се предлагат козметични продукти.

На територията на област Силистра няма производители на козметични продукти, официални представители или вносители на детска козметика.

Проверените 56 продукта са в следните категории:

- продукти за грижа на кожата – 15 броя, в т.ч.: кремове (6 броя), олио за тяло (3 бр.), мляко за тяло (1 бр.), слънцезащитно мляко (3бр.), слънцезащитен лосион (1 бр.), гел за след слънце (1 бр.);
- продукти за почистване на кожата и косата – 23 броя, в т.ч.: сапун и крем-сапун (5 бр.), шампоан (7 бр.), шампоан и душ гел (10 бр.), шампоан плюс балсам (1 бр.);
- продукти за хигиена на устната кухина – 18 броя, в т.ч.: паста за зъби (15 бр.), вода за уста (3 бр.).

Проверените продукти са от различни страни на произход:

- България – 37 броя;
- Страни от ЕС – 14 броя (Великобритания, Германия, Гърция, Ирландия, Италия, Полша, Словения, Франция);
- Внос от трети страни – 5 броя (Китай, Македония, Сирия).

При проверката се следеше всеки продукт да има следните реквизити:

- етикет на български език – с незаличим, четлив, ясен текст;
- име и адрес на производителя или отговорното лице;
- държава на произход;
- нетно съдържание;
- партиден номер, минимален срок на трайност или период на трайност след отваряне;
- състав (забранени съставки в козметични продукти за деца,ограничени съставки в козметични продукти за деца – флуорни съединения, някои консерванти);
- специални указания за употреба (изплакване, употреба под надзора на възрастен, употреба на продукт с минимален слънцезащитен фактор б);

За проверените продукти съдържанието на флуор е от 0 до 1450 ppm (0.145%).

Слънцезащитния фактор на продуктите с UV-филтри е 50UVA/UVB.

При проведения лабораторен контрол на козметични продукти, обект на тематичната проверка бяха изследвани 3 продукта:

- лосион за кожа – 1 бр., с произход Турция, по показатели тежки метали (олово и кадмий);
- слънцезащитен лосион – 1 бр., с произход Германия, по показатели UV-филтър (титаниев диоксид);
- крем – 1 бр., с произход България, по показатели борна киселина, водороден пероксид и рН.

Пробите бяха анализирани в РЗИ-Варна. От получените резултати се оказа, че няма превишаване на стойностите по Регламент (ЕО) №1223/2009 г

Заключение: предоставените на пазара козметични продукти, предназначени за деца, проверени в обекти на територията на област Силистра, съответстват на Регламент (ЕО) № 1223/2009, относно козметичните продукти.

9.Тематична проверка за спазване изискванията на Наредба № 37 по отношение на предлаганите храни и напитки в павилиони, бюфети и автомати за закуски и напитки

През периода септември-октомври на 2019г. са проверени 17 ученически бюфета в 14 учебни заведения на територията на област Силистра, в т.ч.

- община Силистра 10 бюфета в 7 училища (ОУ "Ив.Вазов"-2бр., ПМГ "Св.Св.Кл. Охридски", ЕГ "П.Яворов"- 2бр., ОУ "Св.Св.Кирил и Методий", ПСУАУ „Ат.Буров”, СУ „Н.Вапцаров” и ПГМТ "Вл.Комаров", СУ „Дръстър");
- община Дулово - 4 ученически бюфета (СУ "Й.Йовков"-с.Окорш, ОУ „Д-р П.Берон"- с.Чернолик, ОУ "Св.Св.Кирил и Методий"- с.Черник, ОУ „В.Левски"- с.Яребица);
- община Тутракан - 2 ученически бюфета (СУ "Хр.Ботев", СУ „Й.Йовков");
- община Ситово -1 ученически бюфет (ПГСС).

Проверките включиха изисквания по предлагането на храни и напитки по чл. 5, 6, 7, 20 и 21 от Наредба №37 за здравословно хранене на учениците.

В област Силистра функционират 45 учебни заведения, като бюфети не са организирани във всички училища. В три училища в момента на проверките е установено, че са в процедура на договаряне на фирма-изпълнител за стопанисване на ученически бюфети.

В училищата на област Силистра няма позиционирани автомати за закуски .

Констатации от извършените проверки, които отговарят на изискванията:

По чл.5 се предлагат:

- бутилирани изворни, трапезни и минерални води(Бачково, Девин, Кристална);
- млечни и млечно-кисели напитки със съдържание на мазнини до 2% и ДЗП на Данон;
- плодови нектари, които се предлагат на пазара.

По чл.7 и чл.20 се предлагат:

- тестени закуски с плънка от млечни продукти (сирене, извара, кашкавал) и пица;
- сандвичи с месни продукти (шунка и шпеков салам) в комбинация с пресни зеленчуци (зеле, краставици и домати);
- бисквити на оризова и пшеничена основа, десерти на млечно-плодова основа, шоколад, кексчета, шоколадови мъфини.

Пълнозърнест хляб и питка се предлагат само в три от бюфетите (17%), два дни от седмицата.

Плодове (банан, ябълка, мандарина, портокал) се предлагат само в шест ученически бюфета (35%).

В бюфетите не се предлагат храни по чл.6:

- Пържени картофени и зърнени изделия;
- Сладкарски продукти (пасти, торти и сиропирани сладкиши);
- Сухи супи и бульони.

В бюфетите не се предлагат храни по чл.21:

Подкрепително хранене на учениците се осигурява от външни фирми, различни от фирмите обслужващи ученическите бюфети.

Констатирани несъответствия включват:

- Не се предлагат 100% натурални плодови и зеленчукови сокове;
- Не се предлагат тестени закуски и хлебчета за сандвич от пълнозърнесто брашно.
- Не се предлагат плодове в част от бюфетите, тъй като проекта „Училищен плод” покрива потребностите на учениците.

Здравно-освидетелстване на обслужващ персонал – всички работещи в ученическите бюфети са освидетелствани по изискванията на Наредба № 15 за ЛЗК (заверени и регистрирани в РЗИ, с отразени първични и периодични мед. прегледи).

V. ПРОУЧВАНИЯ, АНАЛИЗИ И ОЦЕНКИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПО КОМПОНЕНТИ

Контролът върху качеството на околната среда е една от основните задачи на общественото здравеопазване. Потенциалният риск от неблагоприятни промени в околната среда и тяхното отрицателно влияние върху здравето на населението е в основата на провеждащото се наблюдение на параметрите на околната среда за оценка на замърсяването на атмосферния въздух, състоянието на качествата на питейните води, нивото на уличния шум

и на електромагнитните полета от базовите станции на мобилните оператори, с цел оценка на риска за човешкото здраве.

1.1. Атмосферен въздух

Изготвеният през 2019г. анализ на параметрите на атмосферния въздух на град Силистра беше извършен въз основа на данни, предоставени от Изпълнителната агенция по околната среда (ИАОС) за 2018г. В гр. Силистра е организиран един пункт за мониторинг (сградата на бившите Профсъюзи), където е разположена ДОАС система (DOAS Differential Optical Absorption Spectroscopy) за контрол качеството на атмосферния въздух. Данните за измерените емисии на серен диоксид, азотен диоксид и фини прахови частици в атмосферния въздух в град Силистра, необходими на РЗИ-Силистра за анализ и оценка на здравия риск, са предоставени от ИАОС чрез Националната система за мониторинг на околната среда. Пунктът за мониториране качеството на въздуха в гр.Силистра е разположен на покрива на 6-етажна сграда, в централната част на града, на значителна височина от т.нар. „дихателна зона“. Съгласно писмо на ИАОС (изх.№ 32/07.01.2019г.) ДОАС системата е предназначена за измерване на трансграничен пренос на замърсители във въздуха и изисква свободно оптично трасе с височина по-голяма от т.нар. дихателна зона на човека.

Характеристика на Пункта за мониторинг ДОАС „Профсъюзи“	
Местоположение	Сграда на Профсъюзите
Обхват на ПМ	100 м – 2 км
Година на въвеждане в експлоатация	2003 г.
Контролирани показатели за КАВ	
SO ₂	чрез DOAS оборудване
NO ₂	чрез DOAS оборудване
ФПЧ ₁₀	чрез конвенционално оборудване

Качеството на атмосферния въздух в град Силистра е резултат на взаимодействието на географски, климатични и метеорологични фактори. В района на града няма промишлени източници на вредни емисии за здравето на населението.

Съдържанието на фини прахови частици ФПЧ₁₀ в атмосферния въздух се дължи на изгаряне на твърди горива през есенно-зимните месеци, на увеличен транспортен трафик, недобро състояние на пътната настилка и строителни дейности, които също са източник на висока запрашеност в градската среда, ако не се извършва периодично измиване на улиците. Съдържанието на серен диоксид в атмосферния въздух на град Силистра има изразен сезонен характер и се дължи на потреблението на твърди горива (дърва и въглища) за отоплителни съоръжения в бита. Замърсяването с азотен диоксид е местен проблем и се формира основно от автотранспорта. Засиленият трафик на тирове през града от и към ГКПП-Силистра-Кълъраш, на вход и изход към/от РРумъния от 3-4 години се отразява на замърсяването на въздуха в гр. Силистра с изгорели газове от МПС. Влияние върху чистотата на атмосферния въздух в последните години оказват и строително-ремонтните дейности на новостроящи се/реконструиращи се сгради в гр. Силистра.

Всяко замърсяване на въздуха се отразява неблагоприятно върху здравето на човека и неговата работоспособност. Сред болестите, свързани със замърсяването на атмосферния въздух, водещи в структурата на заболяемостта на населението за 2018 г. са болестите на дихателната система.

Данните за заболяемостта са предоставени от РЗОК-Силистра, по диагнози от Клас Х „Болести на дихателната система“ на МКБ-10 от случаите с първични прегледи на пациенти от град Силистра, извършени от ОПЛ, специалисти по детски болести и специалисти по пневмология и фтизиатрия.

Отчетените с първичен преглед от общопрактикуващите лекари или лекари-специалисти случаи от клас Х „Болести на дихателната система“ за 2015, 2016, 2017 и 2018 г. за гр. Силистра и направените изчисления на 1 000 души са поместени в *Таблицата*.

Заболеваемост за гр. Силистра през 2015 г., 2016 г., 2017 г. и 2018 г. (на 1 000 души)								
група болести от клас X	2015 г.		2016 г.		2017 г.		2018 г.	
	0-17	18+	0-17	18+	0-17	18+	0-17	18+
J00-J06 - Остри инфекции на горните дихателни пътища	315	41	492	53	490	53	461	53
J10-J18 - Грип и пневмония	69	58	123	82	104	49	94	75
J20-J22 - Други остри респираторни инфекции на долните дихателни пътища	86	39	142	52	137	47	143	46
J30-J39 - Други болести на горните дихателни пътища	35	5	55	7	50	9	59	10
J40-J47 - Хронични болести на долните дихателни пътища	71	38	84	64	67	38	73	48
J60-J70 - Болести на белия дроб, причинени от външни агенти	0	0	0	0	0	0	1	0

От таблицата е видно, че заболеваемостта от „Болести на дихателната система“ преобладава във възрастовата група до 17 години. Считаме, че данните от мониторинга не отразяват коректно състоянието на въздуха в т.нар. „дихателна зона“ на човека, тъй като апаратурата за мониторинг на атмосферния въздух в гр. Силистра е разположена на покрива на 6 етажна сграда в центъра на града. Очевидно отчетените високи стойности на фини прахови частици до 10 μ (ФПЧ₁₀) в студените зимни месеци на височина 18-20 метра предполагат възможно по-високи стойности на нивото на дихателната зона. Необходимо е да се извършва мониторинг на чистотата на въздуха в различни точки на града, които се характеризират с различна интензивност на автомобилния трафик и с различни източници на вредни емисии (битови, промишлени и др.), за които общината е извършила предварителни проучвания на технологичните характеристики на инсталациите отделящи вредни емисии. Само тогава обсъждането на заболеваемостта и измерените стойности вредни емисии във въздуха ще е коректно.

Данните за заболеваемостта на населението в общините и градовете (без гр. Силистра) не могат да се обсъждат във връзка с данни от измерени емисии във въздуха, тъй като само в гр. Силистра е разположена система за мониторинг и контрол на качеството на атмосферния въздух.

Нивото на емисиите от ФПЧ₁₀, азотен и серен диоксид във въздуха може значително да се понижи чрез газификация – използване на природен газ като гориво за отопление в бита и в обществените сгради, както и за нуждите на промишлеността, подобряване състоянието на уличната настилка, оптимизиране организацията на движението на МПС, озеленяване (защитни зелени пояси пред сгради за живеене, учебни и детски заведения, детски площадки и др. обекти подлежащи на здравна защита), осъществяване на ефективен контрол на МПС, контрол на транспортната техника при ремонтни дейности и др.

Цялостната оценка на екологичния проблем дава основание да се счита, че решаването му изисква управление на дейности, свързани с принос към чистотата на атмосферния въздух на територията на гр. Силистра. Провеждането на тези дейности от страна на община Силистра ще допринесе за ограничаване на вредните емисии и намаляване на здравния риск за хората.

Липсата на измервателни устройства или системи за мониторинг в различни части на гр. Силистра и в различни населени места в областта с наличие на потенциални източници на вредни емисии във въздуха от битов и/или промишлен характер, обезсмисля ежегодните доклади, тъй като няма данни за останалите селища в областта, където проблема може да е друг. Поставената през 2003 г. ДОАС система (DOAS - Differential Optical Absorption Spectroscopy) за контрол качеството на атмосферния въздух от трансгранични източници на замърсяване, локализиращи в Румъния, не позволява коректно измерване на вредните емисии в града и не води до коректна оценка на заболяемостта от болести на дихателната система свързани с вредните емисии във въздуха и потенциален източник на наша територия. Въпреки опитите ни с писма до кмета на община Силистра и до директора на ИАОС да предизвикаме обсъждане за възможна промяна, проблемът остава. С отговора от ИАОС се оказа че промяна няма да има, тъй като се цели стратегическо разположение на апаратурата за потенциални емисии от производството на кокс в металургичния комбинат в

гр. Кълъраш-Румъния, който не съществува от години. Очевидно малките населени места и периферните райони на страната, които са по-слабо населени не отговорят на агломерационните изисквания за брой население и брой автоматични станции за контрол на качеството на въздуха.

Ежегодно изпращаме изготвения от РЗИ-Силистра годишен доклад за качеството на атмосферния въздух и влиянието му върху здравето на населението до кмета на община Силистра, за мерки. Въпреки някои предприети мерки и дейности, налице са постоянни проблеми – лошо състояние на пътната настилка и тротоарите, които не могат да се почистват ефективно машинно, а основен способ е ръчното метене. Това увеличава запрашеността на въздуха и риска от вредно въздействие върху здравето на хората, както от ФПЧ, така и от биологични агенти (бактерии, вируси и яйца на паразити).

В предоставения от община Силистра отчет за изпълнение на мерките от Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух и за достигане на утвърдените норми, са включени:

1. Саниране на общински сграден фонд и подобряване на енергийната ефективност на учебни заведения по оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. (ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Силистра-ремонта включва мерки за енергийна ефективност чрез замяна на ползваното гориво за отопление с природен газ и ПЗГ „Добруджа“ по процедурата „Подкрепа за професионалните училища в Република България“).

Ефектът от прилагане на природен газ за отопление се оценява като положителен, както за намаляване на разходите за отопление, така и за подобряване качеството на атмосферния въздух в резултат от намаляване на въглеродни, серни, азотни и прахови емисии.

2. Ремонт на вътрешно-градски пътища:

Извършени са частични ремонти на улици и кръстовища в гр. Силистра, където пътната настилка е била силно компрометирана. Преасфалтирани са междублокови пространства. Изпълнението на тази мярка има косвен ефект върху подобряване качеството на атмосферния въздух, чрез намаляване на неравномерния режим на работа на ДВГ количеството на отработените газове.

3. Газификация на административни, битови и индустриални потребители:

Продължава изграждането на вътрешната газоразпределителна мрежа на територията на гр. Силистра с допълване на нови клонове включване предимно на битови абонати. Продължава реконструкцията на отоплителните системи на общински обекти в сферата на образованието и замяна на използваното гориво с природен газ. Освен сгради от общинския сграден фонд през годината стартираха дейности за газификация на ведомствени сгради.

Въпреки че газопреносната мрежа покрива значителна част от територията на гр. Силистра, все още интереса на битовите потребители за замяната на твърдите горива за отопление (дърва и въглища) с природен газ е много малък. Тази мярка е основна за подобряване качеството на атмосферния въздух, но проблем се оказват финансовите средства, които домакинствата трябва да отделят и цената на газта.

Изготвеният доклад за качеството на атмосферния въздух и оценката на риска за здравето на населението в гр. Силистра за 2018г. е изпратен до кмета на община Силистра със следните препоръки:

- Да представи в РЗИ-Силистра Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух, обвързана с финансово обезпечени мерки.

- Да продължи работата за подобряване състоянието на пътната настилка и оптимизиране организацията на движение на МПС в града.

- Да се прилага системата за мокро почистване/метене на улиците и тротоарите.

- Да се осъществява строг контрол при изпълнение на основни и текущи ремонти на обществени и битови сгради и на пътната настилка по улиците и тротоарите в града, с цел намаляване емисиите от ФПЧ.

- Да се предприемат необходимите действия пред МОСВ/ИАОС за предоставяне на възможност за измерване на емисии във въздуха с мобилна станция или разполагане на друга стационарна система за замерване показателите за качеството на въздуха в гр.

Силистра, различна от ДОАС системата, чиято функционалност е свързана със замерването трансграничен пренос на вредни емисии във въздуха.

1.2. Питейни води

Водоснабдяването с вода за питейно – битови цели и стопанисването на водопроводната мрежа на територията на област Силистра през 2019г. се осъществява от ”ВиК” ООД гр.Силистра. За извършването на мониторинга на качеството на питейната вода водоснабдителната организация ежегодно разработва мониторингова програма, а от страна на РЗИ-Силистра се разработва план за извършването на контролен мониторинг. Програмата за мониторинг за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, доставяна от ”ВиК” ООД гр.Силистра е изготвена на база данните от извършени лабораторни анализи през предходни години. Програмата включва: обхват на мониторинга, зони на водоснабдяване, честота на пробовземане, пунктове за пробонабиране и график за провеждането на мониторинга. Изпълнението на Програмата има за цел да осигури микробиологично и химично чиста и безопасна питейна вода за защита здравето на хората от рискове свързани с неблагоприятно въздействие при замърсяване на питейната вода, както и да гарантира, че са спазени регламентирания изисквания на Наредба № 9 от 16 март 2001г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

В обхвата на Програмата са включени 70 бр. експлоатирани и 10 бр. резервни подземни водоизточника. Водата за централно водоснабдяване на населението на област Силистра се черпи от подземни водни тела включващи: 11 броя кладенци тип Раней (с дълбочина около 20м), които са разположени по терасата на р.Дунав и се използват за каптиране на плитко формиран водоносни хоризонти с ненапорна или слабонапорна вода, чрез 6-12 хоризонтални дренажни лъча. Подземните води по терасата на река Дунав имат хидравлична връзка с реката, която се отразява на режима на подхранването им, а чакълесто-песъчливите пластове действат като естествени филтри. Останалата част от водоизточниците са водочерпателни кладенци тип СК (сондажни кладенци) и ТК (тръбни кладенци). За тях е характерна голяма дълбочина на водовземане от 450 до 700 м., разнообразна конструкция според хидрогеоложките параметри, технически оборудвани с помпи захранващи се с електроенергия. Работата им не е свързана с хидростатичните нива на водата в подземните водни тела, а зависи от помпеното оборудване. Водните съоръжения включват резервоари, водонапорни кули и хлораторни съоръжения, работещи с биоциди на хлорна основа с АДВ натриев хипохлорит. Общата дължина на водопроводната мрежа в областта е 1861 км. в т.ч: вътрешна – 1065км. и външна – 796 км. В последните години активно се работи по обновяването на етернитовите и метални тръби с нови PVC, сертифицирани за контакт с питейна вода. През 2019г. е извършена подмяна на водопроводи с обща дължина около 3360м., в т.ч. 2225м. за вътрешна водопроводна мрежа, 236м. довеждащи водопроводи и 899м. за 110 сградни отклонения, в различни общини на областта, по съгласувани проектни задания. Реконструирания водопроводни трасета са въвеждани в експлоатация от държавна приемателна комисия, с участие на представител на РЗИ-Силистра, като за всеки обект преди комисията се изготвят становища за държавно приемане и от ВиК оператора се извършват 72-часови проби за лабораторен контрол на водата преминаваща през реконструирания водопроводен участък.

За централното водоснабдяване на населението в област Силистра не се използват повърхностни водоизточници, а само подземни.

Водоизточниците в област Силистра са предимно дълбоки сондажи (до 700м) и кладенци тип Раней по терасата на река Дунав, които се характеризират с естествени филтриращи слоеве на земната геоложка структура, което благоприятства предпазването им от пряко биологично замърсяване, в резултат на човешката дейност. На този етап най-съществен проблем се оказва не добрата регулация за ползване на пестициди в район като област Силистра с големи площи земеделски земи. Подземните водни тела на част от тези водоизточници съставляват водосбор, който се формира от подземни и природни води в район с интензивно земеделие. По тази причина съществува риск от епизодично наличие на по-високи стойности на нитрати в питейните води, в зависимост от сезона и количествата на валежите.

Водоснабдяването се осъществява посредством 47 обособени водоснабдителни зони:

- 3 големи зони (Силистра, Тутракан и Дулово) с количество на разпределяната вода в зоната над 1000 куб.м. на денонощие;
- 26 малки зони Категория 1 с количество на разпределяната вода в зоната от 10 до 100 куб.м. на денонощие;
- 18 броя малки зони Категория 2 с количество на разпределяната вода в зоната от 100 до 400 куб.м. на денонощие.

Системата за централно водоснабдяване с води за питейно-битови нужди в област Силистра обслужва 117 населени места. Само в 1 населено място на брега на река Дунав (с.Дунавец, общ. Тутракан) няма изградена водопроводна мрежа, поради предимно сезонно обитаване на имотите и наличие на местни водоизточници.

През изтеклата година инспекторите от РЗИ-Силистра извършиха пробонабиране от 114 пункта (47,5%) от определените по мониторинговата програма на ВиК-Силистра 240 пункта, в обхвата на контролния мониторинг.

Мониторингът на питейните води, извършван от РЗИ-Силистра и от „ВиК“ ООД-Силистра е планиран по показателите на прил. №1, разпределени в група А и група Б съгласно прил. № 2 на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

В съответствие с изискванията на чл.8 от Наредба № 9/16.03.2001г., през 2019г. РЗИ-Силистра извърши анализи на 223 проби води, в т.ч.:

- по показатели от група А: 165 проби води, в т.ч. 82 проби за физико-химичен и 83 проби за микробиологичен анализ, в т.ч. и 1 контролна проба след установени несъответствия по микробиологични показатели (КФ и Е.коли в КП-с.Добруджанка).
- по показатели от група Б: 58 проби води за контрол по физико-химични (26), микробиологични (26) и радиологични показатели (6);

В съответствие с изискванията на чл. 7 от Наредба № 9 „ ВиК“ ООД, гр. Силистра извърши анализи на 469 проби води, в т.ч.:

- по показатели от група А: 346 бр. проби води по физико-химични и микробиологични показатели, в т.ч. (76 проби от големите зони на водоснабдяване и 270 проби от малките зони на водоснабдяване);
- по показатели от група Б: 123 проби води по физико-химични (54), микробиологични (54) и радиологични показатели (15), в т.ч. 21 проби от големите зони и 102 проби от малките зони на водоснабдяване.

Анализ на данните от проведения от РЗИ-Силистра и „ВиК“ ООД, гр.Силистра мониторинг на качеството на водата за питейно-битови цели

Данни от проведения мониторинг от РЗИ гр.Силистра

През 2019г. РЗИ гр. Силистра организира и извърши анализи на 223 проби води, в т.ч.109 по микробиологични показатели, 108 проби води по физико-химични и 6 по радиологични показатели. Във връзка с установени несъответствия по микробиологични показатели е взета и изследвана 1 контролна проба.

От общия брой 165 изследвани проби по показателите от група А отговарящи на изискванията са 160 от тях (96%). Несъответствието е по показател нитрати (ВЗ с.Попина, ВЗ с. Поляна), КФ и Е.коли (ВЗ с.Преславци и ВЗ с.Добруджанка).

От общия брой 58 изследвани проби по показателите от група Б отговарящи на нормативните изисквания са 55 от тях (95%). Несъответствието е по показател нитрати (ВЗ с.Попина).

Лабораторните резултати показват:

- по **микробиологични показатели** несъответствия са установени при 2 проби по показатели „КФ“и „Ешерихия коли“. Установеното съответствие е 98,1% (при 96,12% за 2017г. и 95,8% за 2018г.). Препоръката на Световната здравна организация е за допустимост до 5% нестандартност годишно. Като се вземе предвид гореизложеното

може да се направи заключението, че качеството на питейните води по микробиологични показатели се запазва на много добро ниво за периода 2017-2019г.

- по **физико-химични показатели** несъответствия са установени при 7 от взетите проби - по показател „нитрати” със стойности вариращи от 55мг/л. до 76 мг/л. Отклоненията по този показател в химичния състав на водата са регистрирани във ВЗ „**Попина**“ водоснабдяваща селата Попина (518 жители), Гарван (313 жители), Малък Преславец (297 жители), Долно Ряхово (280 жители) и част от с. Ветрен (64 жители), както и във ВЗ „**Поляна**” водоснабдяваща с. Поляна (131 жители). Процента на съответствие по този показател за 2019 г. е 93,6 % (при 96,9% за 2017 г. и 93,9% за 2018 г.). За този показател е характерна известна динамика в годините, в зависимост от сезона, количествата валежи и експлоатацията на земеделските земи в района на водосбора.
- по **радиологични показатели** - изследвани са 6 броя проби питейни води от централни водоизточници, с обхват на 2 показателя (обща бета активност и естествен уран). Пробите са изработени в лабораторията на РЗИ-Русе. Не са установени отклонения от нормите.
- **Данни от проведения мониторинг от „ВиК” ООД гр.Силистра**
През 2019г. „ВиК” ООД гр.Силистра извърши анализи на 346 проби води по микробиологични и физико-химични показатели от група А и на 123 проби води от група Б по микробиологични, физико-химични и радиологични показатели. От тях:
 - в големите зони: 76 проби води по показателите от група А и 21 проби води по показателите от група Б. Отклонения от нормативните изисквания не са установени;
 - в малките зони: 270 проби води по показателите от група А и 102 проби води по показателите от група Б. Отклонения от нормативните изисквания са установени по показател нитрати във ВЗ с.Попина и ВЗ с. Сяново.

По органолептични, химични и радиологични показатели несъответствия са установени при 4 от взетите проби по показател „нитрати” (в зоните „Попина“ и „Сяново“). Отн. дял на съответствие с изискванията е 98,3%. Зона „Попина“ е с относително постоянни отклонения, които се регулират от оператора, чрез смесване на водата от ШК Раней-Попина с друг водоизточник (ТК-Гарван), с цел постигане на т.нар. разреждане на нитратите и нормализиране стойността, в съответствие с наредбата.

По радиологични показатели са изследвани 15 броя проби питейни води от централни водоизточници с пълен обхват на показателите по Прил. № 1, табл. Г от Наредба №9/2001г. Пробите са изработени в Изпитвателна лаборатория „Еколаб“ към „Диал“ ООД-Бухово, София. Не са установени отклонения от нормите.

Зони с неизпълнен мониторинг

През 2019 г. няма зони на водоснабдяване на територията на област Силистра с неизпълнен мониторинг, определен в Програмата за мониторинг РЗИ-Силистра и „ВиК” ООД гр.Силистра.

Предприети мерки в зоните с трайни несъответствия по химични и микробиологични показатели

С цел понижаване нивото на „*нитрати*“ във водата на водоснабдителна зона „Попина“ е предприета мярка за смесване на добиваната вода от ШК „Раней”1 с. Попина (с наднормено съдържание на „нитрати“) с вода добивана от ТК с. Гарван (отговаряща на изискванията).

От месец декември 2011г. „ВиК“ оператора увеличава добитата вода от ТК с. Гарван-общ.Ситово, като я смесва с тази от ШК „Раней“ с.Попина, с цел понижаване съдържанието на нитрати и доставяне на питейна вода в този район, отговаряща на изискванията на Наредба №9/2001г. За водоснабдителна зона „Поляна“ няма възможност за смесване с води от друг водоизточник с показатели отговарящи на изискванията както и за алтернативно водоснабдяване. За двете зони, при които са установени наднормени нива на „нитрати”, „ВиК” ООД гр. Силистра като оператор е планирал да извършва допълнителен мониторинг, с цел събиране на актуална информация за нивото на нитратите през различните сезони на годината и предприемане на действия по контрола на обработката на земеделските земи с азотни торове след отреждане на СОЗ от БДДР-Плевен. За липсата на напредък в проучването за употреба на пестициди в пояс II на СОЗ, водещата причина е

сериозното забавяне на БДДР-Плевен в отреждането на СОЗ за около 90% от водоизточниците и вероятно допълнителни пречки, свързани със собствеността на земята. На територията на област Силистра няма зони с трайни несъответствия по микробиологични показатели в доставяната от ВиК оператора вода за питейно-битови цели на населението.

Информация от „ВиК“ ООД за извършеното по мерки, предписани в предишни периоди, с цел подобряване качеството на питейните води в област Силистра

ВиК оператора в област Силистра осигурява централното водоснабдяване на 7-те общини. По данни на „ВиК“ ООД-Силистра през 2019г. по общински проекти е извършена подмяна и реконструкция на съществуващата водопроводна мрежа в шест общини с обща дължина 2461м., като са обслужени водопроводи в участъците с най-чести аварии: в община Тутракан (192м.), община Кайнарджа (297м.), община Силистра (1428м.), община Ситово (210м.), община Дулово (50м.) и община Главиница (284м.).

Информация за извършените от РЗИ-Силистра контролни проверки (брой и вид) за изпълнение на предписаните мерки и предприетите действия

За установените несъответствия по микробиологични показатели на Управителя на ВиК-Силистра бяха връчени 3 броя предписания за отстраняване на причините довели до несъответствия и вземане на контролни проби от пунктовете с установени несъответствия. За изпълнението им в определения срок Директора на РЗИ-Силистра беше своевременно информиран с писма и приложени към тях копия от лабораторни протоколи от извършени анализи на контролни проби.

Информирание на обществеността и заинтересованите лица за качеството на питейната вода от извършения мониторинг в област Силистра

Информирание на обществеността и заинтересованите лица за качеството на питейната вода се осъществявава чрез сайта на РЗИ-Силистра, като за всеки месец се публикува информация за резултатите от извършения мониторинг на питейната вода, както и за взетите мерки при установяване на несъответствия. При необходимост от съдействие за допълнителна информация от страна на водоснабдителното дружество, както и от страна на РЗИ се извършва обмен на информация.

Оценка на състоянието водоизточниците и съоръженията за водоснабдяване

През 2019г. са извършени 156 проверки на централните водоизточници и на водоснабдителните обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване на територията на област Силистра. За подобряване на хигиенното състояние на обектите са връчени общо 10 предписания:

- 5 на централни водоизточници за възстановяване на оградите на СОЗ-Пояс I на СК и за измазване и боядисване на помещенията на водоизточници (кладенец „Раней“, ШК и СК).
- 5 на водоснабдителни обекти и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване за възстановяване на огражденията на СОЗ-Пояс I, поставяне на обозначителни табели, осигуряване на вентилация в хлораторните помещения, измазване и боядисване на помещенията).

При извършените проверки по изпълнението на предписаните мероприятия се установи, че всички са изпълнени в срок. Като цяло съоръженията за питейно-битово водоснабдяване се поддържат в добро текущо състояние. С оглед на минимизиране на риска от аварии и последващо замърсяване на подаваната към консуматорите питейна вода е необходимо да продължи подмяната на водопроводните тръби за постигане на пълен обхват.

Всички водоизточници и съоръжения имат отредени СОЗ Пояс I, които са оградени и обезопасени за достъп от външни лица, но само за 6 от тях има учредена зона от БДДР-Плевен. Поставени са информационни табели в съответствие на Наредба № 3 за СОЗ. Трябва да се отбележи, че малка част от водоизточниците и съоръженията имат утвърдени СОЗ пояси I, II и III с проектна документация, поради твърде бавната процедура на съгласуване от страна БДДР-Плевен. Това от своя страна води до неефективен контрол от страна на институциите по спазване ограниченията и забраните за дейности в тези зони,

носеши риск от замърсяване на водите при обработката на земеделските земи с азотни и смесени торове.

Оценка на качеството на питейната вода и препоръки за изпълнение през 2020г.

Предоставената вода за питейно-битови цели от ВиК оператора за населението в област Силистра е с добро качество и с трайни показатели, в съответствие на чл. 6, ал. 1, т. 1 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Установените през годината несъответствия по микробиологични показатели в малките зони на водоснабдяване са единични и са в резултат на възникнали аварии на хлораторните устройства.

Трайни несъответствия са установени по показател „нитрати“ в три от зоните на водоснабдяване: ВЗ „Попина“, „Сяново“ и „Поляна“. Като мярка за намаляване на установените наднормени стойности на нитрати за ВЗ „Попина“ е предприета мярка за смесване на водата с тази от СК с.Гарван. При извършения мониторинг на водата от тази зона през годината се наблюдава намаляване на наднормените стойности в границите от 51 до 75 мг/л. От извършения лабораторен контрол през 2019г. на взетите от ВиК оператора и РЗИ проби води за периода март-юли установените наднормени нива на „нитрати“ във ВЗ „Поляна“ и „Сяново“ варират от 67мг/л. до 76мг/л.

През 2020 година съвместните действия от страна на РЗИ-Силистра и ВиК-Силистра ще бъдат насочени за спазването на законодателството в областта на управлението и опазването на водите съгласно Директива за защита на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници/91/676/ЕИО/, т нар. Нитратна директива. Целите на тази директива са да намали замърсяването на водите с нитрати от селскостопански източници и да предотврати всяко ново замърсяване от този вид. Тя определя показателите за води, засегнати от замърсяване/в които концентрацията на нитрати е близо до 50 мг/л и над тази граница/ и води застрашени от замърсяване. За постигане на по-добри резултати при ограничаване на замърсяването с нитрати от земеделски източници са необходими съвместни действия с МЗХГ и МОСВ за спазване правилата за добра земеделска практика, съгласно изискванията на Наредба №2/13.09.2007г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници и Наредба №3/16.10.2000г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване. Мерките за ограничаване и ликвидиране на замърсяването в чувствителните/уязвимите зони следва да бъдат регламентирани с планове за действие, които включват:

- периодите от време, в които използването на торове е забранено;
- капацитета на торохранилищата - осигуряване на необходимия обем за депа за съхранение на органичните торове, който да позволява съхраняването на произведения оборски тор за целия период от време, когато използването на торове е забранено;
- изисквания към депата и мерки за защита от замърсяването на повърхностните и подземните води в района на депото;
- мерки за защита на депата за съхранение на органичните торове срещу свободно изнасяне и разпространение на тор;
- торене върху стръмни склонове;
- торене върху водонаситени, наводнени или покрити със сняг земи;
- торене в близост до водни обекти;
- ограничаване на периода от време, когато е допустимо разпръскването на торовете в съответствие с правилата за добра земеделска практика;
- борба с ерозията на почвите и създаване на защитни залесявания.

1.3.Шум

Съгласно Програма за мониторинг на шума в околната среда и изискванията на Наредба № 54 за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн. ДВ бр. 3/2011г.) през 2019 г. беше изготвена шумова характеристика на град Силистра, относно шумовите нива в

урбанизираната среда. Определените 15 контролни пункта за мониторинг на шума са разпределени в 3 групи и от измерените еквивалентни нива на шум се установи:

- I-ва група (райони с интензивен автомобилен трафик, прилежащи към пътни, ж.п. и въздушни трасета)-всички контролни пунктове са с дневни нива на шума над 60 dB, т.е. не съответстват на граничните стойности на дневните нива на шума.
- II-ра група (райони с промишлени източници на шум) - граничната стойност на еквивалентното ниво на шума е 70 dB(A). В тези пунктове измерените дневни нива на шума са в диапазона от 63 до 68 dB(A), т.е. няма превишение на граничната стойност.
- III-та група (райони подлежащи на усилен шумозащита):
 - зони с учебна, лечебна дейност, зони за отдих - граничната стойност на еквивалентното ниво на шума е 45 dB(A). Всички измерени дневни еквивалентни нива на шума надвишават граничните стойности - от 62 dB(A) до 67 dB(A).
 - жилищни зони - граничната стойност на еквивалентното ниво на шума е 55 dB(A). Всички измерени дневни еквивалентни нива на шума надвишават граничните стойности - от 62 dB(A) до 68 dB(A).

Брой и разположение на пунктовете за мониторинг:

I-ва група – пунктове, разположени в територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик:

- бул. "Македония" № 75, гр. Силистра (Клиника DENTASStyle);
- бул. "Македония" № 147, гр. Силистра (Фурна "Аполон");
- ул. "Дръстър" № 35, гр. Силистра (ГКПП-Силистра);
- ул. "Седми септември" № 23, гр. Силистра (Хипермаркет ЛИДЛ);
- бул. "Велико Търново" № 56, гр. Силистра (Енерго Про);
- ул. "Никола Вапцаров" № 8, гр. Силистра (Хипермаркет Кауфланд).

II-ра група - пунктове, разположени в територии с промишлени източници на шум:

- ул. "Тутракан" № 16, гр. Силистра (ЗММ "Стомана").
- ул. "Серес" № 35, гр. Силистра (Месопреработвателно предприятие "Оливия") – в непосредствена близост до жилищна зона.

III-та група – пунктове, разположени в територии, подлежащи на усилен шумозащита:

- ул. "Дръстър" № 38, гр. Силистра (СУ "Никола Вапцаров") – зона за учебна дейност;
- ул. "Добрич" № 76, гр. Силистра (ОУ "Иван Вазов") – зона за учебна дейност;
- ул. "7-ми септември" № 57, гр. Силистра (ПГПТ "Евлоги Георгиев") – зона за учебна дейност;
- ул. "Петър Мутафчиев" № 80, гр. Силистра (МБАЛ – Силистра) – зона за лечебна дейност;
- ул. "Москва" № 43, гр. Силистра (ПМГ Св. Климент Охридски) – зона за отдих/учебна дейност;
- ул. "Я. Тодоров" № 4, гр. Силистра – жилищни зони;
- ул. "Добрич" № 111, гр. Силистра – жилищни зони.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ НА ТРАНСПОРТЕН ШУМ

Данните за L-/усреднените еквивалентни/ дневни нива на шума и граничните стойности за 2019 г. по контролни пунктове са следните:

№	Пункт /вид, адрес/	Измерена стойност	Норма	Над/под нормата
		Еквивалентно ниво на шума dB(A)	Гранична стойност dB(A)	
1.	Пунктове в територии, прилежащи към пътни, ж.п. и въздушни трасета (интензивен автомобилен трафик)			

1.1	бул. "Македония" 75, Клиника DENTASStyle	64	60	Над
1.2	бул. "Македония" 147, Фурна "Аполон"	65	60	Над
1.3	ул. "Дръстър" № 35, ГКПП	68	60	Над
1.4	ул. "Седми септември" 23, Хипермаркет ЛИДЛ	67	60	Над
1.5	бул. "Велико Търново" 56, Енерго Про	67	60	Над
1.6	ул. "Никола Вапцаров" 8, Хипермаркет Кауфланд	67	60	Над
2.	Пунктове върху територии с промишлени източници на шум – производствено-складови територии и зони			
2.1	ул. "Тутракан" 16, ЗММ "Стомана"	68	70	Под
2.2	ул. "Серес 35, Месопреработвателно предприятие "Оливия"	63	70	Под
3.	Пунктове върху територии, подлежащи на усилена шумозащита			
3.1	<i>Жилищни зони и територии</i>			
3.1.1	ул. "Я. Годоров" 4	62	55	Над
3.1.2	ул. "Добрич" 111	68	55	Над
3.2	<i>Зони за обществен и индивидуален отдих</i>			
3.2.1	ул. "Москва" 43, ПМГ Св. Климент Охридски	62	45	Над
3.3	<i>Зони за лечебна дейност</i>			
3.3.1	ул. "Петър Мутафчиев" 80, МБАЛ - Силистра	65	45	Над
3.4	<i>Зони за учебна дейност</i>			
3.4.1	ул. "Дръстър" 38, СУ "Никола Вапцаров"	64	45	Над
3.4.2	ул. "Добрич" 76, Осн. училище "Иван Вазов"	66	45	Над
3.4.3	ул. "Седми септември" 57, ПГПТ "Евлоги Георгиев"	67	45	Над
	Общ броя на пунктовете, с нива над нормата			13

Успоредно с акустичните измервания се отчита интензивността и структурата на транспортните потоци, вида на пътната настилка, степента на застрояване и озеленяване, посочени в Протоколите за контрол на уличен шум за всеки пункт.

Структура на потока на МПС

№	К О Н Т Р О Л Е Н П У Н К Т	Интензивност на МПС (бр./час)	Структура на потока на МПС, %			
			леки	мотоц.	лекотов.	тежкотов. и автобуси
1	бул. "Македония" № 75, Клиника DENTASStyle	1101	91,05	0,26	8,69	0,00
2	бул. "Македония" № 147, Фурна "Аполон"	670	90,72	0,36	8,52	0,40
3	ул. "Дръстър" № 35, ГКПП	106	64,55	1,54	13,00	20,91
4	ул. "Седми септември" № 23, Хипермаркет ЛИДЛ	801	89,71	0,49	6,64	3,16
5	бул. "Велико Търново" № 56, Енерго Про	697	87,44	0,67	10,22	1,67
6	ул. "Никола Вапцаров" № 8, Хипермаркет Кауфланд	811	90,02	0,23	8,91	0,84
7	ул. "Тутракан" № 16, ЗММ "Стомана"	737	87,34	0,46	10,76	1,44

8	ул. "Серес" № 35, Месопреработвателно предприятие	46	88,40	0,54	11,06	0,00
9	ул. "Дръстър" № 38, СУ "Никола Вапцаров"	308	92,44	1,59	5,68	0,29
10	ул. "Добрич" № 76, Осн. училище "Иван Вазов"	568	92,82	0,49	6,52	0,17
11	ул. "Седми септември" № 57, ПГПТ "Евлоги Георгиев"	612	86,37	0,33	11,13	2,17
12	ул. "Петър Мутафчиев" № 80, МБАЛ - Силистра	254	93,74	1,33	4,09	0,84
13	ул. "Москва" № 43, ПМГ Св. Климент Охридски	539	93,04	0,31	6,65	0,00
14	ул. "Я. Тодоров" № 4	192	90,38	0,16	9,30	0,16
15	ул. "Добрич" № 111	520	86,61	0,18	10,06	3,15

В структурата на потока МПС, преобладават леките автомобили във всички пунктове, спрямо леко и тежкотоварните. Относителният дял на тежкотоварните автомобили и автобусите е най-малък, но в последните 4-5 години е факт интензивен трафик на тирове по някои улици в гр. Силистра, прекатегоризирани като част от републикански път I-7 идващ от ГКПП-Лесово на границата с РТурция в посока към ГКПП-Силистра на сухопътната граница с РРумъния. Делът на тежкотоварните автомобили достига 20,91% за пункта на ул. "Дръстър" № 35 (ГКПП), като за още два пункта, които са по трасето на път I-7 натоварен от ТИР-ове (ул. „Добрич“ и ул. „Седми септември“) достига 3,15% и 3,16% от преминаващите МПС.

През 2019г. в шумовата характеристика на гр. Силистра утежняващ фактор са тежкотоварните МПС преминаващи през града, генериращи шум от двигатели и от агрегатите на хладилни контейнери. Засиленият трафик засяга трасето по ул. „Добрич“ (от входа на града до кръстовището с ул. „7-ми септември“), ул. „7-ми септември“ и ул. „Дръстър“ и е свързан с колоните от тежкотоварни, лекотоварни и леки автомобили изчакващи за преминаване на вход и изход през ГКПП Силистра-Кълъраш, разположен на сухопътната граница с РРумъния. Въпреки мерките, които администрацията на община Силистра предложи с поставянето на пропускащ светофар синхронизиран с ГКПП-то, на този етап няма ефективен вариант, който да насочва тежкотоварните МПС към изградения фериботен комплекс в западна промишлена зона, за да не се преминава през кварталите на град Силистра, разположени в юго-източната част на града.

Регистрираните шумови нива за периода 2008÷2019г. са както следва:

Година	Общ брой пунктове	Разпределение на регистрираните шумови нива по диапазони, в брой пунктове						
		Под 58 dB(A)	58 - 62 dB(A)	63 - 67 dB(A)	68 - 72 dB(A)	73 - 77 dB(A)	78 - 82 dB(A)	Над 82 dB(A)
2008	15	1	6	7	1	-	-	-
2009	15	-	5	10	-	-	-	-
2010	15	-	6	9	-	-	-	-
2011	15	1	4	9	1	-	-	-
2012	15	-	5	9	1	-	-	-
2013	15	-	3	8	4	-	-	-
2014	15	-	2	9	4	-	-	-
2015	15	-	-	10	5	-	-	-
2016	15	-	2	7	6	-	-	-
2017	15	-	1	9	5	-	-	-

2018	15	-	-	12	3	-	-	-
2019	15	-	2	10	3	-	-	-

Анализът потвърждава **трайно задържане нивата на шумовото натоварване в диапазона 63-67 dB(A)**, приет за не прекомерно висок шум, но носещ сериозен здравен риск при системно въздействие. Броят на пунктовете, в които измерените нива на шума са над граничните стойности е значителен и затова факторът шум продължава да бъде проблем за здравето и качеството на живот на живеещите в град Силистра.

Акустичната обстановка в гр. Силистра се определя от различни, действащи еднопосочно фактори – състояние на пътните настилки, недостатъчна пропускателна способност на градската транспортна мрежа, липса на бариери и активни противозумови мерки за зоните с предполагаема приоритетна шумова защита (тихи зони, учебни и лечебни заведения), непозволено използване на звукова сигнализация от водачи на МПС, превишаване на допустимата за населеното място скорост на движение на МПС, допускане като участници в движението на неизправни МПС и други.

Едни от основните проблеми, свързани с шумовото натоварване в гр. Силистра са:

- Интензивният трафик на тежкотоварни автомобили по улиците „Добрич“, „Седми септември“ и „Дръстър“, които са част от международен транспортен коридор I-7. Този трафик създава наднормени шумови нива през всички периоди на денонощието, както и замърсяване на околната среда.

- Трафикът по ул. „Москва“ (в непосредствена близост до Дунавския парк и ПМГ „Св. Климент Охридски“). Тя е една от основните улици, обслужващи трафика в северната страна на централната градска част. Състоянието на настилката е много добро, но наличието на превишения на шумовите нива е основно от усиления трафик и най-вече от състоянието на МПС.

Основната препоръка към ръководния екип на общ. Силистра е незабавно да се стартират мерки по извеждане на тежкотоварния трафик на МПС от ГКПП-Силистра към фериботен комплекс Силистра-Кълъраш. Мярката за регулиране на трафика чрез пропускателен режим на входа на гр. Силистра по главен път I-7 е само временно решение, без особен ефект

Озеленяването в гр. Силистра с дълготрайна декоративна растителност от дървета и храсти не може да изпълни функцията на шумо-изолиращи пояси, тъй като не е така проектирана и изпълнена и не са налице такива градоустройствени решения. Това остава като препоръка за реализиране при бъдещи проекти за подобряване на урбанизираните територии, в т.ч. на акустичната среда.

Контрол за шум по сигнали

РЗИ-Силистра осъществява контрол върху шума в урбанизираната зона на града, предизвикан от локални източници. Дейността се осъществява при постъпили в РЗИ или МЗ сигнали:

- В РЗИ Силистра беше препратен сигнал от кметство с. Калипетрово, от живущи на улиците Перушица, Радецки, Одеса и Руен, във връзка с шум от съоръжения на фирма „Органик ленд корпорейшън“, както и изхвърляне на отпадъци от същата. Съгласно Закона за защита от шума в околната среда и регламентираните правомощия на кметовете по общини или упълномощените от тях лица по отношение контрола на шума, следваше да бъде създадена организация от администрацията на община Силистра по жалбата. На този етап жалбата е без последващи действия от страна на РЗИ, тъй като общинска администрация не потърси съдействие от РЗИ за измерване нивата на шума в жилището на жалбоподателя и в жилищната зона около източника на шум.
- От МЗ, чрез „Национална система 112“ на МВР, беше препратен сигнал, свързан със създаване на акустичен дискомфорт от Клуб бар „Приятел“ в гр.Силистра, на ул. „Васил Левски“ № 8. При извършената проверка на 21.01.2019г., се установи, че работното време на обекта е от 07,00 до 24,00 часа, съгласно Заповед на община

Силистра. Денят, за който е подаден сигнала (22.12.2018 г. около 22,57 часа), се е провеждало мероприятие на фен клуб ЦСКА и случаят е инцидентен, а не системен.

- В РЗИ-Силистра постъпи сигнал препратен от Администрацията на Министерски съвет от гражданин, живущ в гр. Силистра, ул. Добрич 147, относно трафика на тежкотоварни автомобили, преминаващи през гр. Силистра в посока към РРумъния. В обхвата на трасето са разположени 3 контролни пункта (КП на ул. Добрич № 111, КП на ул. Седми септември Хипермаркет ЛИДЛ и КП на ул. Дръстър № 35 ГКПП Силистра-Кълъраш), които са включени в Програмата за мониторинг на шума и измерените стойности превишават граничните стойности на нивата на шума за жилищни зони съгласно Наредба № 6 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, (обн. ДВ бр. 58 от 2006 г.) По-високите шумови нива се генерират от двигателите на тировете и от агрегатите на хладилни камиони. В района на ГКПП Силистра-Кълъраш има монтиран светофар за пропускане на тировете за изходен контрол, но той не е синхронизиран с разположения в началото на града светофар и на практика пропускането на тировете, чакащи в началото на града, се извършва от дежурни патрулни полицаи, поддържащи телефонна връзка със служителите на ГПУ-Силистра и МП-Силистра. В тази връзка препоръчваме на Община Силистра, съвместно с РПУ Силистра, да регулира пропускателния режим на тирове на входната точка на града, за да не се формира колона с чакащи тирове по улиците на гр. Силистра, които да усилват шумовите ефекти на въздействие.
- По постъпило Заявление за измерване на проникващ шум от тежкотоварни автомобили, преминаващи през ГКПП-Силистра за и от РРумъния, беше извършено измерване на нивото на шума през вечерния и нощен период от време в жилищна стая на ул. Дръстър № 35 в гр. Силистра. Измерените стойности на средното еквивалентно ниво на шума през вечерния и нощния период от време значително превишават граничните стойности съгласно горесцитираната Наредба № 6. За вечерния период е измерено средно еквивалентно ниво на шума 41,0 dB(A) при гранична стойност 35,0 dB(A), а за нощния период – 43,0 dB(A), при гранична стойност 30,0 dB(A).

1.4.Електромагнитни полета:

Мониторингът на обектите източници на нейонизиращи лъчения има за цел:

-Установяване на съответствието на нивата на електромагнитните полета (ЕМП) с действащите норми и изисквания на Наредба № 9 за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, обн. ДВ бр. 35/1991 г.;

-Оценка на здравния риск за населението.

В област Силистра има 126 бр. станции на мобилни оператори, излъчващи на територията на областта и вписани в публичния регистър на ООП в РЗИ Силистра, като през 2019г. са регистрирани нови 13 базови станции (10 бр. на А1 България и 3 бр. на Теленор). Данните за тези източници на ЕМП са регистрирани в електронната информационна система за обекти с излъчващи съоръжения, поддържана от НЦОЗА.

Разпределението на обектите източници на ЕМП по общини и според собственика е посочено в таблицата:

Общини	Брой станции на мобилни оператори	Разпределение на обектите източници на ЕМП, според собственика				
		А1България	„БТК” ЕАД	Теленор	Булсатком	НУРТС
Силистра	45	14	16	13	2	-
Алфатар	8	3	2	2	-	1
Главиница	16	7	5	3	-	1
Дулово	22	4	6	12	-	-

Кайнарджа	6	3	2	-	-	1
Ситово	13	6	4	3	-	-
Тутракан	16	7	6	3	-	-
Общо	126	44	41	36	2	3

Обект на мониторинговата програма са регистрираните в РЗИ-Силистра източници на нейонизиращи лъчения към началото на 2019г. за област Силистра. Те са 113 броя и са разположени както следва:

- 14 в близост до детски, учебни заведения;
- 27 в райони с голяма концентрация на населението;
- 19 в райони с малка концентрация на населението;
- 53 в землища и индустриални райони.

В изпълнение на утвърдената програма за мониторинг на електромагнитни полета на територията на област Силистра, екип на РЗИ-Русе извърши 108 бр. Измервания, като е осъществен контрол на 34 базови станции на мобилни оператори, от които 12 са разположени в близост до или по границите на хигиенно-защитната зона до детски, учебни и лечебни заведения и 22 бр. са в райони с голяма концентрация на населението.

Данните от измерванията на стойностите на плътност на мощност S ($\mu\text{W}/\text{cm}^2$) са под пределно допустимите нива **10 $\mu\text{W}/\text{cm}^2$** според Наредба № 9 за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, обн. ДВ бр. 35/1991г. и не представляват риск за здравето на населението.

През 2019 г. в РЗИ-Силистра не са постъпвали сигнали, свързани с излъчващи антени на мобилни оператори.

2. ФИЗИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

През учебната 2018/2019г. в област Силистра са функционирали 68 детски заведения (ДЯ, ДГс яслени групи, ДГ и техните филиали) и 45 учебни заведения.

По данни на РУО, броят на децата в детските заведения е 3 072, а на учениците е 9 653. С профилактични прегледи са обхванати 3014 деца (98,11%) и 9527 ученика (98,69%). Децата са разпределени в 132 групи, а учениците в 484 паралелки.

В анализа е включена информация за деца и ученици, които посещават детско или учебно заведение и имат извършен профилактичен преглед. За децата от двете училища без здравни кабинети (с. Стефан Караджа и с. Нова Черна) не е подадена информация за здравословното състояние и физическото им развитие.

Към 31.12.2019г. на територията на област Силистра са регистрирани 71 здравни кабинети в детски и учебни заведения, които се обслужват от 63 медицински специалисти (4 лекари, 11 медицински фелдшери и 48 медицински сестри) на целодневен или почасов график. Без здравни кабинети са 10 училища в областта, като за горепосочените не е организирано почасово обслужване.

Проучването и анализа на здравното състояние, физическо и психическо развитие на децата и учениците е една от основните дейности на направление „Профилактика на болестите и промоция на здравето”. Тези анализи помагат в съвместната работа с медицинските специалисти от детските и учебните заведения и показват накъде трябва да насочим своите усилия в съвместната ни работата по укрепване на детското здраве.

Профилактичната дейност и диспансерно наблюдение на децата и учениците се извършва в съответствие с Наредба № 8 (ДВ бр.92 и 93/2016г.) за организацията и провеждането на профилактичните прегледи и диспансеризацията.

Профилактичните прегледи за оценка на физическото развитие и здравословното състояние на децата се извършват по Методика за провеждане на профилактичните прегледи при деца от 0 до 18 години. Анализът е изготвен за учебната 2018/2019 г. на базата на данните, подадени от медицинските специалисти от здравните кабинети в детските заведения и

училищата. Децата и учениците са разделени в 4 възрастови групи: 1-3 г., 3-7 г., 7-14 г., 14-18 г.

На новоназначените здравни специалисти се оказва методична помощ, а с медицинските специалисти от училищата на гр.Силистра през ваканциите се провеждат обучителни семинари по актуални теми на профилактиката и по национални профилактични програми. Регулярно се провеждат работни срещи между експертите от РЗИ-Силистра и медицинските специалисти от здравните кабинети на учебните и детски заведения.

През м.ноември 2019г. беше проведен обучителен семинар с 52 медицински специалисти от здравните кабинети на детските и учебни заведения в област Силистра, на който бяха представени следните теми:

- Имунизационен календар на РБългария;
- Ваксинация срещу рак на маточната шийка;
- Здравословно хранене на деца и ученици и изготвяне на седмични менюта;
- Анализ на здравословното състояние на деца и ученици за учебната 2018-2019г.;
- Акценти по Националната програма за хронични незаразни болести 2014-2020 г.;
- Нормативни документи и мерки от страна на медицинските специалисти при установяване на домашно и друг вид насилие на деца.

Медицинските специалисти получиха образователни материали по актуални здравни теми.

Остава актуален проблема с кадровия дефицит на медицински специалисти, обслужващи здравните кабинети, особено в по-малките общини, където работят мед.сестри/мед. фелдшери в пенсионна възраст на непълнен работен график.

2.1.ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ И ФИЗ. РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА ДО 7 ГОДИШНА ВЪЗРАСТ

Физическото развитие на децата се определя по антропометричните показатели ръст и тегло, които се оценяват в съответствие с нормите за съответната възраст и пол. При индивидуалната оценка на физическото развитие на децата се оформят три групи: - норма, разширена норма и извън нормата.

2.1.1.Резултати и оценка на ръста:

През 2018/2019г. от общо 3072 деца до 7год. възраст с данни от измерване на ръст са 3014 от тях (98,11%). Данните за обхванатите 3014 деца имат следната структура:

- норма – 2632 деца (87,33%);
- разширена норма - 308 деца (10,22%);
- извън нормата - 74 деца (2,45%), в т.ч. 56 (75,68%) с нисък ръст и 18 (24,32%) с висок ръст.

2.1.2..Резултати и оценка на теглото:

През 2018/2019г. от общо 3072 деца до 7год. възраст с данни за измерване на тегло са 3014 от тях (98,11%). Данните от обхванатите 3014 деца имат следната структура:

- норма – 2567 деца (85,17%),
- разширена норма – 341 деца (11,31%),
- извън нормата – 106 деца (3,52%), в т.ч. 29 (27,36%) с ниско тегло и 77 (72,64 %) с тегло над нормата.

Продължава тенденцията за увеличение на децата с по-нисък ръст и наднормена телесна маса.

2.1.3.Физическа дееспособност на децата

Тестовите за физическа дееспособност на децата над 3-год.възраст са проведени от педагозите в детските заведения. Предоставената информация за резултатите от проведените през учебната 2018/2019 г. тестове показват, че нормите са покрили 2597 от 3072 деца (84,54%).

2.1.4. Диспансерно наблюдение на децата до 7 годишна възраст

Съгласно изискванията на Наредба № 8 на МЗ от 3.11.2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризация (обн. ДВ. бр. 92 и бр. 93 от 2016г.) децата със заболявания се водят на диспансерно наблюдение от лекари-специалисти. Личните лекари отразяват тази

информация в профилактичните карти на децата.

На диспансерен учет се водят 9 деца (0,29%) от общо прегледаните 3072 деца със следните заболявания:

Болести на нервната система (6 случая) - 66,66%, в т.ч. Епизодични и пароксизмални разстройства – 3 деца; Детска церебрална парализа – 2 деца и Други разстройства на нервната система – 1 дете;

Болести на ухото и мастоидния израстък (1 случай) - 11,11% -Глухота

Болести на кръвта и кръвотворните органи (1 случа) -11,11% -Таласемия

Болести на костно-мускулната система (1 случай) -11,11% -Юношески полиартрит

Децата за диспансерно наблюдения през 2018/2019г. са с 51% по-малко спрямо 2017/2018г., като се запазва водещото място на болестите на нервната система.

2.1.5. Регистрирани заболявания и аномалии при основния профилактичен преглед на деца до 7 годишна възраст.

При основния профилактичен преглед на децата, проведен от личния лекар в периода септември-декември 2018 г. са съобщени и регистрирани 99 деца със заболявания и аномалии (3,28% от общо прегледаните 3014). Данните са отразени в личните карти на децата, 30 деца са във възрастовата група 0-3 год. и 69 деца във възрастта от 4 до 7 години. В структурата на регистрираните 99 заболяванията водещи диагнози са:

-Пневмония - 20 случая (20 %)

-Затлъстяване – 17 случая (17 %)

-Смущение в зрението – 15 случая (15%)

-Хроничен бронхит – 12 случая (12%)

-Гастрит и дуоденит – 8 случая (8%)

-Други - 27 единични случая (27%) – заболявания, специални симптоми и синдроми (заекване, тикове, специфично забавяне в развитието, хронични заболявания на тонзилите и аден. вегетации, астма, късни последици от травми и отравяния, вродени аномалии и др.).

2.2.ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ И ФИЗИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

Физическото развитие на учениците се определя по антропометричните показатели ръст и тегло, които се оценяват в съответствие с нормите за съответната възраст и пол. При индивидуалната оценка на физическото развитие на учениците се оформят три групи: норма, разширена норма и извън нормата.

Медицинските специалисти от здравните кабинети в училищата са извършили индивидуалните измервания на ръст и тегло на учениците.

Броят на подлежащите ученици е 9653, а броят на обхванатите - 9527 (98,69%). Необхванатите са 126 (1,32%).

2.2.1.Резултати и оценка за ръста на учениците

Учениците са разпределени в две възрастови групи (7-14г. и 14-18г.):

норма – 8286 (86,97%)		разширена норма – 975 (10,23%)		извън нормата – 266 (1,79%)	
7-14г.	14-18г.	7-14г.	14-18г.	7-14г.	14-18г.
5190 (54,47)	3096 (32,49%)	687 (7,21%)	288 (3,02%)	193(2,02%)	73 (0,76%)

2.2.2.Резултати и оценка на теглото:

На 9527 от 9653 ученици е измерено теглото (98,69%). Необхванатите са 126 (1,31%).

Учениците са разпределени в две възрастови групи (7-14г. и 14-18г.):

норма – 7851 (82,40%)		разширена норма – 1171 (12,29%)		извън нормата – 505 (5,30%)	
7-14	14-18	7-14	14-18	7-14	14-18
4929 (51,73%)	2922 (30,67%)	741 (7,77%)	430 (4,52%)	381 (3,99%)	124(1,31%)

2.2.3.Физическа дееспособност на учениците

Тестовите за физическа дееспособност на учениците са проведени от учителите по

физическо възпитание и спорт в училищата. Предоставената информация за резултатите от проведените през учебната 2018/2019 г. тестове показват, че нормите са покрили **9160 от 9653 ученици (94,89%)**.

Напълно освободените от часовете по физическо възпитание ученици са 126 (1,31 %), няма включени ученици в групи по лечебна физкултура.

2.2.4. Данни и оценка на здравословното състояние на учениците

През учебната 2018/2019г. са регистрирани и съобщени 251 заболявания (2,70%) от общо прегледаните 9309 ученици .

Структурата на заболяванията, според установените при профилактичните прегледи за учебната 2018/2019г. показва водещо място на учениците със затлъстяване (42 -16,73%), второ място за учениците с пневмония (30 -12%), трето място за учениците с алергичен ринит (24 -9,56%), четвърто място за учениците с хронични заболявания на тонзилите и аден. вегетации (23 -9,16%) и пето място за ученици с гръбначни изкривявания (22 -8,76%). Останалите заболявания (астма, хроничен бронхит, гастрити и дуоденит, олигофрения епилепсия, смущение на зрението, хипертонична болест, вродени аномалии и др.) са общо 110 (43,82%), представени от единични случаи.

2.2.5. Диспансерно наблюдение на учениците

Съгласно изискванията на Наредба № 8 от 3.11.2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, учениците с диагнози, подлежащи на диспансерно наблюдение, се обслужват от лекари специалисти по профила на заболяването. Личните лекари отразяват тази информация в профилактичните карти на учениците.

На диспансерен отчет се водят 56 ученика (0,60%) от общо прегледаните 9309 ученика.

Най-голям е броят на случаите с астма (15 ученика-26,78%), следвани от болните с инсулинозависим диабет (7-12,50%), неалергична астма (4-7,14%) и по три случая с епилепсия, детска церебрална парализа и ревматизъм на сърцето (9 случая -16,07%). Следват единични случаи на други юношески артрити, слепота, глухота, диабетна ретинопатия, множествена склероза, други уточнени вродени аномалии на сърцето (21 случая общо - 36%).

Изводи:

1. Анализът е изготвен на база предоставените данни от профилактични прегледи с обхват под 100% (от две учебни заведения не постъпиха данни, поради липса на медицински специалист).
2. При регистрираните заболявания преобладават болестите на обмяната (затлъстяване, диабет), на дихателната и храносмилателната система, зрителни нарушения, гръбначни изкривявания и др.

За намаляване на заболяванията при децата и учениците е необходимо да се работи по-активно в посока към:

- Повишаване на двигателната активност и закаляване на децата и учениците;
- Контрол и мерки по отношение на здравословното хранене на подрастващите, в съответствие с физиологичните норми и изискванията на наредбите за хранене;
- Осигуряване на ергономична училищна мебел, съобразно ръста на децата в различните възрасти, което е едно от условията за профилактиката на гръбначните изкривявания;
- Осигуряване на осветление, съответстващо на хигиенните норми и намаляване престоя пред телевизорите и компютрите – от голямо значение, за да се намаляват зрителните нарушения в детската и ученическа възраст;
- Осигуряване и спазване на оптималната учебна натовареност чрез правилно съставяне на седмичните разписания и балансиране на учебна заетост с активна почивка и спорт;
- Включване на дейности за намаляване на рисковите поведенчески фактори – тютюнопушене, употреба на алкохол, нездравословно хранене и ниска двигателна активност.

Затлъстяването ежегодно бележи известен ръст, с което се потвърждава, че децата не се хранят здравословно, консумират повече въглехидрати, в менюто често липсват пресни плодове и зеленчуци.

Намалява двигателната активност, вкл. в учебните часове по физкултура и спорт, поради липсващи или недобре развити бази за спорт и преобладаване на времето пред електронни устройства (телефон, компютър, телевизор и др.).

По-големият брой деца със смущения в зрението, вероятно се дължи, както на по-доброто им обхващане с профилактичните прегледи, където се диагностицират, така и на неергономичната учебна мебел в класните стаи и кабинети или продължителното време прекарано пред екраните на електронните устройства.

Небалансираното хранене, замърсената околната среда, натоварените учебни програми и стресовите ситуации в учебната и околна среда допринасят за алергизацията и намалената резистентност на детския организъм към различни патогенни и химични фактори.

Мерки, които могат да се предприемат за подобряване на здравословното състояние на децата и учениците:

От медицинските специалисти в детските и учебни заведения:

- да организират и провеждат образователни мероприятия за здравословно хранене и превенция на отклоненията в хранителното поведение;
- да участват активно в изготвянето и контрола на седмичните менюта, както и в избора на доставчик на хранителни продукти и храни;
- да участват активно в изготвянето на седмичните учебни разписания в училищата и да упражняват вътрешен контрол за правилното организиране на дневния режим в детските заведения.
- да организират спортни мероприятия с децата и учениците, за повишена двигателна активност и превенция на проблемите свързани с наднорменото тегло.
- да информират родителите за необходимостта от предоставяне на информация за проведените профилактични прегледи на децата и учениците, да повишат възискателността си за предоставяне в срок на талоните от профилактични прегледи с ясни и точни диагнози, в съответствие с изискванията на Наредба № 8 за профилактичните прегледи и диспансеризацията (обн. ДВ. бр. 92 и 93 от 2016 г.).

От ръководствата на учебните заведения:

- да следят за спазване на изискванията към оборудването на компютърните кабинети според ***Наредба № 2 от 5 февруари 2007 г. за здравните изисквания към компютърните и интернет зали за обществено ползване***, като медицинските специалисти активно да информират родителите и учениците за необходимостта от контрол на зрението един път годишно от лекар специалист.
- да съдействат активно за пълноценното използване на наличната спортна база, като същата се поддържа в добро хигиенно състояние и се оборудва с подходящи уреди и съоръжения;
- да организират мероприятия за учениците в спортни секции и клубове по интереси, туризъм и спорт сред природата в извън учебно време.
- да осигурят възможност на всички ученици за провеждане на учебните часове по спорт и физическо възпитание в строени за целта спортни бази, отговарящи на нормативните изисквания.

3.ОЦЕНКА НА ХРАНЕНОТО НА ДЕЦА ОТ ОРГАНИЗИРАНИ КОЛЕКТИВИ

Оценката на храненето на деца и ученици в организирани колективи през 2019г. обхваща детски и учебни заведения в община Силистра и община Главиница, поради тежкостта и липса на кадрови капацитет да се включат всички общини.

3.1.Оценка на храненето на деца от детски заведения по Наредба №6 за здравословно хранене на децата от 3 до 7 год. възраст и Наредба № 2 здравословно хранене на децата от 0 до 3 год. възраст.

През 2019 г. са проверени 30 детски заведения, в т.ч. 4 детски ясли. С оценки за храненето на децата са обхванати две общини: общ. Силистра (18) - 10 в гр. Силистра и 8 в селата; общ. Главиница (12). Във всяко детско заведение работи медицински специалист, който участва в изготвянето на седмичното меню. При приготвяне на храната се използва „Сборник рецепти за хранене на децата от 3 до 7 годишна възраст“ от 2004г. и „Сборник рецепти за хранене на децата от 0 до 3 годишна възраст“ от 2013г.

Зареждането с хранителни продукти се извършва от фирми, избрани от общините чрез обществени поръчки и не винаги е в съответствие с изискванията за осигуряване на необходимия продуктов набор, съгласно наредбите. Фирмата “Хлебозавод Русе” ООД зарежда общ. Силистра не зарежда редовно и не предлага качествени плодове и зеленчуци, както и други хранителни продукти.

Оценка за енергийност и хранителни вещества в седмично меню:

Детски градини

Енергийния прием за ден, съобразно изготвените дневни и седмични менюта по рецептурник е в порядъка от 964,8 до 1253 ккал за 26-те детски градини в областта, при препоръчителна норма 1117ккал за деца от 3 до 5 години и 1327ккал за деца от 5 до 7 год. възраст. Най-нисък енергиен прием е установен в ДГ с.Суходол, най висок в ДГ „Иглика-2”-гр.Силистра.

Среднодневният прием на белтък е изчислен в порядъка от 12,4% до 16,2% от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 10-15% в някои от ДГ. Несъответствието се отнася за ДГ „Иглика-2, ДГ с.Иширково и ДГ с.Звенимир.

Среднодневният прием на мазнини е изчислен в порядъка на 12,8% – 62,5 % от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 25-35% в 10 детски градини в двете общините. В останалите детски градини приема за мазнини съответства на нормата.

Среднодневният прием на въглехидрати е изчислен в порядъка на 50,8% – 76,4%, от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 50 до 65% за част от детски градини. В три от детските градини (ДГ с.Иширково, ДГ с.Йорданово и ДГ с.Дичево) приема на въглехидрати превишава препоръчителната норма.

Детски ясли

Енергийния прием за ден, съобразно изготвените дневни и седмични менюта по рецептурник е в порядъка от 755,4 до 1089 ккал за 4-те детски ясли в областта, при препоръчителна норма 877,5ккал за деца от 12 до 36 месеца. Препоръчителната норма за енергиен прием не е достигната в ДЯ „Детска радост”- гр.Силистра и ДЯ ”Бодра смяна” - гр.Силистра. Най-нисък енергиен прием е установен в ДЯ „Детска радост”, най висок в ДЯ „Ален мак”-с.Айдемир.

Среднодневният прием на белтък е изчислен в порядъка от 11,8% до 17,9% от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 10-15%. Несъответствието се отнася за ДЯ ”Бодра смяна”-гр.Силистра.

Среднодневният прием на мазнини е изчислен в порядъка на 15,5% – 27,5 % от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 25-35%.Несъответствието се отнася за ДЯ „Детска радост” и ДЯ ”Бодра смяна”- гр.Силистра.

Среднодневният прием на въглехидрати е изчислен в порядъка на 53,4% – 69,7%, от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 50 до 65%. В три от детските ясли (ДЯ „Детска радост” и ДЯ ”Бодра смяна”- гр.Силистра и ДЯ „Ален мак”-с.Айдемир) приема на въглехидрати превишава препоръчителната норма.

Продуктови набори: от представените дневни и седмични менюта и калкулационните ведомости към тях се установи, че се включват всички групи храни, съответстващи на среднодневните продуктови набори при четирикратно хранене на децата, но количествата не съответстват за достигане на определения баланс.

Зърнени храни

Детски градини

От тази група храни на децата се предлага: бял хляб, тестени закуски от бяло брашно, макаронени изделия, ориз и картофи.

Хлябът и тестените закуски са до 2 пъти над препоръчителната норма, макаронени изделия и картофи се предлагат само веднъж седмично, което е недостатъчно и препоръчителната норма не се достига. Констатацията се отнася за всички детски градини.

В два от дните на седмицата се предлага пълнозърнест хляб, по-често към едно хранене и по-рядко за целия ден. От другите зърнени храни се предлага само жито и овесени ядки в четири от детските заведения (общ.Силистра - ДГ „Радост”, ДГ „Нарцис, ДГ с.Айдемир и общ.Главиница - ДГ с.Ножарево).

Детски ясли

От тази група храни на децата се предлага: бял хляб, тестени закуски от бяло брашно, макаронени изделия, ориз и картофи.

Тестените закуски са до четири пъти над препоръчителната норма, макаронени изделия, ориза и картофи се предлагат само веднъж седмично, което е недостатъчно и препоръчителната норма не се достига. Констатацията се отнася за всички детски ясли в общ.Силистра.

Плодове и зеленчуци

Детски градини

Ежедневно на децата се предлага плод за подкрепителна закуска в 10ч. или десерт (50-100 - 200 гр.) – най-често ябълка, банан, грозде, круша, череша, мандарина и портокал, в зависимост от сезона. Предлагането на плодове не достига препоръчителните средно дневни норми от 150-210гр., предлаганият плод варира от 122,8 до 230 гр. Най-малко плод е предложен в ДГ с.Зебил и ДГ с.Листец в общ.Главиница, а най-много в ДГ с.Айдемир, общ.Силистра.

По - голяма част от плодовете се предлагат по проект „Училищен плод”.

Зеленчуците се предлагат и като добавка към сутрешната закуска (30гр.) само в някои от детските заведенията в един до два дни. В един до пет дни от седмицата в детските градини се предлага салата към обедното хранене (зеле, моркови, краставици, домати в различна комбинация). Предлаганите зеленчуци варират от 82,4 до 202 гр. за деня при норма 150-200гр. Най-малко се предлагат в ДГ с.Айдемир – общ.Силистра. Ежедневно на децата се предлага салата от зеленчуци в девет от проверените детски градини, в пет детски градини – салата се предлага в четири дни от седмицата. В един ден само в седмицата се предлага в ДГ-с.Иширково и ДГ-с. Йорданово в общ.Силистра.

Детски ясли

Ежедневно на децата се предлага плод за подкрепителна закуска в 10ч. или десерт (100гр) – най-често ябълка, банан, круша, портокал и кайсия, в зависимост от сезона. Предлагането на плодове достига препоръчителните средно дневни норми от 126 в трите детски ясли, с изключение ДЯ „Бодра смяна”, като предлаганият плод варира до 108,8гр. През летния сезон в ДЯ „Здравец” не се предлага плод в подкрепителната закуска, плода се предлага за десерт на обяд.

Зеленчуците се предлагат и като добавка към сутрешната закуска (30-40гр.) само в някои от детските заведенията в един до два дни. В два до четири дни от седмицата в трите детските ясли се предлага салата към обедното хранене (зеле, моркови, краставици, домати в различна комбинация). В ДЯ „Ален мак” – с.Айдемир, общ.Силистра салата от зеленчуци се предлага ежедневно. Предлаганите зеленчуци варират от 105,6 до 126,4 гр за деня при норма 123,7. Не се достига препоръчителната норма в трите детски ясли, нормата е постигната в ДЯ „Бодра смяна”.

Мляко и млечни продукти

Детски градини

Сутрешната или следобедна закуска включва млечен продукт - сирене, кашкавал (20-31,4 гр.), при препоръчителен среднодневен продуктов набор - (22 гр.).

Кисело или прясно мляко се предлага в два до три дни от седмицата към сутрешната или следобедна закуска. Често прясното мляко е включено в десерт (мляко с ориз, крем с мляко) и в застрейка. По среднодневен продуктов набор препоръчителния прием на млякото за децата е 300мл., която не е достигната във всички детски градини. Предлаганото

мляко по калкулационни листи е изчислено в порядъка от 52 до 207,4 мл за ден (общ.Силистра - ДГ „Добруджа” и ДГ с.Бабук).

Използваното мляко (кисело и прясно) е с масленост 2,0% и 3,6%.

Детски ясли

Сутрешната или следобедна закуска включва млечен продукт - сирене, кашкавал (17,6-23,2 гр.), при препоръчителен среднодневен продуктово набор от 18,7 гр.

Кисело или прясно мляко се предлага в три дни от седмицата към сутрешната или следобедна закуска. Често прясното мляко е включено в десерт (мляко с ориз, крем с мляко, кисел) и в застрейка. По среднодневен продуктово набор препоръчителният прием на млякото за децата е 300мл., която не е постигната във всички детски ясли. Предлаганото мляко по калкулационни листи е изчислено в порядъка от 178,8 до 257мл за ден. ДЯ „Бодра смяна”- гр.Силистра предлага почти два пъти по-малко от препоръчителната норма.

Използваното мляко (кисело и прясно) е с масленост над 3,0 %.

Храни, богати на белтък

Детски градини

Всеки ден от седмицата на децата се предлага месо, като продукт включен в супата или в основното ястие. По-често се предлага кайма (свинска или в съотношение 60/40 с телешко) и птиче месо. Свинско месо се предлага 1 до 2 пъти в месеца. По калкулационни ведомости грамажът на месото включено в менюто се спазва, съответно за супа и основно ястие, достигната е препоръчителната среднодневна норма за месо (42 гр.) във всички детски заведения, с изключение на три ДГ (с.Айдемир, с.Зебил, с.Листец) предлаганото месо е 29,6гр. и 33 гр. Не се предлага месо (свинско или телешко) в проверената седмица в седем детски заведения (общ.Силистра - ДГ „Нарцис”- Силистра и ДГ с.Айдемир, общ.Главиница – ДГ в с.Дичево, с.Богданци, с.Ножарево, с.Звенимир, с.Черногор).

Към сутрешните и следобедни закуски се предлагат твърди колбаси и кайма за принцеси.

В един от дните на децата се предлага риба от 12,4 до 24,2гр в супа или в основно ястие при среднодневна препоръчителна норма от 20гр., която се достига само в две детски заведения. В ДГс.Звенимир рибата се предлага като компонент в супата, при което среднодневната препоръчителна норма от 20гр не се достига.

В ДГ „Нарцис”, ДГ с. Брадвари и ДГ с.Бабук в общ.Силистра не се предлага риба през проверения период.

Един път в седмицата на децата се предлага яхния от бял боб или леща, като в две от детските градини (ДГ „Ян Бибиян”, ДГ гр.Главиница) в проверения период тези храни не са включени в седмичното меню. В ДГ с.Черногор, общ.Главиница се предлагат и двете храни в една седмица, с което нарушава разнообразието за предлагане на ястия.

Яйцата са включени като добавка към сутрешната закуска (1/2 от яйцето), по-рядко в основни ястия и по-често в застрейки или заливки на ястията, както и в тестени закуски.

Детски ясли

Всеки ден от седмицата на децата се предлага месо, като продукт включен в супата или в основното ястие. По-често се предлага кайма (свинска или в съотношение 60/40 с телешко) и птиче месо (пилешко и пуешко). Телешко месо се предлага 1 до 2 пъти в месеца. По калкулационни ведомости грамажът на месото включено в менюто се спазва, съответно за супа и основно ястие, достигната е препоръчителната среднодневна норма за месо (30,4 гр.) във всички детски ясли.

В един от дните на децата се предлага риба (от 13,2 до 19гр.) като основно ястие и супа, при среднодневната препоръчителна норма от 7,5 гр. се достига в трите детски ясли.

В ДЯ „Здравец” не се предлага риба през проверения период.

Един път в седмицата на децата се предлага яхния от олющен бял боб или леща, като в две от детските ясли (ДЯ „Здравец” и ДЯ „Бодра смяна”) в проверения период тези храни не са включени в седмичното меню.

Яйцата са включени като добавка към сутрешната закуска (1/2 от яйцето), по-рядко в основни ястия и по-често в застрейки или заливки на ястията, както и в тестени.

Течности

Детски градини

Като течности на децата се предлага чай с/без лимон-топъл и студен (150гр.), айрян (100-150гр.), 100% натурален сок (100-150 гр.), компот, медовина - до 2 пъти през деня в зависимост от сезона. От калкулационните ведомости се установи – препоръчителната норма от 75 мл не се постига за натурални сокове от плодове и зеленчуци във всички проверени детски заведения.

Детски ясли

Като течности на децата се предлага билков чай (100гр.), айрян (100гр.), 100% натурален сок (100 гр.) до 2-3 пъти през седмицата в зависимост от сезона. От калкулационните ведомости се установи – препоръчителната норма от 37,5 мл не се постига за натурални сокове от плодове и зеленчуци във всички проверени детски ясли.

Ограничаване на мазнини, захар и сол

Детски градини

Във всички детски заведения пилешкото месо се предлага без кожата.

Намалено е количеството на добавената захар посочена в Сборник с рецепти. Не се предлагат захарни изделия. От калкулационните ведомости се установи, че включената захар в храната на децата надвишава значително препоръчителната норма (17гр). в две детски градини (с.Калугерене, с.Бабук).

Предлаганите конфитюри са със съдържание на плод 35-60% и се включват в менюто на децата по-рядко.

В детските заведения има нагласа за ограничено влагане на сол при приготвяне на ястията, подкрепителните закуски и айряна – предварително изкисване на солени продукти (сирене, маслини) и предлагане на айрян без сол.

Растителните масла се включват в храната на децата в допустимите препоръчителни норми, с изключение на детска градина с.Зебил и с.Листец в общ.Главиница.

Кравето масло се предлага в много малки количества в порядъка на 1-6,6 мг във всички детски градини, съгласно калкулационните ведомости при препоръчителна норма 7,5мг

Детски ясли

Във всички детски ясли пилешкото и пуешко месо (бутче) се предлага без кожата.

Намалено е количеството на добавената захар посочена в Сборник с рецепти. Не се предлагат захарни изделия. От калкулационните ведомости се установи, че включената захар (от 8,2 до 11гр) в храната на децата надвишава значително препоръчителната норма (5,25гр) в четирите детски ясли.

Предлаганите конфитюри са със съдържание на плод 35-60% и се включват в менюто на децата по-рядко.

В детските ясли има нагласа за ограничено влагане на сол при приготвяне на ястията, подкрепителните закуски и айряна – предварително изкисване на солени продукти (сирене, маслини) предлагане на айрян без сол.

Растителните масла се включват в храната на децата в над допустимите препоръчителни норма от 7,5.

Кравето масло се предлага в количества в порядъка на 5,8-7,0мг, съгласно калкулационните ведомости, при препоръчителна норма от 7,5.

Предлагане на промишлено произведени месни полуфабрикати (заготовки на кебапчета, кюфтета и др.) - не се предлагат във всички проверени детски градини и ясли.

Предлагане на колбаси за основно ястие - не се предлагат.

Предлагане на пържени храни - по един път на две седмици се предлага пържена храна (риба, мекици или филии) на децата в ДГ с.Брадвари, ДГ „Иглика-2 и 1” –гр.Силистра, ДГ с.Калипетрово, ДГс.Иширково и ДГ с.Йорданово (всички от община Силистра).

Констатации за кулинарната обработка при приготвяне на храната

В детските заведения храната се приготвя, като се спазват здравословните кулинарни технологии (варене, задушаване или печене на умерена температура на фурните). В шест детски заведения за проверената седмица се установи предлагане на пържени храни.

Констатирани несъответствия:

Детски градини

- Изготвените дневни и седмични менюта не съответстват на здравословните изисквания, не са спазени средно-дневните продуктови набори за плодове, зеленчуци, мляко и богати на белтък храни.
- Хлябът и тестените закуски са до 2 пъти над препоръчителната норма, макаронени изделия и картофи се предлагат само веднъж седмично, което е недостатъчно и препоръчителната норма не се достига. Констатацията се отнася за всички детски градини.
- Не се предлага месо (свинско или телешко) в проверената седмица в седем детски заведения (общ.Силистра - ДГ „Нарцис”-грСилистра и ДГ в с.Айдемир, общ.Главиница – ДГ в с.Дичево, с.Богданци, с.Ножарево, с.Звенимир, с.Черногор).
- Ежедневно салатата от зеленчуци не се предлага в шестнадесет от проверените детските заведения (общ.Главиница – ДГ в с.Суходол, с.Зафирово, гр.Главиница, с.Богданци, с.Калугерене, с.Дичево, общ.Силистра – ДГ в с.Йорданово, с.Иширково, с.Айдемир, с.Калипетрово, с.Брадвари и ДГ”Нарцис”, ДГ „Иглика”, ДГ „Роза”, ДГ „Ян Бибиан” и ДГ „Радост” в гр.Силистра).
- Ежедневно на децата не се предлага мляко (кисело или прясно) в седемнадесет детски заведения (общ.Главица - с.Суходол, с.Черногор, с.Ножарево, с.Зафирово с.Богданци, с.Калугерене, с.Дичево, общ.Силистра – ДГ в с.Йорданово, с.Иширково, с.Айдемир, с.Калипетрово, с.Брадвари и ДГ”Нарцис”, ДГ „Добруджа”, ДГ „Роза”, ДГ „Ян Бибиан” и ДГ „Радост” в гр.Силистра), като не се постига препоръчителния прием на мляко от 300мл.
- Не се предлага риба в три от детските заведения (общ.Силистра - ДГ „Нарцис”-гр.Силистра, ДГ с. Брадвари и ДГ с.Бабук).
- Не се спазва препоръчителната норми (7,5гр) за краве масло на децата от всички проверени детски градини.
- В шест от проверените 26 ДГ се установи предлагане на пържени храни (общ.Силистра - ДГ „Иглика 1“ и „Иглика 2”-гр.Силистра, ДГ с.Брадвари, ДГ с.Калипетрово, ДГ с.Иширково, ДГ с.Йорданово).
- Не се постига препоръчителната норма от 75 мл за натурални сокове от плодове и зеленчуци във всички проверени детски заведения.
- Не се спазва препоръчителната норма (17гр) за включената захар в храната на децата в две ДГ (общ.Главиница – ДГ с.Калугерене и общ.Силистра- ДГ с.Бабук).

Детски ясли

- Тестените закуски са до четири пъти над препоръчителната норма, макаронени изделия, ориза и картофи се предлагат само веднъж седмично, което е недостатъчно и препоръчителната норма не се достига. Констатацията се отнася за всички детски ясли.
- През летния сезон в ДЯ „Здравец”-гр.Силистра не се предлага плод в подкрепителната закуска (10ч.), плода се предлага за десерт на обяд.
- Ежедневно на децата не се предлагат зеленчуци като салатата към обедното хранене в 3 от 4 детски ясли в гр.Силистра.
- Ежедневно на децата не се предлага мляко (кисело или прясно), поради което не се постига препоръчителната норма във всички детски ясли, а в ДЯ „Бодра смяна” се предлага почти два пъти по-малко от препоръчителната норма).
- Не се постига препоръчителната норма от 37,5 мл за натурални сокове от плодове и зеленчуци в четирите детски ясли.
- Не се спазва препоръчителната норма (5,25гр) за включена захар в храната на децата в четирите детски ясли.

3.2.Оценка на хранене на учениците в ученическите столове, съгласно изискванията на Наредба № 37 за здравословно хранене на учениците

През 2019г. са проверени 12 учебни заведения в две общини – Силистра и Главиница: общ. Силистра (8), в т.ч. 5 в гр. Силистра и 3 в селата; общ. Главиница (4). Оценка на храненето в организирани ученически колективи е извършена на 6 училища в община Силистра (СУ „Н.Вапцаров”, ОУ „Св.Св.Кирил и Методий”, ОУ „Иван Вазов”, ОУ „Отец Паисий” – гр.Силистра, ОУ с.Калипетрово и ОУ с.Иширково) и на 3 от община Главиница (СУ „В.Левски”-гр.Главиница, ОБУ с.Зафирово и ОУ с.Сокол).

В три учебни заведения не се предлага организирано хранене за учениците (Спортно училище „Дръстър”-гр.Силистра, ОУ с.Брадвари-общ.Силистра и ОУ с.Ст.Караджа-общ.Главиница).

В учебните заведения, в които се предлага организирано хранене работят медицински специалисти, които участват в изготвянето на седмичното меню, като се ползва „Сборник рецепти за ученическите столове и бюфети“ от 2012г.

В община Силистра храненето в проверените 8 училища е организирано чрез кетъринг. Храната се доставя от две фирми (ЕТ „Мерседес” и „Претендент” ЕООД) със специализиран транспорт във времеви интервал от 10,00ч. до 12,00ч. Храната се доставя в индивидуални пластмасови опаковки и пластмасови прибори за еднократна употреба. Храненето се осъществява в столови с осигурени умивални за учениците с течаща топла вода и сапун.

Трите учебни заведения от общ.Главиница, които предлагат организирано хранене (СУ „В.Левски”-Главиница, ОУ-с.Зафирово, ОУ с. Сокол) разполагат с кухненски блокове и столови, строени за целта. Храната се приготвя на място. Осигурена е трапезна посуда от алпака и умивалня за измиване и дезинфекция на съдове. Използват се разрешени биоциди за дезинфекция.

В ученическите столове се предлага само обяд или закуска и обяд. Обедното меню е двустепенно (супа и ястие или ястие и десерт).

Оценка за енергийност и хранителни вещества на седмично меню:

По изготвените дневни и седмични менюта средно-дневният енергиен прием е в порядъка от 601,4 до 729ккал за обяд и закуска (55%), при препоръчителна норма от 1039ккал до 1328ккал в двете възрастови групи.

Средно-дневният енергиен прием при меню за обедното хранене (30%), включващо супа и основно или основно и десерт е в порядъка от 419,9ккал до 572,9ккал, при препоръчителна норма от 568 ккал до 724 ккал. за обяд. Данните показват, че не се достигат препоръчителните норми за енергиен прием. Най-нисък енергиен прием е установен в ОУ с.Калипетрово (419,9ккал).

Среднодневният прием на белтък е в порядъка от 18,8% до 25,4% от общата енергийна стойност на храната, което надхвърля препоръчителната норма от 10-15%.

Среднодневният прием на мазнини е в порядъка от 10,3% до 40,5 % от общата енергийна стойност на храната, което не съответства на препоръчителната норма от 25-35%, с изключение на СУ гр.Главиница, където има съответствие.

Среднодневният прием на въглехидрати е в порядъка от 46,2% до 61,7%, от общата енергийна стойност на храната и не съответства на препоръчителната норма от 50 до 65%.

Продуктови набори: от представените седмични менюта се установи, че в седмичните менюта не са включени всички групи храни.

Зърнени храни

От тази група храни на учениците се предлага бял хляб, ориз, макаронени изделия, картофи.

В два дни от седмицата на учениците се предлага пълнозърнест хляб. Други пълнозърнести храни не се предлагат.

Плодове и зеленчуци

На учениците се предлагат плодове по проект „Училищен плод” (120гр.) , но не са достатъчни за достигане на препоръчителната норма (320-400гр.) .

Зеленчуците се предлагат като салата (70гр.) към обедното хранене – най-често от зеле (един път в седмицата), което не е достатъчно за достигане на препоръчителната норма (300гр.).

Мляко и млечни продукти

Мляко (кисело или прясно) се предлага на закуска, за десерт или в таратор. Използваното кисело и прясно мляко е с 2% масленост, по-рядко с 3.6% и не се достига препоръчителната норма от 120 гр. за обедното хранене.

Храни, богати на белтък

Всеки ден от седмицата на учениците се предлага месо, включено в супата или в основното ястие. По-често се използва кайма (20-45- 60гр.) за порция (свинска или смес в съотношение 60/40 с телешко), както и птиче месо. В един до два дни на месеца се предлага свинско месо в супа или основно ястие.

В един ден на две седмици на учениците се предлага риба, като основно ястие във всички училища от общ.Силистра. Не се предлага риба в ОУ с.Сокол и ОУ с.Зафирово, общ.Главиница. Други храни богати на белтък, които се предлагат са яхния от бял боб или леща.

Яйцата са включени в застройки или заливки.

В ОУ „Отец Паисий”-гр.Силистра се предлага двойно меню (месно и постно ястие), учениците избират по- често постното, не предпочитат рибата (по мнение на персонала).

Ограничаване на мазнини, захар и сол

Във всички ученически столове пилешкото месо се ползва без кожата.

Предлагане на колбаси за основно ястие - колбаси в основно ястие не се предлагат.

Предлагане на пържени храни - не се предлага пържена храна.

Констатации за кулинарната обработка при приготвяне на храната

В ученическите столове храната се приготвя, като основно се използват кулинарните технологии: варене, задушаване или печене на умерена температура.

Констатирани несъответствия:

Не е осигурена препоръчителната енергийна стойност на храната за учениците от двете възрастови групи, нужна за здравословното хранене на учениците.

Не се предлагат ежедневно зеленчуци като салата към обяда на учениците.

Не се предлага ежеседмично риба на учениците в училищата от общ. Силистра и в две от училищата в общ.Главиница (ОУ с.Зафирово и ОУ с.Сокол).

Недостатъчно разнообразие на ястията в седмичните менюта, допуска се повторемост на ястията в седмичното меню, допуска се до три дни безмесни ястия в седмичното меню в ОбУ с.Зафирово.

В ОУ „Отец Паисий”-гр.Силистра се предлага двойно меню (месно и постно ястие). По мнение на персонала в училище учениците избират по-често постното, не предпочитат риба.

3.Предлагане на диетична храна – не се предлага диетична храна, няма регистрирани деца и ученици със здравословни проблеми, нуждаещи се от диетично хранене, предписано от лекар. Активно ще продължава да се работи по тази тема, предвид наличие на интерес от някои родители към темата хранене, тъй като следва да бъде съобразено с нормативните изисквания за осигуряване на пълноценно, балансирано и безопасно хранене.

4.Здравно-освидетелстване на обслужващ персонал – всички работещи в кухните на детските заведения, ученическите столове и бюфети са освидетелствани по изискващата на Наредба № 15 за ЛЗК (заверени и регистрирани в РЗИ ЛЗК, с отразени първични и периодични мед. прегледи).

5.Предприети мерки:

Издадени и връчени са 23 броя предписания на детски градини, 4 броя предписания на детски ясли и 9 броя предписания на училища в двете общини (Силистра и Главиница) за провеждане на задължителни здравни мерки, относно:

- Осигуряване на препоръчителната норма за зеленчуци, плодове и мляко;
- Предлагане на риба поне веднъж в седмичното меню на учениците;
- Осигуряване на препоръчителната енергийна стойност на храната за учениците от двете възрастови групи, с разнообразна и балансирана храна, нужна за адекватното развитие и растеж на учениците;
- Спазване на здравословните изискванията при изготвянето на дневни и седмични менюта за осигуряване на пълноценна и разнообразна храна, достатъчно свежи плодове и зеленчуци, ограничаване приема на мазнини, сол и захар и др.

За община Силистра остава да се търси решение на проблема с организираното хранене, чрез кетъринг в училищата, като се осигурят условия за премахване на индивидуалните пластмасови опаковки и прибори за хранене. Очакваме развитие по темата и в обхвата на съвместната работа на Междунституционалния механизъм за контрол на храненето на децата и учениците в институциите в системата на предучилищното и училищно образование, която стартира през 2020 година по силата на подписано Споразумение № Д01-337/30.12.2029г. между министрите на Министерство на образованието и науката, Министерство на здравеопазването и Министерство на земеделието, храните и горите.

4.ПРОУЧВАНЕ ЗА ОБЛЪЧВАНЕ ОТ РАДОН В ЖИЛИЩНИ И ОБЩЕСТВЕНИ СГРАДИ И РАБОТНИ МЕСТА

В изпълнение на Националния план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон (2018-2022г.) РЗИ-Силистра изпълнява възложените от МЗ и НЦРРЗ дейности:

Дейности по приоритет 2 „Създаване на рамка за управление и изпълнение на национални планове за действие с ясна структура, приоритети, отговорности и последователни стъпки за дългосрочно намаляване на облъчването с радон“

Със заповеди на директора на РЗИ-Силистра са определени областен координатор и състав на ОКС за управление и координиране на дейността за изпълнение на политиката по намаляване на облъчването от радон на регионално ниво. ОКС включва представители на РЗИ, областна и общинска администрация, на териториални административни структури на МРРБ, МОСВ, МОН, КАБ, КИИП, КСБ.

През 2019г. се проведе заседание на ОКС, на което се прие Областна програма за намаляване на риска от радон 2018-2022г. и същата беше публикувана на интернет страницата на РЗИ Силистра.

Областният координатор и член на ОКС взеха участие в обучение на тема „Риск от експозиция на радон като естествен източник на йонизиращо лъчение на работни места“ в изпълнение на договор между Министерство на здравеопазването и фонд „Условия на труд“, във връзка с изпълнение на дейностите, свързани с „Националния план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018-2022 г.“.

Дейности по приоритет 3 „Събиране и систематизиране на информация за облъчване от радон в жилищни и обществени сгради и работни места чрез провеждане на национално проучване и други систематизирани измервания“

В изпълнение на дейности по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон (2018-20122 г.) и Процедурата за национално проучване в райони с констатирани високи стойности на средно годишна обемна активност на радон от предходни проучвания, се извърши изпитване, което обхваща периода от 20.09.2018 г. до 20.09.2019 г. В обхвата на това изпитване се извършиха следните дейности:

- Попълване на 16 бр. анкетни карти от 16 бр. жилища с констатирани високи стойности на средно годишна обемна активност на радон от предходни проучвания, по общини както следва: общ. Алфатар (2), общ. Главиница (2), общ. Дулово (8), общ. Силистра (1), общ. Ситово (2), общ. Тутракан (1);

- Събиране на детекторите (32 бр. детектори от 16 жилища и 1 бр. нулев детектор, който беше на съхранение в РЗИ Силистра).
 - Изпращане на детекторите и необходимата информация от проучването в НЦРРЗ.
- След получаване на резултатите от НЦРРЗ, РЗИ-Силистра ще уведоми участниците в проучването за резултатите от измерването на обемната активност на радон в жилищата им и съответно за мерките, които е желателно да предприемат за намаляване на риска от радон.
- Дейности по приоритет 5 „Подобряване на обществената осведоменост за здравния риск от радон и възможностите за редуцирането му“**

На интернет страницата на РЗИ-Силистра и чрез местните медии разпространихме:

- Областна програма за намаляване на риска от радон 2018-2022 г.
- Информация във връзка с отбелязването на 7 ноември като „Европейски ден на радон“, обявен от Европейската асоциация за радон (ERA), за вредното въздействие на високите нива на радона, начините за провеждане на измервания на обемната активност на радон (ОАР) и прилагане на мерки за редуциране на ОАР.

Разпространихме 35 бр. информационни брошури за здравния ефект от въздействието на радона, пътищата за проникване в жилищните сгради, системи за извеждане на радона от сгради.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРОФИЛАКТИКА НА БОЛЕСТИТЕ И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО

През отчетната 2019г. експертите, от дирекция „Обществено здраве“ занимаващи се с профилактика на болестите и промоция на здравето, организираха и реализираха дейности в съответствие с националните и регионалните приоритети в областта на общественото здраве и свързаните с това профилактични дейности, заложили в плана на инспекцията по редица Национални програми.

Работата беше насочена към здравно образование за ограничаване на вредното влияние на поведенческите рискови фактори, с цел информирания избор за здравословен начин на живот. Целеви групи бяха деца, ученици, медицински специалисти в детски и учебни заведения, учители, възпитатели, родители, граждани, в т.ч. хората от третата възраст, организирани като потребители на социални услуги и такива със свободен избор в пенсионерски клубове.

Бяха планирани, организирани и осъществени редица масови дейности, свързани с международни и национални дни, посветени на здравен проблем, оказана беше консултативна и методична помощ по проблемите на здравното образование, възпитание и профилактика на болестите и участия редица национални програми в областта на профилактиката и промоцията на здравето.

1.ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХРОНИЧНИТЕ НЕЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ (2014-2020г.)

1.Тютюнопушене:

Световен ден без тютюн - 31 май:

Всяка година, РЗИ-Силистра отбелязва Световния ден без тютюнев дим с множество здравно-образователни дейности, включващи данни за здравните рискове, свързани с употребата на тютюн и ползите от намаляване консумацията на тютюневи изделия. Мотото на кампанията през 2019г. беше "Тютюн и здраве на белите дробове" и имаше за цел да се фокусира вниманието върху взаимодействията между употребата на тютюневи изделия и белодробни заболявания.

По време на кампанията бяха осъществени следните инициативи:

- Тематично табло във фойето на РЗИ – Силистра;
- Информационен материал под мотото „Тютюн и здраве на белите дробове“, публикуван на интернет страницата на РЗИ.
- Изнесена кампания в Дунавски парк на гр. Силистра за консултиране и измерване на въглероден оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобина в кръвта на желаещи граждани активни пушачи.(осъществени са 39 консултации и измервания).

- Презентации сред ученици от различни класове, педагогически и непедagogически персонал на ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ и ПГМТ „Вл.Комаров“ в гр. Силистра и ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ в с. Нова Черна по темите: „Тютюн и здраве на белите дробове“ и „Тютюнопушенето вредно или модерно“, с акценти за вредите от тютюнопушене, промените в организма на пушача, състав на тютюна и мотиви за отказване. На вниманието на средношколците беше представен филма на МЗ „Животът ни е даден“ и се проведе дискусия по темата „Тютюнопушене“. Активни и пасивни пушачи имаха възможност да им бъде измерено нивото на въглероден оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с апарат Smokerlyzer. На 30 ученици, пушачи, бяха раздадени за попълване теста на Фагерстрьом за никотинова зависимост и здравно-образователни материали по темата. Експерт извърши демонстрация с пушеца кукла „Сю“. Проведена беше викторина по темата, с цел проверка на наученото по темата.
- Информация и снимков материал от проведените мероприятия са публикувани на сайта на РЗИ-Силистра

По повод на Международния ден без тютюнопушене - 21 ноември:

- здравно-образователен материал за сайта и тематично табло в сградата на РЗИ-Силистра под мотото „Спри сега, за по-добро здраве утре“.
- мероприятия в общините Силистра, Главиница и Дулово, сред ученици от V до XII класове, педагози, медицински специалисти. Проведах се беседи, мултимедийна презентация и дискусии по темите: „Тютюнопушенето заплаха за здравето и развитието“, „Пази се и живеј“, „Рисковете за здравето, които крие тютюнопушенето“, „Ролята на влиянието и натиска, които ги кара да пропушат“ и филми на МЗ „Невидимият“ и „Животът ни е даден“. Сред учениците беше разпространена анкета с 10 въпроса на тема: „Какво е отношението ти към тютюнопушенето“ и викторина, която завърши с символични награди, осигурени от РЗИ-Силистра. Извършени бяха демонстрация с пушеца кукла „Сю“ и измерване на съдържанието на въглеродния оксид (Сppm) в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобина в кръвта на активни и пасивни пушачи с апарат Smokerlyzer. Обхванати са ученици от следните учебни заведения в област Силистра: ОУ „Иван Вазов“ гр.Силистра (152 ученици от V и VI класове), СУ „Христо Ботев“ с. Пайсиево (29 ученици от IX класове), ОУ „Васил Левски“ с. Яребица (36 ученици от VI и VII класове).

Консултативен кабинет за консултиране за отказ от тютюнопушене (ККОТ):

експерт от дирекция „Обществено здраве“ извършва информационно-методична дейност насочена към консултиране на граждани за отказ от тютюнопушене. За 2019 г. са консултирани 103 лица.

2.Злоупотреба с алкохол

Дейности през февруари –месец на трезвеността:

- здравно-образователен материал за сайта и тематично табло в сградата на РЗИ-Силистра.
- Презентации сред ученици от различни класове, педагогически персонал на ОУ „Цанко Церковски“ с. Средище, ОУ „Черноризец Храбър“ с. Кайнарджа и ОУ „Иван Вазов“ гр. Силистра по темите: „ Алкохолът-оковите на злото“, „ Алкохол, зависимости и рискове за здравето“, „Алкохолът и влиянието му при употребата в пубертетната възраст“, „Алкохолът-риск фактор за ПТП“, пред 187 ученици и 10 педагози. На вниманието им бе извършена и демонстрация с алко-очила, които пресъздават възприятия както след употреба на алкохол, както и представа за ефекта му върху човешките реакции. Обобщени и анализирани са 30 анкети, проведени по време на мероприятиято, с цел проучване употребата на алкохол и риска от това. Обобщаването им показва, че младите хора считат, че употребата на алкохол е основен рисков фактор при катастрофи с МПС, при прояви на насилие и при поведение подтикващо към престъпни действия.

- здравно-образователни мероприятия на тема „Предпазване и злоупотреба с психотропни вещества“, „Наркотици-познати или не“ и филм „42 градуса“ в СУ „Н.Й.Вапцаров“ гр. Силистра. Двадесет и пет младежи и педагози изслушаха лекции, илюстрирани с мултимедийна презентация. Интерес предизвика демонстрацията с алко- и нарко-очила.
- Разпространение на здравно-образователни материали за превенция на наркотичните вещества - съвместна инициатива на РЗИ с БЧК в ПГСУАУ „Атанас Буров“ и ПМГ „Св. Климент Охридски“. Консултирани са 150 ученици.

През 2019 г. по модула „Злоупотреба с алкохол“ бяха обхванати 314 ученици и педагози, разпространени 643 бр. ЗОМ.

3.Здравословно хранене

- По повод Европейската инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването, съвместно с НЦОЗА беше организирано и проведено измерване на ръст, телесно тегло, обиколка на талия и ханш на деца от I-ви клас в три училища на област Силистра: ОУ „Св.св. Кирил и Методий“-гр. Силистра, СУ „Васил Левски“-гр. Главиница и ОУ „Васил Левски“-с. Яребица. Обхванати са 51 деца.
- Изготвена и презентирана е темата „Здравословно хранене. Затлъстяването-новото бедствие на 21 век“ пред 106 ученици от СУ „В. Левски“ гр. Главиница, ПМГ „Св.Климент Охридски“ и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр. Силистра, педагози, медицински специалисти. Предоставена беше анкета от 12 въпроса на тема „Здравословно е разнообразното, балансирано и редовно хранене“. От проведената анкета произтече извод, че по-голяма част от учениците имат добър избор по отношение на здравословното хранене, но се нуждаят от допълнителни консултации за използване на разнообразна храна, ежедневна консумация на плодове и зеленчуци, мляко и млечни продукти, риба, намаляване на приема на мазнини и нисък прием на сол и безалкохолни напитки. Участниците имаха възможност да измерят ИТМ и съотношението на телесните мазнини с апарат HEALTH MONITOR. Разпространени са ЗОМ на теми „Десет стъпки до нормалното тегло“; „Смушение в храненето. Анорексия и булимия“.
- Презентация на тема „Здравословно хранене в детска възраст“ в ДГ „Мир“ с. Айдемир и филиал в кв. „Деленките“, сред 40 деца от III група, педагози и медицински специалист, съобразено с възрастта на децата. Разпространени са ЗОМ на тема „Здравословно хранене на деца от 3-7 г. възраст“.
- Информационен материал с препоръки за здравословно хранене на населението и тематично табло по повод *Световен ден за борба с хипертонията-17 май* и *Европейския ден за борба със затлъстяването-19 май* с послания, насочени към подобряване на храненето.
- Детска кулинарна работилница под мотото „Не яж боклуци – яж зеленчуци“, организирана от фондация „За храната“ в гр. Силистра и РЗИ Силистра, в която децата приготвиха здравословни сандвичи, като най-добрите бяха наградени. Разпространени са ЗОМ на тема „Здравословно хранене на децата от 3-7 г. възраст“.

По повод Европейския ден за здравословно хранене - 8 ноември.

- Здравно-образователен материал и тематично табло в сградата на РЗИ-Силистра;
- Съвместно мероприятие с РУО-Силистра и ДГ „Радост“-гр.Силистра, пред 26 деца и техните родители експертите представиха мултимедийна презентация на тема „Феята Здравка и децата в страната на здравословното хранене“. Беше организирана

„Вълшебна работилница за изработване на сандвичи“. За активността децата получиха грамоти и награди от РЗИ-Силистра.

- Мероприятия в подкрепа на борбата със затлъстяването, промоция на здравословното хранене, физическата активност и препоръки за здравословно хранене сред 25 възрастни хора в ДЦВХУ с. Сокол, в читалище „Христо Ботев 1940“ гр. Главиница, Пенсионерски клуб „Надежда“ гр. Дулово и „Клуб на пенсионера и инвалида №1“ гр. Силистра, пред 85 възрастни лица бяха представени темите „Хипертония-причини, симптоми и профилактика“ и „Здравословно хранене“, вкл. измерване на индекса на телесна маса и кръвно налягане. Разпространени са 151 ЗОМ на тема „Препоръки за здравословно хранене на населението в зряла възраст“.

Световната седмица на кърменето (1-7 август) беше отбелязана с няколко мероприятия:

- Тематично табло на тема „Кърменето-основата на живота“ във фойето на РЗИ-Силистра;
- Тематично подготвени брошури „Кърменето е най-доброто. Защо?“ и „Масаж и гимнастика на детето до 1 година“;
- В кметство с. Калипетрово и читалище „Пробуда“ в с. Яребица се проведе среща с 32 млади майки и бременни жени. Инициативата се организира от РЗИ-Силистра с участието на здравния медиатор от община Силистра. Участниците имаха възможността да се запознаят с темите „Кърменето най-здравословния старт в живота“, „Храненето на кърмещата майка“, както и да изгледат филма „Гърдата е най-доброто...“. Участничките в събитието споделиха опита си в кърменето и получиха здравно-образователни материали.
- Поради проявен интерес присъстващите бяха запознати още с имунизационния календар за новородените, както и с възможността от ваксинална профилактика срещу рак на маточната шийка при момичета на 12-13 годишна възраст, в изпълнение на Националната програма за първична профилактика на рака на маточната шийка. Проведена беше анкета с цел проучване нагласите на населението към имунизациите.

През 2019 г. по модула „Хранене“ бяха разпространени 888 бр. ЗОМ и са обхванати 424 ученици, деца и хора от третата възраст.

4.Физическа активност

10-май – Световен ден за движение за здраве и 16 май – Ден на българския спорт:

- Под мотото: „Движението-това е здраве“ е проведен спортен празник сред 25 деца от ДГ „Ян Бибиян“ в гр.Силистра с много спортни игри, грамоти и награди от РЗИ–Силистра.
- Образователен, информационен и снимков материал на сайта на РЗИ-Силистра.
- разпространени ЗОМ на тема „Пирамида на физическата активност“.

27-септември – Европейски ден на спорта в училище:

- Експерти от РЗИ, ученици и преподаватели от НУ „Светлина“ в с. Поройно, община Дулово казахме „ДА“ на спорта като здравословен начин на живот. В проявата се включиха 40 ученици в шест спортни игри, организирани и проведени от РЗИ - Силистра. Спортния празник по традиция завърши с българско хоро. Разпространени са ЗОМ на тема „Пирамида на физическата активност“.
- Мероприятие под наслов „Да спортуваме заедно“ в ДГ „Здравец“ в с. Яребица, община Дулово, в което взеха участие 20 деца и педагози в шест спортни игри. Гости на мероприятиято бяха 12 родители, които получиха здравно-образователни материали на тема „ Препоръки за повишаване на физическата активност“.
- Информационен и снимков материал на сайта на РЗИ-Силистра.

През 2019 г. по модула „Физическа активност“ бяха обхванати 97 ученици, деца, родители и педагози, раздадени бяха 107 ЗОМ.

II.ДЕЙНОСТИ ПО ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОСТЕОПОРОЗАТА (205)

Във връзка със Световният ден без остеопороза (20 октомври) под мотото „Това е остеопорозата: За да я спрем трябва да я познаваме!“ експерти от РЗИ-Силистра проведоха:

- Беседи по темите „Профилактика на остеопорозата“; „Хранене и остеопороза“; „Как диетата, начинът на живот и наследствеността влияят върху развитието на костите“ в Клуб на пенсионера и инвалида гр.Силистра и НЧ „Христо Ботев 1940“ гр. Главиница, пред 38 възрастни лица.
- Здравно-информационен материал за сайта на РЗИ-Силистра;
- Съвместно с Асоциация на жените, РЗИ-Силистра организира измерване на костна плътност. Възползваха се 85 лица от община Силистра. Желаетелите да се изследват имаха възможност да изслушат и беседа на тема „Познавате ли признаците на остеопорозата? Определете личния си риск“.
- Здравно-информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра за социалната и здравна значимост на остеопорозата, за рисковите фактори.
- Тематично табло във фойето на РЗИ-Силистра.

III.ДЕЙНОСТИ ПО ОКОЛНА СРЕДА И ЗДРАВЕ

- Експерт от дирекция „ОЗ“ изготви презентация на тема „ВОДАТА – основа на живота и доброто здраве“. Във връзка с Деня на водата (22 март) темата беше презентирана пред 56 ученици, 7 педагози от ПГС „Пеньо Пенев“ гр. Силистра и ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Брадвари. Учениците бяха запознати с видовете замърсители на водата, възможни заболявания при ползване на замърсени води, как да опазим водните ресурси, последиците върху здравето на хората и поражения върху околната среда.
- Беседа по повод Световния ден на земята (22 април) в ОУ „Васил Левски“ с. Яребица сред 17 ученици на тема „Земята - да я опазим днес“ с дискусия как да опазим околната среда и нашето здраве. Разпространена брошура на тема „Човекът и неговата жизнена среда“.
- Тематично табло в сградата на РЗИ-Силистра.

IV.ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНА ЗДРАВНА СТРАТЕГИЯ ЗА ЛИЦА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ, ПРИНАДЛЕЖАЩИ КЪМ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (206)

През 2019г. експертите по ПБПЗ оказаха организационно-методична помощ и реализираха разнообразни дейности по здравната стратегия за лица в неравностойно положение, които бяха организирани Във връзка с традиционните дни, свързани със здравето.

- **Световен ден за борба с туберкулозата (24 март):** Здравно-образователни мероприятия сред 40 лица в НЧ „Светлина“-с. Бистра, община Алфатар и НЧ „Бачо Киро“-с. Искра, общ.Ситово и сред 39 ученици от ОУ „Стефан Караджа“-с. Искра на тема: „Туберкулозна инфекция“ и „Туберкулозата – рискови фактори и предпазване“. Кампанията повиши здравната информираност на присъствалите.
- **Ваканция без риск** - беседа, прожекция на филм и викторина на тема ХИВ/СПИН сред 20 ученици от Социално педагогически интернат с. Варненци, общ.Тутракан.
- **Световен ден за борба с тютюнопушенето:** беседи сред 101 ученици и педагогически персонал от ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Нова Черна, общ.Тутракан, ОУ „Цанко Церковски“ с. Средище, общ.Кайнарджа, ОУ „Св.св. Кирил и Методий“ с. Яребица, общ.Дулово и СУ „Христо Ботев“ с. Паисиево, общ.Дулово на тема „Тютюнопушенето заплаха за здравето и развитието“, „Тютюн и здраве на белите дробове“ и „Пази се и живей“. Представени бяха филмите „Животът ни е даден“ и „Невидимият“, както и викторина по темите. Активните пушачи сред педагогическия персонал и учениците имаха възможност за измерване нивото на въглеродния оксид в

издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с апарат SmokerLyzer, както и демонстрация с пушеца кукла „СЮ“.

- Темата **„Алкохол, зависимости и рискове за здравето“** беше представена с беседа и филм сред 35 ученици, 2 педагози от ОУ „Черноризец Храбър“-с. Кайнарджа, общ.Кайнарджа.
- **Лятната АНТИСПИН информационна кампания** (от 15 август -15 септември) със здравно-образователни беседи и възможност за безплатно изследване за ХИВ с бърз тест в с. Йорданово, с.Бистра, с. Калипетрово. От изследваните 72 лица (24 мъже и 48 жени) не са установени положителни резултати.
- **Разяснителни кампании по Националния имунизационен календар на РБ**, вкл. за ваксинацията срещу рак на маточната шийка на 12-13 год.момичета. Съвместно със здравния медиатор на община Силистра на ромското население беше разяснена необходимостта от ваксиниране на децата със задължителни имунизации. В селата Голеш и Давидово, общ.Кайнарджа беше проведена и имунизационна кампания, с участие на здравни инспектори от ДНЗБ, за да се подпомогне ОПЛ с обхвата на деца с нередовен имунизационен статус, по отношение на морбили. Имунизирани са 30 деца.
- **Анкета насочена към проучване на нагласите на населението спрямо провеждане на имунизации** – проведе се през м. август сред 600 лица (300 жени и 300 мъже), в три възрастови групи (от 18 до 29 г., от 30 до 64 г. и от 65 до 85 г.).
- Акушеро-гинекологични профилактични прегледи с мобилен АГ-кабинет в 15 населени места на област Силистра с налично ромско население. Извършени са 504 прегледа от квалифицирани лекари-специалисти по АГ от МБАЛ-Тутракан. Проведена е разяснителна кампания за значението на профилактичните прегледи.
- **Европейската седмица за изследване за ХИВ и Хепатити** свързана със Световен ден за борба срещу СПИН предостави възможност за безплатни изследвания на 98 лица в 8 населени места от общините Дулово, Главиница и Ситово. Разпространени са ЗОМ и презервативи.
- Здравно-образователни беседи сред 52 ученици в учебни заведения в община Дулово (СУ „Христо Ботев“-с. Паисиево) и община Силистра (ПЗГ„Добруджа“) по теми свързани с полово предавани болести и ХИВ/СПИН под мотото „Промените се правят от общности!“.
- **Световен ден за борба с тютюнопушенето**: под мотото „Спри сега за по-добро здраве утре“ е проведена лекция сред 29 ученици и педагогически персонал от СУ „Христо Ботев“с. Паисиево на теми „Рисковете за здравето които крие тютюнопушенето“, „Пази се и живей“ и филма „Животът ни е даден“. Активните пушачи сред педагогическия персонал и учениците имаха възможност за измерване нивото на въглеродния оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с апарат SmokerLyzer, както и за демонстрация с пушеца кукла „Сю“.

През 2019 г. по Националната здравна стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства бяха разпространени 1263 бр. ЗОМ и 1560 бр. презервативи. Преиздадени бяха 2 бр. брошури в тираж по 500 бр. на теми: „Полово предавани болести“ и „Какво знаеш за туберкулозата? Туберкулозата е лечима“.

УДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ХИВ/СПИН И СЕКСУАЛНО ПРЕДАВАНИ ИНФЕКЦИИ (СПИ) (2016-2020 г.) (207)

Основните дейности по програмата бяха насочени към ученици, медицински специалисти, педагози, роми и др., чрез организиране и провеждане на четири кампании през годината, при които бяха обхванати 520 лица в обхвата на следните мероприятия:

14 февруари – първи етап на Националната АНТИСПИН кампания 2019г.

- Здравно-образователни лекции с ученици от ПГМТ „Вл. Комаров“ и СУ „Н.Й.Вапцаров“ в гр. Силистра с цел превенция на полово предавани болести. Учениците имаха възможност да изслушат лекциите „Болести предавани по полов път - да се предпазим, а не да се лекуваме“. Обучението повиши здравната информираност на 73 ученика по темата за ХИВ/СПИН (заразяване, предаване, начини на заразяване и как може да се предпазим и изследваме).
- Информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра и тематично табло по темата във фойето на РЗИ.

Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН – 19 май 2019г. - реализирани са дейности под мотото на анти-СПИН кампанията „Узнай своя статус“:

- Информационен материал на сайта на РЗИ и тематично табло по темата.
- Разпространение на ЗОМ и презервативи в централната част на гр. Силистра и в ПМГ „Св.Климент Охридски“ гр.Силистра.

Национална лятна Анти-СПИН кампания:

- Работни и обучителни срещи с представители на младежки БЧК и Превантивен информационен център (ПИЦ)-гр. Силистра, на които бяха обсъждани съвместни инициативи;
- Информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра и тематично табло във фойето на РЗИ по повод на предстоящата лятна АнтиСпин кампания под наслов „Узнай своя статус“;
- „Дни на отворени врати“ в периода от 9-13 септември за всички граждани и гости на област Силистра, за безплатна консултация и изследване с бърз тест за ХИВ в лабораторията на РЗИ-Силистра;
- Бърз и безплатен тест за ХИВ/СПИН в рамките на лятната анти-СПИН кампания на желаещи от населени места в област Силистра в периода от 13 август до 5 септември в гр.Силистра, гр. Дулово, с. Йорданово, с. Калипетрово и с. Бистра. От доброволното и анонимно изследване се възползваха 154 граждани, не са устоновени положителни резултати.
- На всички участници бяха предоставени ЗОМ, презервативи и важни съвети за предпазване от сексуално преносими инфекции.
- Информационен материал за сайта на РЗИ-Силистра, относно обхвата на проведената лятна анти-СПИН кампания. Статистически обработени 154 амбулаторни листа за лицата с проведени изследвания за ХИВ/СПИН.

Европейска седмица за изследването на ХИВ (23-30.11.2018г.) и Световен ден за борба с ХИВ/СПИН – 1-ви декември 2019г.:

- Здравно-информационен материал под мотото: „Промените се правят от общности“ на сайта на РЗИ-Силистра. Проведени беседи с мултимедийни презентации на теми: „Превенцията е вярна посока. Бъди информиран!“; „Болести предавани по полов път - да се предпазим, а не да се лекуваме“ и представен филм „Ти гониш“ в СУ „Христо Ботев“ с. Паисиево, общ.Дулово и ПЗГ „Добруджа“ гр. Силистра пред 57 ученици от IX и X класове и 6 педагози. С учениците бяха дискутирани теми свързани с рисков сексуално поведение и употреба на презервативи.
- Тематично табло на тема „Промените се правят от общности“ във фойето на РЗИ-Силистра.
- „Дни на отворени врати за превенцията на ХИВ“ в РЗИ-Силистра през периода 3-6 декември 2019г. с предоставена безплатна възможност за анонимно и доброволно

консултиране и тестване за ХИВ, от която се възползваха 8 лица (4 жени и 4 мъже).

- Разпространение на ЗОМ и презервативи в централната част на гр. Силистра, обхванати са 60 лица.
- Проведени са 106 безплатни, анонимни изследвания с бърз тест на лица, юноши навършили 16год. възраст и педагогически персонал, пожелали да узнаят своя ХИВ статус. Разпространени 230 бр. ЗОМ и 743 бр. презервативи. Обобщени са 106 бр. амбулаторни листи от проведените изследвания с бърз тест. От изследваните лица не са открити ХИВ позитивни.

VI.ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ТУБЕРКУЛОЗАТА (208)

Във връзка с Националната програма за превенция и контрол на туберкулозата в Република България и **Световния ден за борба с туберкулозата (24 март)** бяха реализирани инициативи под надслов „Време е: за свят без туберкулоза“. Темата на мотото фокусира поемането на ангажимент за контрол върху разпространението на туберкулозата на всички нива и с участието на различни кадри с административна и здравна ангажираност, от кметовете на населени места и общини, управителите на лечебни заведения, до хората засегнати от туберкулоза. Здравно-образователните мероприятия включват:

- Здравно-образователен материал за сайта на РЗИ-Силистра със заглавие „24 март– Световен ден за борба с туберкулозата“, в който са поместени епидемиологични данни за заболяемостта от туберкулоза в област Силистра от 2004 г. до 2018г.;
- Тематично табло под мотото „Време е: за свят без туберкулоза ” във фоайето на РЗИ-Силистра;
- Разпространение на листовките на МЗ: „Всеки може да се зарази, но туберкулозата е лечима, ако се открие навреме!“, „Какво знаеш за туберкулозата?“, „Какво значи да си инфектиран с туберкулоза?“;
- Здравно-информационната беседа в НЧ „Светлина“ с. Бистра, община Алфатар, НЧ „Бачо Киро“ с. Искра, общ.Ситово и в ПГС „Пеньо Пенев“ гр. Силистра, по време на която 40 лица и 69 ученици от VI до IX класове бяха обучавани по въпросите на Туберкулозата-рискови фактори, заразяване и профилактика. Мероприятията завършиха с дискусии по темите и въпросник за анкетно проучване за туберкулозата. Кампанията повиши здравната информираност за туберкулозата сред колективи от читалища, като в хода на трите информационни събития ученици, преподаватели и лица бяха запознати с начините на заразяване, признаци на заболяването и дейности по профилактика на туберкулозата. В трите информационни събития бяха разпространени 156 ЗОМ за профилактиката на заболяването.

VII.ДЕЙНОСТИ ПО НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРОФИЛАКТИКА НА ОРАЛНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРИ ДЕЦА ОТ 0 ДО 18 ГОД. ВЪЗРАСТ В РЪБЪЛГАРИЯ 2015-2020 г. (209)

- Образователна беседа в ДГ „Мир“ кв. Деленките (пред 45 деца на 5-6 г. възраст и педагогическия персонал) по темата „Здрави зъбки и зъбна хигиена“. По разглежданата тема са предоставени здравно-образователни материали.
- Здравно-информационен материал на сайта на РЗИ-Силистра във връзка с кампанията по силанизиране на зъбките на деца от 5 до 8 г. възраст.

По данни на регионалния координатор през 2019г. в област Силистра по програмата са обхванати 305 деца на 5-9 годишна възраст от общините: Силистра, Кайнарджа, Дулово и Тутракан с общ брой 1145 силанизирани зъбки.

VIII.ДРУГИ ДЕЙНОСТИ:

Извън дейностите по национални програми са проведени:

- Мероприятия за подобряване на *сексуалното и репродуктивно здраве* с беседата „Какво (не)знам за пубертета“, проведена в ОУ „Цанко Церковски“-с. Средище, общ.Кайнарджа. На 19 ученици от V-ти клас бяха представени презентации „Как започва пубертетът?“, „Настъпващите физически и психологически промени“, „Женска и мъжка полова система“, „Някои факти за нарушен менстуарален цикъл и продукти за хигиена при жената“. Представена беше брошура в 37 екземпляра на тема „Ще станем жени и мъже“.
- Беседи в НУ „Светлина“ с. Поройно, СУ „Васил Левски“ гр. Главиница и ОУ „Д-р Петър Берон“ с. Чернолик пред 159 ученици от VI- X клас и 6 педагози по темата „*Гръбначни изкривявания при деца и ученици*“. Присъстващите бяха запознати с видовете гръбначни изкривявания (сколиоза, кифоза, лордоза) и за възможната профилактика на гръбначните изкривявания, правилната телесна стойка, неблагоприятните фактори от външна среда, профилактичните мероприятия в дома, в детските и учебни заведения. Разпространени са 159 брошури на тема „Правилната стойка е във вашите ръце“. По темата с гръбначните изкривявания здравните власти оставаме длъжници на децата, тъй като са слабо застъпени профилактичните и рехабилитационни мероприятия в учебната среда.

Необходими са специално насочени програми, финансирани от делегираните бюджети на общините за училищно здравеопазване, ръководени от медицинските специалисти от здравните кабинети в училищата, осъществявани от рехабилитатори.

- **Ден на родилната помощ - 21 януари**

Информационен материал на сайта на РЗИ и тематично табло в сградата.

- **Световния за борба с рака - 4 февруари**

-Информационен материал на сайта на РЗИ и тематично табло в сградата на РЗИ-Силистра;
-В ППТ „Евлогий Георгиев“ гр Силистра се проведе лекция на тема „Рак на гърдата“ сред 36 ученици и педагози. Разпространени 41 бр. ЗОМ на тема „Как да се предпазим от рака на гърдата. Изразена беше съпричастност със символа на деня (розова панделка).

- **Ден без асансьори -24 април**

Експертите изготвиха и разпространиха 25 бр. брошури в жилищни и обществени сгради.

- **Световен ден за борба с хипертонията- 17 май**

На сайта на РЗИ е публикуван здравно-информационен материал, а във файла е оформено тематично табло за превенция на хипертонията, ограничаване на тютюнопушенето и подобряване на храненето с информационни материали предоставени от МЗ.

- **Световен ден на околната среда - 5 юни**

Тематично табло в сградата на РЗИ под мотото: „Да победим замърсяването с пластмаси.“

- **Еньовден (ден на билките) - 24 юни**

В сградата на РЗИ е оформено е табло по темата.

- **Международен ден за борба с наркоманиите -26 юни**

„Първо слушай!“ е мотото на Международния ден за борба със злоупотребата с наркотични вещества. Инициативата е за увеличаване на подкрепата за превенция на употребата на наркотици. РЗИ-Силистра съвместно с доброволци на младежката структура на БЧК проведе здравно-информационна кампания в училища и централната част на гр. Силистра, разпространени бяха здравно-информационни материали с цел превенция на зависимостите. Публикуван е здравно-информационен материал на сайта на РЗИ и е оформено тематично табло в сградата на РЗИ.

IX.ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧНА ДЕЙНОСТ

- През 2019 г. беше оказана ОМП на 60 медицински специалисти от здравните кабинети в детски и учебни заведения, насочена към планиране и отчитане на дейността по промоция и превенция на здравето на децата и учениците, анализ на данните от профилактичните прегледи, работа по Национални програми и здравно-образователни дейности. Обхванати са 65 лица от детски градини, училища и специализирани заведения за социални услуги за деца и възрастни.;

- Обучителен семинар с 52 медицински специалисти от здравните кабинети на детските и учебни заведения в област Силистра. На срещата бяха представени следните теми:
 - Имунизационен календар на РБългария;
 - Ваксинация срещу рак на маточната шийка;
 - Здравословно хранене на деца и ученици и изготвяне на седмични менюта;
 - Анализ на здравословното състояние на деца и ученици за учебната 2018-2019г.;
 - Акценти по Националната програма за хронични незаразни болести 2014-2020 г.;
 - Нормативни документи и мерки от страна на медицинските специалисти при установяване на домашно и друг вид насилие на деца.

На участниците в обучителния семинар са предоставени 942 бр. ЗОМ.

В края на обучението медицинските специалисти споделиха проблемите, които срещат в началото на всяка учебна година при получаване от личния лекар на талоните за здравното и имунизационно състояние на всяко дете и ученик.

Медицинските специалисти получиха образователни материали по актуални здравни теми.

- Проведени три планови семинара със служители от дирекция „Обществено здраве“ на теми: „Стрес на работното място“, „Рак на маточната шийка“ и „Фактори на здравето – шум, вибрации в околната среда“;
- Експерт от РЗИ-Силистра провежда ежемесечен мониторинг на процеса на обучение на персонала и супервизия по проект „Патронажна грижа“. През 2019 г. са извършени 4 проверки в общините гр. Главиница и гр. Силистра. За целта са изготвени и изпратени в МЗ доклади и времеви графици;
- Дейности по Национална кампания в подкрепа на донорството и трансплантацията „Да заживот“, бяха насочени към предоставяне на максимално ясна и подробна информация, какво представлява донорството на органи, как може да се случи. РЗИ-Силистра, съвместно с младежката структура на БЧК разпространиха 200 бр. донорски карти на територията на общините Силистра, Ситово, Тутракан и Главиница.

Х.УЧАСТИЕ В КОМИСИИ, СЪВЕТИ И ОБУЧЕНИЯ

- Общински консултативен съвет по въпросите на младежта (общ.Силистра).
- Общински съвет за сътрудничество по етническите и интеграционни въпроси (общ.Силистра).
- Общинска комисия за детето за работа по Общинската програма за закрила на детето (общ.Силистра).
- Областен съвет по безопасност на пътното движение (Областна адм.Силистра)
- Обучение за работа със системата за мониторинг, оценка и контрол за изпълнение на Националната стратегия на РБ за интегриране на ромите 2012-2020 г.
- Обучение в НЦОЗА на тема „Политики, стратегии и добри практики за превенция на поведенческите фактори на риска за възникване на хронични незаразни болести“.
- Обучение във връзка с провеждане на четвърто Национално проучване за оценка разпространението на свръхтегло, затлъстяване и факторите на семейна и училищна среда при деца от първи клас.
- Обучение по проект „Патронажна грижа на възрастни лица и лица с увреждания“.
- Обучителен семинар, организиран от МЗ по Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014-2020 г.
- Семинар за медицински специалисти от Консултативните кабинети за отказ от тютюнопушене, организиран от МЗ и НЦОЗА.

ЛАБОРАТОРНИ ДЕЙНОСТИ

Дейността на РЗИ-Силистра по държавния здравен контрол изисква обективизиране с лабораторни изследвания на фактори на средата, имащи значение за здравето на човека. В тази връзка извършваме планов мониторинг по химични, микробиологични и радиологични

показатели на питейни води от централно и ведомствено водоснабдяване, от местни водоизточници и на води от плувни басейни. Бутилирани води и козметични продукти също подлежат на лабораторни анализи по химични и микробиологични показатели. Тъй като, поради липса на лабораторни и медицински кадри, лабораториите в РЗИ-Силистра преустановиха дейност тези лабораторните анализи се извършваха по договор от РЗИ-Шумен, РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна.

За обективизиране на държавния здравен контрол на фризьорски, бръснарски и козметични салони в РЗИ-Силистра извършваме анализ на проби от биоциди и дезинфекционни разтвори за съдържание на АДВ.

За изготвяне на шумовата характеристика на гр.Силистра осъществяваме измерване на транспортен шум с наши средства и служители, по съгласувана от ГДЗИ Програма.

При необходимост от контрол на микроклимат по жалби и сигнали за средата в учебни заведения, извършваме измервания с наши средства и служители.

ОК от вида А при РЗИ-Силистра беше с валидна акредитация до 31.01.2019г. и предвид кадровия дефицит преустанови процедура по преакредитация и върна издадения сертификат на БСА, след изтичане на срока валидност. След информиране на МЗ и постигната подкрепа пробите за анализ бяха насочвани към РЗИ-Шумен, РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна, както следва:

- РЗИ-Шумен – контрол на питейни води от централно водоснабдяване по показатели на постоянния мониторинг (само за м.февруари 2019г.);

- РЗИ-Добрич – контрол на питейни води от централно водоснабдяване по показатели на постоянния мониторинг, ведомствени водоизточници, гравитачни чешми и контрол на води от басейни (за периода март-ноември 2019г.);

- РЗИ-Варна - контрол на питейни води от централно водоснабдяване по показатели на периодичния мониторинг, контрол на козметични продукти, контрол на лечебни заведения и серологични изследвания за ХИВ, хепатит Б, хепатит С и Сифилис (за цялата 2019г.).

По указание и разпределение от МЗ мониторинга на питейни води по радиологични показатели се извършва в РЗИ-Русе.

За нуждите на противоепидемичния контрол в лечебни заведения, в изпълнение изискванията на МС за превенция и контрол на ВБИ се планира и осъществява контрол за качеството на дезинфекции и за стерилност, като взетите проби се изследват в РЗИ-Добрич. В РЗИ-Силистра изпълняваме само биологичен контрол на стерилизационна апаратура с пара под налягане, като инкубираме в термостат на 62⁰С на биологични проби натоварени със спороносни микроорганизми, престояли в автоклав за времето на времетраене на цикъла на стерилизация на материали и консумативи.

Дейностите включващи лабораторен контрол на проби се осъществява на база годишен план, разчетен по тримесечия и месеци, разработен в съответствие с указанията на МЗ.

Пробонабирането се извършва от здравните инспектори. За логистиката отговарят главния секретар, който осигурява необходимите консумативи за пробонабиране, както и експерт-физик от ДОЗ и главен-енспектор от ДНЗБ, които следят за изпълнение на планирания обем проби и показатели. ДАПФСО под ръководството на главния секретар изпълнява заявки и доставки на материали, консумативи, реактиви и хранителни среди за РЗИ-Добрич и РЗИ-Варна, които по силата на сключени договори извършват лабораторни изследвания по химични и микробиологични показатели, по плана на РЗИ-Силистра, които нямаме кадрови капацитет да изпълним.

Дейността по пробонабиране и доставяне на пробите се обезпечавя с транспорт, за да се осигури доставка на пробите в деня на пробовземане.

Взетите по плана за 2019г. проби по ДЗК са групирани по направления, както следва:

- **козметични продукти** – само за целите на ДЗК 40 проби, от които 6 - за тежки метали (всички анализи са извършени в РЗИ Варна);
- **питейни води:**

- 166 проби по показатели на постоянния мониторинг на водите за питейно-битови цели от централно водоснабдяване за целите на ДЗК (18 проби са изследвани в РЗИ Шумен и 148 - в РЗИ Добрич);
- 58 проби по показатели на периодичния мониторинг на водите за питейно-битови цели от централно водоснабдяване за целите на ДЗК (52 проби са изследвани по микробиологични и химични показатели в РЗИ Варна и 6 проби по радиологични показатели - в РЗИ Русе);
- 8 бр. проби на питейни води от ведомствени водоизточници по микробиологични и химични показатели (изследвани в РЗИ Добрич);
- 40 бр. проби на питейни води от местни водоизточници по микробиологични и химични показатели (изследвани в РЗИ Добрич);
- **води от плувни басейни** (2 закрити и 10 сезонни) – 28 проби изследвани по микробиологични и химични показатели за целите на ДЗК (изследвани в РЗИ Добрич);
- **бутилирани води** - 15 проби, изследвани по микробиологични показатели и 9 проби по химични показатели (изследвани в РЗИ Варна);
- **биоциди и разтвори за дезинфекция** – само за целите на ДЗК 202 проби (анализите за АДВ са извършени в РЗИ Силистра);
- **проби от външна среда в лечебни заведения** за контрол на дезинфекции и за стерилност – 1073 проби (изследвани в РЗИ Добрич);
- **периаанални проби за паразитологичен контрол** на деца в детски заведения – 1105 (извършени в РЗИ Силистра от лаборант на граждански договор).
- **нейонизиращи лъчения** – 108 планови измервания по ДЗК (извършени от екип на РЗИ Русе);
- **шум** – 90 планови измервания по ДЗК (извършени от РЗИ Силистра);
- **микроклимат** – 4 насочени измервания по ДЗК на температура в учебно заведение;

В изпълнение на планираните и взети проби през 2019г. са извършени 5750 физико-химични, микробиологични, паразитологични анализи и физични измервания.

Резултатите от извършените лабораторни анализи показват:

По постоянния мониторинг на питейни води:

- *води от централно водоснабдяване* - от 166 проби води, изследвани по микробиологични и химични показатели, отклонения са показали 6 проби по показатели нитрати, коли форми и ешерихия коли. Извършени са 942 изследвания по физико-химични и микробиологични показатели, с 934 отговарящи на нормативните изисквания (99,2%);
- *води от ведомствено водоснабдяване* – при 4 ведомствени водоизточника и взети 8 проби води предназначени за питейно-битови цели, отклонение е показал 1 проба по показатели коли форми и ешерихия коли. Извършени са 42 изследвания по физико-химични и микробиологични показатели, с 40 отговарящи на нормативните изисквания (95,2%);
- *води от местни водоизточници*, които се ползват от населението за питейно-битови цели – от 40 взети проби, отклонения са показали 17 от тях по показатели нитрати, коли форми, ешерихия коли и микробно число. Извършени са 197 изследвания по физико-химични показатели и микробиологични показатели, със 191 отговарящи на нормативните изисквания (96,9%);

По периодичния мониторинг на питейни води:

- *води от централно водоснабдяване по химични и микробиологични показатели* – от 52

взети проби отклонение са показали 3 от тях, по показатели нитрати и остатъчен хлор. Извършени са 1417 изследвания по микробиологични и физико-химични показатели, с 1413 отговарящи на нормативните изисквания (99,7%).

- *води от централно водоснабдяване по радиологични показатели* – от 6 взети проби изследвани в РЗИ Русе, не са установени отклонения от нормативните изисквания.

По контрола на водите от плавни басейни:

По държавния здравен контрол през 2019 г. са взети 28 проби от 12 плавни басейни (10 открити и 2 закрити), като отклонения са установени при 9 от тях по показатели: окисляемост, амоняк, нитрити, общ коли титър, микробно число, ешерихия коли титър, стафиликоков титър. В РЗИ-Добрич са извършени 155 физико-химични и микробиологични изследвания, като 142 (91,6%) отговарят на санитарно-хигиенните изисквания.

По контрола на продукти и стоки със значение за здравето на човека:

През 2019 г. са взети 24 проби бутилирани води (8 от натурални минерални води, 5 от бутилирани изворни води и 11 от бутилирани трапезни води). В РЗИ-Варна са извършени 420 анализа по физико-химични и микробиологични показатели. Отклонения от нормативните изисквания не са констатирани.

По контрола на козметични продукти:

За обективизиране дейността по държавния здравен контрол на козметични продукти през 2019 г. са взети 40 проби от козметични продукти за анализ по микробиологични и химични показатели, в т.ч. и тежки метали.

Извършени са 145 изследвания в РЗИ Варна, несъответствия не са констатирани.

По контрола на биоциди и разтвори за дезинфекция

За обективизиране на дейността по държавния здравен контрол в обекти с обществено предназначение (детски, учебни, лечебни, фризьорски, бръснарски и козметични салони) през 2019г. са взети 101 проби от биоциди и 101 проби от дезинфекционни разтвори. Извършени са 202 изследвания за определяне съдържанието на АДВ. Несъответствия са установени при 49 проби от биоциди (48,5%) и при 26 проби от дезинфекционни разтвори (25,7%).

По национална система за мониторинг на шума в околната среда през 2019 г. бяха извършени 90 измервания на дневното шумово ниво в определените 15 контролни пункта в гр.Силистра (пунктовете с интензивен автомобилен трафик, пунктове в зоните за учебна и лечебна дейност, пунктове в зоната за обществен и индивидуален отдих и пунктове в жилищните зони). Резултатите от измерванията показаха превишение на граничните стойности на шума. Данните са подробно представени в т.V. Проучвания, анализи и оценки (подточка 1.3.Шум).

Дейността по държавния здравен контрол на шума от локални източници в урбанизирани зони, свързана с получени сигнали за шум включва работа по 4 сигнала през 2019г.:

- В РЗИ Силистра беше препратен сигнал от кметство с. Калипетрово, от живущи на улиците Перушица, Радецки, Одеса и Руен във връзка с шум от съоръжения и изхвърляне на отпадъци от фирма „Органик ленд корпорейшън“. Съгласно Закона за защита от шума в околната среда и регламентираните правомощия на кметовете по общини или упълномощените от тях лица по отношение контрола на шума, следваше да бъде създадена организация от администрацията на община Силистра по жалбата. На този етап жалбата е без последващи действия от страна на РЗИ, тъй като общинска администрация не потърси съдействие от РЗИ за измерване нивата на шума в жилището на жалбоподателя и в жилищната зона около източника на шум.

- От МЗ чрез Дирекция „Национална система 112“ на МВР, беше препратен сигнал, свързан със създаване на акустичен дискомфорт от Клуб бар „Приятели“ на ул. „Васил Левски“ № 8, гр Силистра. При извършената проверка на 21.01.2019 г., се установи, че работното време на обекта е от 07,00 до 24,00 часа, съгласно Заповед на община Силистра. Денят, за който е подаден сигнала (22.12.2018 г. около 22,57 часа), се е провеждало мероприятие на фен клуб ЦСКА и случаят е инцидентен, а не системен.
- В РЗИ-Силистра постъпи препратен сигнал до Администрацията на Министерски съвет от гражданин, живущ в гр. Силистра, ул. Добрич 147, относно шума от трафика на тежкотоварни автомобили, преминаващи през гр. Силистра и ГКПП-Силистра в посока към РРумъния. В обхвата на трасето на републикански път I-7, част от международен коридор свързващ Турция и Румъния, са разположени 3 контролни пункта (КП на ул. Добрич 111, КП на ул. Седми септември Хипермаркет ЛИДЛ, КП на ул. Дръстър 35 ГКПП Силистра-Кълъраш), които са включени в Програмата за мониторинг на шума от транспортни средства в гр.Силистра, предвид транспортната схема на път I-7 и тежкотоварния трафик през гр. Силистра. Измерваните стойности на шум в тези КП по Програмата за мониторинг на шума в гр.Силистра показват превишаване на граничните стойности на нивата на шума за жилищни зони, съгласно Наредба № 6 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, (обн. ДВ бр. 58 от 2006 г.) По-високите шумови нива се генерират от двигателите на тирове и от агрегатите на хладилни камиони. В района на ГКПП Силистра-Кълъраш има монтиран светофар за пропускане на тирове за изходен контрол, но той не е синхронизиран с разположения в началото на града светофар и на практика пропускането на тирове, чакащи в началото на града, се извършва от дежурни патрулни полицаи, поддържащи телефонна връзка със служителите на ГКПП-Силистра. В тази връзка препоръчахме на Община Силистра, съвместно с РПУ Силистра, да регулира пропускателния режим на тирове на входната точка на града, за да не се формира колона от чакащи тирове по улиците на гр. Силистра.
- По постъпил сигнал и заявление за измерване на проникващ шум от трафика на тежкотоварни автомобили, преминаващи през ГКПП-Силистра за РРумъния, беше извършено измерване на нивото на шума през вечерния и нощния период от време в жилищна стая на ул. Дръстър № 35 в гр. Силистра (жищна сграда непосредствено преди ГКПП-Силистра). Измерените стойности на средното еквивалентно ниво на шума през вечерния и нощния период от време значително превишават граничните стойности съгласно горесцитираната Наредба № 6. За вечерния период от време е измерено средно еквивалентно ниво на шума 41,0 dB(A) при гранична стойност 35,0 dB(A), а за нощния период – 43,0 dB(A), при гранична стойност 30,0 dB(A).

НАСОКИ ЗА РАБОТА НА РЗИ ПРЕЗ 2020 ГОДИНА

1. Провеждане на ефективен здравен контрол на обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда, надзора на заразните болести и опазване на общественото здраве.
2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.
3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС, мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.
4. Предоставяне на своевременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол.
5. Дейности по национални програми и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.) и факторите на риска в жизнената среда.

6. Анализ на демографските показатели и здравето състояние на населението, оценка на зависимостта им от факторите на жизнената среда и начина на живот.
7. Разширяване на инициативите за промоция на здраве, повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот.
8. Провеждане на активен епидемиологичен надзор над заразните заболявания, ефективен контрол на протоепидемичния режим на работа в лечебните заведения и контрол върху качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация.
9. Осъществяване на ефективна система за опазване на страната от внос на заразни болести, укрепване капацитета на звената за граничен здравен контрол и изпълнение на изискванията, залегнали в Международните здравни правила.
10. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск чрез създаване и поддържане на механизми за своевременно и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т. ч. биотероризъм.
11. Дейности по Националния план за готовност при грипна пандемия, сезонни грипни епидемии.
12. Постигане на висок обхват при изпълнение на Имунизационния календар на РБългария, планиране и отчитане на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.
13. Ефективна координация на РЗИ с МЗ, лечебните заведения в областта, националните центрове по проблемите на общественото здраве, неправителствени организации и др. при изпълнение на дейностите по превенция и контрол на заразните заболявания.
14. Ефективна координация на РЗИ с другите регионални структури на държавната власт при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, надзора на заразните болести и по профилактика на болестите и промоция на здраве
15. Експертно и методично участие в действащите на регионално ниво комисии и съвети по определени здравни проблеми.
16. Повишаване на квалификацията на кадрите в РЗИ.
17. Анализирание на потребностите от човешки ресурси в областта на здравеопазването, планиране и координиране дейностите по провеждане на следдипломно обучение в системата на здравеопазването.
18. Подобряване на качеството на медицинското обслужване на населението в областта, чрез осъществяване на ефективен контрол на лечебните заведения по спазване на медицинските стандарти, регистрацията и медицинското обслужване.
19. Организиране, ръководство и контрол на медицинската експертиза в областта.
20. Подобряване качеството на административното обслужване и повишаване на удовлетвореността на гражданите от дейността на РЗИ.

Д-р Теодора Начева
Директор на РЗИ-Силистра